

Vzelo náčrtel L. Meglič v Bradeu

SV. MIKLAVŽ PATRON LUBLANSKE ŠKOFIJE.
DŮE MILI ZAPŮSENŮH SRŮT,
KAŽI TI SLOVENTAM PRAVD PŮT!

DROBTINCE

Z A

NOVO LETO

1850.

UČITELAM INO UČENCAM, STARIŠAM INO OTROKAM V
PODUČENJE INO ZA KRATEK ČAS.

V. L E T O.

NA SVETLO DAL

MATIJA VODUŠEK,

OPAT V CELI.

J. Vrhovnik

V CELOWCX.

NATISNIL INO NA PRODAJ IMA JANEZ LEON.

Poberite drobtince (kosce), ki so ostale, de konca
ne vzemejo.

Jan. 6, 12.

II, B 19265, b

030023822

[Handwritten signature]

K A Z A L O.

	Stran
Predgovor	V
Sv. Miklavž naš zvest kažipot iz časnosti u večnost	VII

A. STARE RESNICE V NOVI OBLEKI.

I. Človek na smertni posteli	3
II. Človek na mertvaškim vojdrli	9
III. Človek na sodbi	16
IV. Človek v pekli	23
V. Človek na poti v pogubljenje	30
VI. Človek v nebesih	38
VII. Sv. Opravilo perviga svetiga obhajila za otroke	46
VIII. Pridiga ob času zahvale za nove zvonove	59
IX. Vunajna služba božja alj sveti cърkveni obredi	66
X. Pridge osnovane za svetke (zapovedane praznike) leta	75
a) Praznik čistiga spočetja Marije	75
b) Božični praznik	77
c) Praznik svetiga Štefana	79
d) Novo leto	82
e) Praznik svetih treh kraljev	84
f) Svečinca alj očišvanje prečiste device Marije	86
g) Praznik sv. Jožefa	87
h) Včlovečenje Kristusovo, oznanenje Marije	88
i) Za velikonočne Svetke	89
j) Veliko križevo, Vnebohod Jezusov	91
k) Binkoštna nedela	92
l) Binkoštni ponedelek	94
m) God sv. Petra ino Pavla	96
n) Velika Gospojnica, Vnebovzetje Marije	97
o) Mala Gospojnica, Rojstvo Marije	99
p) Praznik vsih Svetnikov	101

B. OGLEDALO SLAVNIH SLOVENČOV IN DRUGORODCOV.

I. Franc Seraf Šmid apostolski mož Dunajske (Bečke) viši škofije	105
II. Franc Veriti bogaboječ duhovni Ljublanske škofije, Slovincov priden pisatelj	116

	Stran
III. Jakob Košar slavni duhovnik sekovske škofije	123
IV. Jož f Zore, mož po volji božji, ino kerčmar de malo takih	125
V. Verozvestost ino velikodušnost Marije Škocijanske kralice	129

C. PRIGODBE ŽALOSTNE INO VESELE.

I. Strah ino groza črne vojske na vogerskim v leti 1849	139
II. Hvaležen sin ino serčen vojšak	143
III. Prava véra črez vse velja	144
IV. Kaj zamore huda vest	147
V. Roka božja	149
VI. Černi Vran	151
VII. Bog je nar bolji varh otrok	153
VIII. Kaj stori sv. Duh	154
IX. Tudi beseda človeka vbije	155
X. Imenitn: gostija Slovincov	155

D. PRILIK : INO BASNI.

I. Resnica ljubi lepo obleko	159
II. Popotniki na sveti	159
III. Ljudi abotno djanje	160
IV. Lorber ino Rožmarin	161
V. Binkoštnice	163
VI. Pravda za klobaso	164
VII. Maček v černili	165
VIII. Opanke	166
IX. Nezahvalnost je plača sveta	168
X. Pripodobne hude vesti	170

E. OGLEDALO ZA ŠOLO INO DOMAČO REJO OTROK.

I. Domače zdravila	173
II. Iz zemljopisa	174
III. Zoper terpinčenje žival	175
IV. Od mére	177
V. Od drevjareje	178
VI. Kako se čedno bere	179
VII. Nemško-slovenska pismenost za perve šole	183
VIII. Živa šola za domovino	209
IX. Šola napuha	210
X. Spotike šolarjev na domačim pragi	213

F. SLOVENSKA GERLICA.

I. Pobožne Pesmi	223
II. Kratkočasne Pesmi	241
III. Domorodne Pesmi	246
IV. Osolene Pesmi	252

PREDGOVOR.

Slovinci!

Drobtince so čakale svojega petiga leta; peti tečaj nam za novo leto 1850 g. Leonova tiskarna v Celovci na svetlo da. Daleko se po Slovenskim Drobtince pobérajo, po daleko tudi na svetlo pridejo; rade bi vsim Slovincam domače bile — vse poveselile.

Mnogodne zaderge so letašnimu tečaju naprotvale, skoro nevolje lauskega leta nam Drobtince pokopale; saj je vse skoro le v golo posvetne novine gledalo. Serce je ljudem vmiralo čitati alj brati — pa tudi pisati tečniga kaj. Nevolja je koljko toljko minula, vajena roka letniku zopet pod pasuho segla, prijateli berzno pomogli, ino letnik se je napolnil z prav zalimi rečmi, kakor zaupam. Pomagalo je tudi ne malo Drobtincam, de je gospod Leon natis ino zalago prevzel, pa tudi obljubil Drobtince v enaci opravi ino ceni dajati kakor so do te dobe izhajale. Vodiju Celskih šol je prodaja pretežavna hodila. Verh tega so častit gospod špiritval v Celovski duhovšnici založniku skerben pomagaj. Dobicek Celskim šolam ostane.

Peto leto prinese v svojih šesterih clenkah mnogoterih blagih reči: pridge dodelane in osnovane, kratke, pa tudi ne predolge; razlagajo se nam na dalej cirkveni obredi ino svete šege; kar nam je drago. Najde se čedno vodilo k prvi spovedi ino k svetimu obhajilu za otroke. Čitajo se životopisi slavnih Slovincov, nam znanih ino neznanih imenov. Pobrale so se marsktere prigodbe žalostne ino vesele, kakovih nam je preteklo leto na prebir ponudilo, ino ne bo jih ene kdo bral, de bi ga po kostih ne pogomeznelo, p. od černe vojske na Vogerskim. Pozhranjena je tudi mnoga resnica za smeh ino za kratek čas prav po domače tikana. Tudi clen za soto bo vstregel svojemu stanu; ino pesme skoncoma, mislim, bojo dopadle, ker tudi svoje

napeve imajo. — *Beseda je glajena, pa tudi vajena po narečji drugih slovenskih krajev, naj bi se bratje brator vadili tudi po jeziki, ter ne drugi druge vkarjali, nego (ampak) posnemali kar je sploh za vse lepih reči. Letasni zrezik Drobotinc obsija zali obraz svetoga Miklavža (Nikolavža) priporočnika častite Ljublanske škofije, po Slovenskim toljko češeniga svetnika, z katerim kipum se pred vsem poštenim Krajncam želimo vslužiti.*

Ako Bog da ino pa sreča pisačka hočemo više za prihodno leto Drobotinc naberati za liko ino omiko Slovenor. Prav lepo se torej zopet vsim ljubim Prijatelam našem priporočimo, naj ne pozabijo krusence naše, ji darovaje novih čednih drobtinc. Pošlejo pa konči do Petroviga alj meni v Cele, alj v Celovec g. špiritvalu Sorčic Franju, alj pa v št. Andraž g. Rožman Jožesu korarju stolne Lavantinske cérkve; kakor komu rado.

Bog pa ki kristjansko zlogo ino pomago braterno ljubi, hoče vsem dobrotnikom dobroto obilno poverniti ino blagosloviti Drobotince naše.

V Celi na št. Miklavževu 1849.

Matija Vodušek.

SV. MIKLAVŽ

NAŠ ZVEST KAŽIPOT IZ ČASNOSTI U VEČNOST ¹⁾.

Bratje! spomnite se svojih prepostavlenih, kateri so vam božjo besedo oznanovali; glejte konec njih življenja ino ravnajte se po njih véri.

Hebr. 13, 7.

Preljubi! vsi se peljamo. — Kamo se peljamo? Iz tiga kraja v drugo dalno deželo. — Vi me čudoma gledate ino željno poslušate! Pa vam še enkrat resnico povém, de se naglo vozimo čez globoko vodo iz časnosti u večnost. Pervi brod je naše rojstvo, drugi brod je naša smert; med njima tečejo ure, dnevi ino leta življenja našiga hitreji ko valovi dereče Drave alj sjavne Save v globoko morje neskončne večnosti. Ladja v kateri se peljamo je naša sveta véra, drog z katerim se vpiramo je keršansko upanje, veslo pa keršanska ljubézn. Sovražni vetri naših slabih nagonov nam ladijo v nevarne kraje gonijo, močni valovi hudih skušnjáv nas hočejo v skalovje pregrešnih priložnost nagnati. Kdor skerbno ne gleda, nesrečno zadene; ladja se mu razbije — on potopí; le mertviga voda na drugi brod verže. — Taka se človeku godí, ki v smerten greh pade, ino se pred smertjo ne spokorí. — Oh koljko gréšnikov se je pred nami že potopilo, jih potone ino se jih še bo potopilo v globočino nesrečne večnosti! De se tudi nam taka ne zgodi, naj bo sv. Miklavž naš brodnar in sveti kažipot.

Ljudje kateri po vodah vozijo alj po širokim morji peljajo, svetiga Miklavža pomočnika imajo, njega častijo ino se njemu priporočajo. Naj bo tudi nam zvest tovarš ino priporočnik na nevarni vodi sedajnega življenja; zakaj

1. Sv. Miklavž nam kaže z eno roko pravo pot skuz svoje svete čednosti;

¹⁾ Pridga ki so jo imeli g. Anton Slomšek nadfajmošter u Vuzenici za Dravo 1838.

2. Sv. Miklavž nam z drugo roko pomaga skuz svoje mo-gočne priprošne. „— Bratje! opomina sv. Pavl, pomnite svojih prejpovstavljenih, kateri so vam besedo božjo oznanovali; glejte konec njih življenja ino ravnajte se po njih véri.“

I. SVETIGA MIKLAVŽA SVETE ČEDNOSTI.

Bistra voda memo nas teče ino veliko ljudi se po nji v dalno deželo peljá. Po vodi plava veliko dragih reči, katere ljudje gredé iz vode lové. Pridnej ko so, več blaga nalovijo; kar zamudijo, se nikolj ne poverne več. Skerbni popotniki v svojo deželo bogati priplavajo, zanikarni pa z praznimi rokami. — Ravno ti popotniki smo mi na tekoči vodi časniga življenja. Svete čednosti ino dobre dela so tiste drage reči, ktire zravno nas plavajo, naj bi jih skerbno lovili. Le kar dobriga na tim sveti storimo, nam ostane vékoma; kar pa dobriga zamudimo, je zgubleno vékoma. Blagor mu, kdor od svojih mladih dni dobro delati hiti kakor sv. Miklavž, boga-boječé mladenč.

Na jutrovim v mesti Patara rojen, bil je bogatih pa tudi pobožnih starišev sin, kateri mu niso le za posvetno premoženje skerbeli, ampak še več za keršansko podučenje ino pravično življenje. — Stariši ki svojim otrokam le za posvetno blago skerbijo, jim hišo sreče na pesek zidajo. Pa tudi otrokam gorjé, ki se le na premoženje zanašajo. Blago starišev zginge kakor juterna megla; samo dober nauk, modra glava ino pa žlahtno serce človeku ostane, tiga mu nobena vjima (nesreča) ne vzeme. Za take reči se naj otrokam skerbí, de bojo starišam svojim veselje ino čast, kakor je bil sv. Miklavž.

Kakor majhen otrók je sv. Miklavž pokazal de bo kdaj velik svetnik. Svoje stariše lepo vbogal, rad molil, se pridno učil ino je rasil ne le na starosti ampak tudi v ljubeznivosti per Bogu ino per ljudeh. Skerbno se je pa tudi varval mladenč slabih tovaršij; zakaj slabe tovaršije pokvarijo lepo zaderžanje. Ženskiga spola še pogledal ni; nesramni pogledi so smertne strele nedolžnosti. Toljko pameten, učen ino moder je bil mlad Miklavž, de je že v mladih letah njegov dušni pastir od njega djal: „Miklavž se sveti kakor nova luč v božji cérkvi; srečna čeda, ktira bo njega kdaj pastirja dobila.“ — Oj očetje ino matere, ki pridne, zale otroke imate, veselite se njih, pa njih ne prehvalite. Kakor topel véter (gorek jug) mladimu cvetju škodje, tako tudi prevelika hvala vaše

otroke pōpači. Pazno čujte ako jih drugi hvalijo, prenašlo jih ne zagovarjajte kedar jih drugi grajajo alj tožujejo. Slepa ljubézn vaša otroke oslepí, de prevzetni previsoko letijo, poslednič pa nisko obsedijo. Le v sveti ponižnosti rastejo pridni otroci, kakor sv. Miklavž.

Nar imenitnej dobre dela so tri, molitev, post ino milošna, skuz katire si za večnost zaklade pripravljamo. Skerbno jih je sv. Miklavž iz mladih nog opravljal. Bil je še déte ino se je že vsako sredō ino petek postil; ino česar se je v mladih letah privadil, je vse svoje žive dni zvesto dopolnil. Svet post je bil bogaboječimu Miklavžu nar prijetnej gost; občutil je resnico nauka svetiga Ambroža, ki pravi: „Post pomorí naše pregrešne nagone, pregrehe pokončá ino v izveličanje pomaga; post je korenina božje milosti ino podloga svete čednosti.“ Kdor se v mladih letah razvaja, preveč pije ino predobro jé, si hudobniga konja v poželenji izredí, kateriga star ne bo premogel strahvati. Svet post je vujzda pregrešnimu poželenju. — Oh naj bi mladenči v svojih nevarnih letah keršanskiga posta v nemar ne pustili, hude počutke s postam skerbno krotili po izgledi svetiga Miklavža, koljko več bi ostalo poštenih mladenčev ino čistih devic!

Ne bilo bi pa prav se iz skoposti postiti, sebi ino drugim potrebniga živeža ne dovoliti, pregrešno je stradati, zhrambe pa z blagam nalagati. Bogu le post dopade ino nam v izveličanje služi, če vbogim damo, kar sebi pritergamo, kakor je storil sv. Miklavž.

Stariši so mu pomerli, ino lepo premoženje zapustili; alj on svoje dote (erbije) ni zajigral, ne zapil, ne razujzdano zapravlil, temuč je vbogim pomagal ino si z posvetnim blagam zaklade v nebesih pripravljaj, kakor zvesti hišnik božji. Vse njegove stopinje bile so dobre dela telesne ino duhovske milosti. Iz med njih veliko naj samo eno povém. V domačim mesti je oče pošteniga stanu toljko vbožal, de ni imel česar živeti. Sklenil je vbožic svoje tri odrašene hčere zapelivim razujzdubam v plačilo ponuditi, naj bi se cene prešestvanja z njimi preživel. Strašna bi bila taka prodaja svojih lastnih otrók, pa tudi sila je velika. O pravim časi sv. Miklavž zvé, kaj oče hudiga misli. Pervo noč pod okno očeta hití ne zapeljat, ampak nedolžno dušo rešit, ino verže skuz odperto okno toljko culo (mošno) dnarjev, de lahko oče eno svojih hčeri pošteno omoži. Ravno to drugo ino tretjo krat stori, ter preskerbí

vsi tri hčere ¹⁾). Tretjo noč oče dobrotnika pričaka ino pred nja poklekne se mu zahvalit. Sv. Miklavž ga povzdigne rekoč naj Boga hvali ino molči; on se pa izmuzne ino izbeži, ker v dobrih delih svoje hvale ne jiše. — Koljko lepih naukov nam je sv. Miklavž v tej čedni prigodbi zapustil; pa kaj de jih slabo posnemamo! — Koljko razposajenih mladenčev se po noči za voglami potika, ne dobriga temuč le hudo storit — ne ovarvat temuč nedolžnost zapravljat ino morit. Koljko hudobnih ljudi po noči skrivaj krog lazi po polji ino po hramih ne vbogim pomagat ampak ptujiga blaga jemat. Takim hudobnežam so ponočne poti steza pogublenja; njim pekdenski sovražnik za petami hodi. — Koljko je tudi med nami posvetnih ljudi, kateri sicer vbogajime dajajo, pa le za to naj bi hvaleni bili: „Resnično vam povem, govori Jezus, oni so svoje plačilo že prijeli.“ Take dobre dela brez zasluge v vodo padejo ino se potopijo. „Mi dobrih del ne smemo preveč skrivati, de jih naj ljudje vidijo ino hvalijo Očeta ki je v nebesih; pa tudi svoje hvale ne smemo per njih jiskati, de vrednosti per Bogu ne zgubijo, uči sv. Gregor. Ako jih ravno očito storimo, naj namén skrivaj ostane.“ Manj ko nam svet za dobro djanje hvale vé, lepši bo našo plačilo v nebesih. Oče nebeški kateri na skrivnim vidi, bo nam povernil kakor svetimu Miklavžu.

Kdor se postiti ne more — nima vbogajime dajati začém, naj za toljko več moli po izgledi svetiga Miklavža. Molitev je bila otroku dušna dojica (ama), molitev mladenču zvesta družica, pa tudi možu je bila mogočna pomočnica, ktira mu je v imeniten ino častit stan škofa pomagala. — Sv. Miklavž je vsako jutro zgodaj vstal ino prvi v cerkvi per molitvi bil, Očetu nebeškemu juterno daritvo opravit. V poglavitim mesti Mira so ravno po smerti rajniga — noviga škofa volili. Razodeto je bilo voljcev nar starej škofu, naj tistiga izvolijo, ktiri bo prvi zjutraj v cerkvo prišel. Pred svitam že najdejo svetiga Miklavža per cerkvenih vratih, ktire še niso bile odperete ino ga na ravnost škofa postavijo. Viši ino težavnej ko je bila njegova sveta služba, obilnejši je bila tudi njegova molitev; molil je ne le sam za se, ampak tudi za svoje ovčice skerben pastir.

¹⁾ V spomin te prigodbe še zdaj na svetiga Miklavža večer otroci nastavljajo naj bi jim sv. Miklavž jabelk, orehov alj kacih družih darov prinesil, ako so pridno ino radi molili.

Kdo bi popisal svetiga škofa pobožno življenje — kdo povedal vse njegovo sveto djanje? Toljko ojstro se je postil, de se ob sredih ino petkih clo pred večeram obtešil ni, cele noči je prebedel v molitvah ino skerbah za svojo drago čedo, pa tudi cele dni je označeval nauke božiga kraljestva. Sovražniki svete keršanske vére, malikvavci so ga v temno ječo djali; alj tudi v hudi vôzi je Boga neprenehama hvalil ino ljudi učil. Gorečo so pa tudi ovčice za svojga pastirja molile ino za svojga dušniga očeta prosile naj bi ga Bog ječe rešil, neverne hajde potolažil ino sveti cérkvi ljubi mir dal. Bog je molitve kristjanov vslišal, cesarju Konštantinu mogočno znamenje svetiga križa pokazal, v katerim znamenji je neverne sovražnike križa premagal, se pokristjanil ino vsim vérnim ječe odperl, svetiga škofa Miklavža pa je za njegove učenosti ino svetosti del v posebni časti imel. — Tako pride za terplenjam veselje, tako priraste iz poterpežljivosti velika čast, če le človek do konca Bogu zvest ostane kakor sv. Miklavž.

Postaral se je v Gospodovim vinogradi priden ino zvest delavec; veliko je bilo število njegovih dni, pa še večí število njegovih dobrih del. Večer plačila se mu približa, ino kakor je v Gospodi živel, je sv. Miklavž tudi v Gospodi vmerl, rekoč: „V tebe, o Gospod, je zaupala moja duša; vzemi njo v svoje roke.“ — Poglejte, tako je živel ino vmerl sv. Miklavž; v hvali ostane njegov spomin. V nebesa nam kaže z svojo roko po besedah svetiga Pavla rekoč: „Bodite moji nasledvavci, kakor sim jaz naslednik Kristusov bil.“ —

Kako se pa mi za njim vozimo čez globoko ino nevarno vodo sedajnega življenja? — Vpiramo se alj pre radi naveličamo, prizadevamo si, alj pre hitro pešamo ino plavamo u veliki nevarnosti v pogubljenje potoniti. Povzdignimo torej k svetim nebesam serce ino roke svoje; tam svet Miklavž pred sedežam milosti božje stoji, za nas prosi ino nam roko podaja svoje mogočne priprošnje. Bil je na tim sveti čudodeln mož, ino je pred Bogam zdaj mogočen priprošnik vsim, kateri se njemu prav priporočajo.

II. SVETIGA MIKLAVŽA ČUDNE DELA.

Kdor moliti ne zna, naj se na morje podá; nevaršina ino sila ga bo moliti učila. — Dokler mornarjam prijazno sonce sije ino gladko barka teče, si veselo pojó ino svoj pot veslajo, Boga ino božjih Svetnikov pa radi pozabijo. Kedar pa huda burja vstane,

v hribe visoko veter vodo valí, globočine odpira ino ladijo goni kakor ptíco pod nebam, ino smert temno gerlo odpira popotne požrét, tistokrat začnó moliti mornarji na širokim morji kakor brodnarji (flosarje) na dereči vodi, ter kličejo vse svetnike v pomoč, posebno pa svetiga Miklavža, kateri je svoje dni na morji v enaki nevaršini bil, ter je sebi ino svojim tovaršam čudoma pomoč izprosil.

Sv. Miklavž se je v sveto deželo na božji pot podal tiste svete mesta ino kraje objiskat, kjer je Kristus učil, čudeže delal, za nas terpel ino vmerl. Po morji se je peljal ino prav lepo vreme je bilo. Mornarji so brez vsiga strahu božiga živeli, ino kakor je rada slaba navada, brez pomislika blezo greh delali. Sv. Miklavž jim hudo uro napové, v kateri jih velika nevaršina čaka. Mornarji mu niso verjeli, alj v kratkim so zvedeli de je resnico govoril. Nevsmilena burja vstane, vzdiga valove, vetri oblake gonijo, černa noč barko pokriva ino gotova smert popotnikom pred očmi stoji. Mornarji vpijejo v božjo pomoč, ker jim človek viši pomagati ne more. Tudi sv. Miklavž svojo molitev opravi, in ko bi trenil burja potihne, lepo se vreme zvedrí. Za to še zdaj svetiga Miklavža častijo, kateri po morji alj po rekah vozijo ino na vodah delajo.

Hočete brodnarji (flosarji) naj bi sv. Miklavž bil na vodi vaš príprošnik, varjte se pregrešnih razvad, ktíre brodnarji imajo. Kdor v lepim vremeni gerdo kolne, nesramno póje alj govori, on sam svojo dušo zakolne ino se nesreči prej alj šlej vbratil ne bo. Ob hudi uri boš v pomoč klical, alj vemo de Bog grešnikov ne vsliši. Gerde, nezaroblene besede vlečejo grešnika v pogublenje. Hočete vi popotniki po mokrim svetiga Miklavža prijatela imeti, ne vpijanjete se, ker vas Jezus svari, rekoč: „Varujte se, de vaše serca ne bodo preobložene v požrešnosti ino pjanosti ino v časnih skerbbeh.“ Pjanci ino požrešniki sreče na vodi ne bodo imeli. — Hočete brodnarji de bo po vodi sv. Miklavž prijatel vaš, varujte se goljfiije ino vsake krivice. Krivično blago je kakor kamen ino svinec na vodi, po silim človeka v pogublenje vleče. — Želite prijateli svetiga Miklavža na vodi biti, skerbite de vselej v gnadi božji od doma greste. Z Bogam se lahko gre ino peljá. Služite zvesto tudi na vodi Bogu, tak se vam ne bo bati ne hudih vetrov, ne močne burje, ne hude ure, ne terde skale ne ojstrih strug, ne skritih tlečov, ne širokih vertavc (vertayk). Srečno bote vozili zdravi ino veseli med skalovjam ino po globočinih, dokler veselo na srečnim bregi večnosti primete, kjer bo vsa nevarnost minula.

Pa ne samo brodnarjam na vodi je sv. Miklavž per Bogu priprošnik, tudi nam popotnikam na nevarnim morji časniga življenja je mogočen prijatelj božji, če se mu vredno priporočamo. Bil je vdovam ino zapušeniim srotam vsmilen oče na sveti; nobena reva se ni žalostna od njega obrnila. Tudi dalnim je pomagal, ki so se mu v sili ino težavah priporočili. On se je cesarju Konstantinu prikazal ravno prej to noč, ko bi imeli terji imenitni služavniki nedolžno smert storiti, katire so bili sovražni ljudje po krivim zatožili. Cesar se svoje krivične sodbe prestraši, nedolžne reši ino jim naroči naj se svetimu Miklavžu zahvalijo, kakor so se njemu poprej priporočili. Ino ko so njegovo sveto truplo pokopali, se je na pokopi toljko čudežev zgodilo, de so ga po vsih znanih krajih od jutra do večera čudodelnika imenovali ino se njegovi mogočni prošnji priporočali. Tudi njegov pokop je vsemogočen Bog počestil ino sovražnikom vbranal. Ko so divji Turki v osmim stoletji po Kristusi mesto Miro z veliko vojsko zarinili, kjer je bil sv. Miklavž pokopan, so hotli njegov pokop razbiti ino raztrositi njega svete kosti; pa jih najdlji niso. Ko se po morji povernejo, vstane grozoviten vihar ino njih vojska potone. — V ednajstim stoletji so truplo svetiga Miklavža na spodno Laško v mesto Bari prenesli. Od te dobe je bilo njegovo častito pokopališe obilnih čudežev izvolen kraj. Slepí so na njegovo priprošno pregledali, gluhi zopet slišali, ino bolniki katirim ni zapomagati bilo, so na njegovim grobi ozdravili. Tudi v naših Slovenskih deželah svetiga Miklavža visoko častimo, in Ljublanska škofija njega ¹⁾ svojga patrona —

¹⁾ Ko so imenitni Celski knezi alj grofi, Slovenske zemlje nekdanji mogočni gospodje brez otrok pomerli, je cesar Friderik III. z katerim so si rajni v žlahti bili, njih posestvo prevzel. Vdova posleduiga kneza si knezijo svojí, se cesarju vstavi ino hrabriga Vitovica, poglavarja svoje vojske nad cesarja pošle, ki se je ravno v Celi mudil. Vitovic misli nad mesto planiti ino cesarja vloviti; alj tisto noč sé Frideriku svet škof v spanji prikaže ino ga opomni naj se zavarje. Cesar se v gorno Cele, zdaj stari grad, odmekne, Vitovic pa Celsko mesto posili, več cesarskih služavnikov vlovi ino odžene. Po tim se nad gorno Cele vzdigne ino obleže grad, de bi tudi cesarja vjel. Krajnci cesarju konjikov pošlejo, tudi Ljublana svoje pešce da, de Friderika rešijo ino v Ljublano spremijo. Cesar Friderik III. je spoznal svetiga Miklavža za tistiga škofa, kateri se mu je bil prikazal, je obljubo storil ino leta 1460 v čast svetimu Miklavžu Ljublansko škofijo vtemelil (postavil). Od te dobe je sv. Miklavž Ljublanske škofije

priporočnika tudi naša nadfara ima. Naši dedeji so ga nam duhovskega očeta izporočili; oh le vredno ga častimo ino pa zvesto posnemamo; star prijatelj naše dežele, našiga kraja mogočen pomočnik sv. Miklavž tudi nas zapustil nebo. — Ne bo vas zapustil vi mladenci ino deklice, ki se v nevaršini znajdete, on mladih ljudi poseben prijatelj. Prijazno vam bo roko podal, de se v pregrešno djanje ne potopite, ako njega vredno častite ino posnemate. — Ne bo vas zapustil vi pošteni možje ino žene sv. Miklavž, vaš mogočen priporočnik, kedar se u velikih stiskah ino težavah znajdete, če po njegovim svetim izgledi živite, vbogim radi pomagajte ino dobriga koljkor mogoče storite. — Pa tudi vas na posledno uro pozabil ne bo, vi revni starčeki ino babele, če se le skerbno kakor sv. Miklavž h smerti pripravljate. Bo vaša barka h kraju dotekla, vam bo veselo kakor star znanic roko podal, ino pomogil v srečno večnost. —

Bodi nam pozdravljen sv. Miklavž čudodelni prijatelj božji! Podaj nam svojo mogočno roko, ino potegni nas iz nevarniga morja tiga svetá u varno deželo svetiga raja.

LITANIJE OD SVETIGA MIKLAVŽA.

Gospód, vsmili se nas! Kriste, vsmili se nas! Gospod, vsmili se nas!

Kriste, sliši nas! Kriste, vsliši nas!

Oče nebeški, vsemogočni Bog!

Sin vsiga sveta rešni Bog!

Sv. Duh resnični Bog!

Sv. Trojica, en sam Bog!

Vsmili se
nas!

Sv. Marija, kralica vsih Svetnikov, prosi za nas!

Sv. Miklavž, izvolen prijatelj božji! Prosi Boga za nas.

Sv. Miklavž, izgled pobožniga življenja!

Sv. Miklavž, dobro dete svojih staršev!

Sv. Miklavž, veselje svojih učencikov!

Sv. Miklavž, čeden razgled svojih verstnikov!

Sv. Miklavž, prijatelj svetiga posta!

Sv. Miklavž, prijatelj svete molitve!

Sv. Miklavž, premišlovave božjih reči!

Sv. Miklavž, sovražnik nespodobnih pogledov!

Prosi Boga za nas!

ino stolne cerkve patrón, pa tudi Slovencev poseben priporočnik, ki po vsih krajih veliko lepih cerkuv ima.

Sv. Miklavž, serčno veselje pridnih otrok!
 Sv. Miklavž, dober prijatelj poštenih devic!
 Sv. Miklavž, dušni varh v skušnjavah!
 Sv. Miklavž, darovnik vbogih nevést!
 Sv. Miklavž, oče revnih srot!
 Sv. Miklavž, ki si zgodaj vstajal!
 Sv. Miklavž, ki si zjutraj lepo molil!
 Sv. Miklavž, ki si prvi v cérkvi bil!
 Sv. Miklavž, dober dušni pastir!
 Sv. Miklavž, imenitni škof!
 Sv. Miklavž, zvest namestnik božji!
 Sv. Miklavž, nevtrudni apostolski naslednik!
 Sv. Miklavž, steber katolške vére!
 Sv. Miklavž, oče svoje škofije!
 Sv. Miklavž, čudodelni mož!

Prosi Boga za nas!

Kateri si na morji hudo uro napovedal!
 Kateri si z molitvijo hudo vreme vtolažil!
 Kateri si popotnike na morji smerti rešil!
 Kteri si za sveto véro veliko preterpel!
 Kteri si veselo v nebeško drušno šel!
 Kteri se v nebesih veselil!
 Kteri po vsim keršanskim sveti sloviš!
 Kateri Boga za nas prosiš!

Bodi nam milostliv! zanesi nam, o Gospod!
 Bodi nam milostliv, vslíši nas, o Gospod!
 Od vsiga hudiga, reši nas, o Gospod!

Od vsiga greha,
 Od skušnjav hudičevih,
 Od duha nečistosti,
 Od treska ino hudiga vremena,
 Od prevelike vóde,
 Od nagle ino neprevidene smerti,
 Od vsih nevarnost,
 Na prošnjo svetiga Miklavža,
 Na prošnjo vsih Svetnikov,
 Mi gréšniki, prosimo te, vslíši nas!

Reši nas, o Gospodi!

De nam zanesesh,
 De naše misli k nebeškim željam povzdigneš,
 De popotnike na vodi ino po suhim vsake nesreče ovarješ,

Prosmo
 te vslíši
 nas!

De jim v ptujih krajah ljubo zdravje ohraniš,
 De jim srečno ino veselo domu priti daš,
 De nas popotnike v nebeško kraljestvo vzemeš,
 Ti Sin božji!

Prosno te
 vsliši nas!

Jagne božje, ki grehe sveta odjemleš, zanesi nam, o Gospod!
 Jagne božje, ki grehe sveta odjemleš, vsliši nas, o Gospod!
 Jagne božje, ki grehe sveta odjemleš, vsmili se nas, o Gospod!
 Kriste sliši nas! Kriste vsliši nas!

POZDRAVLLENJE.

Bodi pozdravljen sv. Miklavž, ti velik prijatelj božji ino naš mogočni priporočnik! Sveto je bilo na tim sveti tvoje življenje, veliko je zdaj v nebesih tvoje veselje. Bil si vsmilen prijatelj v bogim na zemli, zdaj si per Bogu naš zvest priprošnik. Srečno si prestal vse nevarnosti minliviga življenja, zdaj od svojiga dela v večnim pokoju počivaš. — Ogledaj se milo na nas, tebi izročeno ljudstvo, ktiro se v tolikih nevarnostih znajde na vodi kakor po suhim. Pomagaj nam srečno za tebo hoditi, v nebesa priti ino se veseliti z tebo per Bogu vékomaj. Prosi za nas sv. Miklavž, de bomo vredni obljud Kristusovih.

MOLIMO.

O Bog! kateri si svetiga Miklavža škofa z prevelikimi čudeži poveličal, dodeli nam, prosimo, de bomo po njegovim zaslužnji ino prošnjah peklenskiga ognja ovarvani, skuz Jezusa Kristusa, Gospoda našiga. Amen.

A.

STARE RESNICE

V NOVI OBLEKI

PRELJUBIM DUHOVSKIM BRATAM ZA POKUSITI INO
POPRAVITI.

Kliči, ne lenjaj; kakor trobenta vzdigaj svoj glas,
ino oznanuj mojimu ljudstvu njegove hudobije!

Izaia. 58, 1.

ČLOVEK NA SMERTNI POSTELI ¹⁾.

Pri vsih svojih delih se spomni poslednih reči, ino ne boš nikoli grešil.

Sirah. 7, 40.

Prišel je na versto štiridesetdanski post, kateri se posvetnjakam žalosten ino dolgočasen, pobožnim dušam pa prijeten ino kratkočasen zdi, zakaj zdaj je, kakor nam mati katoliška cerkev besede sv. Pavla v spomin kliče, zdaj je prijeten čas, zdaj so dnevi zveličanja. Kaj ne brumni kristjani! de ste tudi vi sv. postniga časa komaj že čakali? — Človeku ni nikolj pripušeno samopašno živeti, tode o velikim postu se to vender še nar manj spodobi. V postu naj vsaki kristjan sam z seboj v sodbo gre, grešnik naj v bridkosti svoje duše svoje hudobije premišluje ino obžaluje ²⁾, ino naj se spreoberne h Gospodu, kateri je po besedah preroka Joela dobrotliv, milostiv, poterpežliv ino veličiga vsmiljenja ³⁾. In kdor je pravičen, kdor ni v velikih grehah zapopaden, naj se zdaj v postu še bolj oživi; če ga je čez leto večkrat kaka otožnost opadla, naj se zdaj predrami, vname ino v dobrim le še bolj poterdi. Za vse je dolžnost, de se zdaj sveti postni čas v duhu ponovimo, ino se skoz vredno prejemanje sv. zakramentov lepo za vesele velikanočne praznike pripravimo.

Na to nas je mati katoliška cerkev opomniti hotla pepelnično sredo, ker nam je pri pepelenju besede večniga Boga v spomin poklicala rekoč: Spomni se človek! de si prah, ino de se boš v prah povernil ⁴⁾. Človek ne sme pozabiti, kaj de je ino kaj ga čaka, ne sme pozabiti, de ni za ta svet ampak za večnost vstvarjen, de nimamo tukaj obstoječiga mesta, temuč de prihodniga išemo ⁵⁾. Že ajdovski modrijan Anaksagoraz se je dostikrat proti nebu ozerl ino

¹⁾ Premišlovanje štirih poslednih reči, katero je imel Jernej Arko, fajmošter v Vodica na zgorim Krajanskim leta 1849.

²⁾ Izaia 38, 15. — ³⁾ Joel 2, 13. — ⁴⁾ I. Moz. buk. 3, 19. — ⁵⁾ do Hebr. 13, 14.

je sam sebi djal: Poglej, tukaj gori je tvoj dom. In sv. Bernard je večkrat sam sebe poprašal: Bernard! pokaj si na svet prišel?

Se v pobožnim življenju ohraniti ino se pred greham obvarovati ni nič boljšga kakor premišljevati štiri posledne reči, smert, sodbo, pekel in nebesa, kakor nas sv. Duh v bukvah Siraha opominja: „Pri vsih svojih delih se spomni poslednih reči, in ne boš nikoli grešil.“ — Iz tega vzroka bom tudi jez ta sv. postni čas v popoldanšnjih pridgah od poslednih reči govoril. Pa nič vas ne mislim strašiti, nič ne bom pregnal, temuč golo resnico vam bom stavil pred oči. Dans bomo premišljevali smert, tako smert, kakoršine ste že vi sami kterikrat priča bili. — Ti pa o Gospod! nas razsvetli, de nam bojo tvoje sv. resnice h sercu šle.

Bog je človeka nevmerliviga vstvaril, ino sebi enaciga sturil, pravi sv. pismo, ino le skoz hudičevo nevošljivost je smert prišla na svet ¹⁾. Bog je sicer perviga človeka opominjal, de naj nikar ne jé od prepovedaniga sadu, in de, če bo jedel, bo vmerl, ali kaj pomaga, človek skoz satanove zvijače zapeljan se je premagati dal, greh je bil sturjen, ter pa tudi smert za petami. Zatoraj pravi sveti Apostel Pavl: Po enim človeku je prišel greh na svet, in po grehu smert, in tako je prišla smert na vse ljudi ²⁾, zakaj greha plačilo je smert ³⁾. Smert toraj človeku ni prirojena, ne izvira iz njegove nature, temuč iz njegoviga greha; štrafinga je, in sicer med časnimi štrafingami nar hujši in nar strašnejši. Ni se toraj čuditi, de se smerti vsaki človek boji, in de že njeni spomin radi od sebe otresamo.

Ljudje spomin smerti na vse viže od sebe odganjajo; delajo kakor otroci, kteri si oči zatiskajo, ko se kake reči bojè, in menijo, de jim zdaj ne bo škodovala, ker so si oči zatisnili. Ako kdo v soseski vmerje, tako govore, kakor de bi se smert njih ne mogla dotakniti. Ta je za to vmerl, včasih pravijo, ker se je z delam pregnal, je bil presiven, prelakomen; ali: ta je za to vmerl, ker si nič pomagati ni hotel; v začetku bi se mu bilo lahko pomagalo, pa ni bil pri volji. Od nekteriga pa pravijo: Ta se je ispil; ali: ta si je premalo pervošil. Z eno besedo, ljudje večkrat tako govore od smerti, kakor de bi do njih ne imela nobene oblasti, alj de jo od sebe lahko odženo, kakor jo hočejo. Ali kristjani! vse te besede so

¹⁾ Modr. 2, 23 — 24. — ²⁾ Riml. 5, 12. — ³⁾ Riml. 6, 23.

prazne; smert nas bo vse eno zgrabila, in nič ne bo porajtala na našo mladost, na našo postrežbo, ne na zdravila in zdravnike, njeni kosi nihče ne odide. Branimo se kakor se hočemo, vsi bomo vmerli, pa ne kedar bi hotli, temuč večidel nas bo smert zadavila takrat, ko si je bomo še malo zvesti, in ko bi kakor evangeljski bogatin še naraji živeli; kar na enkrat bomo strašni glas zaslišali: Neumnež! še to noč bojo tvojo dušo od tebe terjali, čigavo bo, kar si spravi¹⁾? Tukaj nas je zdaj veliko zbranih, pa preden bo leto okoli, bo že marskteri iz med nas v črnim, tamnim grobu pod zeleno rušnjo spal. Namest de bi toraj spomin smerti iz glave zbijali, bi bilo pač bolj pametno, de bi se z smertjo prav soznanili, jo vedno pred očmi imeli, ter se pripravljali na tisti pot, kjer se nam bojo vrata v večnost odperle. O koliko takih priložnosti je, ko bi nam smert lahko prišla na misel! Zdaj slišiš, de mertvaški zvon pòje, zdaj pod tvojim oknam merliča pokopat nesó, zdaj slišiš, de je kaki prijatelj znanic sklenil, zdaj, de je vmerl močan korenjak, alj de so zakopali zalo deklico, ki je bogato doto in veliko snubačov imela. Ko bote zdaj na spomlad pohištva popravljali, zidali alj cimprali, si mislite: Zidamo in cimpramo le za druge; še malo časa, in me iz moje hiše ponesó, in drugi bojo moje reči posedili. Vsaki studenc in potok nam pravi, de ravno tako tudi naše življenje naprej teče in h koncu dirja; spomladanske cvetlice beli zvončiki, rumene trobentice in višnjave violice nas bojo v kratkim na Jobove besede opominjavale, ki pravi: „Človek od žene rojen malo časa živi in je z mnogimi nadlogami obdan, kakor rožica se prikaže, pa kmalo vsahne in beži kakor senca²⁾. Nobena reč pa nam smerti bolj živo ne vpo-dobi ino pred oči ne postavi ko košnja. Kedar kosec kosi, nobeniga razločka ne dela, vse za eno odrezuje lepo dišeče in zale cvetlice, bodeč osad in smerdlive zelenjave; in ravno tako mlade rastljinice, kakor te, ki so že seme obrodile, in ktere se že obletujejo.“

Ker je tedaj to tako gotovo, de bomo vmerli, de nobena reč na sveti tako ne, in kér nas vse, kamur se ozremo in oberremo, na smert opominja, pojdimo zdaj h umirajočimu človeku, stopimo okolj njega in pogledjmo ga, njega, ki bo iz med nas pot proti večnosti nastopil. Koj v začetku, ko človek zboli, mu sicer smert na misel pride, pa si vender upanje dela, de ne bo še vmerl v tej bolezni. Zdaj mu nosijo zdravila vkup, mu pošlejo po zdravnika, pa

¹⁾ Luka 12, 20. — ²⁾ Job 14, 2.

bolezen le huji prihaja; začno ga ravnati, de naj bi se previditi dal z svetimi zakramenti. Oh! kako je zdaj človeku čudno pri sercu, ko resnično misliti začne, de bo vmerl. Svet se mu u vsi drugačijski podobi pred oči postavi kot popred. Vse posvetne reči, ki so ga popred veselile, mu zdaj nobeniga veselja ino trošta ne dajo; žlahta, prijatli ino znanci mu njegovih težav nič polajsati ne morejo; če ga tudi tolažijo, de bo bolje, de bo ozdravil; sam dobro spozna, de vse te nade so prazne, de potreba bo vse zapustiti, kar mu je bilo drago in ljubo; de bo potreba zapustiti moža ali ženo, ljube, majhine otročičke, kateri še v zibiki mirno in brez skerbi spijo. — Oh! si misli človek zdaj, zakaj sim se le z časnimi rečmi pečal? zakaj sim tako malo na svojo dušo, na večnost mislil? zakaj sim le za to skerbel, kar mine, ne pa za to, z čemor bi bil lahko svojo dušo vekomaj srečno storil? Na smertni posteli človek živo spozna, de je vse premalo Bogu služil, si vse premalo h sercu jemal božje resnice, in vse preveč posvetno živel. O kako mu je zdaj žal, de je toliko svetih molitvic, toliko križevih potov opustil, in toliko druziga časa v posvetnih drušnah, v nemarnih pogovorih in norijah potratil. Vest se mu zdaj vse bolj oživi; poprej je menil, de že dosti prav živi, ter de nima nič kaj greha nad seboj, zdaj pa mu vest kmalo to, kmalo uno pregreho pred oči postavi, in ga še bolj kluje ino pika ko telesna bolezen. „Oh! de bi se bil pač bolj čisto in zgrivano spovedoval, pravi; kako bom zdaj v tolikih težavah dobro spoved opravil?“ — Tako, glejte moji ljubi kristani! se človeku na smertni posteli godi; že od telesnih težav je ves zbeگان, pa nad njim se vidi, de še hujši so njegove dušne britkosti.

Takšina smert, kakor sim vam jo zdaj popisal, je navadna med nami, tako vmerjo taki, kateri niso ravno tako pregrešno, samopašno živeli, in katerim vest nobenih posebnih hudobij ne očita. Če je pa že ta smert groze polna, kako strašna mora biti še le smert veliciga hudodelnika, zastaraniga grešnika, napuhneža, lakomnika, nečistnika, pijanca, goljufa, ali sovražniga človeka, kteriga serce je brez vse božje ljubezni, vse spačeno in pregrešno! Za taciga človeka, ki je spreobernenje in pokoro vse skozi odkladal, ali na to še nikolj misliti ni hotel, za taciga človeka je smertna postila strašna šipavnica, tako je kakor bi med strupenimi kačami ležal, ktere se ga ovijajo in ga nevsmileno pikajo. Vse hudobije njegoviga celiga življenja, njegovih otročjih let, njegove mladosti in poznejši starosti so mu kakor v zerkali (špeglu) pred očmi. Satan, kateri ga je popred

gladil in slepil, ga zdaj le v cagovitnost pripravlja, in z oestro sodbo božjo straši. Božje resnice grešnika na smertni postili nič kaj ne morejo tolažiti, ker se jim je popred le bolj posmehoval ali jih zaničval; kamur se v svojih mislih oberne, le strah in grozo zagleda. Ako pogleda nazaj na svoje življenje, vidi, de je vse z hudobijami in pregrehami prepreženo; ako pogleda naprej, pred sabo vidi dolgo neizmerjeno večnost, ter tistiga pravičniga sodnika, kateri bo slednimu po njegovih delih povernil. Ako na pričjoče okoli svoje postile pogleda, vidi, de so vsi oplašeni in prepadeni. — Kaj mislite kristjani! ali taciga tudi bridka (božja) martra ne potrošta, če se spomni, de je Jezus za vse naše grehe vmerl, in de skoz njegovo zasluženje vsaki tudi še tako velik grešnik odpušenje grehov zadobi? Nič kaj ne; tak se ne more bridke martre poprijeti, tje v en dan teli in kakor Kajn misli: „Moja krivica je večji, kakor de bi odpušenja vreden bil ¹⁾.“ Prav govori kraljevi prerok David, ko pravi: „Smert grešnikov je prav huda; grešnik se bo jezil in s zobmi škripal, želj hudodelnikov bo konc ²⁾.“

Jez ravno ne bom rekel, de je kar nemogoče, de bi se zastaran grešnik na smertni postili spreobernal, ker nam je znano, de je desni razbojnik ob svoji smertni uri milost božjo dosegel, tode sv. Avguštin vender pravi, de desni razbojnik je edini zgled v sv. pismi, de se je grešnik na zadne spreobernal, in de ta edini zgled le za to v pismu stoji, de bi bili ljudje pred cagovitnostjo obvarvani. Skušnja večji del uči, de kakoršno je življenje taka smert. Če tudi h zastaranimu grešniku mašnik pride in mu svete zakramente prinese, kaj pomaga, ker je ves zbeگان in prestrašen! Kako si je upati, de bo grešnik po vrednim svete zakramente prejel, ker jih ni bil navajen prejemati, in ako jih je tudi kterikrat prejel, jih je le po nevrednim prejemal. Zastaren grešnik se dušniga pastirja boji; ko zvončik zasliši, mu serce v persih kakor kladvo v kovačnici tolče, in pred ko duhovni spred njega gre, bolj dobro se mu zdi. Velikrat tak nesrečen človek za nič družiga sv. zakramentov ne prejme, kakor de z njimi svoje hudobije zapečati. Pri smerti taciga grešnika je neizrečeno dolgočasno, v časi tudi strašno, kakor ste se morde že sami kterikrat prepričali. Bog nas obvari pred tako smertjo!

Vse drugači pa je na smertni postili takimu človeku, ki ni do zadniga spreobernenja in pokore odkladal, in kateri si

¹⁾ I. Moz. buk. 4, 13. — ²⁾ Ps. 33, 22. in 111, 10.

je, kolikor je mogel, prizadel, de bi lepo na sveti živel, za svoje dopernešene grehe pokoro storil in srečno svoj zadni cil in konc dosegel. Kako lahko je takimu človeku tudi na smertni posteli, kteriga so božje reči v življenju veselile, božje resnice tolažile, in kteri je sv. zakramente večkrat in s vso mogočo pripravo prejemal. „Bodi Bog zahvalen, pravi, de me ni nagloma iz tega sveta poklical, in de mi še priložnost da se še nemalo bolj na pot proti večnosti pripraviti.“ Mu dušniga pastirja pripeljati, ga ni potreba od zdelječ nagovarjati, zakaj tudi on sam to nar bolj želi se še enkrat dobro in zgrivano izpovedati; Jezusa kralja nebes in zemlje in svojga prihodniga sodnika prejeti in z sv. poslednim oljem pomazanemu biti je za njegovo serce nar večji tolažba. Po prejetih sv. zakramentih z brunnim Simeonam pravi: Zdaj Gospod me pa le v miru od tukaj loči, ker sim njega prejel, kteri je bil od njega dni sladkost moje duše in tolažba mojga revniga serca. Dušniga pastirja se pobožen človek na smertni postili vselej priserčno obveseli, če tudi nobene posebne tolažbe ne potrebuje; veseli ga, ker vé, de dušen pastir je božji namestnik in de ga v imenu katolske cerkve obiskuje. „Kako je prijatelj? ga mašnik popraša, ali se kaj smerti bojiš?“ „Oh duhovni oče! bolnik odgovori, kaj se bom smerti bal, ker vem, de z smertjo bo konc mojga popotvanja na sveti; kaj se bom smerti bal, ker pojdem iz ptuje dežele na svoj dom; kaj se bom smerti bal, ker grem tje, kjer nam je Jezus prostore pripravil, in ker vem, de je to zadno darilo (ofer), ktero bom Bogu za svoje grehe opravil.“ Prijatelj! pravi duhovni, ali te nič več na svetu ne veseli, ali te nič tukaj ne perderžuje? „Oh duhovni oče! nič, kar nič ne; popotvanja na zemli sim se naveličal, skušnjav in nevarnosti je veliko; o kako bom tam gori vesel, ako pridem, kar iz serca želim in upam, med božje izvoljene, kjer ni nič več nobenih nevarnost, de bi še kdaj Boga z kakim greham ražalil. Kako so ti pa kaj pri sercu tvoji ljudje, vpraša dalej duhovni, ali ti ni hudo se ločiti od svojih majhnih otročičev, ali od svojga očeta, ali od svoje matere, od svojih bratov ali sester?“ „Duhovni oče! tudi jez čutim slabosti človeške nature; vse eno mi ni se ločiti od teh, ki smo se v življenji radi imeli, pa velik trošt je za me, de je božja volja tako, de Bog vse prav naredi; velik trošt je za me, kir tukej skupej zmiraj biti ne moremo, de ti moji bojo kmalo za menoj prišli, de se bomo tamkej v očetovi hiši skupej veselili, in nam tega veselja ne bo nobeden odvzel ¹⁾.“

¹⁾ Janez 16, 22.

Tako, glejte moji ljubi kristjani! se pobožen človek na smertni postli trošta, in če tudi občuti na telesi smertne težave, občuti pa vendar tudi pri serci, kakor je sv. Pavla na smertni postili povedala, veliko lahkoto. Z priserčnim zaupanjem bridko martro na svoje žnoble pritiska, presladke imena: Jezus, Marija in sv. Jožef ima v sercu in na jeziki, in velikrat tako lepo in mirno v Gospodi zaspi, de se vsim okolj stoječim zdi kratkočasno, zdi se jim, de so božji angeli prišli in spremili dušo pred božjiga sodnika.

Moji dragi poslušavci! ako vas zdaj želje prehajajo, de bi tudi vi radi tako srečno vmerli, tak naj bo tudi vaše življenje po tem. Ako vam vest grehe očita, nikar spreobernenja in pokore ne odkladajte; na smertni postili se bote težko spreobernili, takrat bote Gospoda iskali, pa ga ne bote najšli, ampak v svojih hudobijah vmerli ¹⁾.

Glejte! zdaj je sveti posten čas, zdaj nas mati katoliška cerkev posebno h pokori vabi in nas z svojimi pripomočki podpira. Pa tudi vi, kateri v velikih grehah morde niste zapopadeni, katerim pa vendar tudi vest očita, de sveto ne živite, tudi vi se ta sv. posten čas prebrihtajte, in se brunniga življenja na vso moč poprimit; kdor je pravičen, pravi sv. pismo, naj bo še pravičniši, in kdor je svet, naj bo še svetejši ²⁾; nič omedežvaniga in nečistiga ne pojde v nebeško kraljestvo ³⁾. Živite vsi tako, kakoršniga življenja bi bili zadovoljni na smertni postili. Čujte, in bodite pripravljeni, ker ne veste, ob kateri uri pride Gospod ⁴⁾. Amen.

ČLOVEK NA MERTVAŠKIM VOJDRI.

Pri vsih svojih delih se spomni poslednih reči, in ne boš nikolj grešil.
Sirah. 7. 40.

Vsaka bolezen ima to lastnost, de v človeku kake spremembe naredi, in de nad človekam kmalo spoznamo, de se ga zdravje ne drži. Če tudi človek ni ob meso prišel, če je tudi še dosti lepiga

¹⁾ Janez. 8, 13. — ²⁾ Skr. raz. 22, 11. — ³⁾ Skriv. raz. 21, 27.

⁴⁾ Mat. 24, 42. — 11. — 11. — 11.

lica, in če tudi bolezen skriva, pa vendar kmalo vemo, de zdrav ni. Tvoja sapa, pravimo, te razodeva, de nisi zdrav, že na očeh se ti bolezen pozna. In kolikor hujši je bolezen, toliko bolj očitne so njene znamenja. Na smertni posteli se pa človek že clo ves spremeni; rudeča barva zginе iz obraza, lica vpadejo, oči se vderó in kalne postanejo, nos se všpiči alj vkrivi, zobje so dolgi, vmazani ali černi, sapa teška, in po čeli stopa merzel in limast pot. Ko se te znamenja prikažejo, smo z smertjo v kratkim vkup. — Pa ne samo po trupli temuč tudi po sercu in dušnih močeh spremeni bolezn človeka. V bolezn človek ves pogum zgubi. V zdravju je bil zgovorn in se je rad posmejal, v bolezn mu pa kar vse vpade, bolj molči, se ne derži na smeh temuč le bolj žalostno in klaverno. V bolezn človek kakor kralj Antijoh pravi: „Spanje je od mojih oči zbežalo, omagal sim, in serce je v meni vpadlo od skerbi: v kako veliko nadlogo in žalost sim prišel, jaz ki sim bil vesel in ljuben v svoji mogočnosti ¹⁾.“

Če je bil človek popred še tako prederzen ino zabavliv, bolezen mu kosti potare in ga vkroti, de je pohleven ko piška. Nekter bolnik je v začetki siten in čern, pa naj le prava pride, bo vse drugači, na smertni posteli tudi černost in sitnost zginete. Tudi mogočnež, ki se ga je vse balo in ga častilo, zdaj pohlevno kakor reven berač na posteli leži, milo ječi in zdiha; tudi zali posveten fant, ki je kakor labud visoko glavo nosil, in posvetna ženska, ki je z svojim lišpam in z svojo nečimerno obleko na se vlekla vse oči, tudi ona sta na smertni posteli vsa spreminjena, vsa bleđa, vsa prepadena in ostrašena. — Tako je smertna postela zgovorn pridgar, de na svetu je vse nič, vse nečimernost in teža duha ²⁾, de vse zginе in mine, in de na zadne je le tisti srečen, kateri v Gospodu vmerje ³⁾. De homo človekovo revšino in nečimernost še bolj spoznali, tak premislimo dans človeka, po tem ko je duša iz njega šla, pogledjmo ga na parah ter spremimo ga do njegoviga groba. Ti pa o Gospod! nas spet razsvetli, de nas bojo tvoje resnice iz spanja izbudile.

Ko se vmirajočimu človeku zadna solza vtrene, ko usta zavije, se stegne, in ko mu oči odperte zastojé, je že po njem. Serce še

¹⁾ I. Buk. Mak. 6, 10 — 11. — ²⁾ Buk. pridg. 1, 14. — ³⁾ Skriv. razod. 14, 13.

kake minute trepeta, pa tudi ono potihne in duša je od trupla ločena. Čemu ljubi prijatelj! ki zdaj mertev ležiš, čemu ti je zdaj vse tvoje premoženje? Zdaj že drugi brodirjo po tvojih skrinjah — po tvojih zhrambah in ti za mertvaško trugo nar slabši oblačilo odbirajo. Čemu ti je pohištvo in druge tvoje dragine in lepotije? tvoje oči nič več ne vidijo, tvoje ušesa nič več ne slišijo, tvoje serce nima občutleja nobeniga več.

De je merlič v hiši, več reči na znanje da. Mertvaški duh, mertvaška sapa se ne čuti samo znotraj, temuč tudi zvonaj hiše, ne samo ljudje temuč tudi hišne živali so oplašene. Pes, kateri je že popred ene večera tulil, ves ostrašen cvili in se skriva; in kdo bi mislil, tudi hišna ura na steni je obstala, in prižgane luči tamno in žalostno gorijo! Mertvaški zvon se oglasi. Kdo je neki vmerl, kdo je šel iz tega sveta? marskdo popraša. Vmerl je mož, vmerl je gospodar, ki je posedil velike reči; vmerla je žena, dobra gospodina, vmerla mati majhnih otročičev; vmerl je fant, čverst in močen korenjak v nar boljših letih; vmerla je zala deklica, veselje svojih starišev in vse soseske nar bolj sloveča roža. Oh smert, ti si vender nevsmilena! Zakaj si vzela otrokam skerbniiga očeta, zakaj ljubo mater, zakaj si pokosila fanta podporno njegovih starišev, zakaj odtergala zalo rožico, mlado deklico, in zakaj si segla po verlim otročiču, ki sta ga oče ino mati bolj ko svoje serce ljubila? Ali veste, kaj smert na te vprašanja pravi? Jez kosim po Gospodovim povelji, vse po versti stare in mlade, revne in bogate; pridem po-noči kakor tat, ko se me človek nar manj nadja; vse za to, de bi bili ljudje zmeram pripravleni ¹⁾); blagor mu, kteriga ne najdem nepripravlenga, srečen, vekomaj srečen, kateri se loči iz tega sveta v božji prijaznosti. Ako pa mahnem z svojo koso po hudodelniku, je konc storjen njegovim hudobijam, in hudodelnik se zverne v peklenško jamo, in kakor se je zvernil, tako na vse večne čase obleži.

Ko merliča preoblečejo, ter mu oči zatisnejo, ga na dilo položé; in zdaj se ga začne vse bati; otroci se bojé svojih starišev, stariši svojih otrok; vsi domači komaj čakajo, de bi kaj kmalo merliča iz hiše spravili in ga pokopat nesli. Še majhin otročiček, ki je svojo mater nar raji imel, ter se nar raji k nej zatekal, za mertvo mater nič ne mara, in ko mu jo kažejo, se le strani obrača in odteguje. Poglejte posvetnjaki, ki se za časno premoženje tolikajn

¹⁾ Luk. 12, 40.

vpirate, in ki ste svojim toliko dobriga storili, na zadne ko bote vmerli, vas bo vse iz hiše tišalo, in želelo, de bi berž pokopani bili. Majhino hišico iz šest dilic vam bojo dali, ter vas va-njo zabili, kakor de bi se bali, de bi von ne prišli. To ima človek na zadne od vsiga svojga premoženja in od vsih svojih časnih skerbi. Nore je toraj vsak, kateri se le za časno vpira, svojo dušo pa v nemar pusti, „nič nismo na svet prinesli, in gotovo je de tudi nič odnesti ne moremo, zadosti naj nam bo toraj, de imamo živež in obleko 1).“

Tako se tudi bogaljubni Job v svoji nadlogi tolaži: „Nag sim prišel na svet, in spet nag pojdem iz sveta; Gospod je dal, Gospod je vzel, kakor je njemu dopadlo, tako se je zgodilo, naj bo hvaleno ime Gospoda 2).“ Tako bodite tudi vi potroštani, ki na svetu bolj vbožno, bolj v pomanjkanju živite; bodite zadovoljni, de se le pošteno prerinkate; saj nič seboj ne ponese, in hišico iz šest dilic bote tudi vi imeli.

Ni se čuditi, de tako berž tiše merliča iz hiše, ker kmalo zduhneti začne; nekteriga merliča smrad je tako nagravžen, de ga ne more nihče prenašati, in de ga kar berž v trugo morajo zabiti. In bolj ko je človek zali bil, bolj ko je bil rejen in od belezni neistrojen, bolj duhni, bolj je prepaden ter strašan. Pojdite sem, ve posvetne, nečimerne hčere! ki se rade lišpate in kinčite, ktere za telesno lepoto tolkajn skerbite, pogledjte, kaj je človekova lepota, ko je na pare položen! nobena stvar na svetu tako ne duhi kakor mertev človek. Tudi ve bote na pare poležene, in vaša lepota se bo v strahoto in v nagravžno smerdljivost spremenila. — Pogled merliča je že marskteriga človeka z zveličanskim straham napolnil in mu veliko h spreobernenju in h pobožnim življenju pomagal. Ko je bila Španska kraljica Jezabela, silno lepa ženska vmerla, je bil Francišk Borgia odločen jo spremiti do kraja njeniga pogreba. Ko jo v cerkev postavijo in po navadi trugo odpró, de bi jo še enkrat vidili, ter se prepričali od nje istinosti, šine tak smrad iz truge, de vsi zbežé, sam Francišk se ne premakne. Ko vidi kraljico vso spremenjeno, pravi: „Zdaj sim prepričan, kam vsa posvetna lepota pride! Kaj hočem še iskati na sveti, in kako dolgo bom še za senco letal? Tudi z menoj se bo ravno taka zgodila kakor z kraljico; od slej nočem več nobenimu takimu služiti, z katerim smert tako nevsmileno ravná. Francišk kar tisto uro sklene se svetu in vsim njegovim

1) 1. do Timot. 6, 7 in 8. — 2) Job. 1, 21.

nečimernostim odpovedati, in tudi res kmalo potlej vse zapusti in se v Jezuitski (red) orden podá, v katerimu je do zadniga spokorno živel in svetnik vmerl. Francišk Borgia je večkrat potlej povedal, de kraljična smert ga je od smerti izbudila, in je priporočal, de naj človek štir in dvajsetkrat na dan na svojo smert misli.

Res je, de gnjiloba in nagravní červi se lotijo vsaciga merliča, in (le nekteri svetniki niso sognjili, in še njih mertve trupla so prijetno dišale) res je, de vsi bomo sognjili, alj kakor prerok Izaia pravi, de moli bojo naša postela in červi naša odeja ¹⁾, pa vender je tudi gotovo, de če človek bolj streže svojmu truplu, bolj gerdo ga smert izdelá; in bolj ko spokorno in v zatajevanju živi, manj ga smert spremeni. Zato časih vidite, de je nekteri merlič na parah veliko manj strašan; nekteri se na smeh alj zamakneno derži, de sledni lahko spozna, kako je bil v božjo voljo vdan in de mu niso kaj veliko prizadjali smertni vdarci. Kaj ne, de vas je pri nekterimu merliču veliko manj strah in de veliko lažeje pri njem čujete? Pač je res, kar sv. apostel Pavl pravi, de pobožnost je za vse dobra, kér ima obljubo sedajnega in prihodniga življenja ²⁾. Ko kakiga pobožniga človeka do groba spremljamo, je našimu sercu tako nekama lahko, naša žalost je z nekakim veseljem sklenjena. — Blagor ti brunna duša! pravimo, zdaj si prestala britkosti časniga življenja, in mi nismo vredni bili, de bi bila še kaj časa med nami prebivala, zdaj že vživaš in boš vživala nezapopadlive sladkosti vekomaj.

Naj vam pri tej priložnosti od nekiga srečniga pogreba v misel vzamem, kateri moje serce razveseli, kadar se na-njga spomnim. Pred 300 letmi je živela na Portugalskim kraljeva hči Joana po imenu, silno lepa po svojmu truplu, pa še lepši po svoji duši. Tako velika je bila njena lepota, de, ko je Francozki kralj njeno podobo vidil, je ves ginjen pokleknil in Boga zahvalil, de mu je dano toliko lepoto viditi. Ko po njegovi smerti njegov sin kraljestvo prevzame, do Portugalskiga kralja poslance pošle, de naj mu svojo sestro lepo Joano za ženo da. Iz vsih besedi poslancov je bilo skleniti, de če se to ne zgodi, bo Francozka vojska koj na Portugalskim. Ali Joana, po svoji duši vsa nedolžna kakor angelic ni imela veselja do posvetne možitve, njenimu sercu so vse druge, le nebeške reči dopadile. Pa brat se čez to huduje, in pravi, de bo njega in vse kraljestvo v nesrečo pripravla, če v možitev ne privoli. Joana za

¹⁾ Izaia 10, 11. — ²⁾ I. do Timot. 4, 8.

en teden odloga prosi. V tem času prišerčno moli, zdihuje in prosi, de naj ji pride Bog na pomoč. Ko teden preteče, stopi Joana k svojmu bratu rekoč: „Če je Francozki kralj še pri življenju, ga bom pa vzela.“ Pa kmalo na to pride novica iz Pariza, de Francozki kralj je vmerl. Zdaj snubi prelepo Jaono angležki kralj Rihard po imenu, in njeni brat jo spet naganja.“ Joana spet en teden odloga prosi, spet h Bogu zdihuje, moli in prosi, in potlej pred brata stopi rekoč: „Če je moj ženin živ se pod pokoršino dam; alj pogledjte čez en teden po tem pride novica iz Angležkiga, de kralj Rihard je mertev. Joana od posvetnih možitvi rešena, gre v klošter (samostan), ondi vmerje v cvetji svojga življenja, kakor Bogu posvečena devica. Ko jo skuz dvoriše kloštra pokopat nesó, kjer je Joana svoje gredice imela, vse njene cvetlice vjenejo in se posušé, ker je njih lastnica, prelepa gospodična Joana vmerla. Tako glejte moji ljubi kristjani! Bog svoje zveste služabnike še po smerti počasti in njih spomin ohrani med ljudmi!

Vse drugačišni so pogrebi posvetnih ljudi. Če je človek bolj imeniten in premožen, ima veliko pogrebcev, njegov pogreb je mogočen, kar se da. Alj kaj pomaga — nobeniga merliča dalj ne spremimo kot do njegoviga groba; med drugimi merliči ga pustimo na britofi, v globoko jamo ga zasujemo, in v kratkim zgine iz med nas njegov spomin, kakor de bi ne bil nikdar na svetu živel. Če čez kake leta človek iz ptujga pride v svojo domovino in po njem popraša, se ljudje komaj spomnijo, de je na svetu živel. Oh, pravijo, ta je že zdavnaj vmerl, že noben človek na-nj ne misli, in kjer je bil, je vse na ptuje prišlo. Tudi otroci, žlahta (sorodniki) prijatli in znanci pozabijo v kratkim — svojih rajncih, pozabijo za njih grob, ga tudi mžokrat iskat gredó, de bi na njemu kaki Oče naš za rajnce omolili. Tako glejte kristjani! mine in zgine naglo vsa posvetna čast in imenitnost! Zatoraj pogubljeni v peklju po besedah sv. pisma tako zdihujejo: „Vse je kakor senca prešlo, ali kakor memo tekoči tekar; kakor ladja, ktera po valovih tje splava, ne popusti za seboj nobeniga sledu, alj kakor se ne osledi ptica, ktera po nebu zleti, tako smo tudi mi jenjali biti, ter nimamo od svojih čednosti znamenj nobenih pokazati ¹⁾). Mertev človek je ko posekano drevo, ko se kmalo ne ve, kje de je stalo, alj kakor dim, ko se po zraku razkadi. Le pravičniga spomin vekomaj ostane, le pravični, pravi sv. pismo, vekomaj živé ²⁾).“

¹⁾ Modr. 5, 9. — ²⁾ Modr. 5, 16.

Skusimo še pogledati za merličam v črni grob, kakšina se pa v grobi z njim godi. V grobeh je velik smrad, strašna, ostudna gnjiloba in gnusoba; šopi červov se tamkej pasejo, tako de vse meso do belih kosti oglodajo. Ako bi čez kake dneve merliča odkopali, bi ga še vse strašnejšiga kakor na parah vidili. Ti bi nič več ne poznal svojga očeta, ne svoje matere, ne brata ne sestre, grobi vse poglihajo, ter vse svoje prebivavce eniga drugimu enakiga storé. Ko je vse meso merliča snedeno, kosti še en čas ostanejo, pa sčasama tudi te sperhnijo, ter se v prah spremené. Tako se izpolnujejo besede večniga Boga, ki jih je našimu prvimu Očetu povedal: „Prah si, in v prah nazaj pojdeš¹⁾. Po grobih ni nobeniga razločka več, tam zgine ino mine vsa posvetna čast in visokost; bogatin in sromak, kmet in gostač, gospodar in posel, eden poleg družiga na enakih postlah ležé, njih prah se ves zmeša in zemljo gnoji.

Vzamimo si toraj iz današnjiga premišlevanja ta navk, de se ne bomo nikolj visoko šopirili, de se ne bomo napihvali in prevzetvali, ker vémo, de nismo družiga kot prah in pepél; in de, če tudi še v večnost ne pogledamo, že na britofu ni med ljudmi nobeniga razločka. Nikar ne hrepenimo po časnim blagu, ker ga bomo v kratkim zapustili, in ker pojdemo revni in prazni iz tega sveta, ako bi še toliko vkup spravili. Varimo se gerdih, ostudnih, nečistih pregreh, tako tudi požrešnosti in pijanosti, ker te hudobije človeka tudi ob smerti še bolj spremenijo, ogerdé ter božji tempel ognusijo. Živimo v keršanski ljubezni med seboj, ne v kregu in nevošljivosti, ne v sovražtvi in v pravdah; poglejmo merličev na britofi kako tiho in mirno eden poleg družiga ležé, in nam iz grobov šeptajo, de se za prazne reči vlečemo, in de clo nič v grob seboj ne ponésemo. Izbudimo se iz svoje lenobe, posebno ta sv. postni čas se izbudimo; zdaj je prijeten čas, zdaj je dan zveličanja. Zdaj se z Bogam spravimo, poprijatlimo se z smertjo in z svojim grobam, de kadar smert pride, ji bomo brez strahu roko podali, in de bo naše truplo v črni zemlji z veselim zaupanjem tistiga dneva pričakovalo, ko nas bo Angelova trobenta iz groba poklicala. Amen.

¹⁾ I. Moz. buk. 3, 19.

ČLOVEK NA SODBI.

Pri vsih svojih delih se spomni poslednih reči, in ne boš nikolj grešil.

Sirah 7, 40.

V poprejšnjih dveh pridgah smo človeka premišlevali na smertni posteli, na parah in v njegovim grobu na britofih. Vidili smo revšino, praznost in nečimernost njegoviga trupla, praznost in nečimernost vsih posvetnih reči, na ktire se človek v življenju naslanja. Zdaj pa pride vprašanje za dušo, kaj se pa z njo zgodi? kam pride pa ona, ko je naše revno življenje končano na sveti? Kteri niso porajtali na besede večniga Boga, alj kteri za-nje niso vedili, kterim niso bile razodete, in so se ravnali le po svoji neumni glavi, so vse sorte neumnosti stvezili od človeške duše po smerti. Eni so rekli, de duša brez trupla ne more živeti, de toraj v nekaki nezavednosti vstajenja trupla čaka. Spet so eni terdili, de se duše iz eniga trupla v družiga preselujejo, in de to preselovanje alj popotvanje do konca sveta terpi. Tako glejte kristjani! človek svoji modrosti prepušen v mnoge in strašne zmote zabrede; zatoraj sami nič kaj preveč ne modrujmo, temuč modrujmo kar je prav ¹⁾, in raji poslušajmo, kar nebeški učenik govori. Jezus tako pravi: „Bil je neki bogat mož, kteri se je oblačil v škerlat in tančico, ter se je vsaki dan imenitno gostil. Bil je pa tudi neki vbožec, po imeni Lazar, kteri je ležal pred njegovimi vratni poln ran, in se je želel nasititi z drobtinami, ktere so padale od mize bogatiga in mu jih nihče ni dal, ampak psi so hodili in so lizali njegove rane. Prigodilo se je pa, de je vmerl vhogi in je bil nesen od angelov v naročje Abrahamovo. Vmerl je pa tudi bogati, in je bil pokopan v peklu ²⁾).

Iz teh Kristusovih besedi vidimo, de človekova duša zdajci po smerti trupla prejme svoje zasluženno plačilo, de toraj stopi pred

¹⁾ Do Riml. 12, 3. — ²⁾ Luka 16, 19 — 22.

božjiga sodnika, kateri ji plačilo odloči. In tako tudi sv. apostel Pavl pravi: „Vsim ljudem je postavljeno vmreti in po smerti je sodba ¹⁾); vsi bomo stali pred sodnim stolom Jezusa Kristusa ²⁾.“

Naj bo torej božja sodba naše današno premišljevanje. Mi sicer ne moremo z nobeno dušo k sodbi iti, pa z svojimi mislimi jo tje spreminamo, ter po razodetih božjih resnicah ojestrost in strahoto božje sodbe premislamo. Bog daj vam in meni, da ne bo moje govorjenje zastoj!

Sodba je dvojna, posebna precej po smerti, in pa posledna, ob koncu sveta, ko bomo vsi ljudje v pričo božjih angelov in svetnikov pred sodnim, božjim stolom zbrani in sojeni. Od te splošne sodbe zdaj ni govorjenje, temuč pojdemo iz britofa, kjer smo merliča pokopali, pojdemo berž za njegovo dušo pogledat, kako se ji pri posebni sodbi godi.

Komaj je duša iz človeka, kar na enkrat se ji nov svet odpre; vsa tama, z katero je bila v življenju obdana, zgine na enkrat, ter vse je svetlo in odgerneno pred njo. Kakor je smert pravičniga človeka draga v božjih očeh ³⁾, in kakor je pravičen človek že na svoji smertni posteli zlo oveselen in božjo pričjočnost okuša, je ravno tako tudi njegov prestop v večnost poln zveličanskiga upanja. Zdaj vse telesne vezi odpadejo, duša je vsa izproštena brez vsih mej in zapir, v sredi božjiga veličastva. Vera nima za-njo zdaj nobenih skrivnosti, zakaj kar je popred le kakor v zerkalu (špeglu) in v megli vidila, ji je zdaj vse odperto in popolnoma znano.

Ali kristjani! vse drugači je z dušo nespokorjeniga človeka, kateri se ni ločil v božji prijaznosti iz sveta. Kakor imajo po ječah hudodelnike vklenjene zaperte, in jih briči vklenjene pred sodnika pripeljajo, da zavoljo svojih hudodelstev isprašovanje prestopje in sodbo zaslišijo, tako stopi grešna duša od svojih hudobij obtežana in vklenjena med svojimi briči to je med peklenškimi satani pred sodbo, in je že pred vsa v trepeti, preden sodnik svoje usta odpre. Vsaki hudodelnik si pred svetovimi sodniki upanje dela, da bo z svojim milim ali pa prekanjenim govorjenjem sodnika omečil, da ga ne bo tako ojestro obsodil, ali da se bo morde popolnoma izbrusil, da bo za nedolžniga spoznan; nekteri se tudi zanaša na svoje prijatle in znance, da ga bojo zagovarjali in za-nj prosili. Ali

¹⁾ Do Hebr. 9, 27. — ²⁾ Do Riml. 14, 10. — ³⁾ Ps. 115, 12.

pri sodbi božji si nič taciga misliti ne moremo, temuč vse okoljšine sodbe božje grešnika z straham napolnujejo.

Perva strahota sodbe božje je tisto zapušenje, ker duša zgol sama stopi pred božjiga sodnika. Noben prijatelj, noben znanc jo tje ne spremi. Mi spremimo merliča le do njegoviga groba, dalj pa ne gremo, in tudi ne moremo. Glej posvetna, v možki spol zatelebana dekle! tvoji zapeljivci ti hribe in doline obétajo, te slepé, de bojo greh na se vzeli; ti tvoji zapeljivci ne pojdejo z teboj pred božjiga sodnika, tam ne bojo tvojga greha na se jemali, temuč od vsih zapušena revca boš pred božjim sodnikom trepetala. Pijanci in posvetni dobrovoljci! v življenju imate veliko prijatlov, de koga ogoljfate in pritisnete, eden drugimu pomagata, vsi vkup zabavljata in se smejata, ali na smertni postili vas bo obiskal malo kateri prijatelj, tje pred božjiga sodnika pa kar nobeden z vami ne pojde; težko butaro svojih hudobij tje ponesete, nihče vam je ne bo odvezel, nihče polajšal.

Vi porečete: Ali ne gre angel varh z človekam pred sodbo, on njegovi zvesti tovarš od perviga zdihleja njegoviga življenja, ali ga ne bo on zagovarjal? Ijubi prijatelj! če pojdeš hudodelnik iz sveta, pojde sicer angel varh z teboj, pa ne za to, de bi te zagovarjal, temuč de bo tvojo sodbo bolj izojstril; on ne bo imel v svojih bukvih zapisanih nobenih tvojih dobrih del in čednosti; in ker popred v življenji nisi nič porajtal na njegovo opominjovanje, je njegova služba pri tebi z tvojo smertjo končana. Hudič bo pa pri tvoji sodbi veliko opraviti imel; tožil te bo, in iz svojih bukev bo skazoval, kolikokrat si se njemu zapisal, ter z njim zavezo storil, pokazal ti bo vse tvoje zanikernosti, zamude in vse tvoje hudobije. Vbogi grešnik, kako boš ves osramoten stal! Tvoj angel varh bo jokal, hudič te bo tožil, kam se boš obernal, kam se boš djal? H Marii Devici, k svojmu patronu, in še h kakim drugim božjim svetnikam se boš obernal, de bi božjiga sodnika potolažili in ti sprosil vsmiljeno sodbo. Ali tudi z tem ne bo nič. Dokler smo na svetu, so Marija Devica in drugi božji svetniki naši pomočniki pri Bogu, Bog nam večkrat zavolj njih perzanese, nam zavoljo njih marskako gnado dodeli; ali če smo se v božjim sovražtvu iz sveta ločili, ne gre njih pomoč unikraj našiga groba. Nespokorni duši je nasproti vsa nebeška družina, ker po smerti se ne more spreobrniti in poboljšati nobeden človek. Kakor drevo pade, tako obleži ¹⁾.

¹⁾ Pridg. 11, 3.

Grešnik! pomisli, kako boš zgol sam od vsih strani zapušen pogled ojstriga božjiga sodnika prenesel, kteriga si tolikokrat v svojim življenju ražalil, njegovo kri z nogami poteptal, svete zakramente obropal in tolkajn njegovih gnad zavergel! Zdaj te je spovednika sram, ki je reven človek kakor ti, in ki te je le za to pripravljen poslušati, de bi tvoje dušne rane zacelil in ti v zveličanje pomagal, ali ne bo tavžentkrat hujši sramota se znajditi pred božjim sodnikom, kteri ne bo pred tabo stal kakor vsmiljen Samarjan, temuč kakor vsigamogočen in vsigaveden sodnik? Kadar grešnik k sodbi pride, vidi vse reči drugači, kakor je bil navajen jih viditi popred v svojim življenju. Popred v življenju je bil na duši osleplen; marskaj ni vidil, ker viditi ni hotel; lastna ljubezen in satan sta mu vse skuzi prikrivala njegove hudobije, ali zdaj pri sodbi božji vse odpade; slepota vsa zgine, in duša se vidi sama sebe vso tako kakoršina je v resnici; in še preden božji sodnik sodbo izusti, se duša že sama obsodi, ker je permorana spoznati, de je po vsi pravici večniga, pogubljenja vredna.

Od tega nas še bolj prepriča druga strahota, z katero je božja sodba obdana, in v tem obstoji, de pri sodbi božji pojde grozno na tanjko, in de ne bo nobena, nar manjši hudobija pozabljena. Bog je po besedah sv. pisma ¹⁾ tisti sodnik, kteri obisti in oserčje pregleduje. Pred Bogom ne bo kakor pred svetovimi sodniki, de bi le po zvonajnim in po večjim sojeni bili, ampak božji sodnik bo preiskal vse bavde našiga serca, odgernile se bojo pred nami vse naše nesramne misli in želje, ktere so bile tako ostudne, de smo se sramovali zavoljo njih še sami pred seboj, vsi naši pregrešni naklepi, vse naše zvijače in hinavšine bojo prišle na dan. Zdaj moj kristjan! se znaš tako po hinavsko zaderžati, de te nihče, še spovednik po sercu ne pozna; ti sam dobro veš, de si maloprida, in se ti le vender dobro zdi, de si z svojimi zvijačami spovednika preslepil, de ti ni do dna tvojga serca prišel; dobro se ti zdi, de si sv. odvezo prijel, ako ravno si v sercu ves napuhnen, nečist, nesramen, nevošliv in sovražen; tebi se dobro zdi, de ako ravno si preklinovavec, kvantač in pijanc, de si spovednika tako izvodil, de si odvezo prijel in k sv. obhajilu pristopil. Takrat nisi mislil in nisi hotel misliti, de so tvoje spovedi in obhajila božji ropi, ali pred božjim sodnikom, kteri bo z baklo svoje pravice tvojo vest preiskal, boš spoznal, de

¹⁾ Jerem. 11, 20.

si sv. zakramente v svoje pogubljenje prijemal. Zdaj kristjan! na svoje besede malo porajtaš, se večkrat, nemara vsakidan, zdaj z kletevjo, zdaj z lažjo, alj z bahanjem pregrešiš, zakaj če človek vedno na svoj jezik ne pazi, ter ga v berzdah ne derži, mu iz ust pregrehe kakor iz peklenskiga brezna tekó. Sveti Duh nam pové, de veliko govorjenje ni brez greha ¹⁾). Ako bi ti le od eniga samigá leta, pa kaj bom rekel od eniga leta, ako bi le od eniga mesica vse svoje pregrešne besede pred seboj vidil, bi te strah in groza prehajala; kako bo še le pri sodbi božji, ko ti bojo vse tvoje pregrešne, nemarne, ostudne in nesramne besede tvojga celiga življenja pred oči postavlene! Takrat boš spoznal, de bi bilo boljši za te, ko bi bil celi čas svojga življenja mutec ostal, in de bi bilo boljši, de, ko si prvič pregrešno besedo pregovoril, de bi ti bila kaka zverina jezik iztergala iz ust. Če bo po besedah Jezusa Kristusa ²⁾ že od vsake prazne besede odgovor dati potreba, kam se boš pri sodbi božji obernal, kam se djal, pregrešen govoráč, prekljinovavec, kvantač in opravilvic? — Za to glejte moji dragi poslušavci! so se nekteri keršanski spokorniki zavoljo svojih pregrešnih besedi tako ojstro pokorili, de so nekteri vedno molčali in se za to ogibali vse človeške družnje.

Terda, ojstra bo sodba od praznih, pregrešnih besedi, tode še strašnejši bo, kadar pregrešno djanje na versto pride. Zdaj kristjan! so skrite tvoje pregrešne djanja, nobena živa duša ne vé, kakšine ostudne reči si v svojim življenju dopernašal. Dopernašal si nesramnosti že v svojih otročjih letih, ne mara še večí potlej v prostim in v zakonskim stanu, velikrat sam, od nobeniga viden, velikrat v družnji z eno ali z več peršonami; in še clo po svetih krajih, na kakim zhodu, na britofu, ali v cerkvi. Ako se ti teh hudobij zgrivano ne spoveš in se skuz zakrament svete pokore ne očistiš, bo vse pri sodbi božji pred te postavleno in na tanjko preiskano. Vse te bo takrat tožilo — tamne noči, in skrivni kraji, svisli, šupe, podi (skledni) kevdiri (kleti) hiše, postelev, mize in klopi, ktere so skuz tvoje pregrehe oskrunjene in ogerdene bile. Od tebe v greh primorana živina bo takrat kakor Balaamova oslica govorila ino ti tvoje ostudnosti očitala. Ako bi bilo mogoče, de bi duša vmerla, bi takrat gotovo strepetela od strahu.

Ker za nebesa še ni zadosti, de človek nič hudiga ne stori, temuč so mu tudi dobre dela potrebne, bo človek tudi rajtengo

¹⁾ Prip. 10, 19. — ²⁾ Mat. 12, 36.

dati moral od zamud v dobrih delih, od svoje lenobe in zanikernosti v božji službi, od pomanjkanja ljubezni, vsmilenja in radodarnosti do bližniga. In pa še clo dobre dela, ktere je človek dopernašal, čednosti, ktire so se nad njim svetile, bojo na vago (tehenco) djane. Odgovor boš dal, ali si pri svojih dobrih delih vselej dober namen imel, če se nisi morde po Farizejsko obnašal, če nisi pri tem iskal kakiga časniga dobička, alj kake nečimerne hvale; zakaj vse tudi še tako sloveče dobre dela in čednosti nimajo nobene veljave za zveličanje, če ne zvirajo iz ljubezni do Boga. Iz tega uzroka glejte, so se zvesti božji služabniki vselej ljudske hvale bali, ter so le raji na tihim in na skrivim lepo živeli. Kralj David se ni bal božjiga sodnika le zavoljo svojih grehov, temuč tudi zavoljo svojih dobrih del, za to pravi: „Ne hodi v sodbo z svojim služabnikom o Gospod, zakaj pred teboj ne bo nihče najden pravičen 1).“ Zvesti božji služabniki pri nobeni reči ne išejo samih sebe, temuč le božje časti, zatoraj kraljevi pevic pravi: „Ne nam o Gospod! temuč svojim imenu daj čast 2).“

Ko bo človek rajtengo sam od sebe prestal, bo pa tudi mogel še rajtengo dati od svojga bližniga; vsi predniki bojo od svojih podložnih dajali odgovor, deželska in duhovska gosposka, gospodarji, gospodinje in soseskini možje. Vsaki, kteri bi bil lahko kako hudobijo odvernil, kako krivicó vstavil, bližnimu v nebesa pomagal, pa tega ni storil, bo za krivičniga in hudodelnika spoznan, zato ker nas je Bog eniga drugimu izročil 3). Glejte moji ljubi kristjani! vi ste morde sami za se pošteni, pravični ljudje, nimate nobenih posebnih lastnih grehov nad seboj, in sami za se bi pri sodbi božji skuz prišli, pa huda in terda bo za vas, če ste predniki in imate zavoljo premajhine skerbi svojo vest z ptujmi grehi obloženo. Vi bote zavoljo oferti (gizdosti) odgovor dajali, ki niste vi te hudobije ljubili temuč le vaši sini in hčere; vi niste preklinovavci, pa bote zavoljo kletve svojih hlapcov rajtengo dajali.

Nar bolj terda, nar bolj ojstra, nar bolj strašna bo rajtenga zavoljo daniga pohujšanja, ako si z svojim samopašnim govorjenjem bližniga ob božji strah pripravil in njegovo véro oslabil, kar se zgodi, če človek čez božje reči zabavlja, alj se iz božjih reči alj iz pobožnih ljudi norca dela. Strašna bo rajtenga za nečistnike, kteri so tudi druge z nesramnimi hudobijami soznarili, nečisti strup

1) Ps. 142, 2. — 2) Ps. 113, 1. — 3) Sirah 17, 12.

v njih serca zasadili, alj kar je še nar strašnejši, če so bližniga ob nedolžnost pripravili. Ponočnjaki, kvantači, nesramneži! zdaj se smejate in norce brijete, ko bedaste dekleta zapeljujete; hudodelniki! zdaj nič ne marate, in se potuhneno kakor tatje deržite, ki ste kako revco v očitno pregreho zapeljali, in jo tudi morde še za uni svet nesrečno naredili — kaj bo pa pred božjim sodnikom, ki bo odvzeto nedolžnost in morde še marskako pogubleno dušo iz vaših rok terjal? Pač je res, kar Jezus pravi, de za pohujšlivca bi bilo bolje, de bi se mu mlinski kamen na vrat obesil in se potopil v globočino morja ¹⁾).

Pri sodbi božji bojo prazni vsi izgovori; tam ne porečete, de vedili niste, de je to in pa to greh, zakaj sami bote spoznali, de le za to niste vedili, ker vediti niste hotli. Tam ne porečete, de niste imeli časa za dušo skerbeti, ker boste sami spoznali, koliko svetiga časa ste po nemarnim zapravili, in kako bi si bili tudi lahko v svoje zveličanje obrnili časne opravila. Pri sodbi božji ne bo izgovor veljal, de ste bili na svetu v prevelikih zadergah in v pregrešnih priložnostih, de se pred greham obvarvati niste mogli, zakaj vidilo se bo, de ste se sami podajali v zaderge in v pregrešne nevarnosti, in de je hudič le za to toliko moč do vas imel, ker se niste hotli poslužiti božjih pripomočkov. Satan vas je imel v svoji mreži, slabi zgledi so vas za seboj potegovali, poželenje vas je premagovalo, ker niste po Jezusovim navki ²⁾ v vednim zatajevanju živeli, ker niste čuli in molili. Vi se ne boste mogli izgovarjati ne z svojim stanam, ne z svojimi opravili, ker z božjo pomočjo se človek zveliča u vsakim stanu.

Moji ljubi kristjani! nikar ne bodite nemarni in zanikerni, nikar se sami sebe ne slepite z praznimi izgovori. Zdaj še lahko strašno sodbo božjo od sebe odvernete — odvernili jo bote, če sami z seboj večkrat v sodbo greste; ako homo sami sebe sodili, pravi sveti Apostel Pavl, ne homo sojeni ³⁾. Pojdite ta svet postni čas sami v se, preglejte na tanjko svojo vest, in se vsih svojih grehov zgrivano spovejte. Nikar se h Bogu spreobrniti ne odlašajte, zdaj vam je še božja gnada na ponudbo, pa morde vam več ne bo, morde bo čas vašiga obiskanja za vselej pretekkel. Vi me bote iskali, pravi Zveličar,

¹⁾ Mat. 18, 6. — ²⁾ Mat. 16, 24. — ³⁾ Do Korinč. 11, 31.

pa me ne boste našli, temuč bote v svojih hudobijah vmerli ¹⁾. Varite se zdaj, ko velikanočno spoved opravljate, de ne bote po nevrednim prijeli sv. zakramentov; spovednika lahko ogoljgate, vsigavidniga Boga pa ogoljfat ne morete. Zatoraj se pred božjim namestnikom kakor pred Bogam odkritoserčno obtožite, vse svoje dušne rane mu odgernite, in le potlej, ko bote dobro, čisto odkritoserčno, ponižno in modro spoved opravili, boste smeli vpanje imeti, de kar je na zemlji odvezano, je odvezano tudi v nebesih, in tako si bote milostvo sodbo božjo naklonili. Amen.

ČLOVEK V PEKLI.

Pri vsih svojih delih se spomni poslednih reči, in ne boš nikolj grešil.
Sirah. 7. 40.

Po posebni sodbi katero smo zadnič premišlevali, se začne za dušo dolga, neizmirjena večnost, in ta je alj srečna alj nesrečna. Srečna večnost se imenuje nebesa, nesrečna se imenuje pekel. Kaj pa je pekel? Pekel je tisti strašni kraj, tisto strašno brezдно, kjer pogubljeni večne štrafinge terpé. Posvetnjaki od pekla nič kaj radi ne slišijo, in si še na tihim vpanje delajo, de ni pekla, alj če je, de ni tako strašan, kakor se od njega pripoveduje. Nekteri samopasneži pravijo, de so pekel in peklenske kazinge le duhovni ino menihi iskovali, de z njimi preproste ljudi strašijo in jih v njih dobri volji begajo. Saj ni še nihče iz uniga sveta nazaj prišel povedat, pravijo, kakšin de je pekel, in če tudi od kteriga pripovedujejo, de je prišel, to ni zagotovljena resnica; in pa saj nas Bog ni za to vstvaril, de bi nas terpinčil, temuč de bi nas zveličal. Moji ljubi kristjani! če tudi vi tacih pravlic ne verjete, de bi mertvi nazaj hodili, pa od eniga jez vender dobro vem, in tudi vi veste, de je iz uniga sveta prišel in nam povedal, kako se v večnosti godi; in kdo je ta? Jezus Kristus. — Ako ste kristjani bote njemu vender verjeli. On nam od pekla tako pripoveduje: Ko je bil tisti bogati, pred kteriga vratni

¹⁾ Janez 8, 21.

je Lazar ležal, po svoji smerti v peklu zakopan, in ko je iz pekla zagledal Lazara v Abrahamovim naročji, začne vpiti: „Oče Abraham usmili se me, in pošlji Lazarja, de pomoči konec svojga persta v vodo in ohladi moj jezik, ker grozovitno terpim v tem plemenu.“ Abraham pa je rekel: „Sin! pomisli, de si prejel dobro v svojim življenji, Lazar pa hudo, zdaj je ta oveseljen, ti pa terpiš; in verh tega je med nami in vami velik prepad postavljen, de kateri hočejo od tod k vam iti, ne morejo in tudi ne od ondod sem priditi.“ Bogatin pravi: „Prosim te tedaj oče! de ga pošleš v hišo mojga očeta; pet bratov namreč imam, de jim spriča, de tudi oni ne pridejo v ta kraj terplenja.“ Abraham mu reče: „Imajo Mozesa in preroke, nje naj poslušajo.“ On pa pravi: „Nikar, oče Abraham! ampak če kdo mertvih k njim pojde, se bodo spokorili.“ Abraham je djal: „Ako Mozesa in prerokov ne poslušajo, tudi ne bojo vérali, če ravno kdo mertvih vstane ¹⁾.“ To glejte, so Jezusove besede. Pekel je toraj gotov, kakor to resnico sveto pismo še v več krajih poterdí. Premislimo toraj dans v čem de obstojé peklenške martre.

O Gospod! naj nas strahota pekla presune, de se bomo z večjo skerbjo greha varovali, in se z večjo gorečnostjo pokore poprijeli.

Stopimo zdaj z očmi vére v peklenško jamo in poglejmo, kako se po spričovanji božjih resnic pogubljenim godi. Perva strahota, koja se nam v pekli pred oči postavi je ta, de so pogubljeni od Boga večno zaverženi. Sv. Krizostom pravi, de, ko bi pogubljeni v pekli še sto tavžentkrat več terpeli kakor terpé, bi vse njih terpenje nič ne bilo memo terplenja, kteriga zato občutijo, ko so od Boga za vselej odločeni. Mi zdaj na svetu zavoljo svoje slepote, ko smo z spačenim truplam omejeni, te peklenške martre (muke) ne moremo zapopasti; alj duša bo po smerti vse drugači vidila kakor zdaj vidi. — Tam bo spoznala vse božje ljubeznivosti in vso srečo božjih izvoljenih; spoznala bo, de je bila le za Boga vstarjena in de v sklenitvi z Bogam obstoji vsa sreča izvoljenih v nebesih; tudi jo bo naturno nagnenje zmiraj gnalo proti Bogu, alj božja vsigamogočnost jo bo vedno pahala nazaj v peklenško brezno. Oh kakšina bridkost bo to za pogubleno dušo, odločena biti od svojga stvarnika, svojga Odrešenika ino svojga Posvečovavca svetiga Duha. Če je po

¹⁾ Luka 16, 24 — 31.

besedah Tomaža Kempčana že tukaj na svetu brez Jezusa živeti živ pekel, kakšni bo še le pekel brez njega biti celo dolgo neizmirljeno večnost! Tukaj moj kristjan! če si tudi velik grešnik, še zmiraj upaš, de nisi še od Boga za vselej zaveržen, de Jezus še za te svoje rane kaže nebeskimu Očetu, de je angel varh še pri tebi, de Marija Devica tudi za te kakor za vse grešnike prosi; alj v pekli bo vse to upanje proč, Jezus ne bo tamkaj več tvoj srednik, temuč tvoj serdit kaznovavec; tvoj angel varh ne bo nikolj več zraven tebe, Marija Devica ne bo nikolj več tvoja ljubezniva mati, med tabo in med tvojim patronam in drugimi božjimi svetniki bo vsa zaveza za vselej pretergana. Ti boš odločen od svojih ljubih starišev, če bojo v nebesih; žena od moža, mož od žene, bratje sestre, prijatli in znanci eden od drugiga, in to ne le za kaki čas, za kake leta, ampak za vselej.

Dragi poslušavci! de bote to peklensko martro še bolj spoznali, premislite tudi družnjo pogublene duše. Med kom je pogublena duša v peklu? Med vsimi hudodelniki, kar jih je kdaj na sveti živelo. Nam se hudo zdi prebivati zraven sitniga, čmerniga človeka; časih kdo pravi: boljši bi bilo biti v peklu kakor pri takim hudobnim človeku, ki se zmeram revsa in okolj sebe pika. Alj kristjan! pomisli, de ena sama pogublena duša je hujši kakor vsi hudodelniki na svetu; če je pa že ena tako huda, kaj bo še le biti med družnjo toliko pogubljenih duš, ktire so v pekli!

Pa ne samo med pogubljenimi dušami boš mogel prebivati temuč tudi med peklenskimi satani, in ti ne bojo tvoji prijatli in tolažniki, temuč tvoji nar hujši rabelni, kateri imajo oblast od Boga ti vse hudo prizadjati; oni te bojo med peklenskim smeham oprášovali, kje je tvoj Bog? Ti se prestrašiš, ko strupeno kačo vgladaš, odskočiš in zbežiš; alj tavžentkrat bi bilo boljši med strupenimi kačami, gadami in med nar hujšimi divjimi zverinami prebivati kakor med družnjo peklenskih duhov; zakaj nič se tako hudiga, nič tako gerdiga in nagravniga ne more misliti, kakor je hudič.

Marskaki samopašnež pravi: Sej v peklu ne bom sam, sej nas bo velika družnja, in le bolj prijatli in znanci. O nesrečen človek! z čem si vender pekočo vest tolažiš, kaj to govoriš? Najdel boš tamkaj res veliko družnjo, najdel nekrajne prijatle in znance, najdel boš take, kateri so ti greh delati pomagali, so tvoj greh zagovarjali in zakrivali, najdel take, katerim si se bolj zamiriti bal kakor Bogu, najdel boš tiste, z kterimi si se zoper čistost pregrešil,

si jih nečisto ljubil in zavoljo njih nebesa zgubil. Ali pa mar misliš, de bote še prijatli med seboj, de se bote posmehovali in norce brili, kakor popred, ko ste skupej grehe dopernašali? Nikar tega ne misli, zakaj ravno ti tvoji nekdanji tovarši in prijatli bojo tvoji narveči sovražniki, in tudi ti boš njih nar hujši sovražnik in preklinjovavec. V peklu boš rajši hudiča vidil kakor tisto peršono, ktero si v življenji pregrešno ljubil, bolj ti bo zoperna, bolj težavna kakor vse druge peklenske martre. Rad bi se tej družnji odtegnil, se rad še globokeji vderl, pa ne bo mogoče, ampak vekomaj boš med njo prebival in njeno kletev poslušal. Oh kako strašno te bo tamkej klela od tebe v greh zapeljana peršona, kteri si hribe in doline obehtal, in jo zmiraj slepil, de to ni greh, in de ves greh ti na se vzameš! Govorjenje pogubljenih duš je gola kletev; tam kolnejo stariši svoje otroke, otroci svoje stariše, tam preklinja mož svojo ženó, žena svojga moža, gospodar svojga posla, posel svojga gospodarja, prijatelj prijatla. — Vse je kakor divja zverina, radi bi vsi eden družiga na mile kosice raztergali in končali, pa se ne bojo mogli, nikoli se ne bojo poprijatlili, si nikoli eden drugimu odpustili.

Zdaj vidiš samopašen prevzetnež, kakšina družnja te v pekli čaka — družnja med hudiči, med pogubljenimi dušami, in kar je še nar strašnejši, družnja med tistimi, kteri so tvojga ali pa ti nihoviga pogubljenja vzrok. Ako bi v pekli nobene druge martre ne bilo, bi nas mogla že sama peklenska družnja prestrašiti in z grozo napolniti. Moj kristjan! ti zdaj še nisi v pekli, ako si ga ravno zaslužil že večkrat, alj glej! v pekli so morde že taki, ki so bili od tebe v greh zapeljani in so zavoljo tebe zaverženi. O koljkokrat so te ti že v peklenki jami prekleli! prekleli tvojo dušo in telo, vse tvoje žile in kosti, prekleli tvoje in svoje rojstvo; komaj te čakajo, de bi se tudi ti v peklenko ječo pogreznil, de bojo planili nad te in ti očitali tvoje zapelivosti na vse večne čase. Ljubi kristjan! zdaj je še mogoče, de se pred to strašno peklenko družnjo obvarješ; še je mogoče, če si tudi še tako velik grešnik, de tej nesreči odideš, le nikar ne odkladaj, in se božjim opominjovanju in klicanju ne vstavlja; morde je to zadna gnada, ktero ti Bog ponuja; zdaj je za te še prijeten čas, še dan izveličanja. Pa če bi tudi pogublene duše njena družnja na njene hudobije ne opominjovala, jo opominja njena izbujena in pekoča vest. To je tisti červ, od kteriga Jezus pravi ¹⁾,

¹⁾ Marka 9, 43.

de nikolj ne pogine in de pogublene duše vekomaj grize. Tudi ta martra je groze polna, pa od nje ima le tisti nekoliko zapopadka, kateri je že občutil kterikrat grizenje vesti. Tako nobene kleše ne šiplejo, nobena strupena kača tako ne pika, noben ogenj tako ne peče, kakor izbujena vest peklensko dušo. Duša v pekli vse na tanjko in živo vidi, de je sama kriva svojga pogubljenja, vidi kolkajm božjih gnad je zavręla, koliko lepih priložnosti opustila, koliko draziga časa zapravila, in de je vse to za vselej zgubleno. Peklo, bolj ko peklenska žerjavca bo dušo peklo, de nič ni marala za ljubeznivo svarjenje svojih starišev, za zveličansko opominjovanje svojih spovednikov in dušnih pastirjev; pikalo, bolj kakor strupena kača jo bo pikalo, ker bo vidila, de se je veliko še večih grešnikov zveličalo, in de je ona le za to pogublena, ker je zmeram spreobrnjenje in pokoro odkladala. „Oh! boš zdihovala posvetna dekle, kako lepo so me moji stariši učili, kako ljubeznivo spovedniki opominjovali, de naj se nikar ne pečam z drugim spolam, de naj ne hodim v slabo drušnjo, de naj oferti (gizdosti) ne ljubim; pa za vse to nič nisim marala. Vse to me zdaj peče, oh peče, in me bo vekomaj peklo.“ — „Stariši so me svarili, duhovni vse skuzi pravili, poreče ponočnjak, de noč ima svojo moč, in de priložnost tatu stori, pa jez sim raji svoje slabe tovarše vbogal, sim postal z kvantači kvantač (klafač) z nečistniki nečistnik in z pijanci pijanc. Vse to me zdaj peče, oh peče, in me bo vekomaj peklo. Kolikokrat bi bil lahko k spovedi šel, in svojo vest očistil, pa opustil sim molitev in spoved, alj če sim tudi k spovedi šel, sim vse le poverhama opravil, se brez vse grivenge in terdniga sklepa življenje poboljšati spovedoval, tudi sim kake smertne grehe zamolčal in tako sv. zakramente oropal. In kakoršine so bile moje spovedi in obhajila v zdravji, tako je bilo tudi ob moji smerti. Tako sim revež goljfal samiga sebe; vse to me zdaj peče, oh peče, in me bo vekomaj peklo.“ — „Kaj smo neki mislili, spet drugi poreko, de smo dirjali le za svetam in posvetnim blagam, de smo le kratko veselje vživali, za Boga in njegove svete resnice pa nič nismo marali, o kako nas zdaj vse to peče in nas bo vekomaj peklo!“

Dragi poslušavci! Kaj pravi pri tem zdihovanju pogubljenih duš, kaj pravi vaše serce? Če je vaša vést nepokojna, če vas peče, je to še velika milost božja, ker zdaj še vse lahko popravite in poravnate. Ako se zdaj svojih grehov kesate, ter zgrivano izpoveste, vam bo vsmileni Bog vse odpustil; ako se pa zdaj svojih grehov

kesati in se spokoriti nočete, se bote v pekli zastoj vse večne čase kesali; tam bote rjuli kakor peklenške zveri, pa vse bo zastojn, nič ne bo pomagalo, ampak le povikšalo vaše terplenje,

Še vse hujši kakor do zdaj imenovane, peklenške martre se nam bo pa poklenski ogenj zdel, akó ravno ni hujši, ter se nam le zato hujši in nar bolj grozoviten zdi, ker smo vajeni bolj po mesi kakor po duhu misliti. Če je tudi ločitev od Boga, peklenška družnja in huda vest hujši kakor vsaki ogenj na svetu, se pa ravno tako tudi peklenški ogenj ne more enačiti z ognjam na sveti; naš ogenj proti peklenškim ognju je kot solučine sejanje proti nar hujšim plemenu. Peklenški ogenj je tisti strašni ogenj, kteriga je prižgala božja pravica, ter mu dala tako lastnost, de nevmerlive duše žge in de bo po sodnim dnevi duše in trupla žgal in jih nikolj sožgal. Ta strašni ogenj zmiraj gori in nikoli ne izgori. Naj posvetnjaki in zapelivci govore in se tolažijo kakor hočejo, de ni ognja v peklu, temuč de se le pekoča vest ogenj imenuje, sv: pismo od resničniga ognja govori; Jezus Kr. pravi, de bojo pogubljeni kakor ljuljka v ogenj verženi in v ognju žgani ¹⁾).

On sam pravi, de ob sodbi pogubljenim poreče: Poberite se spred mene, prekleti! v večni ogenj, kteri je pripravljen hudiču in njegovim angelam ²⁾).

Peklenški ogenj ima poleg te lastnosti, de duše in trupla žge brez de bi jih sožgal ter pokončal, tudi še to lastnost, de razloček dela med peklenškimi prebivavci, in de kolikor je kdo večji grešnik, tolikaj bolj ga peče in žge. To resnico nam sv. pismo poterdi. V skrivnim razodenji se bere: „Kolikor bolj se je kdo povikšoval in v posvetnim veselji bil, toliko mu dajte terpenja in žalosti ³⁾),“ Ta modri ogenj najde po besedah sv. Augušтина med veliko trumo pogubljenih nečistnike, de jih, ki so svojim mesenim poželenju stregli, tolikanj bolj peče. Ta ogenj tudi razloči jezik hudobnih opravlivcov in vsih tistih, kteri so z pregrešnimi, pohujslivimi besedami, z kvantanjem, z kletevjo Boga žalili. Če jih bo tudi ogenj po vsim životu pekel, bo jezik vender terpel še nar veči spečenino. In tako razločni bojo tudi drugi pregrešni udje štrafovani (kaznani).

Pomisli zdaj moj kristjan! Kako se ti ogenj že tukaj na svetu strašan zdi; ti bi raji vsako drugo martro prestal, kakor de bi v ogenj pahnen bil. Če ti kaka iskra pade na golo roko, jo berž

¹⁾ Mat. 13, 40. — ²⁾ Mat. 25, 41. — ³⁾ Skriv. raz. 18, 7. od mav

otreseš, in spčćenino popihaš, kaj bo pa v pekli, kjer boš zakopan v nevgaslivo peklensko žerjavco! Pomislino pa tudi še, de pogubljenih trupla bojo tudi še druge muke terpele; vsaki ud, vsaki počutik bo imel sebi primerjeno martro; oči tam ne vidijo drugiga kot peklenske pošasti; učesa ne slišijo drugiga kot strašno preklinjovanje in tulenje; peklenski smrad je tako silno velik, de tak se nikolj nikjér ne občuti na svetu; in pritem terpé pogubljeni večno lakoto in žejo, ker se nikjer ne bere, de bi jim bila kaka jed alj pijača odločena.

Vender bi bila pri vsim tem pogublena duša še najkoliko potroštana, ako bi bilo kdaj konec njenih marter; ali večnost, večnost, ta je čez vse strašna. Naj bi bile peklenske martre tudi še tako hude, de bi le enkrat minile, bi pekel ne bil tako strašen; alj terpeti, večno terpeti, brez vse tolažbe, brez vsiga počitka, zmeram brez vsiga prenehanja terpeti, je strahota čez vse strahote, — to je kar pogublene duše postavlja v večno cagovanje. V pekli nič več ne štejejo, ne ur, ne dni, ne let, temuč tamkaj se zmeram zdaj pravi. Kadar tavžent in tavžent let, milijon in sto tavžent krat milijonov let preteče, bo ravno tako kakor de bi se peklenske martre še le pričele. Perpendikel peklenske ure se zmeram tako glasi: Zmiraj — večno, zmiraj večno! Kazavci peklenske ure ne kažejo nobenih številck, temuč vse skuzi na večnosti stojé. Ako bi se pogubljeni duši povedalo, de takrat bo rešena ko bo toliko solz najokala, kolikor je vod, morja, jezer, rek, potokov in studencov na svetu, bi bit to reven tolažlej; pa če bi se to pogubljeni duši za resnico povedalo, bi bila tega tako vesela, de bi za kak časik mislila, de se že znajde v presvetih nebesih. Pomisli toraj moj človek! Kako strašno terplenje mora biti v pekli, če bi pogubleno dušo tako reven trošt toliko obveselil.

Tukaj na svetu ima nesrecen človek še kako polajšanje, časih nemalo zaspí, ter med tem ne občuti svojih težáv; časih ga tudi najkoliko potolaži kaki prijatelj alj znanic; če ga serce boli, vést peče, gre k spovedi, in spovednik ga ljubeznivo potrošta, če mu tudi še koj odveze ne da; ako je hudodelnik v ječi v klenjen, se s časama privadi ječe in keten; če je človek bolan, si upanje dela, de bo spet boljši, in de bo ozdravil, alj v pekli vsi ti trošti odpadejo. Tam ne boš nikolj zaspál, tudi ne boš imel nobeniga prijatla, de bi mu svojo težave potožil, nobeniga spovednika, de bi mu svojo veliko vest razodel in zaslišal od njega kake tolažlive besede.

Peklenske ječe se ne boš tudi nikolj privadil, se z nobeno rečjo zmotil, de bi za kaj časa na svoje težave pozabil. Krog tebe bo povsod strašno rjujovenje, jok in škripanje z zobmi ¹⁾). Tako bojo pogubljeni v pekli delali večno pokoro in se nikolj spokorili, ker bojo le obrest odraštovali, kapital (šuma) njih grehov se pa nikolj ne bo zmanjšal.

Bojte se toraj ljubi kristjani, de v pekel ne pridete. Dokler ste na svetu, še vse lahko poravnate, tukaj lahko odpušenje večnih in časnih štrafing zadobite; zatoraj raji zdaj kratko pokoro delajte, de se skuz to pred večno pokoro v peklenki jami obvarjete. Delajte pokoro posebno zdaj sveti postni čas, hitite k studencu Siloe ²⁾, to je h zakramentu sv. pokore, kjer se lahko očistite od vsih svojih madežev, zdaj je za vas prijeten čas, zdaj dan zveličanja; varite se, in na vso moč skerbite, de se zavoljo zgube svetiga, draziga časa v pekli vekomaj ne bote kesali. Amen.

ČLOVEK NA POTI V POGUBLLENJE.

Pri vsih svojih delih se spomni poslednih reči, in ne boš nikolj grešil.

Sirah 7, 40.

Ludje bi večji del radi vedili, kako se v večnosti njihovim rajncim godi; v to jih žene nekaj že človeška radovednost, nekaj pa tudi ljubezen do rajncih. Če slišite kje od kake zamaknene osebe (peršone), de govori od večnosti, de povedati vé, kje je ta alj una duša, alj v nebesih, alj v pekli alj pa v vicah, tak vse k nji dere, ter jo oprasha: Kje so moj rajni oče, moja rajnea mati, moj rajni brat, ali moja rajnea sestra? In vi vse, kar vam kaka taka oseba pové, bolj verjamete kakor duhovnim, bolj kakor sv. pismu. Naj vam povém, kaj pa jez mislim od zamaknenih, in kako sim jez podučen od njih. Vsaka peršona ni zamaknena, od ktère se pripoveduje de je, alj če tudi sama terdi kaj taciga. Časih ima tako bolezen, de se

¹⁾ Mat. 8, 12. 22, 13. in 25, 51. — ²⁾ Janez 9, 7.

ji kakor v kaki omedlevci stavijo čudne reči pred oči, de se ji zdi, de se je duša odtergala od telesa, in de gleda kot skuz špranjo na uni svet. Ko kaj taciga pové, de je čudne reči vidila, ljudje berž zavpijejo, de je zamaknena in jo tako osiplejo z prašanji, de jo skuz to še bolj omotijo, tako de tudi ona za res misli, de se ji oči v večnost odpirajo. Časih ima pri tem pa tudi satan svojo obrest; velikrat je pa tudi golgfija zraven, kakor je enekrati že na dan prišlo, de se je kaka peršona le za to zamakneno delala, de so ji ljudje denarje in druge darove nosili. Zato ljubi kristjani! v tej reči bodite varni, ter po besedah sv: Joana ne verjemite vsakim duhu, ampak skušajte duhove, če so od Boga, zakaj veliko lažnivih prerokov je na svetu ¹⁾. Bog nam je od večnosti že toliko razodel, kar nam je v naše zveličanje potreba vediti; nič taciga pa nam ni razodel, nam noče razodeti in nam ne bol nikolj razodel, pri čemur se pase le naša radovednost. Bog hoče, de naj v strahu in trepetu za svoje zveličanje skerbimo ²⁾.

Kristjani! Ker ste tako radovedni zavoljo večnosti, in de si bote svojo radovednost v zveličanje obračali, vam bom dans po izrekih sv. pisma razložil, kterih duš po smerti pogublenje čaka. Vzamite si dobro h seren, v čemur bote prizadeti; zakaj iz današne pridge bote lahko presodili, kdo bo pogubljen; bote toraj lahko spoznali, ali se na pravim alj na krivim poti znajdete. Bog nam daj svoje razsvetljenje, ker brez njega tako nič ne zamoremo.

Po nauku naše sv. vére nimajo narpopred tisti nobene pravice do nebés in jih po tem takim pogublenje čaka, kteri keršeni niso in v katolški veri ne živé. To resnico nam Jezus sam pové, ker pravi: „Kdor veruje, in je keršen, bo zveličan, kdor pa ne veruje, bo pogubljen ³⁾.“ Za to, de bi toliko nejevernikov ne bilo pogubljenih, se prepeljejo keršanski mašniki dalječ čes morje, obhodijo v smertni nevarnosti hribe in doline, terpé lakoto, žejo in druge težave, de ajdovske ljudstva kličejo h keršanski véri, ter jim lomijo kruh večniga življenja. O kako veseli in hvaležni so ti novi Kristjani, de je Bog tudi njim ponudil dar sv. vére in de tudi oni zdaj lahko spoznajo njega in njegove sv. resnice! Včokrat se prigodi, de z svojimi duhovnimi učniki vred prelijejo z velikim veseljem svojo kri

¹⁾ 1. Janez 4, 1. — ²⁾ Do Filip. 2, 12. — ³⁾ Marka 16, 16.

(kerv) za zveličansko vero. Ti kristjani, v daljnih zamorskih deželah, katerim se le pičlo oznanujejo božje resnice, in le malo kdaj vidijo dušne pastirje, pač našo lenobo in zanikernost osramoté! Oni se za nebesa trudijo, si nebeško krono na glavo stavijo, mi pa, ki smo od otročjih nog podučeni v keršanskih resnicah in imamo tolikaj lepih priložnosti, leno, zanikerno in samopašno živimo, ter se homo zavoljo keršanske vere le še bolj gotovo pogubili. Že sama naša nehvaležnost je vredna pogubljenja.

Kar pa vtiče tiste nejevernike in krivovérce, kateri clo nobene priložnosti nimajo, de bi dar katolske vére dosegli, in kateri Boga časté po svojih naturnih zopopadkih, in ga tudi zmeram bolj spoznati in mu dopasti želé, nam jih po besedah sv. Pavla ¹⁾ ne gre soditi; taki tudi lahko kerst želj dosežejo, in je mogoče, de se po naturni postavi zveličajo. Gotova resnica je, de takim se bo ložej pri sodbi božji godilo kot malopridnim kalolškim kristjanam. „Gorje tebi Koracain! gorje tebi Betzajda! pravi Kristus, zakaj ako bi se bili v Tiri in Sidoni godili čudeži, kateri so se pri vas godili, bi se bili zdavne v ojstrim oblačilu in v pepelu pokorili. Pa vam tudi povem: Tiru in Sidonu bo ložej sodni dan, kakor vam ²⁾.“ In spet v drugim kraji: „Kraljica od juga bo vstala ob sodbi z tem rodam, in ga bo obsodila, ker je prišla od pokrajn zemlje poslušat Salamonovo modrost; in glej! več kakor Salamon je tukej ³⁾.“ Kako se bomo kesali v pekli, de nismo obračali daru sv. vére bolj v svoje zveličanje; kakšina sramota bo to za nas, de nam bojo nejeverniki očitali vekomaj našo zanikernost! Vi ste se pogubili, nam porekó, ker ste se sami hotli pogubiti; naj bi bili mi take gnade, take priložnosti imeli, bi se bili gotovo zveličali; za to le terpi in celo dolgo večnost caguj pogublena keršanska duša, ker si kri svojga Zveličarja z nogami poteptala in njegove gnade zametvala.

Med katolškimi kristjani jih je od sile veliko, kateri bojo v pekel prišli; veliko je poklicanih, pravi Jezus, pa malo izvoljenih ⁴⁾. In zakaj to? Zo to, ker jih je obilno, de v smertnim grehi vmerjó. Kdor gre le z enim samim smertnim greham na uni svet, je pogubljen, naj bo kdor hoče, naj bo gospod ali kmet, bogat ali revež, ker nič omadežvaniga ali nagnusniga ne more priditi v nebesa ⁵⁾. Ta resnica vam je že od otročjih let znana, alj kaj pomaga, ker si je ne vzamete

¹⁾ I. do Kor. 5. 13. — ²⁾ Mat. 11, 21. in 22. — ³⁾ Mat. 12, 42. — ⁴⁾ Mat. 20, 16. — ⁵⁾ Skriv. razod. 21, 27.

h sercu! Vi dobro veste, de noben grešnik ne more v nebesa, in se le vender tako malo varjete greha, in zakaj? „Saj hodimo k spovedi, pravite, in se vsih svojih grehov obtožimo, ter sv. odvezo zadobimo.“ Je že prav kristjani! ta izgovor bi veljal, ako bi bilo z samo spovedjo vse opravleno. Ali če človek življenja ne spreoberne, ne zapusti pregrešnih navad, če mu manjka prave resnične grivenge, nima pri spovedi zadobljena odveza pred Bogam nobene veljave. Zatoraj se mora reči, de zavoljo pomanjklivih spovedih neizrečeno veliko v peklenko jamo pocepa. Skerbite tedej ljubi kristjani! de boste ta sv. postni čas dobro velikanočno spoved opravili. Vse lahko je, de niste še nikolj dobre spovedi naredili, morde niste še nikolj imeli prave resnične grivenge, svoje življenje poboljšati. Vi ne morete sami od sebe grivenge imeti, sami od sebe brez božje gnade se tudi ne morete spreobertiti; toraj Boga prosite za to; ponižna molitev oblake predere ¹⁾, in Jezus pravi: Kar bote Očeta v mojim imeni prosili, vam bom storil ²⁾.

Vse pregrehe so pred Bogam gerde, in če so smertne, nam zapahnejo vrata nebeske, vender se mi potreba zdi, de vam pri tej priložnosti od tistih grehov še posebno v misel vzamem, od katerih sv. Apostel Pavl pravi, de kdor je v njih zapopaden, ne bo nikolj božjiga kraljestva posedil. Sv. Pavl tako Korinčanam piše: „Nikar se ne motite, ne nečistniki, ne malikvavci, ne prešestniki, ne mehki, ne nečistniki z svojim spolam, ne tatje, ne lakomniki, ne pijanci, ne opravljivci, ne odertniki božjiga kraljestva ne bojo posedili ³⁾.“ Pa morde so zaderžane vaše oči, in morde ste že tako oslepleni na duši, de še ne veste, de bi bili v tacih grehah zapopadeni? Naj poskusim vam iz slepote pomagati. Vi mislite, de se ne štejete med nečistnike, ker niste nobene gerdobije v djanji dopernesili, alj ker niste očitni grešniki. Ali kristjani! nikar se ne motite; kaj ne veste, kako Zveličar govori? „Povem vam, pravi, de vsak, kateri ženo pogleda, de jo poželi, je že prešeštoval z njo v svojim sercu ⁴⁾.“ Tudi vaše skrivne nečiste sladnosti, za ktere nobena živa duša ne vé, vas bojo v peklenko jamo pahnile, ker le oni, kateri so čistiga serca, bojo Boga gledali ⁵⁾. Bog hotel, de bi ne bilo nikakoršnih tacih med nami kateri dopernišajo sodomske grehe, ker take hudobije v nebo za mašovanje

¹⁾ Sirah 35, 21. — ²⁾ Jan. 14, 13. — ³⁾ I. do Korinč. 6, 9. in 10. —

⁴⁾ M t. 5, 28. — ⁵⁾ Mat. 5, 8.

vpijejo; čez take gerdobije božji angeli jokajo, veselí pa se jih peklerska derhal. Če take ostudne pregrehe dopernašaš, kako moreš upati, de bi prišel v presvete nebesa? Ker so malikovavcam nebesa zaperte, ste morde teh misel, de za ta del bote lahko v nebesa prišli, ker malikov ne častite, kakor nejevérniki; ali kristjani! vi ste lahko v serci malikovavci. Vse, kar vaše serce bolj ljubi kot Boga, je vaš malik; vaš malik je oseba, na katero ste meseno navezani; vaš malik je zemlja, v katero ste vsi zatelebani; vaš malik je dnar, časno premoženje, ko vam je bolj pri serci kot zveličanje vaše duše; sej ste slišali, de tudi lakomniki in odertniki v nebesa ne morejo. Ve ženske! si pa to h sercu vzamite, de med temi od sv. Pavla imenovanimi grešniki so tudi opravljivci. Bodite sicer še tako svete, če tudi v svojim oblačili nobene oferti ne kažete, tudi pogostama sv. zakramente prejimate, pa če ste opravlivke, nimate do nebes nikakoršne pravice; ve z svojim hinavskim zaderžanjem, z svojim strupenim jezikam keršanski véri delate sramoto, in posvetnjakam le še bolj pristudite pobožno življenje. Ve ste večkrat vzrok, de je véra zaničvana, brumnost zasmehovana in de se sv. zakramentam dela velika nečast. — Pijanci! tudi vi nikar ne pozabite, de ste od sv. Pavla med pogublence zapisani. Vi zdaj ne porajtate na nobeno svarjenje, ne porajtate ne na post, ne na sv. praznike, vi imate le trebuh za Boga; gerle si zalivate, de se vam smrad iz njih kadi; vaš odloček po smerti je peklerska ječa, tam boste zavoljo svoje požrešnosti véčno žejo terpeli in se boste z žvepleno rastoplino napajali. Oh! de bi vi vsi, pijanci in drugi od sv. Pavla imenovani grešniki, nečistniki, lakomniki, odertniki in opravlivci, de bi vi vsaj zdaj spoznali, kar je k vašim pridu! de bi zdaj, ko je še mogoče, rešili svoje duše, in se v letašni velikonočni spovedi z ražalenim Bogam spravili! Moji ljubi kristjani! ako me ne vbogate, si mojih besed h sercu ne vzamete, si bom jez nad vašim pogubljenjem roke vmil, pa bal se bom tudi, de bi ne bil z vami vred pogubljen.

Nekteri mislite, de za to ne bote pogubljeni, ker nimate velikih grehov nad sabo. Kristjani! prav je, de veliki grešniki niste, in jez vam nebesa iz serca privošim, ali brez skerbi le vender nikar ne živite. „Nič nimam na vesti, pravi sv. Pavl, pa za to še nisim opravičen ¹⁾);“ nihče ne vé, ali je božjiga prijateljstva ali božjiga

¹⁾ I. do Korinč. 4, 4.

sovražtva vreden, in za to po besedah ravno tega Apostelna z strahom in trepetam za svoje zveličanje skerbeti moramo ¹⁾). Kakor je večnost dvojna, srečna in nesrečna, tako je pot v večnost dvojna, ena ozka, ena široka, in od teh dveh potov Kristus tako govori: „Pojdite noter skuz ozke vrata, zakaj vrata so široke, in pot je prostorna, ktera pelje v pogubljenje, in veliko jih je, kateri po nji noter hodijo. Kako ozke so vrata, in tesna pot, ktera pelje v življenje! in malo jih je, kateri jo najdejo ²⁾). Tako govori naš Gospod Jezus Kristus in ravno tako je govoril v starim testamenti prerok Izaia, de pekel je brez mere široko odpert in de jih veliko noter pade ³⁾). Po široki poti ne hodijo samo veliki grešniki, ne samo ošabneži, lakomniki, goljufi, tatje, nečistniki, nevošlivci, sovražni in požrešni ljudje, in sploh taki, kateri očitne pregrehe dopernašajo, sej tacih ni veliko med nami, ampak na široki poti je nar več tacih, kateri po mislih sveta pošteno živé, tudi taki, kateri radi molijo, radi v cerkev hodijo in tudi k sv. zakramentam pristopajo. Na široki poti moj kristjan! se znajdeš, če preveč sam sebe ljubiš, svojmi truplu preobilno strčeš, le časne sreče na svetu išeš, in želiš, de bi se ti na svetu dobro in vse po volji godilo. Od evangelskiga bogatina se ne bere, do bi bil kake očitne pregrehe dopernašal, de bi bil goljuf ali prešeštnik, odertnik ali vbijavec, in vender je v peklenški žerjavci pokopan, in zakaj? Za to, ker je dobrote na svetu vžival, ter sam sebi djal: „Duša! veliko blaga imaš spravleniga za prav veliko let; počivaj, jej, pij in bodi dobre volje ⁴⁾.“ In zatoraj tudi sv. Pavl pravi, de božje kraljestvo ni jed in pijača, ampak pravica, mir in veselje v sv. Duhu ⁵⁾).

Na široki poti se tudi znajdeš kristjan! ako v vednim zatejevanji ne živiš, in ne prenašaš z voljo svojih križev in težav. Jezus pravi: „Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe, in vsak dan svoj križ zadene in naj gre za menoj; zakaj kdor hoče svoje življenje ohraniti, ga bo zgubil, kdor pa zgubi svoje življenje zavoľjo mene, ga bo ohranil ⁶⁾.“ Vidiš toraj moj človek! de si na široki poti, če ne berzdaš vedno svojih počutkov, če ne krotiš vedno poželenje svojga mesa in ga ne devleš pod sužnost duha. Zvesti božji služabniki so živeli v vednim zatajevanji. „Jez tarem svoje telo, pravi sv. Pavl, in ga devam v sužnost, de morebiti po tem,

¹⁾ Do Filip. 2, 12. — ²⁾ Mat. 7, 13. in 14. — ³⁾ Izaia 5, 14. — ⁴⁾ Luka 12, 19. — ⁵⁾ Do Riml. 14, 17. — ⁶⁾ Luka 9, 23. in 24.

ko drugim pridgem, sam zaveržen ne bom ¹⁾).“ Za to, ker so se pogubljenja bali, se jih je o prvih časih keršanstva tolikaj v pušave podalo, in so tam silno ojestro in spokorno živeli; nekteri svojmu truplu niso privošili clo nobene prijetnosti, so na golih tleh spali, nikolj pokusili kuhane jedi, ako ravno niso imeli velikih grehov nad seboj, in so od mladih nog nedolžno živeli. Sv. Anton pušavnik je zvečer h molitvi pokleknil, in večkrat, ko je drugi dan solnce izhajalo, ga je še najšlo klečjočiga. In pri vsim tem, če so tudi božji služabniki tako spokorno živeli, niso bili brez skerbi, si niso hotli nič prijenjati, ker so vedili, de le tisti bo zveličan, kateri bo do zadniga stanoviten ostal ²⁾). Zvesti božji služabniki se niso nikoli pritožili čez križe in težave, ker so vedili, de radovoljno za Kristusam križ nositi morajo, in de Gospod njega ljubi, ki ga tepe ³⁾). Z velikim veseljem so se keršanski marterniki martram podvergli, in so Boga hvalili, de so vredni šteti zavoljo imena Jezusoviga terpeti nečast ⁴⁾); vedili so, de če bojo Jezusovi tovarši v terplenji, bojo tudi v poveselejni ⁵⁾).

Tudi po tem se lahko spozna, na kateri poti proti večnosti se človek znajde, če pomisli, kakšino veljavo de pred svetam ima. Ako vas svet obrajta in hvali, je to pač slabo znamenje; veliko bolj varno je za vaše zveličanje, če vas svet zaničuje, sovraži in preganja. Kristus, večna resnica tako govori: „Ko bi bili iz sveta, bi svet svoje (vas ko svojo lastnino) ljubil, ker pa niste iz sveta, ampak sim vas jez od sveta odbrál, toraj vas svet sovraži. Spomnite se besed, ki sim vam jih govoril; hlapic ni več kakor njegov gospod, ako so mene preganjali, bojo tudi vas preganjali ⁶⁾“. Zatoraj moji ljubi kristjani! svetove prijaznosti nikar ne išite, svet, to je velika derhal, ne hodi po pravi poti proti nebesam, zakaj ne velikimu ampak majhnimu številu je zveličanje odločeno, in za to tudi sv. Apostel Jakob pravi, de prijaznost z svetam je sovražtvo z Bogam, in de kdor bo svetu prijatelj hotel biti, postane božji sovražnik ⁷⁾).

Iz dozdam rečeniga lahko sklenjete, de ne bojo samo oni pogubljeni, ki pregrešno, ampak tudi oni, ki posvetno, lenobno živé, ki si nič za nebesa ne prizadujejo, se ne zatajujejo, svojih

¹⁾ I. do Kor. 9, 27. — ²⁾ Mat. 11, 12. — ³⁾ Pripov. 3, 12. — ⁴⁾ Djan. Apost. 5, 41. — ⁵⁾ II. do Kor. 1, 7. — ⁶⁾ Jan. 15, 19. in 20. ⁷⁾ Jak. 4, 4.

križev z voljo ne prenašajo in svetovo prijaznost uživajo. Pa ravno od tacih se reči mora, de njih dušni stan je veliko bolj nevaren, kakor stan velikih, očitnih grešnikov. Préd bo očitni grešnik spoznal, de se na pravi poti ne znajde, de njegova pot v pekel pelje, kakor uni, ki sicer nič posebno hudiga ni storil, pa leno, mlačno in posvetno živi. Takimu ne gre v glavo, de bi se znašel na široki poti in de bo pogubljen; on živi brez zveličanskiga strahu, pade v mlačnost, de ni ne merzel ne gorak, in joj! kaj Jezus od tacih reče! „Ker si mlačen, pravi, nisi ne merzel ne gorak, te bom začél pluvati iz svojih ust ¹⁾.“

Varite se toraj dragi bratje in sestre! varite se goljufne poti, od ktere sv. Duh pravi: „Ena pot je, ktera se zdi človeku prava, ktera pa vender v pogubljenje pelje ²⁾.“ Deržite se le tiste poti, ktero nam je naš Odrešenik pokazal, po kateri je on sam hodil ter svoje učence klical: Hodite za menoj ³⁾. Ta pot je ozka in tesna, ker nima nobenih zvonajnih prijetnost; na tej poti je potreba na ramo vzeti svoj križ in ga vedno nositi za Kristusam; potreba se je odločiti od sveta, nič ljubiti, kar svet ljubi, zapustiti posvetne družnje in kratkočase, in se zaljubiti v samoto in tihoto. Na tej poti je potreba veliko, ja vedno moliti, v vedni čuječnosti in zatajevanji živeti. Na tej poti še ni zadosti se greha varvati, ampak tudi skerbeti za keršanske dobre dela in kreposti (čednosti), ker vsako drevo, ktero dobriga sadu ne prinese, bo posekano in v ogenj verženo ⁴⁾. Ali če je tudi ta pot težavna, ozka in ternjeva, ljubi kristjani! nikar se je ne bojte in nikar se na-njo podati ne odkladajte, temuč serčno se je poprimite; zmeram se vam bo lezeji zdela; kolikor bolj bote svoje serce od posvetnih reči odtergali, tolikaj bolj se vam bo prilegla. Pri vsih težavah in bridkosti boste občutili notrajni mir, tisti mir, kteriga vam svet ne more dati, in kateri je več vreden kot vse bogastva in vse prijetnosti sveta; tudi že na tem revnim, z mnogimi nadlogami prepreženim svetu boste okušali najkolkot tistih sladkosti, ktire izvoleni v nebesih uživajo. Amen.

¹⁾ Skriv. razod. 3, 16: — ²⁾ Pripov. 14. 12. — ³⁾ Mat. 4, 19. — ⁴⁾ Mat. 3, 10.

ČLOVEK V NEBESIH.

Pri vsih svojih delih se spomni poslednjih reči, ino ne boš nikoli grešil.

Sirah, 7, 40.

V nekdanjih časih bi bil neki aboten človek na Greškim rad prodal svojo hišo, in de bi bil to ljudem dal na znanje, iskople iz hišniga zida en kamen, ga nosi po mestu ter vpije: Hišo imam na prodaj, kdor jo hoče kupiti, naj pride sem in naj mušter (podobo) pogleda. Ljudje vkup perleté, pa ko le sam kamen vidijo, se človeku, ki ga nosi, posmehujejo ter pravijo: Norc! Kdo bo iz kamna presodil, kakšina de je tvoja hiša. Ravno taka, glejte moji dragi poslušavci! se meni tudi dans godi, ko bom od nebes govoril, in ko bi rad v vaših sercih vnel želje po nebesih; muštre od nebes bi vam rad pokazal, pa vsaki je preslab, ravno tako slab, kakor če bi vam po enim samim kamni celo hišo spoznati dati hotel. Kdo je v stani po vrednosti govoriti od nebeškiga veselja, pravi sv. Terezja, ker je sončna svetloba proti nebesam, kar je nar bolj tamna noč proti nar bolj svetlim dnevu, alj kar so saje proti snegi. Kdo zamore popisati nebeško veličastje, ker po besedah sv. pisma oko ni vidilo, uho ni slišalo in tudi ni v človeško serce prišlo, kar je Bog njim, ki njega ljubijo, pripavil ¹⁾. S. Joan v skrivnim razodenji veliko prijetniga in lepiga od nebes pové: „Angel, pravi, me je vsdignil na visoko goro in mi pokazal sv. mesto Jeruzalem — obdano z božjo svetlobo — njegov zid je zložen iz draziga kamna jaspiza — mesto je samo čisto zlato, kakor čisto steklo. — Dvanajstere vrata so iz dvanajst perlov vsake posebe, mestne ulice so čisto zlato kakor skuzsvitoče steklo. Tempelna v njem nisim vidil, zakaj Gospod Bog vsigamočni in Jagne sta njegov tempel. Mesto ne potrebuje ne sonca ne lune, de bi v njem svetila, ker ga božja svetloba osvetluje.“ In kako

¹⁾ I. do Korinč. 2, 9.

mično je, kar od nebeške vode pripoveduje. „Angel, pravi, mi je pokazal potok vode življenja, ki se sveti kakor kristal, in zvira spod božjiga sedeža in Jagnetoviga. Po sredi njegovih ulic in na obeh krajih potoka je drevo življenja, katero rodi dvanajst sadov, in vsaki mesec prinese svoj sad, in listje drevesa je prebivavcam za zdravje. — Bozji služabniki gledajo njegovo obličje, in njegovo ime je na njih čelih ¹⁾.“ Vem, dragi poslušavci! de se vam že pri samih teh besedah serce proti nebesam vzdiguje; pa glejte! to in drugo kar nam sv. Janez od nebes pové, je le slaba podoba nebeškiga prebivališa, zakaj to se z nobenim besedam dopovedati ne da, kar je Bog nevmerlivim dušam pripravil. Zato sim tudi jez obupal, vam nebeško veselje popisovati; de bi pa vender vaše želje po nebesih obudil, vam bom dans razložil, de tukej na svetu ni nikjer nebes, tukaj jih ne bote najšli, počnite, kar hočete; pa vse, kar bi tukej radi imeli, kar si tukaj želite, nam je Bog pri sebi v presvetih nebesih pripravil.

Gospod! dodeli nam gnado, de ne bomo tukaj na sveti nebes iskali, temuč de bomo po tvojih nebesih hrepeneli.

Ako bi naša natura ne bila skoz greh popačena, bi se naš duh vedno vzdigoval proti nebesam, meso bi bilo duhu pod oblastjo, in mi bi se ne navezovali na pozemeljske reči. Alj od tistiga časa, kar je prišel greh na svet, in je človeško naturo vso popačil, je v človeki vse narobe; meso se vedno punta zoper duha, in človek ne iše tega, kar mu je pripravleno na unim sveti, temuč le to hoče, de bi bilo vstreženo tukaj vsim njegovim željam; to je, de bi tukaj na sveti nebesa imeli; nebesa na unim sveti pa tako v nemar pustimo, kakor be bi jih ne bilo, alj kakor de bi ne bili vstvarjeni za — nje.

Premislimo zdaj v čem si ljudje tukaj na sveti nebes išejo, in kako se pri tem strašno goljfajo. Nekteri hrepené le po posvetnim veselju in po posvetnih kratkočasih, in pri tem večnost tako v nemar pusté, kakor de bi jim nikdar ne bilo vmreti potreba. Sem se štejejo sosebno mladi ljudje, fantje in dekleta, kateri so božjiga duha iz serca pregnali in se svojim poželenji prepustili. Ti so le radi pri dobri volji, pri smehu, plesu in norenju, svojim počutkam vso prostost pusté, spušajo oči, koder se jim plavati

¹⁾ Skriv. razod. 21. in 22.

poljubi, strežejo ušesam in radovednosti, kakor kolj jih spačenost ženc. Alj pa mislite, de je kdaj njih željam popolnoma vstreženo? Nikolj ne; nikolj se ne nagleda oko, nikolj ne nasliši uho, pravi Tomaž Kempčan. Ker naše serce ni za ta svet, temuč le za Boga vstvarjeno, ga nikolj nobena posvetna reč ne more nasititi, in če se mu kaka reč v začetki še tako prijetna zdi, se je s časama naveliča. Človek se naveliča petja in muzike, plesa in norenja, še greha se naveliča, de se mu studi in gravža (gabi) nad njim. In pomislite, kako je človek spačen! greha se naveliča, studi in gabi se mu nad njim, in vender ga dopernaša! Posvetni kratkočasi se človeku le majhin čas priležejo, in vsi imajo to lastnost, de serce prazno pusté, in de je človek po vsakim vžitim posvetnim veselju ves nekama pobit in klaven. Posvetne sladkosti so drage, in ni je, de bi ji ne bila kaka grenkost primešana; posvetne cvetlice le med ternjem rasejo, kdor jih terga, se opraska in rani; posveten med ni brez strupa, toraj morajo posvetnjaki z Jonatam reči: „Nemalo medu smo pokusili in zdaj moramo umreti“¹⁾. De je to res, mi bote tudi posvetnjaki sami poterdili; poterdili boste, de človek ima pač malo veselja na svetu, in de se z vsakim veseljem marsikaka grenkost požreti mora. Koljkokrat so vam posvetni kratkočasi napravili jezo, žalost in nepokoj! nemalo medu ste pokusili, pa več grenkobe kot sladčice zavžili. Tako se vsim godi, kateri bi si radi z posvetnim veseljem nebesa namestili, toraj se mora reči, de, ako bi drugih nebéš ne bilo, bi bile nebesa na svetu pač malovredne in revne.

Drugi stavijo nar večo srečo v posvetno premoženje; v to obračajo vse svoje misli, želje in skerbi; premoženje je njihov Bog, premoženje njihove nebesa. Pa tudi te nebesa so revne. Posvetno premoženje se z veliko težo pripravi; kateri ga vkup spravljajo, imajo veliko grenkih skerbi, nimajo pokoja ne po noči, ne po dnevi, nikolj nimajo toliko, de bi rekli, de imajo vsiga dovolj. Kakor vodeničen bolnik, če bolj pije, bolj je žejin, tako tudi bogatini, če več imajo, več imeti želé. Kdo dirja noč in dan po kupčijah? Kdo zatira vdove in sirote? Kdo je pri vsaki dražbi (licitirengi) nar prvi? Kdo čaka z žitami in vinami na večji dragino? Ali ne bogatini, kateri na dnarjih sedé, in imajo vsiga v obilnosti? Tudi bogatini imajo tedaj revne nebesa. Bolj je srečen vbožec, ki je zadovoljn z svojim stanom; on ložej spi, si tudi lažej

¹⁾ I. Buk. kratj. 14, 43.

žvižga in poje. Ljubi Kristjani! nikar se toraj ne motite, nikar nebés ne išite v posvetnim premoženji; bogatinam se že na obrazi bere, de niso srečni na svetu. Pa če bi tudi časno premoženje kakiga človeka srečniga sturilo, kako dolgo ga bo pa vžival? Nočem reči, de vsaki tudi še tako bogat človek lahko na beraško palico pride; pa če bi se tudi to ne zgodilo, kako dolgo ima človek premoženje? Do smerti. Ob smerti zasliši tisti strašni glas: Neumnež! to noč bojo tvojo dušo terjali od tebe: Kar si pa spravil, čegavo bo ¹⁾? Ob smerti mora človek vse zapustiti, od vsiga svojga premoženja le nese ene same cunjce seboj; nag pride na svet in nag gre iz sveta ²⁾. Premoženje toraj tudi niso nebesa.

Nekteri imajo po besedah sv. Pavla ³⁾ svoj trebuh za Boga, toraj so to njih nebesa, če dobro jedó in pijó. Pa kakšina dobrotá, kakšina sreča, kakšine nebesa hočejo biti jedi in pijače, ker, če so le kolikaj preobilne, želodec in serce preobložé, in mu marsikake bolezni naklonejo? Vi kmečki ljudje ste veliko bolj zdravi, ki vživete slabe domače jedi, kot gospoda, ki se z žlahtnimi, zbranimi jedmi ponuja, in si z njimi kali želodec in kri. Kakšina sreča je telesna debelost in mešoba? Dobro rejeni, mešobni ljudje so sami sebi za nadlego; od same debelosti so vsi okorni in nevkretni, velikrat tako »epripravni, de se še sami ne morejo obuvati; po dnevi dremljejo, po noči čujejo, ker jim kri v glavo zalega, vse skozi jih kaka bolezen tare, in za to so tudi bolj čmerni in sitni.

Pa ker vi niste pri tem, ampak le bolj pri pijači prizadeti, vas vprašam, kakšine nebesa ima le pijanc? Ali je to sreča, ali so to nebesa, ko se človek tako nažré, de pride ob pamet, de se večkrat nič ne zavé? Ako pijanci to za srečo, za nar večó srečo imajo, kako dolgo jo pa vživajo? Ko se istrezijo, so že spet žejni, in že spet po vini hrepené, kakor kajna po dežji. In kako se pa tudi pijancam na zadne godi? Večji del pridejo v revšino in v pomanjkanje, de jih posojovavci, kerčmarji, velikrat tudi lastni otroci gerdo gledajo in kolnejo, in pa de imajo na starost vso vbito glavo, de so bolj ostudni, nemarni, in de jim pijančvanje, kakor sv. pismo pravi, klanje v želodci napravi in jih grize kakor kača ⁴⁾. Gotovo je toraj, de tudi jedi in pijače nobeniga srečniga ne storijo, in de se tisti strašno moti, kateri jedi in pijače za nebesa ima. Te revne

¹⁾ Luka 12, 20. — ²⁾ Job 4, 21. — ³⁾ Do Filip. 3, 19. — ⁴⁾ Prip. 23, 32.

nebesa tudi malo časa terpé in za njimi pride v peklenski ječi večna žeja in lakota. Zatoraj pravi Gospod Bog po preroku Joelu: „Predramite se pijanci! jokajte in tulite vsi, kateri sladko vino pijete, ker bo odtergano vašim ustam ¹⁾.“

Med mladim ljudmi so nekteri tako oslepleni, de je mesena, nečista ljubezen cil in konc vsih njihovih želj; v tej ljubezni si serce hladiti so njih nar ljubši nebesa; za vse drugo so slepi in gluhi, za vse drugo nimajo nobeniga občutleja. Že sama ta slepota in gluhota, ki človeka v norca spreoberne, se ne more sreča imenovati; in pa koliko družih grenkosti prinese za seboj nečista ljubezen! Vidi se jim, kateri so od take ljubezni osterkani, že na očeh se jim vidi in bere, de njih serce je nepokojno, de z medam tudi strup v sebe serkajo; od same nečiste ljubezni so večkrat vsi prepadeni in bleđi. Nečista ljubezen ne prežene le samo božje ljubezni is serca, temuč človeka tudi v hudobije zapelje, ktere ga na trupli in na duši nevsmiljeno ogerdé. Ako nečist človek tudi svojim poželenju streže, ako si tudi vse privòli, kar nečisti ogenj poželi, saj je njegovo serce le vender nepokojno, in saj tudi on sam spozna, de takrat je bilo za-nj nar bolj veselo, takrat je bil srečen, ko je bil še nedolžen, ko njegovo serce ni delalo še nobeniga razločka med možkim in ženskim spolam, in od nečistih sladnosti ni imelo še nikakoršniga zapopadka. Toraj tudi vi posvetni zaljublenci nimate na sveti nobenih nebes. Počnite, kar hočete, ako se tudi do vrata v nečiste sladnosti pogreznete, v vašim sercu ni nobeniga praviga miru, ampak nepokoj, strah in cagovanje. Ni ga miru za hudobne, reče Gospod ²⁾.

Morebiti se pa v zakoni najdejo nebesa? Če je tudi zakonski stan od Boga postavljen, ter je tudi prav, de se ženite in možite, pa vender tudi v zakoni ni nobenih nebes, kakor si mladi ljudje velikrat domišlujejo. Ako v zakonskih ljudeh božji strah ne gospodari, ako v zakonski stan tako stopijo, de Boga od sebe in iz svojga serca odženo, svojim željam tako strežejo, kakor konj in mezeg, ktera pameti nimata, ima, kakor je angel Rafael mladim Tobiju povedal ³⁾, čez nje hudič svojo oblast. Taki se poživinijo ter vse žlahtne počutke v sebi zamorijo, eden družiga se naveličajo, eden drugimu zoperni postanejo, in tako je zakonski stan že na tem sveti živ pekel. Še taki, kateri lepo v božjim strahi

¹⁾ Joel 1, 5. — ²⁾ Izaja 57, 21. — ³⁾ Tob. 6, 17.

živé v zakonskim stani, ko je med njimi še dosti lepa zastopnost, še taki ne morejo reči, de so v zakonskim stanu nebesa. Zakonski stan ima toliko težav in grenkosti, de se mora reči, de zakonski ljudje vsako zakonsko prijetnost nezrečeno drago plačajo. Ako imate otroke in vas bolj ko ves svet veselé, koliko pa zavoljo njih prestopite! Nočem v misel jemati od mater, kar z svojimi majhnimi otroci prestopjé, zakaj to se nikakor dopovedati ne da. Dokler so otrici majhini, imate majhine, kadar so veliki, pa velike skerbi. Koliko žalosti in bridkosti vžijete, če so otroci bolni, alj če vam katero vmerje. Oh! zakonski stan nima nobenih nebes, in ako bi se v kakim stani na svetu dobile, jih je v zakonskim stani še nar manj.

Ni jih toraj nikjer nebes na sveti; povsod so zopernosti in težave, bridkosti in ternje bodeče. Naj to resnico še tisti mož poterdi, ki je na sveti vse imel, kar človeško serce poželi. Ta mož je kralj Salomon, in poslušajte, kako govori. „Jez sim na sveti velike reči počenjal, sim hiše zidal, vinograde in verte zasajal, — sim imel hlapce, dekle in veliko družino, tudi veliko goved in velike trope ovc. Vkup sim spravil srebra in zlata, premoženje kraljov in dežel; napravil sim si pevce in pevke, kar človeške otroke razveseliti zamore; kar so oči poželele, si nič nisim odrekal, tudi svojimu sercu nisim branil, de bi ne bilo kakih sladnosti vživalo. — Pa ko sim na vse to pogledal, sim nad vsim vidil nečimernost in težo duha, in de pod soncam ni nobena reč stanovitna ¹⁾.“ Tako govori Salomon, nar modrejši človek na svetu; iz svoje lastne skušnje se je prepričal, de človeškiga serea nič ne nasiti. „Ti o Gospod! pravi sv. Avguštin, si naše serce le sam za se vstvaril, in nepokojno je, dokler v tebi ne najde pokoja.“

Ako bi človeško serce v kaki reči na svetu mir in pokoj najšlo, bi bilo to le v pobožnim življenji; pa tudi v pobožnim življenji še ni nebes, ampak v resnici pobožen človek le najkoliko nebeskiga veselja okuša. Ako človek tudi še tako lepo živi, ni brez vsih dušnih bridkosti; duša žaljuje, dokler je v ptuji deželi; in dokler je v nevarnosti se z graham omadežvati, ne more biti brez skerbi.

Ali vse drugači je v visocih nebesih po smerti! Tam serce ni razdeleno, ker ga nobena reč od Boga ne odpeljuje; tam ni nobenih skušnjav, ker božji izvoleni nimajo več spačeniga

¹⁾ Sirah 2, 4 — 11.

poželenja, ker jim hudič ne nastavlja nobenih zaderg, in ker so od družnje hudobnih na večno odločeni. Izvolena duša ni v nebesih omračena z nobeno tamoto, tam ni za -njo nobenih skrivnosti, tam ne gleda Boga kakor v zerkalu in v megli, temuč gleda ga od obličja do obličja ¹⁾, spozna Boga kakor je sam na sebi, spozna njegovo veličastje, njegovo neizmirljenost ter vso njegovo lepoto. Bog je njena čast, njeno veselje, njeno življenje, njeni mir in počitek. Tam ni nobeniga nevošlivca, nobeniga sovražnika, nobeniga zasmehovavca pobožniga življenja. Tukaj na svetu se tudi med dobro družino časih kaj kerha, ker smo vsi slabostmi podverženi, alj tam med nebeško družino je vse z božjo ljubeznijo sklenjeno in zedineno. Tukaj na svetu se človek vsiga naveliča, posvetnih kratkočasov in pregrešniga življenja, nebeškiga veselja pa se ni mogoče naveličati; ker Bog ima toliko neskončno prijetnih lastnosti v sebi, de je zveličana duša vsa v njegovi ljubezni vtoplea.

Jedi in pijače se mesenimu človeku tako zdé prijetne, de bi mu bilo žal, ako bi v nebesih ne jedili in ne pili; alj Kristjani! vi to le za to mislite, ker nimate od dušniga življenja nobeniga zapopadka. Po telesnih jedih in pijačah je človek spet lačen in žejin, večkrat se mu vpró in zoperne postanejo; ako jih le količkaj preveč zavžije, si želodec preobloži ter kako bolezen nakoplje; alj nebeška hrana ima vse druge, bolj žlahtne lastnosti. Tamkej, pravi sv. Janez, ki je bil v nebesa zamaknen, ni ne žeje ne lakote; vidil je, se vé v podobi, drevo življenja, od kteriga se nebeški prebivavci redé. Vi bogaljubni Kristjani! kteri v zakramenti sv. Rešniga Telesa nebeško moč in neizreklivo veselje občutite, vi imate od nebéške jedi in pijače najkoliko zauma. Če vaša duša že po sv. Obhajili tako silno hrepeni, in v njem narveči veselje občuti, kaj boste še le občutili v nebesih, kjer Jezusa ne boste vživali pod podobami, ne v zakramenti skritiga, ampak ga boste vživali od obličja do obličja; ne kakor tukaj, na kake tedne, de duša že vsa po njemu omaguje in omedluje; ne v strahi in v trepetu, de bi ga po nevrednim ne zavžili, temuč ga boste vživali brez prenehanja in se napajali z njegovo sladkostjo. Le hodite radi k sv. Obhajili, le okušajte, kako sladek je Gospod, pobirajte drobtince, ki od nebeške mize padajo, tam gori v visocih, presvetih nebesih bo vaše veselje doveršeno.

¹⁾ I. do Korinč. 13, 12.

Na svetu ni nobeniga veselja brez žalosti, nobene sreče brez nesreče, nobene sladkosti brez grenkosti; premoženje, dobre volje, pojedne, posvetne veselice, ljubezen do družiga spola, zakonski stan, ja še clo brumno življenje, vse ima svoje térnje in tezave, po vsi pravici je svet dolina solz, kraj obilniga zdihovanja in žaljovanja. V nebesih pa ni nič več nobene, nar manjši zopernosti in težave; „Bog bo, pravi sv. Janez, vse solze iz oči svojih izvolenih obrisal, in smerti ne bo več, tudi ne žaljovanja in jokanja, in nobenih bolezní, ker bo vse poprejšno minulo, in ta, kateri na troni sedi, je rekel: glej novo storim vse ¹⁾.“ „O srečna deželca, pravi sv. Avguštin, kdo bi ne imel po tebi gorečih želj; srečna domovina, kjer se prijatelj ne zgubi, sovražnik ne obudi, kjer se nobeden ne rodi in tudi nobeden ne vmerje, kjer bomo z oblačilam nevmerljivosti obdani, in smerti in zmoti za vselej odmaknjeni ²⁾!“

Obračajte toraj ljubi Kristjani! proti nebesam svoje oči, tam je naš pravi dom, le tam pravi mir in počitek. Bodite potolaženi, kateri ste z križi in težavami obloženi; ako jih z voljo prenašate, si z njimi služite nebesa, kjer ne bo nobeniga terplenja. Ubožici! ki tukaj pomanjkanje terpite, ste večkrat lačni in žejni, le z voljo terpite, tamkaj gori v presvetih nebesih vas ne bo nikolj več terla žeja in lakota, tam ne bote terpeli ne mraza ne vročine, in vaših oči vam ne bojo nič več zalivale grenke solze. Revni bolniki! ki tukaj ječite in zdihujete, in nekjer zdravja zadobiti ne morete, z smertjo bojo vse bolezní minule. Vsi, kateri tukaj žaljujete in jokate, boste obveseleni; vaša žalost se bo v veselje preobernila in vašiga veselja vam ne bo nobeden odvzél. In ti draga mala Jezusova čeda! ki tukaj med hudobnim svetam živiš in zavoljo nebeskiga kralstva marskaj prestojiš, bodi potroštana, obračaj proti nebesam svoje oči; prejšla bo zima, prišlo bo večno poletje; tukaj je setev, tamkaj bo žetev. Amen.

¹⁾ Skriv. razod. 21, 4 — 5. — ²⁾ Tract. 30. in Joanem.

VII.

SV. OPRAVILO

PERVIGA SVETIGA OBHAJILA ZA OTROKE.

Veči sreče ni, ko prvo sv. obhajilo; pa tudi imenitnej opravilo ni, ko pripravilo otrok k prvi sveti mizi božji. Celo leto jih je potreba pripravljati, vsak teden enkrat ali po dvakrat podučiti; posebno pa dva ali tri dni pred svetim obhajilom je za pripravo nauka ino molitve potreba. To le ogledalo naj bo pomagalo njim, ki se ga radi poslužijo.

I. DAN.

1. Pokliči svetiga Duha v pomoč: „Pridi sv. Duh i. t. d.“ (Glej Sveto Opravilo za šolarje. Stran 63.)
2. Zapoje se pesem svetiga Oče naša. (Glej Sv. Opravilo stran 110 — 111.)
3. Ponovi keršanski navk od vére, upanja in ljubezni. (Glej Drobtince III. leta 1848. Stran 43 — 45.)
4. Ponovi večkrat kako se spoved začne ino konča. (Glej Sveto Opravilo. Stran 67 — 68.)
5. Opravi z otrocmi izpraševanje vesti. (Glej Sveto Opravilo. Stran 64 — 65.)
6. Obudi grivengo z otrocmi klečé. (Glej Sveto Opravilo. Stran 66.)
7. Pozdravi Jezusa v presvetim zakramenti altarja, rekoč: **O** moj Jezus, kateri v presvetim zakramenti, v tej mali hišici v podobi kruha kakor pravi Bog ino človek z dušo ino z telesam, z kervjo ino z mesam prebivaš, noč ino dan čakaš, de bi mi, tvoje revne stvari k tebi prišli, ino si per tebi gnade pojiskali, pomoč dobili, tukaj pobožno živeti, srečno vmreti, ino se enkrat per tebi v nebesah vekomaj veseliti. Jaz tvoja nevredna stvar pred tebe pridem in te ponižno prosim, podeli mi to gnado, de se te dni, kar jih še do tiste srečne minute imam, ko boš ti, moj Bog, k meni prišel, v

mojim serci prebivat, tako perpravim, de mi bo moje prvo sveto obhajilo zastava večniga življenja.

Oče naš i. t. d. Češena i. t. d.

O ljubi Jezus, ki si rekel: Jaz sim prava luč, ki vsakiga človeka razsveti, razsvetli skuz svojiga sv. Duha tudi mojo zastopnost, de bom vse na tanko spoznal, kar sim kedaj zoper tvoje zapovedi grešil, naj skuz vredno spoved tako svoje serce očistim, de bo vredno prebivališa za tebe, ki si sama svetost. — Oh, kaj bi mi pomagalo, ko bi z vmazanim, grešnim sercam k tvoji sveti mizi perstopil; sveto Obhajilo bi mi ne bilo k življenju, ampak k pogublenju. Bolje bi mi bilo, nikdar rojenim biti, kakor tebe skuz nevredno obhajilo kakor Judež izdati, ino si večno smert na glavo nakladati. — O Jezus, ki si dober ino vsmilen pastir svojih ovčic, ki nočeš smerti grešnika, ampak, de se spokori ino večno živi; oh ne zaverži me, če sim te ravno že toljkokrat ino tako zlo razžalil, ampak zavoljo svoje za me prelite kervi, zavoljo bridke smerti, katero si za me prestal, mi dodeli to veliko gnado, de popolnoma svoje grehe spoznam, tajiste serčno zgrivam, se tajistih čisto spovem, ino tako očišen v svatovskim oblačili k tvoji sveti mizi pristopim.

Oče naš i. t. d. Češena i. t. d.

O Jezus, ki si rekel, de se angelci v nebesih spreobrnjeniga grešnika bolj veselijo, kako 99 pravičnih, ki pokore ne potrebujejo; reci mojimu angelju varhu, naj me te dni, kateri še pred svetim obhajilam pretečejo, z posebno skerbjo varje, ino mi pomaga, de nobeno minuto na to ne pozabim, kar mi naprej stoji, ampak de skuz premišlovanje svoje vesti, skuz obudenje grevinge nad svojimi grehi, če dalje bolj svoje serce očistim, tako de bom angelam na dan svojiga perviga obhajila, kadar te bodo k meni, tvojimu otroku spremili, veliko veselje naredil; de bodo nad mojo srečo radovali, ino me za naprej še raji varvali, de tebe po svetim obhajilu nikdar več razžalil ne bom.

Oče naš i. t. d. Češena i. t. d. Čast bodi Bogu i. t. d. Poslednič se zapoje: „Oj vsmileni Jezus i. t. d. (Glej Sv. Opravilo. Stran 113.)

II. DAN.

Opravi vse zaporedam kakor prvi dan № 1 — 2.

3. Keršanski nauk se pa ponovi: Od keršanske pravice ino od zakramenta svete pokore. (Glej Drobtince III. leta 1848. Stran 50 — 51, 47 — 49.)

Potem se drugo vse od № 4 — 7 čedno dokonča, kakor prvi dan.

III. DAN.

Začetik bo naj, kakor prvi ino drugi dan № 1 — 2.

3. Keršanski nauk se ponovi ino potrebno razloži od presvetiga rešnega Telesa, od svete Maše ino od svetiga Obhajila. (Glej Drobntince III. leta 1848. Stran 46 — 47, 49 — 50.) Ako za keršanski nauk bolji katehizm izvoliš, prav storiš; saj se ti le vodilo svetuje. Opravi po nauki vse drugo kakor prvi dan № 4 — 6.

7. Pozdravi Jezusa po litanijah z otrocmi, rekoč:

Gospod, vsmili se nas.

Kriste, vsmili se nas.

Gospod, vsmili se nas.

Oče nebeški, vsigamogočni Bog, vsmili se nas.

Sin vsiga sveta rešni Bog,

Sveti Duh, resnični Bog,

Sveta Trojica, en sami Bog,

Jezus, ki iz ljubezni do nas, noč ino dan per nas prebivaš,

Jezus, ti živi kruh, ki si iz nebes prišel,

Jezus, ki duše naše k večnemu življenju rediš,

Jezus, zapopadek vsih sladkost,

Jezus, veselje angelov,

Jezus, poželenje vsih pravih kristjanov,

Jezus, dober pastir svojih ovčic,

Jezus, brez katiriga nič ne zamoremo,

Jezus, z katirim vse zmagamo,

Jezus, močna bramba v nevarnostih,

Jezus, naš tovarš po poti življenja,

Jezus, naš tolažnik v bridkostih,

Jezus, naš pomočnik v smertni nevarnosti,

Jezus, naša popotnica posledno uro,

Jezus, naše edino veselje v svetim raji,

Bodi nam milostliv, zanesi nam o Jezus!

Bodi nam milostliv, vslíši nas o Jezus!

Od vsiga hudiga, odreši nas o Jezus!

Od vsiga greha,

Od nevredniga obhajila,

Od pozabljivosti na tvojo sveto pričejočnost,

Od nespodobniga zaderžanja v tvoji sveti hiši,

Odreši nas,
o Jezusi!

V s m i l i s e n a s i !

Od zgube tvoje svete ljubezni,
 Od vsiga hudiga poželenja,
 Od vsiga grešniga pervolenja,
 Skuz svoj prihod,
 Skuz svoje rojstvo,
 Skuz svoj kerst in svet post,
 Skuz svojo dobroto, z ktiro grešnike h sebi vabiš,
 Skuz svojo vsmilenje, z katirim zgrivanim odpušaš,
 Skuz svojo prijaznost, z katiro otroke sprijemaš,
 Skuz svojo ljubezen, z katiro si sveto rešno Telo postavil,
 Skuz svoj križ in terpenje,
 Skuz svojo bridko smert,
 Skuz svojih svetih pet kervavih ran,
 Skuz svojo častitlivò vstajenje,
 Skuz svojo prečudno vnebohojenje,
 Skuz svojo milost, z ktero nam per Očetu sedeže perpravlaš,
 Skuz prihod svetiga Duha,

Dan sodbe,

Mi vbogi grešniki, prosimo te, vsliši nas!

De nam zaneseš,

De nam odpustiš,

De nam odpustiš, kar smo grešili z mislami, besedi ino z djanjam,

De nam odpustiš, kar smo iz naglosti grešili,

De nam odpustiš, kar smo iz hudobniga naprejevzetja grešili,

De nam podeliš spoznanje vsih naših grehov,

De nam podeliš popolnoma grivengo nad vsimi grehi,

De nam daš, raj vmreti ino vse terpeti, ko tebe še enkrat več razžaliti,

De nam gnado podeliš se vsih grehov izpovedati,

De nam podeliš Duha prave pokore,

De nam za dan našiga perviga svetiga Obhajila duha pobožnosti podeliš,

De nas varješ, tvojo presveto rešno Telo nevredno prijeti

De nam vedno poželenje po tim presvetim zakramenti podeliš,

De nas vse žive dni v svoji sveti gnadi ohraniš,

De nam gnado daš vse dopolniti, kar smo per svetim kersti obljubili,

De naše serca z svetim straham napolniš,

De nas posledno uro milostlivo obišeš,

Odreši nas, o Jezusi!

Prosimo te, vsliži nasi!

De nas po smerti k sebi vzemeš,
 De nam gnado daš tebe v nebesih vekoma vživati,
 De našim starišam, učenicam ino dobrotnikom vse
 dobro podeliš,
 De se vsih terdovratnih grešnikov vsmiliš,
 De duše naše žlahte in dobrotnikov iz vic rešiš,
 De vsim mertvim večni mir ino pokoj podeliš,
 Sin božji,
 Jagne božje . . . zanesi nam, o Jezus!
 Jagne božje . . . vsliši nas, o Jezus!
 Jagne božje . . . vsmili se nas, o Jezus!

Prosimo te, vsliši
 nasi!

Kriste sliši nas i. t. d.

Oče naš i. t. d. Češena i. t. d.

MOLIMO.

O vsmileni Jezus, prosimo te, objami nas na dan perviga svetiga obhajila ravno tako prijazno ino ljubeznivo, kakor si nekđaj nedolžne otročiče objemal. Daj, de ti bomo vedno vsi ljubi ino všeči; daj, de se tako popolnoma skuz prvo sveto obhajilo spremenimo, de bomo v resnici zamogli z svetim Pavlam rečti: „Jas živim, pa ne živim več sam, ampak Kristus v meni živi.“

O Jezus, ti prava vinska terta, daj, de se bomo kakor rahle mladike zmiraj tebe zvesto deržali, ino obiln sad pernesli za večno življenje.

O Jezus, ki si svet premagal, daj ga tudi nam premagati; varji nas njegove zapelivosti, de nas pohujšlivi izgledi ne zmotijo, naj bomo zmiraj tvoji ostali — celo življenje ino celo večnost. Amen.

Oče naš i. t. d. Češena Marija i. t. d. Čast bodi Bogu i. t. d.

IV. DAN PERVIGA SV. OBHAJILA.

Otroci pridejo pražno oblečeni, mladenči vsaki svoj brajdele ali pušele dišečih cvetlic, ino kadar jih ni, z verham zeleniga rožmarina na persih, dekliči pa čedno opleteni, deviški venec na glavi.

O pravi uri svojo spoved opravijo, pokoro odmolijo ino se v šoli ali kaki drugi hiši zberó, po tim v lepi procesji v cerkvo gredo ino se na svoj kraj k velikimu altarju vstopijo, mladenči na moško — dekleta na žensko stran. Mašnik pristopijo ino tako ali enako otroke ogovorijo:

GOVORICA PRED SVETIM OBHAJILAM.

Kaj večiga se pač ne da misliti, ljubi mladi prijatelji ino prijateljice! kakor je ljubezen Jezusa. Pa saj tudi nič večiga, tudi nič enakiga ni, kakor je ljubezen Jezusova. Le premislite. Visoke nebesa je zapustil, kjer je od vekomaj v časti Očeta bil, kjer so mu angeleci v veliki ponižnosti služili. On zapusti svete nebesa, pride na revno zemljo, obleče naše meso, se nosi, ko nas eden; ino kar je na ta revni svet stopil, ne prejenja nikdar dobrote ino gnade deliti. Kje je še bil reven, de bi se ga ne bil vsmilil, če ga je v véri za pomoč prosil? Dokler je po sveti hodil, so dobili slepi luč oči, hromi zdrave ude, vodenični gibek zdrav život, lačni kruha, ino celo mertvi življenje. Vsakimu, ki mu je z dobrim ino resničnim sercam naproti prišel, se je skazal ves prijazen, ves dobrotliv; in za to je tudi bil veselje in tolažba vsim, ki so srečo imeli ga viditi. Oh koljko ljubezen je še le apostelnam skazal! Ničesar skrivniga ni imel pred njimi; odkril jim je kar je bilo od začetka stvarjenja pred očmi vsakiga človeka skrito. Ino ko so oni, dobre duše, vse te nauke z toljkim veseljam sprejeli, jim še poslednič reče: „Zdaj vas ne bom več imenoval služavnike, ampak prijatele.“ Svoje prijatele jih je imenoval — nje, ki so pred svetam bili toljko nizki — vbogi ribči. Pa ne le samo tiste ljudi, ki so tisto srečno dobo živeli, je tako močno ljubil, ne le kar apostelne prijatele imenoval; njegova ljubezen seže noter do nas, ino bo obsegla tudi tiste, katire bo še božja dobrota noter do sodniga dneva stvarila. Le poslušajte kaj je enkrat rekel. Kedar so namreč enkrat, ko je ravno učil, prišli njegova mati ino pa nekateri ljudje iz Marijue žlahte, ki so se po šegi tistiga časa Jezusovi brati imenovali, mu je nekdo rekel, de naj preneha, ker so njegova mati ino njegovi bratje odzvonaj, ino želijo z njim govoriti, je odgovoril ino rekel: „Kdo je moja mati? kdo so moji brati? Resnično vam povem: Kdorkolj moja besedo posluša ino sprejme, je moja mati, moj brat, moja sestra.“ Kaj pa hoče to druga reči, ko to, de vsakiga tako močno ljubi, kakor de bi bil njegova mati, njegov brat, njegova sestra. Kako pa je tiste ljubil, ki so mu po človeški naturi v žlahti bili, vemo. Svojo diviško mater je tako močno ljubil, de ji je on, Stvarnik nebes ino zemle, Bog od vekomaj — pokorn bil čisto u vseh rečeh. Celu svetimu Jožefu, svojimu redniku je ljubezen ino pokoršino otroka skazal. Glejte, tako veliko ljubezen, kakor jo je do svoje presvete matere

imel, obljubi vsakimu skazati, ki njegovo besedo posluša, in po njej ravná.

Pa saj imamo živo spričanje, de je res tako. Zakaj, ali je bilo njemu vsegamogočnemu mogoče veči ljubezen skazati komu, kakor jo nam vsem skaže? Ni mu bilo zadosti, de je za izveličanje sveta hotel nar bridkejši smert na stebri križa prestati, de tako vsi zveličanje dobijo, ki se po veri ino dobrih delih njegoviga zaslužnja vdeležijo. Nam je še vsim pomoč zapustil, de se zamoremo nje deležni storiti, kar bi sami iz svoje moči nikdar ne zamogli. In kaj za eno pomoč! Čudite se nebesa, in vsi narodje oznanujte njegovo ljubezen in milost! „Ne zapustim vas,“ je rekel, „ko sirote — ampak sim z vami vse dni do konca sveta,“ ino kar rekel, je storil. Per zadni večerji, kakor veste, je vzel kruh v svoje svete, čestite roke, je povzdignil oči proti svojimu nebeškímu Očetu, zahvalil, razlomil ino podal svojim apostelnam rekoč: „Vzemite ino jejte, to je moje telo!“ Oh jo ljubezen! On, kateriga nebesa ino zemlja nemoreta obseči, hoče v nar majšim deli kruha ves pričejoč biti; kteriga hvaliti angeli niso zmožni in vredni, se da revnimu človeku zavžiti! Ko se je tako dal zavžiti apostelnam, je še tudi vino v svojo sveto kerv spremenil, tako, de je pod obema podobama ves pričejoč z dušo in z telesam z kervjo ino z mesam, po božji ino človeški naturi ino je še apostelnam djal: „To storite k mojimu spominu.“ Z temi besedi jih je pooblastil, v njegovim imeni kruh in vino v njegovo pravo meso in kerv spremeniti. In ker jim je tudi rekel, de imajo pravico, dobleno oblast drugim vrednim izporočati, in jih za svoje naręstnike ino nastopnike posvečovati, je ta oblast vedno v sveti cerkvi ostala. Od apostelnov na škofe, od škofov do škofov gre naprej, in škofje, ko pravi nastopniki apostelnov jo podelijo redovnikom, kogar za maštvo vredniga spoznajo. In tako ima še dan današen vsak od škofa posvečen ino pooblasten mašnik oblast čudež ponovljati, katiriga je sam Vsegamogočni pri zadni večerji pervokrat storil. — Ali bi bil zamogel preljubi Jezus lepši svojo ljubezen skazati?

Sad te prečudne njegove ljubezni vživajo vsi verni že 1800 let. Miljonov ino milijonov jih je že bilo tako srečnih, de so pri tej sveti mizi, kjer so se z svojim Bogam ravno tako popolnoma sklenili, kakor se izvoleni v nebesah sklepajo, si moč zadobili, hudiča ino vse njegove šleparije premagati, in so se tako okovarili za večno življenje. Le podobe nam ga tukaj na zemli še zakrivajo, tamkaj ga pa že gledajo od obličja do obličja v njegovi svetlosti.

Zdaj je prišla versta tudi na vas, presrečni otroci! Tudi vi že smete pristopiti in svojiga Boga in stvarnika prijeti. O pač srečni smo, de njega uživamo. Nikarmo pastirce srečniši imenovati, kot nas. Srečni so bili pastirci, de jim ga je angel pokazal, med tem, de ves drugi svet še nič ni vedil za-nj. Ali mi smo še bolj srečni, ker ga ne le vidimo, ampak tudi prijeti ino zavžiti smemo. Ta ljubeznivi Jezus je naša podpora zoper vse skušnjave tega sveta; on je živi kruh, ki živi dušo za večno življenje; on je zastava prihodniga veličastniga vstajenja, ako ga vredno in pobožno tukaj prijemo. Tudi naše telesa se bodo sicer v prah premenile, pa ker so skuz meso in kri Jezusa posvečene, ostane tudi prah od mertvih trupl častitliv, in sodni dan bo zopet oživilen — naše telesa bodo zopet cele, častitlive, ker so tukaj skuz prijetje telesa ino kervi božjiga Sina posvečene. Čaka nas tamkaj neizrečena sreča, de bomo ljubezniviga Jezusa od obličja do obličja vekomaj gledali.

Je pa ljubezen Jezusa, našiga Boga tako velika, alj preveč zapové, ko nam vkaže, de ga imamo iz celiga serca ljubiti? Kaj smo še vstani ljubiti, ako Jezusovo ljubezen do nas prevdarimo? Kdor nam še tudi pravo ljubezen skaže, nam jo skaže zopet le skuz Jezusovo ljubezen, ker vsak dober dar le od njega pride; ljubezen starišev, ljubezen prijatlov, ljubezen dobrotnikov izhaja le od njega; on jim veleva, de nas ljubijo. Sonce nam lepo sveti, ino nas in zemljo greje, le ker mu Bog zapové. Zemlja nam da svoj sad, le ker je od njega požegnana. Živali nam veselje delajo in življenje polajšajo, le kjer njega vbogajo, ki nam jih v naš korist stvari.

Tak vse kar je dobriga, je od njega. In ker mu še to ni zadosti, de nam vse dobro daja, ampak se nam še samiga sebe da — in se tako poniža, de hoče naša hrana biti — kaj se potem drugiga spodobi, ko de ga iz celiga serca ljubimo, de ljubimo le njega v vseh rečeh! — Kaj potem drugiga zasluži, ko de je na vekomaj zaveržen, ki se za toljkšino ljubezen ne zmeni? Kakšno štrajfengo ne zasluži, kdor še tega, toljko dobriga Boga žali? Oh saj že zaničuje vse nehvaležniga človeka, ki svojim starišam in dobrotnikom z lubeznjo njih dobrot ne poverne; koljko zaničovanja, koljke štrafinge je še le vreden, kdor Jezusa ne ljubi. Čisto po pravici bo tak pogubljen. Sodba mu je že sklenjena. Sveto pismo pravi: „Kdor Jezusa ne ljubi, bodi preklet.“

Pa sa mi ni treba vas z straham k ljubezni do Jezusa nagovarjati; spomin ljubezni vas bo sam spodbadal.

Vsak kdor vse te dobrote prav prevdari, bo ljubil Jezusa 1. v serci ino 2. v djanji.

1. V serci. Nič ljubšiga ni modrim ljudem, ko na Jezusa misliti, ko pri Jezusu se znajti. Nikjer jim ni tako dobro, ko pri njemu. „Tukaj je dobro biti“ je rekel sv. Peter Jezusu na gori Tabor. In ko so enkrat mnogi terdovratni Judje od Jezusa odstopili, je Jezus prašal apostelne, ali tudi oni hočejo odstopiti. „Oh,“ so rekli, „kam hočemo iti? le ti imaš besede večniga življenja.“ Ko so enkrat na morji v čolni bili, ino je Jezus po verh vode jim naproti šel, so vsi zavpili od veselja: „Oh Jezus je;“ in sv. Peter ni mogel čakati, ampak se je v vodo k njemu spustil, de bi bil poprej pri njem. In ko je bil za nas vjet, martran, vmorjen, pokopan, oh koljko so te tri dni apostelni prestali! Od žalosti po njem bi bili tudi oni skorej pomerli. Ino potem ko je v nebesa šel, in jim svetiga Duha poslal, so bili od ljubezni do njega tako vneti, de nobeden njih ni prejenjal vse svoje žive dni na njega misliti. Koder so hodili, so le od njega govorili, povsod ga zuanili; vse serca bi bili radi k ljubezni do njega vžgali; in vsi so hotli za njega kri preliti, in so jo tudi razun svetiga Janeza vsi prelili. To stori premišlovanje Jezusove ljubezni. — Tako so storili tudi vsi drugi dobri ljudje noter do današnjiga dneva. Kakor so bili pastirci vsi veseli pri jaselcah, kakor so ga trije kralji z svetim veseljam v hlevi častili in molili, tako se še dan današni vsi pobožni in pametni radi v svetih tempelnah znajdejo, kjer v svetim zakramentu altarja živi, de ga počastijo. Kakor Simeon in Ana nista od veselja vedila, kam bi se djala, ko sta ga v tempelni vidila ino objemala, tako de je Simeon rekel: „Zdaj rad vmerjem, kjer so moje oči vidile zveličanje sveta,“ tako so tudi vsi pobožni kristjani tiste ure za nar srečniši svojiga življenja imeli, ker jim je bilo dano ga v svetih obhajilah pobožno prijeti. — Bote tedaj tudi vi, ljubi otroci od ljubezni do Jezusa vneti, ne bote ničesar raj mislili, ko na njega, ničesar raj vidili, ko kar vas spomni na njega. Cerkve vam bojo poželjene hiše, kjer ga najdete, kedar v nje stopite. Nedele ino prazniki poželjeni srečni dnevi, ob katirih pridete pred njega. — Jezusovo serce je polno ljubezni do nas; bodi še naše do njega.

2. Ako bo pa serce polno ljubezni do Jezusa, se bo ljubezen tudi v danji skazala. Polna posodva kipi, ako nekaj časa pri ognju stoji. Je vaše serce od ljubezni do Jezusa goreče, se bo ta ljubezen zvunaj — v djanjih razodela.

Iz ljubezni do Jezusa so apostelni vse zapustili — in za njim šli. — Vam ne zapové ničesar drugiga zapustiti — ko greh in hudobijo. Ni vam treba zapustiti doma, ne staršev, pa zapustiti morate vse, kar ga žali; in žali ga jeza, lenoba, nepokoršina, vsaka nespodobnost, nesnažnost. Kdor si ne prizadeva vsiga tiga zapustiti, prave ljubezni do Jezusa nima, in je le hinavc. Za takiga molitva in češenje Jezus ne mara. Podoben je drevesu, ki sadja nima, in bo posekano in v ogenj verženo. — Res, otroci, hočete Jezusu dopasti, vam je treba pokornim, čistim, pridnim biti, drugač mu ne bo za vas.

Jeljte, de bote čedalje bolj njegovo ljubezen z svojo ljubeznjo povračevali? O blagor vam, če bote! Tako bo vsako sv. obhajilo vesel praznik za vas, dokler pridete na večne praznike v njegovo kraljestvo. Žalost ino nesreča pa bi vas povsod spremljala, ino vas posebno posledno uro z vso silo prijela, ko bi Jezusa ne ljubili.

Torej poklekните ino molite za meno:

O srečno jutro, ker mi Jezus od ljubih angelov spremlen na proti gre — ko prijatelj, ko moj ljubi dobrotnik; tisti Jezus, ki mi bo enkrat na proti prišel iz nebes — tudi od angelov obdan — kakor sodnik živih ino mertvih. O ljubi Jezus! daj se mi dones tako vredno prijeti, de se mi smerti ino sodbe bati ne bo. Naj te tudi celo svoje prihodno življenje tako vredno prijemlem, de mi zmiraj zavpanje ostane, de ne boš prišel sodni dan ko moj ojster sodnik, temuč moj ljubeznivi prijatelj. — O Jezus, če prevediš, de bi se mi kedaj ta nesreča prigodila, tebe smertno žaliti, prosim, de me raj poprej iz tega sveta vzameš. Raj hočem vmreti, ko tebe ino tvojo gnado zgubiti. Raj dones vmerjem, ko te kedaj žaliti. Ako bi mi pa odločil, dalej živeti, mi daj tudi gnado, v tvoji ljubezni živeti. Imam sicer zavpanje, de me ne bo ničesar od tebe odtergalo, ne sreča ne terplenje ne kaka druga stvar. Vonder te prosim, podaj mi k mojimu sklepu svojo vsegamogočno pomoč, brez katere se nič prida ne zgodi. — Stori me deležniga daru svete maše, pri kateri sim namenjen zdaj biti. — Ostani vedno per meni z svojo gnado, naj sim doma, ali tukaj pred tebo; ali se vučim, ali delam, ali se v pobožni družni veselim. Darujem ti vse svoje molitve, vse svoje dela, vse svoje opravila; vse kar sim, in kar imam, ti prinesem v dar.

Pridi ljubi Jezus; teško te čaka duša moja! Vunder mi še daj poprej svojo sveto pomoč, de se z pravo ponižnostjo, grivengo ino pobožnostjo še bolj pripravim.

Češen in hvalen bodi, ljubi Gospod Jezus, kakor v nebesah od svoje ljube Matere, prečiste Divice, vsih svetih angelov ino svetnikov, tako tudi od vsih ljudi na zemli.

Daj nam, de ti vsi tukaj v čisti ljubezni služimo, in te enkrat v tvojim kraljestvi od obličja do obličja gledamo. Amen.

Med sveto mašo se moli ali pôje do povzdigvanja. (Glej Mnc-mozinon, stran 16.) Po povzdigvanji se obudijo tri božje čednosti ino kerstna obljuba.

PO STORJENI OBLJUBI.

O srečni kraj, kjer se Jezus, moj Bog znajde, ki mi je dušo ino telo dal, ki me je od mojih mladih nog varval ino me vižal; ki je za mene svojo rožnato kerv prelil, ki mi hoče zdaj svoje sveto rešno Telo, ta živi kruh, ki je iz nebes, dati v živež k večnemu življenju. Srečna hišica (tabernakel), kjer moj Jezus prebiva, edino poželenje mojiga serca. Srečno pa tudi moje serce, ker si ga bo Jezus dones izvolil ino ga posvetil, de bo tudi v njem resnično prebival z vsim svojim bitjam. O srečni dan, katiriga mi vsi nebeški izvoleni privošijo, kteriga se nebeški angeli veselijo! Ali sim pa tudi vreden te visoke gnade? — Kdo sim jes, in kdo si ti — o moj Jezus! — Ti narviši kralj nebés — ino jes revni červič zemle, ki le tvoje dobrote živi. O moj Jezus! ker je tvoja milost neskončna, in si me skuz zakrament svete pokore za svojiga otroka, za prijatelja svojiga poterdil, tako se smem k tebi približati. Ker praviš: „Naj pridejo k meni otroci!“ tako hočem se podstopiti in se k tebi približati. Vonder te prosim, o moj Jezus, de skuz daritvo svete maše, v katiri se spet nebeškemu Očetu za mene daruješ, moje serce še bolj očistiš, še bolj perpraviš, de mi bo to pervo sveto obhajilo podpora za celo življenje, ino zastava izveličanja v svetih nebesih. Amen.

RAVNO PRED SV. OBHAJILAM.

O Jezus! zdaj je prišla srečna minuta, na katiro že tako teško čakam, katiro je moja duša že tako dolgo poželega. O Jezus! poveličaj svojiga otroka; daj mi novo serce, nove misli, novo voljo. Napolni tako mojo serce z svojimi sladkostmi, de ga posvetne nečimernosti ne bodo več veselile. Spreoberni ga vsiga, de bo le tebe in tvoje postave ljubilo, greh pa sovražilo, ki tebe tako zlo žali. — O Jezus! jez vérjem v tebe, de si moj pravi Bog ino

Stvarnik! ti moj Odrešenik! ti moj Izveličar! ti moje vse. Ti boš enkrat moj Sodnik; ti me boš vzela v svoje kraljestvo, če dopolnim storjene obljube; ti bi me pa tudi zavergel, če kdaj od tebe odstopim.

Pa zavupam de ne bom odstopil. Ti si obljubil, de nas hočeš varvati, podpirati, de nas hočeš rediti z svojim mesam k večnemu življenju. Na tvoje obljube se zanesem, ker si vsigamogočen, neskončno zvest, milostliv ino dobrotliv.

Za voljo tvoje dobrote ino milosti, te ljubim iz celiga svojiga serca! — Kako bi te moja duša ne ljubila, ker ti mene tako ljubiš, de si se hotel v podobò kruha zakriti, de bi moj živež bil, de bi me varval, de ne opešam na poti v nebesa! — O Jezus! ljubim te, iz celiga serca te ljubim, čres vse te ljubim — le žal mi je, de sim te kdaj žalil, de sim tvojim zapovedam nepokorn bil. Pa zanaprej se to nima nikdar zgoditi. Rajši hočem vse terpeti, tudi vmreti, kakor te še kdaj razžaliti. — Pridi tedaj, ljubi Jezus! razveseli mojo dušo, kakor si razveselil zgrivaniga Petra, kakor si razveselil zgrivano Magdaleno. Pridi o Jezus! pridi moj Izveličar! pridi moj Bog — moj vsmilen Gospod — in ostani vselej v mojim serci z svojo gnado. Amen.

PO SV. OBHAJILI.

Kaj še več hočem, ker tebe, moj Jezus! imam. Zdaj bi tudi rad vmerl; ker si ti z meno, imam zastavo večniga življenja. — Ljubi Jezus! o kok velika je tvoja dobrota. Naj te za njo hvalijo vsi angeli ino svetniki, ker te jez zadosti ne morem. Pa tudi jez te bom hvalil po svoji slabi moči. Zmeraj bom tvoj. Hudoben svet me nima od tebe odtergati. Hočem se tebe in tvoje svete besede deržati.

O moj Jezus! ker si dones meni toljko milosti skazal, skaži jo tudi mojim ljubim starišam, kteri so me v pravi sveti véri izredili, poverni jim vse, kar so mi dobriga storili; daj jim stanovitno zdravje, dušni mir in veselje, svojo presveto gnado in poslednič véčno izveščanje.

Poverni tudi mojim učenikam ino vsim dobrotnikom, kar so mi dobriga storili, daj jim tukaj pobožno v tvoji gnadi živeti, ino po smerti k tebi v nebesa priti. Amen.

O Jezus! moja neskončna dobrota! bodi tavžentkrat zahvalen za vse svoje dobrote. Amen.

Duša Kristusova, posveti me.

Telo Kristusovo, zveličaj me.

Kerv Kristusova, napoji me.

Voda iz desne strani, operi me.

Terplenje Kristusovo, poterdi me.

O dobrotlivi Jezus, vsliši me.

V svoje svete rane zakri me.

Od tebe se ločiti ne pusti me.

Pred peklenskim sovražnikom varji me.

Ob uri moje smerti pokliči me.

Naj z vsim svetniki bom hvalil te

Zdaj ino vekomaj. Amen.

Prav je, de se otrokam v spomin perviga svetiga obhajila kaka čedna podoba (kip) da, ino de se častito pogostijo; saj kos hleba se jim daj! Ta je dan starišam ino otrokam, učitelam ino rednikom, katiriga nam Bog da, de se ga prav razveselimo.

Pogovarjal se je svoje dni cesar Napoleon v svoji nar veči časti ino oblasti z vojšaki ino prijateli krallestva svojiga od preteklih dni ino imenitnih del svojiga življenja. Veliko lepiga so mu vedli možje povedati, ino Napoleon Bonaparte jih en časek tiho poslušaj; po tim jih pa tudi poprašaj, rekoč: „Ali pa tudi veste gospodje, katiri dan je bil nar lepši ino srečnejši mojiga življenja?“ Brez pomislika so mu jeli praviti eni od Marenge, drugi od Egiptovskih piramid, tretji od Avsterlic, kjer je mogočno svoje nasprotnike zmagal i. t. d. Zopet so menili de tisti dan, ko je cesar kronan bil.

„Niste vgonili, gospodje,“ jim Napoleon odgovori. „Nar srečnej je bil dan, ko sim pervokrat per svetim obhajili bil.“ Vsi se mu posmejé; en sam general ga modro zasliši, ino solze mu v oči priji-grajo. Napoleon mu na ramo poterdi, rekoč: „Prav, Druot, prav! Me veseli, de me zastopiš.“

De si je ravno velika sreča ino čast veselje perviga svetiga obhajila Napoleonu otemnila, svoje perve ino nar veči sreče pa saj pozabil ni. Svoje posledne dni je na samotnim otoki svete Helene pomnil svojiga Boga ino molil, naj mu gnado da, srečno končati. Na zadno uro pokliče vse svoje prijatele ino očitno spozna, de želi kakor katolški kristjan živeti ino vmreti, ter pobožno svete zakramente prejme.“

Stojan.

PRIDIGA OB ČASU ZAHVALE ZA NOVE ZVONOVE ¹⁾.

Hvalite Gospoda na arfe in bobne in strune, na cimbale glavne, na cimbale vesele. Psalm. 150, 4 — 5.

Dvojni namen lj. p.! nas je dans tukaj v tako obilnim številu zbral: Počastenje Divice Matere Marije Škapulirske, kakor priporočnice ali potrone te fare. (Prav je namrič in spodobno, Divico Marijo počastiti zavoljo njeniga veliciga zasluženja in zavoljo naših mnogih potreb, skušnjav in nadlog, v katerih nam Ona z svojo mogočno prošnjo per svojim Sinu Jezusu na pomoč pride.) Drugi namen pa je obhajanje veselja novih zvonov in zahvale za-nje Bogu vsigamogočnimu. — Kronan prerok David je bil od božjih dobrot in od njegovih mogočnih del v svojim pobožnim sercu tako ginjen, de ni le sam Boga, kar je mogel, hvalil, ampak je clo stvari na pomoč klical Boga hvaliti, in, de bi ta hvala veči, obilniši in bolj glasna bila, je ljudi močno opominjal Gospoda hvaliti na arfe in bobne, na strune, pišale, na cimbale glasne, na cimbale polne veselja, de bi z tim svojim pobožnim občutljejam bolj serca odperl. Vaši novi zvonovi, ljubi Češničani! so tiste glasne cimbale, so cimbale polne veselja, vaši tako lepo vbrani zvonovi bojo zdaj hvalo božjo oznanovali, in vaše serca h božji hvali budili; na te zvonove in z tim zvonmi bote vi zanaprej Gospoda hvalili. De bi pa tudi jes nekoljko vaše serca h timu namenu spodbodil, sim sklenil dans vam govoriti pervič od svete kunšti in drugič od posvečenja in prida vaših novih zvonov. Preden pa vam to z gnado božjo razložim, pripravite se h pazlivim in vernim poslušanju.

¹⁾ Per Materi božji škapulirski na Češnicah 22. dan maliga serpana 1849.

I.

Predeňj vam od svete kunšti (iskusti ali umetalnosti) govorim, moram vam povedati, kaj je kunšt, in kaj je sveta kunšt? — Kunšt se imenuje tista umetnost, z katero človek ne le dobre in pridne, ampak tudi očem in ušesam silno prijetne dela doprinese, in scer za polepšanje življenja dela, katerih se ne more izučiti vsak, kateri bi hotel, kakor se rokodelstva nauči, ampak le tisti, komur Bog posebni dar ali talent dodeli. To je kunšt. — Sveta kunšt pa je storjenje tacih del, ki človeka z pobožnimi misli, svetmi željami in občutlji napolnijo, ki duha pobožnosti, ponižnosti, pokore, keršanske serčnosti in svetiga hrepenenja budé, ter ga h dobrim delam in keršanskim čednostim, h sveti vojski z nevidno močjo spodbadajo.

Ena tacih kunšt ali umetnost je zidarija, pa ne naši vsakdajni zidarji in naše vsakdajne zidanja, ampak tisti, ki podobe cerkva ali hiš tako izrisa in izdela, de niso samo svojimu namenu dobre, ampak tako lepo in očem prijetno izpeljane, de, ko jih vidi, ostermi, in premišljuje, kakšen mojster in kako prebrisane glave je bil, de je vse tako naredil. Kaj taciga se pa v naši deželi le malo najde; tega bi morli po Laškim, zlasti pa v Rimu, v poglavitim mestu keršanstva iskati. Take cerkve z duham pobožnosti, strahu božjiga napolnijo.

Druga taka umetnost je vpodobarija, to je, kdor iz lesa izreže, ali v kamen vseka, ali v železo ali srebro vlije tako žive podobe, de tudi tisti, ki brati ne zna, na njih svete misli, pobožne želje, in sploh kaj božjiga bere, in mu prec nekaj pravi: Tudi ti bi imel tak biti! Ktere podobe pa nam kaj taciga ne povedó, se ne smejo med sveto kunšt šteti.

Tretja taka umetnost je malarija. To, kar vpodobar izreže, vseka, in nam v podobi naprej postavi, to nam pravi malar z živim barvami oznani, kakor de bi bila ta podoba res živa; pa mora človek za to biti, de kaj taciga na podobah iše, najde, bere, in se v sveti gorečnosti vname. Kdor pa podobe po verhu pogleda, in le blišeče barve, velikost podobe, ali kaj družiga postranskiga nar več ceni, on svete kunšti na podobi vidil ne bo.

Sami dobro veste, de muzike in pesmi ne zna vsaki delati; obdvoje, zlast pa muzika veliko oblast čez človekovo serce ima, in to je četerta umetnost. Z veliko močjo lepo vbrana muzika nas v globočini serca pretrese, serce poprime, po vsim truplu zagomoli,

in ga iz duhovniga spanja zbudi h sveti gorečnosti per službi božji, in ga povzdigne na duhovnih perutih žive vére in goreče ljubezni pred častitlivi tron božji na višave. Kaj bi zamogla sveta muzika per človeku storiti, če je zakaj muzika in kristjan! Ves se zamekne človek v petje, če je združeno, in pevcam in pevkam iz serca pride, de se vedno le tega boji, de bi prehitro ne jenjalo.

Peta in sosledna umetnost je zvonarija, to je, vmetnost zvonove vlití. Zvonove vlivati je prav za prav rokodelstvo; ker se dela z rokami; vonder pa mora premeteno glavo imeti, širjavo in visokost in povsodi prav rasprošteno debelino, kakoršne je treba, prav prevdariti, de zvon ravno taki glas od sebe da, kakoršniga kdo hoče imeti, de se z drugim zvonmi vzame. Lepo združeno, vbrano zvonenje z nepopislivim veseljam, z blažnim željam, in z serčno hvaležnostjo do Boga navda; ker je ljudem toliko uma in modrosti dal, de mertve in neobčutlive stvari revniga človeka tako močno povzdignejo, in v sredi mnogih težav in zdajnih stisk močno tolažijo.

Dar to delati Bog da komur hoče po svoji previdnosti za povikšanje svoje časti, za polepšanje življenja pobožnih otrok svoje sv. cerkve. Bere se v drugih Mojzesovih bukvah (31. postavi). Ko je Bog z Mojzesam 40 dni govoril, mu je naročil narediti šotor zaveze z mnogim ogrinali in zagrinali, skrinjo miru in sprave z kerubini, altar za klavne darove, altar za kadilo zažigati, mizo za poklado ječmenovih kruhov, velik svečnik in vmivavnik. Ker pa tega Mojzes sam ni znal narediti, mu je Gospod rekel: „Polej, jes sim Bezeleela z imenam poklical, in ga napolnil z božjim duham, z modrostjo, z zastopnostjo in z vmetalnostjo u vsakim delu, de znajde, karkolj se mora zdelati iz zlata, srebra in brona, iz marmora, iz žlahtnih kamnev in iz vse sorte lesa, in sim mu modrost v serce dal, de naredi vse, kar sim ti zapovedal.“ Tako Bog še zmeraj napolnuje svoje služabnike, kakor Bezeleela z svojim duham in modrostjo, de povikša svojo čast, stori prijetno svojo cerkev, in nas njene otroke razveseli in h sebi vleče. Tih kunštnih reči se znajde pa nar več v cerkvi in per cerkvi. Spoznati se mora, de lepe zidanja so per cerkvah, vpodobarije in malarija večí del per nji svoje zavetje najdete; deviške pišali v orglah za čast božjo povikšovati se le po cerkvah glasé, in pobožno petje z močnim nagibanjam serca, kakor koralsko in figuralsko se le v katolski cerkvi sliši, in je razloženo od mehkužniga petja v gledišah. Cerkev sama nas z

imenitnim, veselim zvonenjam razveseli, mnogo glasne zvonove v visoke turne obesi, de z močnim glasi na naše serca terka. Ona navdaja svoje otroke z svojim duham in serčnostjo, de radi za take naprave kaj dado, ktire čes zlato in srebro cenijo; ja smemo reči, ona je Mati svete umetnije; ker od nje navdahnjeni otroci vse to naredé. Vprašam vas zdaj pobožno zbrani poslušavci! Je le prav, de nehvaležni otroci zdaj cerkev zapušajo, zaničujejo, zabavljajo, kakor de bi ona časne nesreče ljudstev kriva bila, kakor bi temo, in vraže terdila, kakor bi se lepih blažnih reči ne veselila, ampak vse zatirala, kar človeško življenje olepša, polajša in pasladi? Ti nehvaležniki ne vedó, kaj govoré; le sebi verjamejo, in so sami, kar cerkvi očitajo; mi pa se deržimo resnice, de cerkev je prijatelca, varh in mati svete umetnosti.

II.

Ker vam ni bilo dano priča posvečovanja vaših zvonov biti, vam hočem dans rozložiti, kako de zvonove žegnujejo, in skrivni zapopadik žegnov razodeti. Škof z svojim služabniki nar popred molijo psalme, med tim psalmi Mizerere, de se napolnijo z grivengo, ponižnostjo in gorečnostjo, de bi to delo z veči perpravo in vrednostjo opravili. Po tim žegnajo vodo in sol, ki jo v vodo denejo; z to vodo vmijejo zvon od zunaj in od znotraj h znamenju, de od zvonov klicani moramo z čistim sercam h službi božji in h poslušanju božje besede priditi. Škof naredé z sv. oljam bolnikov na vunajnim okrožji zvona sedem križev h spominu, de bo zvon vabil h prijemanju sv. Zakramentev alj pa oznanil, de bo bolnik na smertni postelji sv. Zakramente prijel. Mazanje z sv. križmo na šterih krajih od znotraj pomeni, de bo vas zvon od šterih vetrov h časti božji vabil. Dalaj se dene žlahtniga kadila in mire v' kadivnico na ogenj, in se postavi pod zvon, de se dim v votlino zvona kadí h spominu, de imajo naše prošnje in hrepenenje našiga serca per glasu zvona v duhu pobožnosti in prijetnosti h Bogu se vzdigniti. Zadnič se poje sv. Evangelj ad Marte in Marije, kakor na Šmarni dan; z komor nam cerkev hoče reči: Marta je bila skerbna za Jezusovo postrežbo, Marija pa je poslušala njegovo besedo, ter si je z tim bolji del zvolila; kakor de bi nam rekla: Le delajte in dela svojiga stanu po dolžnosti opravljajte, pa se v ti skerbi nikar ne potopite; ker le eno je potrebno, namreč: Božjiga kralества iskati, in njegove pravice; ker

vse drugo bo perverženo. Ko škof žegnujejo, tudi mnoge molitve molijo, v katerih zlasti treh reči Boga prosijo: Pervič, de bi Bog per glasu zvona v sercih tih, ki ga slišjo, obudil duha pobožnosti, gorečnosti in prave žive vere, z močjo sv. Duha, ki se po sv. križmi v serca vérnih zlije. Drugič, de bi Bog naše nevidne sovražnike, hudobne duhove v podnebiju per glasu tega zvonu daleč od nas zapodil, njih zalezovanje razdjalo, in jih z velikim strahom navdal, de bi nam kaj ne škodovali. Tretjič, de bi se per glasu žegnaniga zvona božja od nas razdražena jeza vtolažila, nam ne žugala z strašnimi oblaki, z točo, gromam in treskam, z škodljivim vihari, z ploho in sploh z hudim vremenam; de bi se nas vsmilil, nam zanesil in te strahove v miren dež in v čisti in zdravi zrak premenil. Kdor na žegen zvonov nič ne derži, nima prav; kdor pa samo na žegen derži in sam nič ne stori, žive vére, grivenge, sv. prošnje ne obudi, ne razumi tega posvečenja in ni vreden njegoviga prida.

Sami veste, kader se h božji službi vabi, kako vas na tihim zvonu nagovarja, mika in vleče, de pravite: Pojmo hitro, že zvoní. Glej moč žegna! Koko hitro se včasi hudo žugajoče vreme per glasu zvona in verni molitvi prežene in razide! Kadar kdo ponoči mora iti, če ga tudi strah ni, mu je vender dolgi čas; kader pa dan zazvoni, se njegovo serce namest boječnosti z veseljam in zavpanjam napolni, kakor bi bile nevidne sovražne moči deleč od njega bejžale. Polej moč žegna! Ni toraj prav zadržanje tistih kristjanov, kateri ob času hudiga vremena namest molitve kolnejo, in sami ne vedó, koga; se namest ponižnih misel hudim in sovražnim izdado, na vraže iz malikovavskih časov deržé, se z prošnjo cérkve zediniti nočejo, in se žegna nevredni storé. Kader oče domu pride, in svoje otroke preširne, nevboglive, nepokojne, prepirlive najde, se po pravici nad njim jezi, krega in jim terdo žuga. Kaj stori mati? Očeta pogovarja in tolaži. Ali se ne spodobi, de bi otroci očeta za zamero prosili, poboljšanje obljubili, in per ti priči izkazali, kar mislijo potlej storiti? Tako se je vam zadržati, kader oblaku zvoní. Ponižajte in zgrevajate se pod mogočno božjo roko, sklenite svoje prošnje z prošnjo cérkve, in z tim jezo Očeta v nebesih z grehi razžaleniga potažite in takó namenjene šibe odvernite; terdovratni otroci pa po pravici zaslužijo zažugane šibe, de jih pokroté, ponižajo, in h boljim mislami perpeljajo.

Tudi se reče to kerst zvonov; ker vsaki zvon ime eniga alj več Svetnikov alj Svetnic dobi. Vaš veči zvon je keršen na ime Matere Božje in sv. Florijana h spominu, de je Mati Božja vaš velik varh, vaša bramba, ki vas kliče in rabi; tako sv. Florijan pomočnik zoper časen in večer ogenj. Sredni zvon je keršen na ime sv. Ane, de bi vas spomnil, svoje otroke ravno tako pobožno in skerbno Bogu rediti, kakor je sv. Ana svojo ljubo hčerko izredila; in na ime sv. Janeza kerstnika, ki je glas vpijočiga v pušavi: „Perpravite Gospodu pot, ravne storite njegove steze; sekira je že na drevo postavljena; če sadu ne prinese, bo posekano, in v ogenj verženo.“ Mali zvon je keršen na ime sv. Jožefa, Jezusoviga rednika, in za zadnjo uro pomočnika. To ima v sebi žegen vaših zvonov, kar v spominj ohranite, in h svojimu podučanju, h svojimu veselju, pridu in tolažbi v življenju in v merjenju obrnite.

Zdaj pa pride še to vprašanje, h kakšnimu pridu so zvonovi? Odgovori se: H božji časti in h naši časni in večni sreči. Če se pa hočemo mi od tega prepričati, pomislimo: Kdaj, zakaj in kako zvoní, in kakšne misli in želje bi per zvonanju obuditi imeli? Zvoní pa posamezno, vkup in napol alj plat-zvona. Z enim zvonam zvoní zjutraj zgodaj, opoldne in zvečer Angelsko češenje. Zjutraj vsdignite svoje glave, otriesite dremoto svojih oči, in povsdignite pervino dneva h časti in hvali za odrešenje od greha, h časti in hvali Marije Dvice kakor pomoči k našim odrešenju od Boga odbrane. Opolne odkrite možje svoje glave, svoje delo iz rok izpustite, in z sklenenim rokami v ravno ta namen molite; ravno tako zvečer, pa tudi ne pozabite duš v vicah, ktere vaših prošenj in svojiga odrešenja željno čakajo. Vsaki večer se zvoní h časti sv. Florijanu, ki ga vé rni zoper nevarnost ognja na pomoč kličejo; še bolj pa ga kličimo na pomoč zoper nevarnost večniga ognja.

Zvoní se zjutraj ob sedmih, kakor pravijo v zahvalo, de je v ti uri na kranjskim kuga nehala, alj je namrič ob sedmih zadni bolnik na kugi vmerl, ali pa se mu je takrat zboljšalo. Velikokrat nam Bog z kakšno kužno boleznijo žuga, kakor zdaj z kolero. Prosimo ga toraj, de bi nas pred tako strašnim šibam milostlivo obvaroval, in nam gnado prave pokore dal, de bi sami studenc tacih šib, kar je greh, z resničnim spreobnjenjam zamašili. — Po nekterih krajih zvoní v četertik zvečer h časti sv. Rešnimu Telesu: Prosite Jezusa, ki ga je v našo duhovno jed in pijačo

postavil, de bi ga nam še na zadnjo uro srečno in vredno prejeti dal. V petik dopoldne ob devetih alj ednajstih, ino popoldne ob treh se v žalosti spomnimo bridkiga terpljenja Jezusoviga in njegove grenke smerti na sv. križi, in ga hvaležno molimo. Kader za obhajilo pozvoni, in sv. Rešno Telo nevarno bolnima nesó, alj pridete v cérkev, alj od deleč gledate alj slišite, molite za bolnika, de bi se vredno za zadnjo ločitev pripravil, pa tudi ne pozabite še za se kaj moliti. Tudi je treba moliti, kader oblaku zvoní, Angeljsko česenje alj Litanije vsih Svetnikev alj kake druge take molitve, ki se v molitvinih bukvah simtertje najdejo. Tudi, kader kdo vmira, alj je vmerl, mu prosite za milostlivo sodbo.

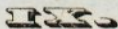
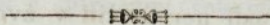
Vkup alj z vsmi zvoní delopust alj h prazniku, v nedelo alj v praznik zjutraj. Celi teden se trudite, delate, se naveličate: Kader to praznično zvonjenje zaslišite, ste veseli, de bo zopet dan počivanja za vaše vtrudeno telo; še bolj pa ste veseli, de pojdete v cerkev Boga častit, njegovo besedo poslušat, in svojo dušo z duhovno jedjo pokrepčat. Naj vam serce poskakuje, kader vas velik zvon v cerkev kliče, alj vsi zvonovi na enkrat h serčnimu podvizanju opominjajo, kakor je David poskakoval rekoč: Tega sim se oveselil, kar mi je bilo povedano, de v hišo Gospoda pojdemo; naše noge stojé v tvojih lopah o Jeruzalem.“ (Psalm 121.) Se je on sence toliko veselil, koliko več se je nam resnice veseliti, ki se znajde v božji hiši. — Milo pojejo zvonovi, kader naš brat alj sestra na parah leži, kader se zanj duhovne molitve opravljajo, alj se pa pokopava; vsi skupaj nas opominjajo za ranciga moliti, ga božji milosti perporočiti v zveličnimu spominu: Dans zvoní meni, juter bo tebi; dokler je dan, delajte: kader noč pride, nihče več delati ne more.

Plat-zvona pomeni silo in veliko nevarnost; toraj klicanje na pomoč. Hitro cérkev budi svoje otroke, naglo jim na široko pové, de kje gori alj kaki tolovaji nadlego delajo, alj je kaka druga nevarnost. Naj se zbudi takrat vaša ljubezen, serčno vsmilenje naj vas napolni, de svojim revnim bratom nevtrudeno na pomoč hitite. Pa kaj hočem vam to dalaj perporočovati, saj človek, ki je zato, doma ostati ne more.

II sklepu mojiga današnjiga govorjenja vam še dve besedi perporočim. Perva je mir in edinost po hišah. Glejte tri zvonove ne enake peze in velikosti, ne enaciga glasu, in se vonder tako lepo vkupaj vzamejo, de si ni treba lepšiga zvonjenja želeti.

O de bi tudi po vaših hišah vedno tako lepo soglasje, tako lep mir in edinost med družinjo bila; de bi oče, mati in otroci, in drugi udje družinje, akoravno razločeni po spolu, moči in oblasti, vonder vsi eno mislili in rekli; kako veliko veselje bi to bilo za vas, za vaše Angel-varhe, za vaše patrone v nebesih, za celo cérkev in nje poglavarje, za Jezusa Kristusa, Gospoda našiga! Druga beseda je veselje, ki ga dans ljubi Češničani! občutite, in tudi mi drugo-farni z vam občutimo, in vam h timu serčno srečo vošimo. To veselje ni menljivo od dans do jutri, ampak vam ostane, če je božja volja na dalje rodove. Veselili bojo vas; ker so žegnani za vašo časno in večno srečo; ker so vaši zvonovi za vaše dnarje kupeni, per vaši farni cérkvi obešeni. Nihče naj se tedaj ne kesa dnarjev, ki jih je dal, alj jih bo dal; vsigamogočen Bog, v čigar čast in hvalo ste jih napravili, vam bo to na skrivno vižo povernil, in slehernimu, kdor bo kaj perpomogil; te rožice vam bojo vedno cvetele, sad tih vsajenih dreves vas bo vedno z slastjo napolnoval, in če bodo vaše duše na unim sveti od gledanja božjiga obličja zaderžane, bodo ravno ti zvonovi vaše žive vérne brate k pobožni prošnji za vas opominjovali. Ti pa o Marija Divica! naša srednica in pomočnica! sprosi nam per tvojim ljubeznivimu Sinu Jezusu, de bomo zavoljo češenja tvojiga imena skuz nevarnost skušnjave in nadloge sedajnega življenja tako šli, de večniga zgubili ne bomo. Amen.

L. Dolinar.

VUNAJNA SLUŽBA BOŽJA ALJ SVETI CERKVENI OBREDI.

A) ZUNAJNA SLUŽBA BOŽJA JE ČLOVEKU PRIROJENA POTREBA.

Prigovor že pravi: „Kar je v sercu skrito, bode vse očito.“ To je terda istina. Človek je tako stvarjen, da pride vse nazoči, kar se znótri v njem zbudi ino godi. Duša ino telo, iz kterih obstoji, sta si v tako tesni zavezi, ki vse, kar jednega zadene, tudi drugega

doleti, ino se na njem razvidno pokažuje — če se človek nalaž ne potaji. To nam poterdjuje dovolno vsakdanjih prikazov. Postavim, če kaj dušo razveseli, se sveti človeku veselje iz jasnega obličja ino iskrecih oči; pobije mu kakša žalost serce, je tudi ves pogled, glas ino obraz otožen ino turoben; poleti nas jeza, se mahoma porudeči alj pobledi lice; popade nas strah alj groza, strepeče vse telo, lasje se verhočé ino so včasí naglo vsi séri i. t. d. v vsaki reči ino povsodi.

Postavim, če se nam dober prijatelj bliža, se mu že od daleč milo nasmejimo ino se ž njim serčno rokujemo; srečamo visoko spoštovanega gospoda alj dobrotnika, se odkrijemo, ponižno priklonimo ino še mu celo roko poljubimo. Ino deno ne obstoji prijateljstvo v rokovanju, ne spoštovanje ino hvala v pokloni, temuč v serčnih občutkih. Pa kakor od sam se ino skoro nevedoma pridajamo te zvnajne znamenja.

Kakor vidimo, je tedaj telo, tako rekoč, ogledalo duše; zvnajno obnašanje razkriva znotrajno življenje, nevidne občutke. Tako pa tudi na opak. Terpi telo bolezen, glad ino druge težave, jih občuti tudi duša. Njena jasnost, radost ino živahnost premine, duša je očivestno pobita.

Kar pak je v posvetnem ino vsakdajnem prirojena potreba, je ino velja tudi v duhovnem ino cerkvenem.

Človek, kateri k obilni zastopnosti pride, spozna ino občuti skoro, da se ni mogel ne od sam se spočeti, ino da bi se ne mogel ne od sam se preživeti. Od vsih strani vidi svojo moč preslabo, čuti svojo vsestrano odvisnost. To spoznavši se zazve, da mora nadnjim kdo višji ino vsegamogočni kraljevati, kateri ga je stvaril, živi, ino ohrani; čigav tedaj je ino čigav tedaj tudi biti mora; t. j. človek, kateri sam se prav spozna, mora neobhodno v Boga vérjeti, njegovo vsegamogočnost, milost ino preveno pomoč proti sebi čutiti, njega ponižno ko svojega gospoda moliti ino mu vse češenje, hvalo ino ljubezen iz globočine svojega serca dopernašati. Zapopadek vseh tih resnic ino občutkov se pravi véra, ino sicer znotrajna véra.

Vemo pa, da je človeku (ko duhovnopočutnemu bistvu) prirojeno, da pride nazoči, kar je znotri, ino da na jezik gre, kar v sercu je. Za tega voljo mika človeka ino on si tudi prizadeva svojo znotrajno véro razvidno razodevati, kar na mnogoverstne načine stori.

Tako postavim, če si čudovitni svet pregledujemo, se nam serce zavzeme nad božjoj vsegamogočnostjoj, modrostjoj ino dobrotoj,

ino veseli mu zapojemo čast ino hvalo. — Premišljujemo sami se, spoznamo svojo slabost ino nemoč, sprevidimo, ki nas le božja dobrota živi ino redi, ter se pred večnim Bogam pohlevno ponižamo ino tomu v očiten dokaz si pokleknejo, povzdignemo pobožno oči proti sv. nebesam ino premilega Boga lepo hvalimo ino prosimo. — Si pomislimo, da smo se proti Bogu, od kterege nam vse dobrote prihajajo, nedostojno, nehvaležno ino nepokorno obnašali ino tako našega premilega očeta dostakrat razžalili, tē nas obleti stid ino bridka žalost, ino mi pobesimo oči, klukamo na perse ino molimo za odpušenje ino smilenje, kakor mitnik (colnar) v templi.

Na takoršne ino spodobne načine razodeva človek razvidno, kar znotri čuti. Nazočevanje znotrajne vére se pravi zunajna véra alj zunajna služba božja, ktera pa le takrat kaj veljá, kader resnično iz znotrajne izvira t. j. iz žive vére, zavpanja, ljubavi, ponižnosti, častljivosti, pokornosti, zahvalnosti i. t. d.

Takšo zunajno službo božjo najdemo od prvih staršev skozi vse veke ino kraje ino pri vseh, tudi naj bolj sirovih narodih, kar je nezavdarljivo zvedoštvu, da je človeku prirojena potreba, inoče nebi vsi bili v tem složnih misli.

B) ZUNAJNA SLUŽBA BOŽJA JE NAM TUDI ZAPOVEDANA.

Kar nas Bog po prirodi — uči nas tudi izgled ino zapoved našega presvetega zveličara ino sv. cérkve. Ino sicer

1. Jezus polnuje sam mnoge židovske običaje; postavim, se posti 40 dni; hodi k navadnim obhajilam v Jeruzalem; se da od Ivana kerstiti; ne uči pred svojim tridesetim letom i. t. d.

2. Mnogi običaji so mu povolji; postavim, ki mu Magdica z dragim mazilom noge pomazili; ki mu ljudstvo na pot vejic natrosi ino oblačil razgerne i. t. d.

3. Vpelja Jezus mnoge običaje v svojo sv. véro; postavim, izročivši svojim učencem oblast grehov odvezovati dehne nad nje; veli tiste kerstiti, kateri bodo v njega vervali; prida vsakemu svetstvu (zakramentu) sv. običaje; ne ozdravi skoro nikogar brez zunajnih znamenj. Tako p. naredi testo iz praha ino slin ino namaže slepemu trepavnice; si oslini perst ino se dotekne ušes ino ustnic mutogluhega, da začuje ino pregovori; na druge položi svojo sveto roko i. t. d. Z enoj besedo, Jezus vpelja pri svoji véri takšo službo božjo, ktera, kakor ima biti, celega človeka (duhovno občutnega) obseže ino mu pomaga svoje znotrajne pobožne občutke dostajno

nazočiti ino nje skuz to še bolj oživiti ino okrepčti — pri sebi ino pri drugih.

Zvunajne znamenja ino sv. običaji so tedaj Jezusu celo povolji; ino če on terja „Boga v duhi ino resnici moliti“ ino če Jude graja rekoč: „To ljudstvo me časti samo z jezikom, serce ne vé nič za me“ jih ne graja zato, ki Boga tudi z jezikom ino sv. običaji častijo, temuč zato, da v serci ino duhi ne občutijo ino ne išejo, kar zunah razodevajo — krivo mislé, kakor da bi že zvunajšina sama Bogu dopadliva bila, tudi brez serčne pobožnosti.

Takoršna služba božja je prazno hinavstvo ino svetohlinstvo, ktero bi Jezus na kerstjanih ravno tak zavergel, če bi jo brez žive vére opravljali.

Po izgledu ino zapovedi svojega nebeškega spočetnika Jezu Krista se je vseli ravnala sveti mati kotska cerkva! Z ene strani je zvesto ohranila vse sv. običaje, ktere je on sam vpeljal; iz druge je po oblasti od njega sprijeti ino v njegovem duhu nove vpeljala ino po takem lepo doveršila sv. cerkveno-letni venec katolske službe božje, kterimu je Jezus sam spočetnik.

Cerkva t. j. apóstoli ino njih nasledniki, vladiki so nektere tih običajev, ki so primerni bili, jemali iz židovstva (Judovstva) ino paganstva (malikovavstva). Zakaj oboji niso zato imeli zunajne službe božje, da so židovi ino pagani bili, kakor jih mi nimamo za tega del, ker smo kerstjani, temuč zato, ker smo mi ino oni ljudje, kterim je prirojena potreba znotrajne misli v vidnih občutljivih znamenjih nazočevati.

C) KORIST ZUNAJNE SLUŽBE BOŽJE.

Kar Bog človeku vstvari, kar Jezus ino mati cerkva veli, mora za nas koristno biti.

Korist je dvoja, ena za nas, druga za bližne.

1. Vidno nazočenje znotrajne pobožnosti jo povzdigne ino okrepi pri nas samih.

Toga se hitro prepričamo, če na sam se pazko imamo. Mi ne občutimo samo, da nas prav serčna pobožnost ino hvaležnost skoro sili si pokleknuti ino roke ino oči proti milemu Bogu povzdignuti, temuč to storivši občutimo, da bolj živo, serčno ino pobožno molimo, hvalimo ino prosimo.

2. Naš očitni izgled obudi v drugih pobožnost alj jo pomnoži ino okrepi. P. vidi kdor koga drugega prav serčno moliti, se

občutno tudi v njemu nekakoršna pobožnost vname alj bolj oživi. — Taka je tudi povsodi v posvetnih rečeh. P. kdor veliko bolečino alj žalost občuti, se začne jokati. Joč razodene žalost. Alj bolj se joče, teže ga iz pervega stane počasi pa leži. Zato rečejo: Naj se le zjoče. — Kdor pa ga vidi, ima smilenje ž njim, mu pomaga, alj mu nečimeren joč zameri.

D) DOLŽNOST K ZUNAJNI SLUŽBI BOŽJI.

Ker nam je alj od Boga prirojeno, od Jezusa Krista ino cerkve naročeno, nam ino drugim koristno, če svoje znotrajne občutke, svojo znotrajno vero očitno razodevamo, tedaj lahko vsaki spozna, da je tudi sv. dolžnost svojo vero razvidno nazočevati pred sam seboj ino pred drugimi, kakor Jezus zapove: „Dajte svojo luč svetiti pred ljudmi, naj vaše dobre dela vidijo ino nebeškiga Očeta hvalijo.“

Bi se zdaj kdor znajšel ino terdil, da mu zunajšine ni treba, se slobodno sumi, da tudi nima znotrajne vére.

E) SREDSTVA ZA ZUNAJNO SLUŽBO BOŽJO.

Sredstva alj pripomoči, s kterimi lahko sv. véro razodevamo, so različne ino mnogoverstne:

1. Beseda. Ona nam služi, če Boga molimo, alj druge učimo, kaj nam samim svetiga v sercu gori ino živi.

2. Telesno obnašanje. Ono podpira besedo, alj razodeva samo za se, kar je v sercu. P. če kdor celo tiho oči ino sklenjene roke proti nebi povzdigne, vidimo očitno, da Boga moli ino prosi; če pa zraven svojo prošnjo glasno moli, še to bolj razložno vemo.

3. Zala, čedna oprava (obleka) v službi božji. Ona razodeva veliko spoštlivost, katero do Boga znotrah čutimo.

4. Umetnost v službi božji. Ona nam vtelesi nebeške reči v dostojnih skoro rajskih slikah, ktere dušo ino serce k nebesam povzdiguje.

5. Vsa narava alj priroda. Ona nam da z ene strani orodje ino kraje (toriša) za službo božjo; p. cerkve, sveče, križe i. t. d.; z druge pak občutne znamenja v očitni izraz sv. vere; p. vodo, sol, kadilo, pepel i. t. d.

6. Čas v službi božji. Živi v nami sv. véra, tè nam posvečuje tudi čas, v kterem mi živimo. Ona nas namre vabi ino priklanja, da si izvolimo ino odločimo svete čase ino dneve (praznike), o kterih pobožno obhajamo nebeške resnice ino spomine s. prigodeb.

Tako n. p. nam nazočuje cerkveno leto v svojih sv. časih ino svetkih — kakor v prihajočih slikah — od konca do kraja našo odreditvo ino ni vére, ktera nebi imela sv. časov. Judi, Gerki, Rimlani i. t. d. so je imeli.

7. Sv. svetstva, od Jezu Krista postavlene ino z milostjo božjo obdarjene. Njih vidlive znamenja govorijo ino odkrivajo velike resnice naše vere. Pravijo nam 1. sv. kerst, da moremo grehov očišeni biti ino se v trojno edinem Bogu preroditi; pravi nam 2. sv. poterda, da se mormo v Božjem Duhi vterditi; če bi pak po naši slabosti zagrešili, nam pravi 3. s. pokora, da se moremo spet z Bogom spraviti; se 4. bolj zvesto ž njim zediniti ino okrepi z nebeškim kruhom v sv. obredi. 5. Mešni sv. red ino 6. sv. zakon nas učita, da moremo v božjem imenu mešni ino zakonski stan začeti ino preživeti; v njegovem imenu tudi vse bolečine preterpeti ino smertne bridkosti veli 7. posledno olje. Ino kaj sv. svetstva tak očitno govoré, k tomu podelijo po preblagi volji Jezušovi skrivoma tudi primerno pomoč ino milost ino so za nas prava lestvica Jakopova, po kateri človek k Bogu gor ino Bog k človeku dol vhaja.

8. Sv. blagoslovi (blažila) ino sv. posvečila — pravijo, de je dobro ino zveličavno tudi inda Boga milosti prositi, se njemu priporočati ino vse v njegovo čast posvečovati.

9. Sv. daritva alj sv. aldov. Daritva je rešnična podoba znotrajne ino živo oserčje zunajne službe božje, ino je tak stara ko véra sama, toraj tak stara, ko človeški rod. Zakaj ko berž človek spozna (glej predi), da je ves ino z vsim od premilega Boga, tej občuti tudi, da ves njemu sliši, ino da je dolžen se vsega Bogu svojemu gospodu izročiti. Ponižnega ino hvaležnega serca hoče to tudi storiti, alj pogledé na se — na svojo pregreho ino nevrednost, spozna žalosten, da takši grešen človek ne more biti sv. Bogu dostojni, dopadlivi dar. Rad bi se tedaj sam vničil, prestvaril ino novo življenje začel po volji božji; ker pa tudi toga tako ne premore ko si želi, tē vzeme ktero drugo reč alj stvar božjo ino jo mesto sebe gospodu Bogu daruje s ponižnim, zahvalnim, ljubezni vnotim sercem. Ti dar pak vkonča, bodi si da ga vmori, sežge, raztori, alj razlije, nekaj za to, ker je že Bogu sporočen, ino torej ne primerno še ga za kaj druga rabiti; nekaj pak tudi za to, da očivestno pokaže, kar je sam pred Bogom zadolžil za svojih pregreh voljo.

Tako beremo, da sta že sina prvih starišev, Kajn ino Abel Bogu dorovala, ino gotovo mu je tudi Adam darila dopernašal. —

Ravno to beremo od Noa, Abrahama, Jakopa — od Jzraelskega ljudstva ino clo od malikovavnih narodov, kateri so že bili prejšli ob vero v pravega Boga.

Daritvo, to oserčje službe božje, so berž zelo svečeno obhajali ino z različnimi sv. običaji obdali, v očitni izraz znotrajnih resnic. Tako je pri Judih moral biti dar brez madeža ino nedolžen; p. jagne belo ko sneg, rekoč, da presvetemu, naj pravičnejšemu Bogu le čisti, pohleven, nedolžen dar sliši, ker se mu le takoršno serce dopadne.

Pri nas katolških kerstjanih je sv. meša ino v njoj daritva samega Sina božjega oserčje službe božje, je njena nebeska danica, ktera naj lepše govori, sveti, greje, ino oživlja. Je tudi obilno ino veličansko oskerblena od kraja do konca, s prekrasnimi običaji, kateri peljajo serce ino dušo gor ino dol kakor po stopnicah na oljsko goro ino pred obličje živega Boga, kteremu se Sin človeški alduje.

F) SV. OBIČAJI.

Te devetere sredstva lahko na različen način rabimo ino tedaj lahko tudi vero na zelo različen način razodevamo. — Že v vsakdanjem življenju vidimo, da se čres tisto reč jeden čisto inoče veselji, čudi, serdi, straši i. t. d. kakor kateri drugi; inoče izobraženi, inoče sirovi; inoče Azianci, inoče Europejci; ja clo tisti človek čuti ino nazoči drugokrat alj poznej čres tisto reč dosta drugače svoje veselje, zavzetje, žalost — kakor pervokrat.

Po takem se lahko vera po sto ino stoteri različnosti razodeva. Bi pak to vsaki po svojem storil, bi delala ta bezbrojna različnost v obči službi božji veliko zmešnjavo, zmoto ino smeh.

To pomotno ino zaderžno različnost odvernuti so cerkveni predstojniki, sv. vladiki alj škofi po oblasti sprejeti od Jezu Krista taiste znamenja ino načine (šege) odločili, kterih se imamo vsi poslužiti pri obči službi božji v nazočenje svoje vere. Tokorsne imenujemo cerkvene alj sv. običaje. P. znamenje sv. križa, poškoplanje s posvečenoj vodoj, okajanje s kadilom i. t. d. Katere običaje pak cerkva vérnim na zvoljo pusti, imenujemo pobožne običaje. P. si pokleknuti, na persa terkati, oči i roke k viški povzdigniti i. t. d.

Posamesne od cerkve določene znamenja ino šege, ktere k enem ino taistem cerkvenem opravilu alj činu slišijo, p. k sv. kersti, se imenujo njegovi sv. običaji, vsi vkup pak njegov obred. P. obred sv. kersta, obred sv. zakona, obred sv. meše i. t. d.

Vsi sv. običaji pak, katerih se cerkva pri vseh svojih opravilih posluži se imenuje cerkveni obred sploh alj poprek, alj zvu-najna služba božja. Kdor obrede opravlja je obrednik, nauk čres nje je obredoslovje.

Pri odločevanju alj vstanovljanju sv. običajev so zraven posamesni vladiki gledali ino skerb imeli na sosebne potrebe ino navade raznih krajev. To je vzrok, da so po raznih škofijah nekteri sveti obredi nekaj različni. Vemder gre vsem jednaka čast — ino tudi tu velja, kar drugod prigovor veli: „Živi v Rimi po Rimskem načini, v drugih krajih po njih običajih.“

Nekteri sv. običaji imajo dvoji pomen; jeden je bolj očiten, drugi bolj skriven. Tako pomeni prižgana sveča luč sv. vére, v skrivnem pomeni pak Jezu Krista, kateri je prava luč naše duše. Pepel (na pepelnico) pomeni naj poprej smert ino strohlivost, bolj skrivno pak pokoro. Pastirska palica v škofovski roki pomeni njihovo oblast čres vérne, bolj skrivno pa oblast Jezu Krista, kateri je naš pravi pastir i. t. d.

Na to je dobro paziti, da se kaj krivo ne razumi.

G) CERKVENI NAČIN GOVORITI.

Sv. pismo ino cerkva rabi tudi besede mesto v naravnem rada v sličnem pomenu, t. j. ona upotrebuje besede, ktere kaj posvetnega ino telesnega pomenijo, za nebeške ino duhovne reči — ino govori po takem z nami po človeško-otroški šegi.

Tako p. pomenijo besede: Bog vidi, Bog čuje, govori, se serdi i. t. d. nekaj čisto drugega ko v slabem naravnem alj posvetnem pomenu.

„Bog se je zhajal z ljudmi ko dober oče“ t. j. on se je jim dal spoznati. „Bog jim naredi obleko“ t. j. jim da zastopnost si jo napravljati. „Nebeško kralstvo“ „kralstvo božje“ pomeni večkrat nauk ino cerkvo Jezusovo, večkrat večno zveličanje. „Je vaše oko svetlo, bo vso vaše telo svetlo“ t. j. če vaš razum vse dobro spozna, lahko véte vse prav storiti. „Dajte svojo luč svetiti“ t. j. pokažite svojo vero — namre v krepostih ino dobrem djanji. „Kdor v mene verje, ne bode vmerl vekoma“ t. j. na dušnem življenju alj milosti božji i. t. d. i. t. d.

Dostokrat se pové vzrok mesto posledka ino na opak. P. „delajte si prijatele s krivičnim bogastvom“ t. j. z bogastvom, ktero

rado v krivico zapelja. Prirojeno zlo se imenuje prirojen greh, ker iz greha po rodu izvira ino spet k grehi draži.

Silno treba je toraj dobro razumeti pravi pomen cerkvenih besed, da se duhovno, nebeško ino neskončno ne zmeša s telesnimi, posvetnimi ino tesno obmejašenimi rečmi ino smislimi. Zakaj to bi čiste resnice sv. vere pogerdilo ino v krivo vero prerodilo.

II) DOGODBINA SV. OBREDOV.

Iz prvega je bilo v službi božji malo s. običajev, nekaj zato, ker je cerkva še le v početku bila, nekaj pa za voljo silnih pregonov, kteri so nad njo vihrali. Vbogi kerstjani so morali, da bi jih grozovitneži ne zvedili, se skrivoma k službi božji shajati v kakši kleti, hosti, votlini ino to še po noči. V ti ludi stiski ni bilo mogoče vsakše velike resnice svečano obhajati ino službe božje sploh tak obilno okinčiti, kakor si pobožno serce to poželi.

Od klej pak so rimski cesarji se k keršanski veri spreobrnuli; kar je ona malikovavstvo premagala; kar so pregoni vtihnili ino kerstjani ljubi mir dobili, so radostni svojo sv. vero pred celim svetim razodevali ino jo ko rajske cvetlice v vse življenje vpletali. Odsihmal je obilna krasota ino dragocena ličnost kinčila ino lepotila zunajno službo božjo.

Če pak so ravno vsigdar vse sv. običaje, ktere so apostoli sami alj apostolski možje vredili, iz spoštljivosti do njih povsodi sprejeli, so vender perve veke pri raznih cerkvah v večih rečeh različni obredi bili. Okolj desetiga stoletja so pak vsi zahodni kerstjani z veškine obred rimske cerkve sprejeli, rekoč, naj bi taisti, kteri so složni v eni veri — v enega Boga ino vsih očeta, tudi z veškine složni bili v službi Božji.

Dr. J. Muršec.

PRIDGE OSNOVANE 1)

ZA SVETKE (ZAPOVEDANE PRAZNIKE) LETA.

I. PRAZNIK ČISTIGA SPOČETJA MARIJE.

OD SVETE ČISTOSTI.

O kako lep je čist rod v svetlosti; njegov spomin je večin, ter per Bogu ino ljudéh hvalo ima. Modr. 4, 1.

1. Lepe so rože na polji — nar lepši med njimi bela lilja. — Svetle so zvezde na nebi — med njimi nar prijaznej danica juterna. — Drage so vse svete čednosti človeškiga serca; alj kar je lilja med rožami, danica med zvezdami, je sveta čistost med čednostmi. —

2. Ravno dones sv. cerkev obhaja spomin čistiga spočetja M. prečist. device, vsih devic kralice, ino nam kaže nar lepši izgled deviške čistosti. Liljo v rokah derži, vene dvanajst zvezd se ji krog glave svetli nam veliko čast devištva pokazat — mladenče ino dekliče povabit posnemati Marije svet izgled. „O kako lep“ i. t. d.

3. Hočemo torej premišlovati

I. Deviške čistosti visoko čast, naj jo bomo prav spoštovali.

II. Deviškiga stanu velike nevarnosti, de se njih bote skerbno varvali. — O kako lep je čist rod i. t. d.

I. Deviške čistosti visoka čast. — Ljuba je lepa živinca, božji dar, alj veliko imenitnej je človek stvarjen po

1) Za pokušno pridgarjam dane. Ako dopadejo, hočemo jih za vse nedele suovati.

božji podobi; — še imenitnej so angeli čisti duhovi. — Nar lepši ino imenitnej med ljudmi so čiste deviške duše angelam nar bolj podobne. „O kako lep je čist rod“ i. t. d.

1. Čiste device so že neverni hajdje u veliki časti imeli; p. Rimci Vestaline. — V starim zakoni devištvo sv. Duh povzdiguje. Pripoved 22, 11. — Nesramno nečistost so vsi narodi čerteli.

2. K nar veči časti je Kristus v novim zakoni sveto čistost povzdignil, ker si je Devico mater, deviškiga Jožefa varha ino svetiga Joaneza, ki je devica bil, za svojiga nar ljubšiga prijatla izvolil. Svoje kraljestvo je modrim devicam vpodobil ino je djal: Blagor jim, ki so čistiga serca i. t. d. Mat. 5, 8. — Tudi apostoli devištvo nad zakon hvalijo, kakor sv. Pavl Korinčanam. I. 7, 25 — 34. — Potim je perve čase keršanstva toljko sv. devic raj življenje kakor devištvo zgubilo, p. sv. Neža, sv. Lucia i. t. d.

3. Deviško čistost hvalijo vsi sveti očaki ino cerkveni učenički, p. sv. Irinej, sv. Ciprijan, sv. Avguštín i. t. d. (Beri: Življenja srečen pot 25 — 29.)

Kako slabo pa posvetni ljudjé od deviške čistosti mislijo in govore! — Koljko si zapelivci prizadenejo nedolžne ob čast devištva djati! — Ni čednosti ktira bi toljko sovražnikov imela; za to je pa tudi sveta dolžnost njo varno ohraniti.

II. Nevarnosti devištva. Ko je Kristus apostole po sveti poslal, je djal: „Glejte pošlem vas kakor jagneta med volke i. t. d. Luk. 10, 3. Bodite razumni kakor kače ino priprosti kakor golobje.“ Mat. 10, 16. Ta tudi vam, vi čisti mladenči ino device, naj velja. Veliko je sovražnikov vaših. (Beri: Keršansko Devištvo 10 20.) Bog vam je pa tudi mogočno orožje dal vse zopernosti premagat:

1. Božja beseda skušnjave odžene ino nam moč da, jih premagati kakor Egipt. Jožefu. (Beri: Devištvo 25.)

2. Serčna molitva je čistosti sveta straža, kakor je bila sveti Agati, sv. Luciji. (Beri: Devištvo 39. 92.)

3. Pogosta ino vredna prijemá sv. zakramentov. „Jaz sim vinska terta, vi mladike.“ Joan. 15, 1 —. (Devištvo 32 — 34.)

4. Ponižna noša ino zogibanje nesramnih priložnost. (Devištvo 28. 30.)

5. Počešenje Marije, angelov varhov ino božjih svetnikov. (Devištvo 34 — 37.)

Hujši ko je vojska, častitnej premaga, lepši krona v nebesih. Miljonov devic je premagalo; premagali bote z Bogam tudi vi.

Konec. Preljubi mladenči ino dekliči! nar imenej, nar bolj srečen je vaš deviški stan. — Vaše duše so neveste Jezusove — vaše čisto serce Jezusov tron, vi Marije sini ino hčere, angeli božji so vaši prijateli. — Nosite nar lepši venec deviške časti varno ino skerbno, dokler se vam v nebeško krono premeni. Amen.

II. BOŽIČNI PRAZNIK.

OD DUHOVSKIGA PRERORENJA.

Slava Bogu po višavah ino na zemli mir ljudem. Luk. 2, 14.

1. Lepo pesm sim nicej slišal, ali ste njo čuli tudi kaj vi? — Visoka pesm v nebesih zložena, od angelcov čudno sladko prepevana se dones po vsim sveti razlega: Slava Bogu i. t. d.

2. Tenko poslušajte kerš. duše, ino se tudi od angelov učite lepo, sladko pesm peti: Čast ino hvala Bogu i. t. d. — Ta je pesm vsih pravih božjih otrók; ona družu nebesa ino zemljo, poprijazni angele ino ljudi.

3. Komu se pa poje ta prečudno lepa pesm? Poglejte: „Dete nam je rojeno i. t. d. Izaia 9, 6. Njemu, novorojenimu Sinu božjemu ta pesm velja; angelci so mu jo per jaslicah peli rekoč: „Slava Bogu, ino mir ljudem!“ — Kristjani! ali njo znamo tudi mi? — Danes se hočemo te pesmi naučiti; saj le dva dela imá.

I. Pervi del naj iz zemle v nebesa slovi: Slava Bogu po višavah!

II. Drugi del naj se iz nebes na zemljo glasi: Mir ljudem na zemli! — Se bomo tiga naučili, bomo dovolj storili. —

I. del. Slava Bogu! I. V resnici, človek je med vsemi stvarmi nar veči ljubej božji. Nebo ino zemlja nam to kažeta, današni spomin pa nar lepši priča. — Prašaj, o človek sonce — mesenc — zvezde — zemljo — travo — drevje — ptice pod nebam — ribe po vodi, kdo je nar veči ljubej božji na sveti? Vse stvari ti bojo odgovorili: ti o človek, stvarjen po božji podobi. „Kdo je človek, de se njega spomniš, alj sin človeka i. t. d. Psalm. 8, 4 - 9. — Ino zakaj te

je Bog toljko povzdignil? — Naj bi njemu prelepo pésm pel: Slava Bogu! i. t. d.

2. Pa čudite se nebesa, zemlja zavzemi se! Človek je Bogu nepokorn; dokler vse stvari Bogu hvalo pojó, človek v raji greši ino kazi angelsko pésm: Slava Bogu i. t. d.

Pa tudi po grehi človek ljubej ostane neskončne milosti božje. Angeli grešili, ino Bog jih je zavergel; grešil je človek ino Sin božji se ponudi človeštvo odrešit, nebesa zapusti, se včloveči, je dete malo v jaseleih, čudo božje ljubezni, ki nam veli: „Tako je Bog svet ljubil i. t. d. Joan. 3, 16. — Za to so peli Angeli na Jezusovo rojstvo — veselo po vsim sveti apostoli oznanovali: „Čast Bogu po višavah!“

3. Tudi mi smo čuli veliko veselje rojstva oznaniti — tudi mi slišali lepo angelsko pésm; ali njo pa tudi prav pojemo? — Zaničnik njo pozabiš — nečistnik poješ pesm razžalenja — požrešnik petje nehvale — jezave kletve — terdovratnik pesm nepokoršine: „Ne bom služil!“ — Ino vender je še tudi grešnik ljubej božiga vsmilenja, kteriga ves advent kliče: „Pripravite Gospodu pot — Prinesite vreden sad pokore, i. t. d. — Ino vse meso bo videlo izveličanje božje, pelo angelsko pesm: Slava Bogu! — Ino če te preroka gromčči glas ne preoberne, pojdi danes z pastirci k jaslicam — poglej kako te malo dete Jezus ljubi. — Oh serce moje, ne mudi se ino vse svoje žive dni prepevaj: Slava Bogu po višavah! — Pa tudi ne pozabi angelske pesmi

II. del: Mir na zemlji ljudem! — 1. Blagi, dragi, sladek mir kje si ti doma? — V nebesih; od undod nam ga je Kristus prinesil. — Za to so angeli per njegovim rojstvu peli: „Mir ljudem!“ — Ino ko se je iz tiga sveta zopet k Očetu povernil je čjal: „Svoj mir vam zapustim i. t. d. Joan. 14, 27. — Kako malo ljudi to angelsko pesm zna: Mir ljudem. „Grešniki miru nimajo;“ — le oni ki so dobre volje, pošteniga serca, ga zavživajo.

2. Ošaben prevzetaik, si bližniga žalil — si ga že za zamero prosil? — Lakomni krivičnik si brata oškodval — si mu že kaj povernil? — Nesramni prešestnik si svojimu sercu ino drugim zapeljanim mir poderl — si že nečiste veze raztergal? — Zavidnik nevošlivi žaluješ de je tvoj sosed srečca — ali si že nevošljivosti slovo dal? — Zapravilivc svojim velik nepokoj delaš — si se že odvadil pjančvati, jigrati? — Nepokojni pravdovec — si se z

svojim nasprotnikom pogodil? — Očetje ino matere, gospodarji, spodinje imate razujzdane otroke, družino — ste jih že prav v strahе vzeli? — Grešniki, grešnice ste se z Bogam spravili, mir naredili z svojo vestjo? — Kdor tega ne stori, tudi miru ne bo vžival, ki ga je Kristus, ljudem prinesil, ne bo zastopil angelske pesmi: „Mir na zemlji ljudem, ki so pošteniga serca.“ —

3. Ljube duše Kristusove! svoje serce prerodimo, skuz pokoro z Bogam ino bližnim spravimo se. Jezusu v svojim serci jaselece naredimo, naj per nas prebival bo. Veselo bomo v ljubim miru živeli ino z angeli peli: „Mir“ —

Konec. Sv. Hironim v Betlehemi zravno Jezusovih jaslje je vedno Odrešcnika prosil: „Vzemi kar je moje, daj mi kar je tvoje!“ (Beri Evangelško Hrano I. 27 – 28.) Tako je molil ino v pokoji vmerl. — Ali ne bomo tudi mi za to prosili? — Si ne bomo z angeli srečo vošili ino Boga toljko vsmileniga hvalili, ki nam je edinorojeniga Sina dal? Oj naj se razlega sveta angelska pesm po vesolnim sveti od zemlje v sveto nebo, od zdaj na vékomaj: „Slava Bogu po višavah, mir ljudem na zemlji.“ Amen.

III. PRAZNIK SVETIGA ŠTEFANA.

OD HUDIH ČASOV.

Blagor človeku koji skušnjo preterpi; zakaj kedar bo zvest najden bo prijel krono življenja. Jak. 1, 12.

1. Preljubi! Včeraj smo obhajali časno rojstvo večniga kralja, dones obhajamo častito terplenje njegoviga vojšaka i. t. d. (Beri: Breviarium hiem. par. in festo s. Steph. II. II. Noct.)

2. Tako se na sveti preminja veselje in žalost — praznik za praznikam — den za dnevam — leto za letam; le eno se med ljudmi ne premeni: tožba čez hude čase. Ona je bila ino bo, pa veči del po krivici; časi so nedolžni.

3. Nezasodoljnost ljudi — ona tožb nesrečna mati noče spoznati

I. De sedajni časi še niso tak hudi kakor so bili svoje dni, ino še lahko hujši bojo;

II. De časne reve ino nadloge niso hude, marveč dobre za nas. Te dve resnici hočemo dones premisliti. Sv. Duš ki si iz sv. Štefana govoril, razsveti tudi nas!

I. Ljudi objiskat, postrahvat, poboljšat ino izveličat Bog tri ojstre šibe ima:

1. Voj: ko. Bogatija porodi prevzetijo — ona puntarijo — ta vojsko, vojska pa veliko joka — kletve — sovraštva — vboštva ino morije. — Alj kaj so naše vojske, še tako hude, protje vojskam nekdanjih časov! — V zgodbah sv. pisma beremo de jih je v eni bitki po 20,000 — 40,000 vojšakov pobitih bilo. (Beri Evang. Hrano II. str. 84.) — Dolga ino strašna bila je Francoska vojska; ni bilo skoraj hiše brez zgube sina, moža — Pa le senca bila je protje Turskim vojskam, v katerih so neverni Turki stare pomorili, mlade v sužnost odpeljali, stanovje požgali ino nar lepši kraje v pušavo premenili. — Nespodobn je torej jok za sinam, če vsako leto eden iz soseske na vojsko gre — gerda tožba, če za vojsko kaj maliga plačamo. —

2. Lakota. Hude leta so bile 1814 — 1817. Vogan pšenice je bil po 40 gold.; ljudje so škorje mleli, travo jedli, ino jih veliko je gladu vmerlo. Vse to je pa le senca stiske, katero je Kristus v današnjim sv. evangelji napovedal. (Beri Hrano II. 84.) — O časi Rimskiga cesarja Honorja so prosili naj ceno naredijo, po čem naj se prodaja človeško meso. — Ako pa per nas (podzemlice) korun nekoljko pognije, toča potoče, alj dragoča vstane, kako hudobno se ljudje vedejo — nehvaležno zaderžijo!

3. Kuga. Kužne bolezni, griža, legar, ognenca po nekterih krajih hudo morijo; alj kaj je to protje nekdanji kugi! Ob časi sv. Gregorja čudodelnika je celih 52 let po sveti morila, in v dneh sv. Gregorja I. je vsakdo vmerl, kateri je kihnil; ino od tiste dobe se reče: Bog pomagaj! — Pred nekimi sto letmi jih je kuga toljko pobrala, de so iz več hiš vsi pomerli, ino hiše prazne ostale. Tudi kolera veči del tak huda ni ko je svoje dni kuga bila, ktere zdaj med nami ni, pa po jutrovih krajah ne henja. — Kako nehvaležno je tožvati čez hude bolezni — hudobno pa z razujzdanim življenjam tak rekoč dražiti božjo pravico. —

4. Tudi darovnje (dacje) so bile svoje dni veliko veči ko zdaj. Za cesarja Avgusta so morli osmi del premoženja plačati. Sovražniki premagavci so jemali premaganim koljkor radi. — Kako vbogi so bili Turkam sosedje, ktire so vseskuz ropat priderli. — Kako strašno so po Laškim ino Vogarskim morli puntarjam leta 1848 za černe vojske posilim dajati! — Vi gospodarji pa zdihujete čez velike davke! —

5. Vi posli (družina) tožujete de imate preveliko terpeti? Ste slišali kako se je svoje dni sužnim godilo — kako se jim po Aziji, Afriki ino Ameriki še godi? — Kaj si pa dal Bogu ti prešern hlapec — nehvaležna dekla, de tebe Stvarnik med zamorske sužne postavil ni? Ali niso tudi zamorci božji otroci? — ne bojo kdaj tudi v nebesih izvolenim tovarši? — Lehko poprej ko mi nezadovoljneži. — Oh nehajmo tožvati; šiba božja je iz drevesa milosti vrezana. O Gospod! prevsmilen si nam; saj tudi šibe so le gole dobrote.

II. Sv. Gregor uči, de je grešnik nar nesrečnej, kedar ga Bog brez šibe pusti. „Kateriga Bog ljubi, njega pod šibo ima, ino tepe vsaciga otroka, kateriga sprejme.“ Hebr. 12, 6. Grešniki smo ino Bog nam terpeti da:

1. Nas poboljšat. — Kaj hoče storiti z tebo jezave — pjanc — prešestnik? — Alj te clo zavreči alj pa v terplenje djati; ino če eno zadosti ni, še drugo ino hujši poslati. — Taka se je zgublenimu sinu godila; — tako je kolera po sveti ljudi pokorila, —

2. Nas hudiga varvat. Kdo bi bil revež ti, če bi ti Bog bogastva dal? — kaj bolen sromak, če bi bil zdrav? Lehko zapravlivec — prešestnik. — Bolézn, revšina je vajet božja. — „Dobro za me, de si me ponižal, naj se tvoje postave učim.“ Ps. 118, 71.

3. De svoje seree posvetnimu odtergamo ino svoje želje h Bogu povzdigamo. — Več ko človek ima — več poželi — z celim svetam zadovoljn ni. „Naše serce je nepokojno, dokler per Bogu ne počiva.“ Sv. Avguš. Tiga nas križi noj težave učijo.

4. De si nebesa služimo. „Nebeško kralstvo silo terpi.“ Mat. 11, 12. — Ni moral tudi Kristus terpeti? Luk. 24, 26. Niso Svetniki po ojstri stezi terpenja v nebesa došli? — Eno samo: Naj bo v imeni božjim! v terpenji več velja ko jezar: Bodi Bog hvalen! v sreči.

5. De se privadimo v sveto voljo božjo podati. — Kmetu enimu so žitne polje ino vinske gore veliko bolj rodile kakor sosedam. Vprašajo ga kako je to? Za to, jim odgovori, ker imam vselej vreme po volji. Začudili so se; alj on jim dalej veli: Jaz ne poželim vremena kakor tiga, ki ga Bog vsak dan pošle; ker pa le to hočem kar Bog hoče, mi Bog da karkolj poželim za plačilo. „Izroči Gospodu svoje pote; on bo vse prav storil.“

Konec. Zdi se mi kakor bi ves svet gora Kalvarija bil, Jezus svoj težek križ nesil ino vabil ljudi za sebo rekoč: „Kdor hoče za meno i. t. d. Luk. 9, 23. Velikoterih križev krog hriba leži; kakor

stani, so tudi križi. — Ljudje še koj radi zadevajo, ali dalj ko nesejo, huje se nadovoljo, ino prej ko do kraja prinesó, križ za-
veržejo ino svoj pot gredó. Križ je pa ključ svetih nebés. — Oh ob-
jamimo voljno svoj križ, nosimo ga poterplivo dokler Bog hoče; le
skuz terplenje-se dojde u večno življenje. Amen.

IV. NOVO LETO.

KRATEK ČAS INO DOLGA VEČNOST.

Svet prejde ino vse njega poželenje; kdor voljo božjo stori, ostane
vekomaj. I. Jan. 2, 17.

1. Spet eno leto — bližej smerti — bližej večnosti. — Za
veliko ljudi bilo je staro leto posledno — lahko bo novo leto posledno
za nas.

2. Vsak skerben gospodar na koncu leta porajta, ali je na do-
bički alj zgubi? — pomisli kako bo v prihodno izhajal? — Ravno
to ima storiti vsak priden kristjan. —

3. Pogledjmo tudi mi v pretečene dni, ter bomo najdlji:

I. Vse posvetno mine ko kratek čas; ne zanašajmo se na
minlivi svet.

II. Hude ino dobre dela večno ostanejo; za srečno več-
nost skerbijmo! — Ta naj bo za novo leto moje vošilo.

I. Ves svet je šola modrosti — zgodbe sveta nar bolje
bukve življenja. Pervi navk pa v zgodbah beremo, de vse kar svet
porodi, se premeni ino mine — oblast — čast — bogastvo ino
dobrota.

1. Kamo je oblast Babilonskiga, Judovskiga, Rimskiga toljko
mogočniga kralstva? — Kamo so oblastniki Herodež — Nero —
Dioklecjan? — Njih mesto se več ne pozna. —

2. Kde so častite mesta Jeruzalem — Ninive — Kar-
tago? — Kamo so stari kloštri naših krajev — toljko starih gradov
imenitnost? — Groblje nam kažejo posvetne imenitosti min. —

3. Tudi bogastvo ino lepota ostaje nima. — Koljko bogatinov
— ošabnih prevzetnic je pomerlo; — kaj jim ostalo? — Štiri dile,
malo oblanc, raztergan pert, voska jama ino pa červi so njih del.
(Beri Jedro kerš. resnic. Str. 129 — 130.)

4. Kaj je tudi nam ostalo od vsih lanskih dobrot? — Žalo-
sten alj pa vesel spomin — huda alj dobra vest.

5. Blagor nam ako smo se hudiga varvali — veliko dobriga lani storili; zakaj: „Svet prejde i. t. d.

II. „Otroci tiga sveta so modrejši ko otroci luči“ — Luk. 16, 8; alj posvetna modrost le kratko velja. — Posvetneži se pravičnim smeje; alj njih smeh se jim v jok spremeni. Tiga nas zgodovina vsih časov uči.

1. Koljko so mučenci preterpeli — Makabejarji od kralja Antijoha — nedolžni otročiči od Herodeža i. t. d. — Zdaj se premagavci veselé — grozovitneži terpé. — Barajmo sv. Lovrenca ali mu je žal de je toljko prestal? — „Blagor vam ako preganjanje terpite i. t. d. Mat. 5, 10 — 12.

2. Koljko dežel so apostoli ino vučeniki obhodili — se putili vse žive dni; zdaj zavživajo plačo svojiga truda. — Vprašajmo sv. Ksaverja ali mu je žal, de je toljko sveta prehodil? — „Kateri jih veliko podučijo, se bojo svetli ko zvezde na vekov veke.“ Dan. 12, 3.

3. Pušavniki so toljko posta — molitve — ojstriga življenja doprinesli, hudoben svet se jim smejal; zdaj oni zavživajo, česar so si na tim sveti pritergali. Mat. 19, 27 — 29. — Prašajmo svetiga Franciška Zerafika, ali mu je žal de je tako ojstro živel?

4. Koljko poštenih devic ino bogoljubnih žen se je posvetnimu veselju odpovedalo za neb. kralstva del; zdaj v nebesih vživajo svetiga življenja sad. — Barajmo sveto Nežo — Rozo — Ona bo nam odgovorila: „Jaz sim nar bolj del izvolila, ki mi ne bo več vzet.“ Luk. 10, 41.

5. Skerbite torej za večnost nedolžne ciste duše, ovarvaje svojo devištvo tudi v novim leti. — Spleta se vam v nebesih nar lepši krona — priplavlja sedež nar bližej božiga trona. — Varjte se tudi letas krivice vsi pravični kristjani; le pravica obvelja. — Delajte pridno za nebesa bogaboječe duše, za nebesa si zakladov naberajte. Kar bomo tukaj vsjali, bomo tam vekomaj želi. Kakor staro leto — bo minulo življenje naše; dobre dela nam bojo ostale. „Svet prejde ino vse i. t. d.

Konec. Minulo je eno leto, 365 dni; na pragi noviga leta stojimo ino gledamo v staro leto nazaj. — Zdi se nam ko včerajni dan. — Tak bomo tudi skoraj stali na pragi večnosti, gledaje na svojih 50 — 80 let, ino zdelo se bo nam kakor bi bili le eno leto živeli. — Kako dolgo bo pa večnost terpela? — Tako dolgo bo tudi naše plačilo. —

Dober Bog nam je dal zopet novo leto včakati; o najte de bo nam leto izveličanja, ne pogublenja — eno leto bližej nebés, ne bližej pekla. „Svet prejde ino vse njega poželenje; le kdor voljo božjo stori, ostane vékoma.“ Amen.

V. PRAZNIK SVETIH TREH KRALJEV.

OD SKERBI ZA IZVELIČANJE.

Modri so prišli iz jutroviga v Jeruzalem rekoč: Kje je novorojen Judovski kralj? Mat. 2, 1 — 2.

1. Cel svét ne premore želj človeškiga serca nasititi — ne bogastvo — ne čast — ne veselje. —

2. Sam eden je, ki nas izveliča — prišel iz nebés na ta svet J. Kr. naš izveličar. — Njega jiskati mora biti naša prva dolžnost — njega najti bo naša nar večí sreča. —

3. Kako naj Izveličarja jišemo nam lepo ssv. trije kralji pokažejo:

I. Vsim posvetnim rečém se odpovedati, ki nam branijo za Izveličarjam.

II. Vse napotike serčno premagati, ki se nam na poti izveličanja vstavljajo. Daj nam Bog svojo pomóč! V njega imeni začnimo!

I. Vsak človek svoje sreče jiše — bogastva — časti — obilniga veselja — zdravja. Alj vse to nobeniga neosreči brez izveličanja Kristusoviga. — Za to veli Jezus: „Jišite pred vsim kraljestva božiga i. t. d.

2. Prav ino živo nam to pokažejo ssv. terji kralji. Ni jih grozila dolga, težavna pot, ne nezunani kraji; željno gredo za zvezdo tako dolgo, de izveličarja najdejo. — Po Jeruzalemi prašajo, clo k kralju Herodu grejo; — ni jih sram — ne strah. — (Beri Zgodbe sv. pisma II. 41 —.) „Kdor pa jiše, on najde.“ Luk. 11, 10. Najdejo dite ino Marijo njegovo mater, pred-nj padejo ino ga molijo. —

3. Kako merzli so bili pa Judovski pisarji! — Še vedel za izveličarja noben — za njim stopinje storil ni. — Kako hudobno je delal Herodež! — Le posvetna oblast ino čast mu vse veljá. — Tem so podobni posvetni ljudje — merzli kristjani, ki luč prave vére malo obrajtajo — besedo božjo v nemar pusté — se le na časno premoženje zanašajo — se le posvetniga veselja deržé. — Ne bojo z ssv. trém kralji izveličanja najdlí; — njim bo kakor

zanikarnim Judam božje kraljestvo vzeto, ino drugim dano. — „Prišli bojo od izhoda ino zahoda — — otroci kraljestva pa bojo pahneni u vunajne teme.“ Mat. 8, 11 — 12. — Tako zdaj luč izveličanjske vére po deželah noviga sveta če dalje lepši sija, dokler po naših krajih vgasnuje. —

4. Ne dajmo se motiti posvetnim rečem za zvezdo izveličanja skerbno hoditi. — Le eno je potrebno. — „Kaj pomaga človeku če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo terpi.“ Mat. 16, 26. — Pa tudi vse težave terdno prestojmo kakor sv. trije modri.

II. „Kaj si ti zdi, ali bo veliko ljudi alj malo izveličanih?“ so prašali svoje dni malopridni ljudje svetiga pušavnika Nila. „Saj véste kaj Jezus veli, jim sv. mož reče: Veliko je poklicanih, malo izvolenih.“ „Se motiš, je derhal vpila in nad njim tobotala; tako se besede ne zastopijo. Pokaj sme pa keršeni?“ — „Vi saj niste modreji ko sv. Matevž — Pavl — Bazili — Krizostom, kateri vsi tak učijo! Ali živite tako de bi si smeli izveličanja nadjati? Ali se varjete kletve, goljfiye i. t. d. On povzdigne svojo besedo ino jih tak lepo uči, de so se vsi jokali. — Vozka je pot v nebesa — neb. kraljestvo silo terpi; ne smemo se težav bati — vse hudo premagajmo kakor ssv. trije kralji na poti za Jezusam.

1. Kakor terji kralje zvezde — se deržijmo luči sv. ker. kat. vére. „Kdor bo verval ino bo keršen, bo izveličan. Mark. 16, 16. —

2. Ne na sredi pota obupati ino zaostati. Kaj bi bilo iz ssv. treh kraljev, če bi se bili dali v Jeruzalemi vstanoviti? — Le kdor do konca zvest ostane, bo izveličan. —

3. Ne gledati na slabih kristjanov gerde izgleda ino drugih navadno življenje. — Sveti terji kralji tudi niso malopridnih Jeruzalemljanov posnemali. —

4. Vselej božji glas, ne hudobniga sveta poslušati. — Tudi ssv. trije kralji niso Herodeža vbogali, ampak so šli po drugim poti v svojo deželo. —

Konec. Popotvanje ssv. treh kraljev je lepa podoba naše pozemeljske hoje. — Luč božiga vsmilenja se nam skrije, pa spet prikaže, ako luči prave vére ne zapustimo. — Terdno se zvezde — vére Jezusove deržijmo, dokler tudi nas k Jezusu v nebeško kraljestvo pripelja. Amen.

VI. SVEČINCA ALJ OČIŠVANJE PREČISTE DEV. MARIJE.

OD OČITNE SLUŽBE BOŽJE.

Ko so bili dopolnjeni dnevi očišvanja Marije po Mojzesovi postavi, so prinesli Jezusa v Jeruza'em, de bi ga pred Gospoda postavili. Luk. 2, 22.

1. Veselo prigodbo nam sv. Evangelj pové, kako so stariši dete Jezusa v tempel prinesli — kako sta se ga razveselila Simeon ino Ana — kako hvalila Boga. — (Beri: Zgodbe sv. pisma II. Stran 30 — 40.)

2. Veliko čednih naukov ima ta vesela prigodba za nas; — med vsemi nas pa izgled Marije uči sveto očitno božjo službo obhajati. — Mariji prečisti devici očišvanja ni bilo potreba — lahko bi se bila izgovorila, de nje postava ne veže; — alj hotla nam je pokazati, koljka je dolžnost očitne službe božje — kako se naj dopolni; — za to nese svoje božjo dete v tempel.

3. Tudi mi hočemo dones premišlovati: veliko dolžnost vsako nedelo ino zapovedan praznik per očitni božji službi

I. Sveto mašo — II. Besedo božjo zvesto in spodobno slišati.

Sv. Duh, ki si govoril skuz Simeona prihodne reči, govori tudi skuz mene ino serca mojih poslušavcov ogréj!

I. Neskončno moder Bog je vse prav stvaril, — šest dni za posvetno delo ino skerb, sedmi dan za božjo čast ino izveličanje duš. II. Mojz. 20, 9 — 10. (Beri: Veriti ker. kat. Nauk. III. 67 —.) Kako nehnaležn je, kdor svetkov clo ne praznuje! II. Mojz. 35, 2. Kako malopriden je, kdor Gospodovih dni prav ne posvečuje!

2. Kaj pa je dolžen kat. kristjan ob Bogu posvečenih dnech? — V cérkvo h službi božji jiti. (Beri Veriti ker. kat. Nauk. III. 292. —) — Ako mogoče v domačo farno cérkev priti. (Beri: Razlaganje očitne službe božje Pekie Antona 387. —) — Slišati ne le tiho sv. mašo, marveč farno sv. opravilo, peto mašo ino pridgo. (Pekie 377. —)

II. Velika ino škodлива zmota je kristjanam misliti, de niso dolžni ino jim potreba ni božje besede v pridgah ino v ker. naukih poslušati. Iz te zmote izvira nevednost — ino hudobija. — Za to nam besedo božjo poslušati,

1. Bog zapoveduje. (Beri: Pekie, stran 460.)

2. Naša lastna potreba nas priganja; bodimo si nevedni, de se podučimo — alj podučeni, de ne pozabimo — pravični, de v dobrim ne oslabimo — krivični, de v dobrim zopet oživimo skuz poslušanje besede božje. (Beri: Pekic, stran 461.)

Konec. Le en sam tempel so Izraelci imeli, v kateriga je Marija hodila; mi u vsaki srenji svojo cérkvo imamo; le skerbno v njo h službi božji hodimo. Vsaka služba božja nam mora biti ena stopinja bližej svetih nebés, vsaka pridga, vsak ker. nauk nebeška roža, ino naša duša pridna bučelica, ki si nabera hrane za večno življenje. Po tim veselo svojo posledno uro z bogaboječim Simeonom porečemo: „Zdaj izpusti svojiga hlapca, Gospod! v miru, ker so vidile moje oči izveličanje tvoje. Amen.

VII. PRAZNIK SVETIGA JOŽEFA.

OD KERŠANSKE PRAVIČNOSTI.

Jožef pa, Marijin mož, je bil pravičen Mat. 1, 19.

1. Vse kar leze ino gre, svoje sreče jiše, — v imenitnim stani — v bogastvi — posvetnih dobrotah. Malo kdo njo pa najde. —

2. Sreča je u vsacim stani doma — je vsacimu odločena — de njo le prav spozna ino prav jiše, kakor sv. Jožef. To nam kaže njegovo življenje. (Beri: Življenje Svetnikov I. 577) — Mati prave sreče je pravičnost.

3. Kdo nas ne želi po izgledi sv. Jožefa časno srečen — večno izveličan biti? — Torej premislimo: I. Kaj je prava sreča, de njo bomo poznali. II. Kako se sreča najde, de njo bomo prav jiskali. — Bog nam ktimu svojo srečo daj!

1. Kaj je prava sreča? Bil je imeniten kalj Salomon nar modreji ino bogateji, nar srečnejši vsih ljudi. Alj veste, kaj on od posvetne sreče govori? „Nečimarnost — Prid. 1, 2. — 1, 1. — Ne bogastvo — ne posvetna čast ino oblast — ne pozemeljska do-brota — tud ne posvetna učnost — ampak spoznanje božje ino pa zvesto ravnanje po sveti volji božji nas prav srečne stori. „Jišite nar prej božiga kralstva i. t. d.

2. To nas v posvetni sreči varje, de se ne prevzememo — nebes ne pozabimo. — V terplenji nas tolaži de ne obupamo, kakor Joba. — V smerti nas v neznano večnost veselo sprejmi, kakor sv. Jožefa. — Oh srečen kdor to srečo ima! —

II. Kako se prava sreča najde. K pravi sreči pravo pot nas Jezus uči: „Jaz sim pot, resnica ino življenje.“ Joan. 14, 6. —

Za pravo srečo ni potreba veliko blaga, le vsakdanjiga kruha — ne druge časti ko de smo kristjani — ne druge učenosti ko kerš. pravica: Stori dobro; varji se hudiga!

2. Varji se hudiga sebi storiti skuz zamudo svojih dolžnost do Boga — sebe ino bližniga. — Varji se hudiga drugim storiti skuz goljfijo, tatvino, rop, laž, i. t. d. — Srečen kdor čiste roke ino serce ima! Psalm 1, 1 —. Dvakrat srečen pa kdor tudi dobro stori. — Naše življenje na tim sveti je setva, tamo bo žetva. II. Kor. 9, 6. Vsak po svojim stani lahko dobro séje. — Naš delavnik je na tim sveti, tam bo praznik. Vsak še tak vbožie lahko bogat u večnost gre kakor sv. Jožef. —

Konec. Nehajte tožvati Eve revni otroci v dolini solz! — Le prave sreče poželite — jišite — po izgledi sv. Jožefa živite. Veselo vam poreče vaš Gospod: „Pridi dober ino zvesti blapec; ker si bil v malim zvest, bom te čez veliko postavil. Pojdi u veselje svojga Gospoda!“ — Ino le to je prava sreča. Amen.

VIII. VČLOVEČENJE KRISTUSOVO, OZANANENJE MARIJE.

JEZUSA TROJNO ROJSTVO.

Glej Sina boš rodila, ino ime Jezus mu daj. Luk. 1, 32.

1. Kako čudov polno je stvarjenje božjo! — Sonec, mesenc, zvezde — vsaka bilika, vsak červič v prahi je čudež božje vsemogočnosti. — Nar čudnej stvar med vsemi je človek.

2. Pa čudež nad vse čudeže nam priča denašen god včlovečenja Sina božiga. „Glej, ti boš spočela v svojim telesi, ino Sina rodila, ki bo Sin Narvišiga imenovan, i. t. d. — Tiga čudeža človeški um ne zapopade — jezik ne dopové — pero ne popiše; le čuditi se je ino pa moliti!

3. Tiga prečudniga prigodka drohtinee tri hočemo danes premišlovati, ki so nam priča ljubezni božje ino našiga izveličanja — Jezusovo trojno rojstvo. Tiho poslušajte — čudite se ino pa preveliko skrivnost molite!

I. Božje rojstvo Jezusa od vekomaj. Bog je od vékomaj nar popolnej bitje, začetik ino konec vsih stvari. — Bog Oče je od vekomaj sam sebe spoznal ino Sina rodil, od vékomaj sebi enaciga — ediniga, kateriga je ljubil v svojim veličastvi. To je bilo sina božiga pervo rojstvo, od kteriga sv. Joanez govori: „V začetki

je bila Beseda, ino Beseda je bila per Bogu, ino Bog je bila Beseda.“ i. t. d. Joan. 1, 1 — 5. — Oh prečudno rojstvo v naročji Boga Očeta; nja zibel je neskončna večnost. — Angeli želijo nja obličje gledati — sveto, sveto, sveto mu pojó. — Ino poglejte, kaj je Edinorojen storil! — Nebesa zapustivši se včloveči iz ljubezni do nas.

II. Jezusovo rojstvo skuz včlovečenje v Marijnim telesi. Zgublen je bil lep raj, zapravljena posvečjoča gnada božja — človeštvo v greh ino v pogubljenje predano. Odrešiti ga ni premogel človek — ne angel; le Sin božji v človeški naturi. — Glejte čudo ljubezni božje! Angel poslan Mariji skrivnost oznani. — Marija je izrekla: „Meni se izgodi po tvoji besedi,“ ino Beseda je meso postala i. t. d. Nebesa so se odperle — jaslice so bile njemu zibela. — Oh čudo preveliko!

Pa ne le za ves človeški rod — za vsaciga posebej se hoče tak rekoč vroditi.

III. Jezusovo rojstvo v zakramenti presvetiga rešniga Telesa. Sv. Avguštin. Per zadni večerji je od svojih slovo vzel, rekoč: „Ne zapustim vas sirot, i. t. d. — Poglejte, to je moje Telo — to je kelh moje kervi. — To storite v moj spomin.“ — In to se ponovi per vsaki sv. maši in svetim obhajili. Jezus se skrivno vrodi; — nja zibela o človek, je serce tvoje.

Alj pa tudi čutiš, ker, duša, kaj skuz to čudno Jezusovo rojstvo per svetim obhajili zadobiš? — Ljubezn Jezusova se ti ponovi. Joan. 14, 23. — Zastavo večniga življenja si osvojiš. Joan. 6, 51 — 55. Hrana se duši podeli, ino verni človek z Jezusam združen živi kakor mladika na vinski terti i. t. d. Joan. 15, 1 — 7.

Konec. Tak je Bog svet ljubil; — kako pa mi Boga? — Vse to je storil Jezus — kaj pa mi storimo za svoje izveličanje? — Saj v tih svetih velikonočnih dneh se prerodimo skuz pravo pokoro, de bomo otroci božji — z Jezusam se sklenjmo v svetim obhajili, de bomo lahko z svetim Pavlam djali: „Živimo, pa ne več mi, ampak Kristus v nas živi.“ Amen.

IX. ZA VELIKONOČNE SVETKE.

OD VELIKONOČNIGA VESELJA.

Gospod je resnično vstal ino se je prikazal. Luk. 24, 25.

1. Nar veseljši so sv. velikonočni dni za celo natoro — za vsaciga človeka, naj bo zdrav alj holen — nar veseljši za verniga kristjana.

2. Sveta velika nedela nam kaže častito vstajenje J. K. — nas pomni vstajenja vsaciga spokorjeniga grešnika, nas opomina tudi prihodniga vstajenja našiga. „Ta je dan ki nam ga je Bog dal, de se ga veselimo ino smo prav veseli.“ Ps. 117, 24.

De bo naše veselje popolnoma, hočemo:

I. Velikonočno veselje prav premisliti.

II. Pogledati, kako se moremo tiga veselja deležni storiti. — Serce je učencama v Emavz gredočima gorelo, ko je Kristus z njima govoril. Govori z nami, o Jezus, tudi ti!

I. Veselje vstajenja. Kakor za dežam sonce — pride za žalostjo veselje. — Velika je bila žalost učencov Jezusovih videti Jezusa toljko terpeti — vmreti — pokopati ga. — Razškropili so se ko ovce brez pastirja. — Veliko je bilo pa tudi veselje slišati — ga videti ino z njim govoriti po vstajenji. Veselo so si pravili: „Gospod živi — se je prikazal i. t. d.“

2. Pa tudi za ves človeški rod je vstajenje Kristusovo čez vse veselo. Skuz vstajenje Kristusovo je keršanska véra poterjena I. Kor. 15, 13 — 14. — vsi smo večniga pogubljenja rešeni — mi zaresničeni de bomo tudi nekdej od mertvih vstali. (Beri: Jedro kerš. resnic, stran 30.) — Oj ne žalujmo torej za rajnimi ki so v Gospodi pomerli — ne izdihujmo preveč boletni, revni. — „Pride ura, ino vsi ki po grobih spijo i. t. d. Jan. 5, 28 — 29. — Skerbijmo pa, de bo naše vstajenje veselo kakor Jezusovo.“

II. Kako se velikonočniga veselja deležni storimo? Ob vstajenji Jezusovim so bili eni veseli — drugi prestrašeni. — Taka bo tudi ob vstajenji k sodnimu dnevju; pravični bojo veselje — krivični strah imeli. (Beri: Jedro 32.) — Kakovo seme vseješ, bo ti izrastlo. — Kakov človek vmerje, tako bo od smerti vstal. — Želimo veselo od smerti vstati,

1. Vstanimo iz groba pregrešniga življenja skuz sveto velikonočno spoved — pravo pokoro ino poboljšanje. —

2. Stanovitni v dobrim ostanimo — se varvaje slabih priložnost — premagaje skušnjave — vredno prijemaje svete zakramente. — Tudi Jezus ne vmerje več — tudi apostoli niso Jezusa po vstajenji več zapustili. — Ako pa bomo terpeli, priporočimo vse Jezusu. Tudi on je moral terpeti ino tak v svoje veličastvo jiti. Luk. 24, 26.

Konec. Veliko žalost je sv. katolška cerkev pretekle dni obhajala — zdaj obhaja veliko veselje. — Tako imamo pogosto tud

žalost na sveti, alj u veselje se nam bo premenila, če poterpimo z Jezusam. — Jezus je premagal greh, smert, pekel ino hudiča, z njim bomo tudi mi premagali, ino se ne smerti, ne groba bali. — Izsllecimo stariga človeka — oblecimo noviga — na novo zdaj z Jezusam oživijmo! — Srečno bomo živeli — sladko v Gospodi zaspali — pa tudi veselo od smerti vstali. Aleluja! Hvalijmo Gospoda! Amen.

X. VELIKO KRIŽEVO. VNEBOHOD JEZUSOV.

POT ŽIVLENJA NA OČETA DOM.

Gospod Jezus je bil vzet v nebesa, ino sedi na desnici božji. Mark. 16, 19.

1. Pač vesel god za nas popotnike je vnebohod Jezusov! — Kakor se veseli otrok na dom očeta — se je veselil Jezus. „Grem k njemu, ki me je poslal i. t. d. Jan. 16, 5. — Prišla je ura, ino Jezus svoje ljube na goro Oljko pelja. (Beri: Zgodbe sv. pisma. III. 149.)

2. Tudi mi popotniki za Jezusam u večnost gremo. — Oj naj bi tudi tak veselo svet zapustivši se k Očetu povernili! — Za to

I. Pogledjmo pot, ki nas na Očeta dom pripelja.

II. Pripravimo se na pot, de bomo srečno hodili. — Daj nam Bog k timu svojo pomoč!

I. Pot v nebesa. Ko je star očak Jakob pred Eg. kraljam stal, ga popraša: Koljko je dni in let tvojga življenja? — je od govoril: Dni mojiga popotvanja je 130 let i. t. d. I. Mojz. 47, 7 — 9. — Taki ptujci smo tudi mi. Psalm. 38, 13.

1. Popotniki glad ino žejo, zimo ino vročino terpijo. — Tako Jezus — tako mi, danes tukaj, jutre tam. „Alj noben ne žaluje zadel sedajnih težav, kdor u veselo večnost zaupa. Sv. Ciprian.

2. Popotniki imajo pogosto terd pot, kamnje, blato, ternje ino hudo vreme. — Tako Jezus in tudi mi. „Človek žene rojen ima veliko težav i. t. d. Job. 14, 1.

3. Popotniki najdejo mnogoterih tovaršev, dobrih ino slabih. Tudi Jezusu se je taka godila; apostolov eden ga je predal. Tako se tudi nam godi per žlahti, znancih ino prijatlih.

4. Popotniki lahko tudi med razbojnike zajdejo. — Tako je bil nedolžen Jezus obsojen ino vmorjen. Tudi nam se taka zgodi. Vse lahko zgubimo, le sv. čednost ino dobrih del ne.

5. Popotniki nimajo stanovitne ostaje; le eno alj nekaj noči pod eno streho prebijejo; — tudi Jezus svojiga imel ni, kamor

bi glavo položil. — Oh naj bi tudi mi ne pozabili, de nismo tu doma! „Ni življenje, ko tekanje k smerti. Ne ene ure, ne četert ure se ne pomudimo; brez nehanja dirjamo na kraj groba. Črez grobe drugih k svojmu pokopu grem.“ Sv. Gregor Nac. Oh naj bi tudi neprenehama bližej nebesam prišli!

II. Kako po poti modro hodili. Vsako popotvanje se začne ino konča, kakor Jezusovo. — Angeli so ga oznanili, ko je rojen bil, angeli so ga sprejmili, ko se je v sveto nebo povernil. — De bomo tudi mi srečno hodili ino svoj pot dokončali,

1. Ne pozabijmo, de smo v ptuji deželi. „Ves svet je naš, pa nikjer ni naše domačije.“ Sv. Gregor Nac. — Posvetni ljudje pa živijo kakor bi bili tukaj doma.

2. Ne privezujmo serca na minlive reči. Popotnik se ne smé preveč z stvarmi muditi, katire gredé najde. — „Ako ste z Kristusam vstali, jišite kar je zgoraj, i. t. d. Kol. 3, 1 — 3.

3. Zaklade za nebesa si naberajmo po nauki ino izgledi Jezusa. Mat. 6, 19 — 20. — Vse bomo zapustili, le dobre dela pojdejo za nami. (Beri: Prijetne Pripovedi, stran 89.)

4. Prav pogosto po nebesih izdihujmo, kakor Jezus, sveti Pavl ino drugi Svetniki. „Kako mi na zemljo merzi, kedar nebesa pogledam.“ Sv. Ignaci. — Tako bomo veselo dokončali svoj časen pot ino veselo šli za Jezusam v nebesa na tisti kraj, kateriga nam je pripravil.

Konec. Pač veselo je za Jezusa na oljski gori bilo, viditi izveličansko opravilo dogotovleno — terplenje dokončano — popotvanja vesel ino častit konec! — Lehko se je ogledal na pretečene leta ino dni — veselo ozerl v nebeško veličastvo, ktiro ga čakalo, rekoč: „Ako bi mene ljubili, bi se veselili, ker grem k Očetu.“ — Oh preljubi Jezus, ki zdaj na desnici svojiga Očeta v neizrečenim veselji sediš ino nam prostor pripravljaš, daj nam saj en kotec tam u veliki hiši svojiga Očeta, de kjer si ti, Gospod, bomo tudi mi tvoji služavnik. Amen.

XI. BINKOŠTNA NEDELA.

ZAKAJ NI SVETIGA DUHA PRI NAS.

Duha resnice svet ne more prijati, ker ga ne vidi ino tudi ne pozna.

Jan. 14, 17.

1. Svete keršanske cerkve častitliv začetik je denašna binkoštna nedela. — Imenitna ino velika je nje stava — Jezus je

vogelni kamen, ki nje odrešil ino posvetil, ter njo za vse ljudi postavil; — apostoli c erkve zidarji; alj še plahi ino ne zadosti vedni.

2. Denašno nedelo pride sv. Duh, on oče luči ino moči — vse oživi ino z nebeškimi darmi napolni. — Temo — zimo od zene, ino na prvo pridgo sv. Petra se jih 3000 Judov kersti. (Beri: Zgodbe sv. pisma III. 152.)

3. Tudi nam je sv. Duh poslan; per sv. kersti v posvečenje — per sv. birmi v poterdenje dan. Veliko ljudi ga pa ne občuti. Kako je to? — K mnogoterim ne pride — veliko jih pa zapusti. Premisljmo:

I. Zakaj ne pride? II. Pokaj sv. Duh per nas ne ostane? Oh pridi sv. Duh saj zdaj to uro, ino napolni serca svojih v ernih!

I. Kamo sv. Duh ne gre? Golob je nar  istej ptica; v podobi goloba se je sv. Duh prikazal. Sv. Duh nar čistejši beži

1. Grešen stan človeka. Grešnik Boga ločen — mertev na duši — hlapec satana ne more biti tempel sv. Duha, ki ljubi pravico ino krivico sovraži. — Sv. Duh je studenc svetosti in vsake čednosti; modrost pa v hudobnim človeki ne prebiva. — Sv. Duh je oče miru; miru pa grešniki nimajo. — Svetimu Duhu priti brani:

2. Nev era iz napuha, ki se mu vstavlja kakor juternimu soncu temen oblak. Brez v ere ni moč Bogu dopasti; — nevera božje kralstvo podkopava — dušo tepta; — kako bi Duh resnice k laži prišel? — „Kdor ne v erje, je  e obsojen.“ — Svetimu Duhu je na poti.

3. Prevelika tveza na posvetno. V serci, ki je pozemelj-skiga prepolno, sv. Duh prestora nima. — Ternje posvetne skerbi dare sv. Duha zaduši. „Ne jišite toljko: kaj bi jedli — pili, i. t. d. Svetimu Duhu vrata zap era

4. Telesna slada alj nečisto veselje; nad tim greham se sv. Duhu nar ve  gnusi. — Ne istnike vidimo sveto vero zgubiti — pa ne se preobertiti. Sv. Pavl je modrijane, visoke glave pridobil, pa Filipa ino Druzile ne. — Nesramne sladuhe sv. Duh beži. — Oh, očistimo čedno serce svoje sv. Duhu, de k nam pride, pa tudi skerbijmo de naz zopet ne zapusti!

II. Koga sv. Duh zapusti? Ko je Noe po potopi goloba izpustil, se je hitro povernil, ker ni najdel na zemli ko blato. Blato za dušo je:

1. Posvetna ljubezn; ona sv. Duhu slovo da. „Ne ljubite sveta, tudi ne kar je na sveti.“ I. Joan. 2, 15 — 16. Kar sv. Duh

poželi, tiga se svet brani. — Posveten duh je svetiga Duha sovražnik. — „Nihče ne more dvema gospodama služiti.“

2. Posvetne, nečemerne šege — zaničevanje svetih reči — razberzdano govorjenje — noša — živež čez méro, stan ino potrebo. „Vse to ni od Očeta — I. Joan. 2, 16.

3. Obhoja z hudobnimi ljudmi. — Mladenča — devico ki v slabo tovaršijo gre — slabo znanje naredi, sv. Duh zapusti; — taki tavajo ko slepci po cesti pogubljenja. — Oh kako potreba nam je se vsiga tiga varvati, ako hočemo tempel sv. Duha biti!

Konec. Dražej ko je dar — veči naj bo okovár. Ohranijmo svoje serce — hišo — družino vsiga hudiga, kar sv. Duha žali, naj bo pri nas. — On nas bo učil — lepo vladal, nas napolnil z veseljem ino pravično žalostjo — On oče mili vsih dobrot. Amen.

XII. BINKOŠTNI PONDELEK.

ODRAJTAJ NAJDENO — INO PER MIRI NAJ PTUJE BLAGO.

Vsakdo ki hudo dela, sovraži luč, de niso svarjene njegove dela.

Joan. 3, 20.

1. Veči dobrote na sveti ni ko ljuba luč. — Slepec je vbožec — ne vidi sonca ne lune; — njemu je zemlja temna ječa. —

2. Luč je dvojna — za dušo ino telo. — Kar svetloba za naše telo — je za dušo razodéta resnica božjiga nauka. Za to Jezus pravi: „Jaz sim luč sveta, i. t. d. — Veliko ljudi pa temo več ljubi ko luč — kakor nekdej, še zdaj, „To je sodba, i. t. d.

3. Ljube duše! vsaka zmota je dušna tema, v kateri človek v pogubljenje gre. — Veliko je tacih zmot po sveti; nar škodljivših so dve: I. Perva nam dušo oslepi, de najdeniga ne odrajtamo. II. Druga nam dušo pogubi, če ptujga blaga v miri ne pustimo. Sv. Duh razsveti nas v tim premišlovanji!

I. Najdeno blago odrajtaj! Kakor nas bel sneg na sonci obleši, de ne vidmo, tako posvetne reči serce tistih, kateri se v nje zagledajo — zaljubijo. Bog se pozabi — vest zaduši — duša prodá. — Iz te slepote izvirajo goljfiije, tatvine ino zmota ne odrajtati najdenih reči; če nas ravno odrajtati,

1. Naša pamet uči. Vsaka reč za gospodarjam (lastnikam) vpije. — Divji rod Kikipovs v deržavi Illinois na Amerikanskim ima v sredi svoje vesí drevo, na katero obesijo vse reči, ki jih v tistim kraji najdejo, naj jih lastnik zopet dobi. Kako se pa per nas godi? — Najdeno odrajtati nas še lepši uči

2. Sveto pismo, „Ne poželji svojiga bližniga blaga.“ — V. Mojz. 22. 1 — 3. „Kar ti želiš naj bi tebi drugi storili, stori jim tudi ti.“ — Ne tolažite se rekoč: „Bog mi je srečo dal, de sim najdel.“ Res ti je srečo dal, naj bi bližnimu odrajtal ino mu dobroto storil, ne pa krivico, najdeno obderžaje. Jer. 22, 13. — „Ako nazaj ne daš, kar si najdil, si vkradil.“ Sv. Avguštin.

3. Lastna vest, ako nje ne zadušimo. — Kako malo pomaga večidel njemu ki najde — kako nam vest nepokojno stori najdena reč, ker njo skrivamo — kako nam bo težko delala posledno uro! — Zato sv. cerkev uči: „Kdor ne odrajta kar je najdel, se mora pokoriti kakor za tatvino.“ — Le poštenje pravo srečo časno in večno da; kdor pa najdeniga blaga ne odrajta, pošten ni.

II. Ptuje blago v miri naj! Trojin pot je Bog vsakimu odkazal se pošteno živeti: premoženje — delo — alj pa prošnjo; — le eno samo je prepovedal v sedmi zapovedi: Ne kradi, ne po goljfirsko, ne po tatinsko, bodi si malo, alj veliko. — Veliko vkrasti se ljudje bojé, alj po malim jemati ne porajtajo, ter ne pomislijo, de je zkôraj nevarnej po malim izmikati, zakaj:

1. Iz maliga nar hujši tat priraste. Kdo ni slišal pripoved od fantina, ki je materi šivanko okradeno prinesil, poslednič pa pod višalam materi uho odgriznil. — Stariši strahujte otroke za vsako še tak malo vkradeno reč.

2. Iz malih vkrađenih reči velika teža priraste. — Ako čolnič na vodi pogósto ne iztrebiš temuč kamenčik za kamenam v nja metaš, bo potonil. — Kako boš posledno uro vsako krivico povernil — kako u večnosti celo težo nosil?

3. Tudi malo krivično blago sreče prineslo no bo. En krivičen krajcar deset pravičnih požré. Prip. 4: 16 — 17. — Po smerti bo tudi za vsak belič račun dajati. Mat. 5, 26. — Kako bote povernili nezvesti posli — osebenjeki — kočlarji, ki po dobrovah les — na polji živež kradete? Job. 31, 14.

Konec. Ljube duše! je vam luč draga — časna ino večna, ljubite pravico, sovražite krivico najdeniga ino vkrađeniga blaga. — Ptujiga ne izmikajte — ne zakrivajte. — Ste pa potrebni, tako zaslužite; — če pa ne morete, tak izprosite. Kar človek izprosi, slobodno nosi ino zavživa. — Le pravičnim ino poštenim sveti nebeška luč. Amen.

XIII. GOD SV. PETRA INO PAVLA.

OD CERKVENIH ZAPOVED.

Ti si Peter (skala) ine na to skalo bom zazidal svojo c erkvo, ino peklenške vrata nje ne bojo zmagale. Mat. 16, 18.

1. Skerbno mater vidim milo jokati čez svoje otroke, ktire je dojila — izredila, zdaj njo pa zaničujejo, nje ne poslu ajjo ino po svojih potih grejo v nesrečo.

2. Poznate mater? — Sveta kat. c erkve je. — Poznate otroke? — Slabi kristjani so, ki cerkvenih zapoved ne obrajtajo ino ko neverniki živijo.

3. Oče neb. je poslal svojiga Sina izveličat nas — Jezus nam je sv. kat. c erkve izporo il nas po izveličanski ste i voditi. Alj vsmili se Bogu!

Veliko kristjanov kat. c erkve ne posluša, ino si skuz nepokor ino časno ino večno nesrečo nalaga. Kako? — Hočemo dones slišati. — Kristjani! vaša mati skuz mene vam govori; poslušajte!

1. Nevarno morje je svet, na katerim živimo. — V sredi morja skala stoji, na katiro je Kristus svojo c erkvo pozidal, v katero nas je zaklical. „Ti si Peter. i. t. d.

2. Kdo pa je ta mati kat. cerkev? — Nato odgovoriti je petreba celo keršanstvo povzeti. — Jezus je 12. apostolov izbral ino 72 učencov izvolil. Vsim je Petra glavo postavil. „Ti si Peter i. t. d. Pasi moje jagneta — pasi moje ovce.“ Joan. 21, 17. — Apostolov nastopniki so  kofje — učencov mašniki; — med njimi so Rimski Papež nastopnik svetiga Petra, vidni nar vi i poglavar kat. c erkve. Vsi c erkveni poglavarji po celim sveti za v erne skerbijo kakor mati za svoje otroke. Po tem je sv. mati kat. c erkve zbor vsih v ernih kristjanov i. t. d. — Poglavarji imajo v erne vladati — v rni pa slušati. „Kdor vas posluša, mene posluša i. t. d.

3. Nas lepo vladat po stezi izveličanja je kat. cerkev pet posebnih zapoved dala: Vsako nedelo ino svetek posve vati — spodobno sveto mašo, pa tudi božjo besedo slišati. — Kako slabo se pa to zgodi! Nar ve  grehov se ob nedelah ino praznikih stori.

Sv. cerkev zapov e  tiridesedanski post ino druge postne dni, ter prepov e o petkih mesojejo i. t. d. Veliko jih pa  e ne vé kaj ino kdaj je post. — Brez razločka jedi ino mere po svojim poželenji jedo.

Skerbna mati zapoveduje nar manj enkrat v leti se izpovedati ino o svetim velikonočnim časi prejeti presveto rešno Teló. Pa so taki, ki clo tiga ne dopolnijo. Ino taki katoličani so svete cerkve nar nevarnej sovražniki. „Kdor cerkve ne posluša imaj ga hajda ino očitniga grešnika.“

4. V strašnih nevaršinah je sv. cérkev že bila — veliko mogočnih sovražnikov je imela: Hajde ino Judé, nevernike in krivoverce — pa vse je srečno premagala, de se dopolni obljuba Jezusova: „Ti si Peter — vrata nebeške nje ne bojo zmagale.“ — Oh kako varno — veselo je v sveti kat. cerkvi živeti — kako tolažljivo v njej vmreti! — Alj katoličani so tudi dolžni

5. Sveto katolško cérkev v bogati, kakor pridni otroci mater. Nehvaležni otroci sreče nimajo — nevboglivi katoličani tudi ne. „Boga očeta nima, kdor cérkve za mater ne spozna.“ Sv. Ciprian.

Konec. Na terdi skali sv. katolška cérkev stoji, terdno bo stala do sodniga dné; vsi njeni sovražniki so se potopili ino se bojo v morje svojih zmot in hudobij.

1. Ne poslušajmo torej krivih naukov ljudi, ki naše vere niso. „Slepci so ino slepe vodijo i. t. d. Mat. 15, 14.

2. Zvesto cerkvene zapovedi dopolnimo, ino ne porajtamo posvetnih po imeni kristjanov. „Po njih delih jih bote spoznali,“ i. t. d. Mat. 12, 33.

3. Molijmo za svojo mater sv. kat. cerkvo, naj bo povišana ino po vsim sveti razširana. Ona je prava mati časne sreče ino izveličanja večniga.

4. Castijmo apostole, stebre kat. cérkve, pred vsemi pa sv. Petra ino Pavla. — Oni so vse zapustili — kerv prelili za sveto cérkvo Jezusovo; nam zapustili izgled po njih stopinjah hoditi. Amen.

XIV. VELIKA GOSPOJNICA. VNEBOVZETJE MARIJE.

MARIJE VISOKOST INO ČAST.

Marija si je nar boljši del izvolila, kteri ji ne bo odvzet, Luk. 10, 42.

1. Hvaležni otroci obhajajo spomin svoje ljube matere — domači svoje skerbne gospodinje — katoličane dones častito vnebovzetje Marije, naše matere — gospe — nebes ino zemle kralice.

2. Veselo obhajamo god, ob katerim se je Marija, zapustivši dolino solz, za svojim božjim Sinam podala ino prijela nar bolji del, kateriga si je izvolila, ino ji nikolj ne bo odvzet.

3. Ta sv. spomin spodobno obhajati premislijmo:

I. Marije visokost, njo vredno spoštovati: II. Marije čast, katiro smo ji dolžni dajati. — Ogleđaj se milo na nas, o Marija! ino nam izprosi pomoč te vredno častiti.

I. Marije Visokost. Neskončno velik je Bog, on stvarnik nebes ino zemle. — Majhni smo mi revni pozemeljski červi. — Greh je naredil med Bogam ino ljudmi neizrečeno veliko verzel. — Človeka z Bogam spraviti je prišel božji Sin, se je med Očeta ino človeka vstopil, ter je med sebo ino med nas Marijo povzdignil, po kateri je človek postal. — Tak je veliko verzel zadelal ino preveselo versto naredil. Na prvi versti je On božji Sin, na drugi Marija božja mati nad vse angele ino svetnike povzdignena, visoko imenitna

1. Po svojim žlahtnim rodu — kralve hiše Davida — ljubezniva hčer Joahima ino Ane; — od prerokov oznanjena — od starih očakov poželjena — kakor zgodna Danica mračnimu svetu.

2. Po svojih svetih čednostih — čisti ljubezni — modrosti — poterpežljivosti — ponižnosti. — Njo imenujejo učeniki ženo z dvanajst zvezdami ovenčano, ki so Marije svete čednosti.

3. Po njenim povzdignanji črez vse stvari v nebesih ino na zemli. — Veselo je Marija reven svet zapustila. — Častito njo je presveta Trojica sprijela — Bog Oče svojo nar ljubši hčer — Bog Sin svojo mater — sv. Duh svojo nevesto. — Razveselili so se vsi nebeški prebivavci svoje kralice. — To je tisti Marijni del, ki ji ne bo odvzet. — Tamkaj zdaj kraljuje z Jezusam — ino za nas skerbi. Oh naj bi Marijo tudi mi vredno častili!

II. Marije čast. Sovražniki katolške vére so tudi sovražni Marijni časti: Nestoriani v petim stoletji, Lutrani naše dni. Alj sv. kat. cerkev zida velike tempelne, stavi altarje Mariji v čast; ni lahko hiše, v kateri podobe Matere božje ne najdeš. Ino po pravici. „Skuz Marijo je prišel Bog Sin na to zemljo, skuz njo zaslužijo ljudje k Bogu priti.“ Sv. Avguštin. Pa le tisti Marijo vredno časté,

1. Kateri Marijne čednosti zvesto posnemajo — nje sveto čistost ino sramožljivost, Luk. 1, 29. — Marije pobožnost, Luk. 2, 42. — Marije ponižnost, Luk. 1, 38. — poterpežljivost na poti v Betlehem — v Egipt — pod križam i. t. d. Vsak stan, vsaka starost si lahko od Marije čednosti izgled posnema. — Kdor Marijo prav časti,

2. Naj se Marijni prošnji priporoča; ona je pomočnica kristjanov — tolažnica žalostnih (Beri: Življenja srečen pot, stran 112); Marija je pribežaljše grešnikov. „Še ni slišati de bi pogublen bil,

kdor se je Mariji prav priporočil. Sv. Anzelm. — Imaš razujzdaniga moža — deca, malopridne — sovražne sosede — priporočaj jih Mariji. (Kako lepa je braterna prečistiga serca Marije za preobrenenje grešnikov.)

3. Obhajaj njene svete godove (praznike) z postam ino vredno prijemo svetih zakramentov; ino boš občutil Marije materno skerb. (Beri: Evangelско Hrano III. stran 9.)

Konec. Srečni otroci, ki dobro mater imajo — srečni kristjani, ki Marijo imamo; ino naj mati svoje dete zapusti, nas Marija ne bo zapustila, le bodimo mi nji dobri otroci. — Visoko nad nami tam v nebesih kraljuje — globoko iz doline solz njo mi pozdravjmo, kakor nas sv. kat. cerkev uči: Češena si Kralica! i. t. d. Amen.

XV. MALA GOSPOJNICA. ROJSTVO MARIJE.

HOJA ZA MARIJO.

Od Marije je rojen Jezus, kateri je imenovan Kristus. Mat. 1, 16.

1. Balite srečni otroci dobre matere; nje rojstni god hočemo danes obhajati prav veselo. — Saj večje srčce za otroke ni ko dobra mati — ne veselja slajšiga kakor se matere radovati.

2. Pridite danes véni kristjani; rojstvo Marije hočmo obhajati, od katire je rojen Jezus, imenovan Kristus. Ravno danes se je svetu prikazala kakor zarja juterna, lepa ko luna, svetla ko sonce. Vis. pesm. 6, 9. Razveselila je žalosten svet; zakaj: Od Marije je rojen Jezus, i. t. d.

3. Alj kaj bomo Mariji za rešitvo (vezilo) dali? — Srebra ino zlata nimamo — ona ga tudi ne potrebuje. — Našo posnemo (hojo za Marijo) ona želi, naj življenje otrok pot za materjo k svetim nebesam bo.

Kako bomo za Marijo hodili? hočemo danes skleniti. — Izprosi nam h timu pomoč, o Marija!

Razlaganje. Nar bolj imenitna za človeka sta dneva dva: rojstva ino pa smerti. Žalosten je rojstni dan za Adama otroke. — Sveta cérkev za to Svetnikam dan smerti častito obhaja. — Vender se trojniga rojstva veseli: Jezusa božiga Sina — sv. Janeza kerstnika ino pa Marije device brez madeža spočete.

Ako pa ni rojstvo naše tak veselo — bo saj vesela naša smert, če za Marijo lepo hodimo ino njeno sveto življenje posnemamo:

1. Skuz bogaboječost ino pobožnost. — „Kjer je vaš zaklad, tam je tudi vaše serce.“ Luk. 12, 34. Le taj vse veljá, kamor

serce peljá. — Le v nebesa je Marijo serce peljalo, kakor nam priča nje visoka pesm: „Moja duša povelečuje Gospoda, i. t. d. Luk. 1, 46—55. — Tako naj bo naše nar veči veselje Bog — naše želje nebeško veselje. Povzdignujmo svojo dušo v molitvah — v svetih pesmih ino pogovorih. Naše noge naj hodijo po zemli — naše serce naj bo v nebesih. To je prva steza hoje za Marijo. — Mi bomo za Marijo hodili

2. Skuz zvestobo v svojim stani; zvestoba je druga steza Marijna. — Kako sramožliva je bila devica, ker se prestrašila angelskiga pozdravljenja! Luk. 1, 29. — Kako ste pa ve dekleta zveste svojimu deviškimu stanu? — Kako živite vi mladenči? — Kdor svojo devištvo zapravi pred zakonom, stezo Marije zapustivši se na široko cesto pogublenja podá.

Kako zvesta je bila Marija zakonska žena svetimu Jožefu do smerti — kako skerbna gospodinja — kako ljubezniva mati! Luk. 2, 42. Ali posnemate zakonski vi Marijno zvestobo — stariši Marijno skerb za otroke? — Ste družina tako pridni per svojim deli? — vi kristjani v svojim zadržanji, kakor vas Kristus učí? — Vsim Marija naroča: „Karkolj vam moj Sin poreče, storite! Jan. 2, 5. — Po stezi Marijni hodimo

3. Skuz poterplenje. — Kar je Mariji Simeon napovedal, Luk. 2, 35, se je Mariji na tenko spomnilo. Poglejmo njo v Betlehemi pri jaslicah — na pobegi v Egipt — pod križam svojiga Sina. Poterpežliva dekla svojiga Gospoda je neprenehama bila — kralica mučenikov. — Steza v življenje je poterplenje. Kako smo pa mi režoči, ako nas kaj poboli — besedlivi, če nas kdo posvari — nevoljni, če nam po volji vse ne gre — jezavi, če nam ljudje vse po volji ne storijo! — Tako djanje ni hoja za Marijo, ki je po ternji terpenja v nebesa hodila — ako je ravno vsa nedolžna bila. — Ino če se na zelenim lesi taka godi, kaj bi se nam ne godilo, ki smo grešniki — suh les. „Bog tepe, kogar ljubi, ino otroka brez šibe ne pusti.“ Hebr. 5, 6. — Veselimo se, ako za pravice del terpimo; tako hodmo za Marijo po stezi v izveličanje. Gotovo bo tako veselo naše drugo rojstvo za večnost, dan naše smerti. — „Tako ljubimo Marijo, katiro častimo; častimo katiro ljubimo. Pa le takrat njo bomo prav ljubili ino častili, ako njo bomo iz celiga serca posnemali“ — zvesto za Marijo hodili. Sv. Jeronim.

Konec. „Tvoje rojstvo, o Devica ino božja Porodnica! je oznanilo vsimu svetu veselje; zakaj iz tebe je prisjalo sonce pravičnosti — Kristus naš Gospod — ki je nas pogublenja rešil, ino nam izveličanje prinesil, je smert premagal ino nam življenje dal.

Veselite se danes Adamovi otroci; zakaj danes je prisvetla tista prečudna juterna zarja, katire svetloba nam je sonce pravice, prihod iz višave oznanila.“ Sv. cerkev. — Veselo pa tudi za Marijo hodite! — Ti pa Marija čez nas kraljuj, ti ino tvoj Sin! Prosi za nas sveta božja Porodnica, de vredni postanemo obljub Kristusovih! Amen.

XVI. PRAZNIK VSIH SVETNIKOV.

OD OBČESTVA (GMAJNE) SVETNIKOV.

Verjem občestvo (gmajno) Svetnikov. Apostol. véra.

1. Stara in lepa pavada je rešitvo (vezanje) obhajati. — Vsaka skerbna mati otrokam rešitev obhaja — vsa hiša se tiga razveseli — spomni ljubih, katerih blizo ni.

2. Tudi sv. mati kat. cerkev to skuz celo leto stori — obhaja vsak dan spomin svetnika alj svetnice. — Alj število svetnikov je toljko, de vsakimu posebej častitve opraviti ne more; zakaj: „Vidil sim veliko trumo, katire ne moro nihčer prešteti i. t. d. pravi sv. Joan v. skriv. razodenji 7, 9 — 12.

3. Za to današen svetik vsim svetnikam posvečuje, ino nas vse oveseli. — Trojno bratovšino danes obhajamo:

I. Svetnike v nebesih častimo, izveličane brate ino sestre naše.

II. Vérne po sveti pomnimo, ki se z nami za nebesa vojskujejo.

III. Vérne duše u vicah pomnimo, ki še v ognju očišvanja terpijo, de jim pomagamo. To je občestvo (gmajna) Svetnikov, prav veselo za nas. Prosim vas, de me zvesto poslušate.

I. Svetniki v nebesih. Veselo povest vam izročiti imam od naših ljubih bratov — sester — znancov ino znank. — Iz dalne dežele vas lepo pozdravijo, ter vas povabijo k sebi v nebesa. Kakor zvezde na jasnim nebi — se svetijo v nebesih svetniki krog Jezusa ino Marije — apostoli z svojimi čedami — mučenci — učitelji — spokorniki — device ino vdove svete. — „Nobeno oko ni videlo i. t. d. I. Kor. 2, 9.

2. Ravno to veselje tudi nas pripravleno čaka — to nam svetniki želijo ino nam roke podajajo, ter za nas prosijo. „Svetci so rože vsjane med ternje sveta, ki so v rosi milosti božje od ljubezni Vsemogočniga ogrevane veselo v nebesa prirastle, od kodar nam ljubeznivo miglejo za njimi priti.“ Sv. Avguštin.

3. Naša dolžnost je njih častiti — čednosti posnemati — njih priprošni se izročati. — Oh, hodite nam pozdravljeni nebeški prebivavci! — Pomagajte nam v srečno deželo vašo!

II. Verni po sveti. Poglavitna čednost svetnikov je ljubezu do Boga ino bližniga; — naj tudi nam bo. I. Joan. 2, 9. — Vsi smo bratje ino sestre na sveti — otroci Očeta v nebesih; — drugi za druge mormo skerbeti.

1. De se v dobrim terdimo skuz lepe opomine — svete izgledc. — Stariši — gospodarji — tovarši so dolžni svoje v dobrim podperati, kakor so svetniki storili.

2. Skuz braterno posvarjenje. „Ako se tvoj brat pregreši, posvari ga, i. t. d. Mat. 18, 15 — 17. — Vedeti morte, bratje moji, de kdor grešnika zaverne, dušo reši i. t. d. Jak. 5, 20.

3. De si v potrebah dušnih ino telesnih pomagamo. I. Joan. 3, 17 — 18. — Imamo tudi veliko bratov in sester daleč za morjam — neznanogov, ki v temi smerti sedijo, ne poznajo Boga ino mu služiti ne vedó. — Tudi njim smo dolžni v naše občestvo pomagati skuz molitvo ino milošno — po bratovšini sv. Leopolda. — Tako nas bo ljubil Oče nebeški dobre otroke, ino nas k sebi vzel — nam vse naše solže obrisal. Skriv. razad. 21, 3.

III. Duše u vicah. Sveto je pa prebivaljše Svetnikov — nič nečistiga v nebesa ne more; — zatorej obhajamo tretji spomin vérnih duš u vicah — naših rajnih, ki časno terpijo ino se čistijo, plačvaje božji ojstri pravici — čakaje na našo pripomóč. — Naši znanci — prijatli — žlahta — stariši terpé ino z Jobam kličejo: „Vsmilite se mene, vsmilite se mene saj vi prijateli moji!“

1. Lehko jim pomagamo skuz molitvo — darovanje sv. maše ino druge dobre dela po izgledi Makabejarskih bratov. II. Mak. 12, 43 — 46.

2. Mi smo jim dolžni pomagati, ker so nam tudi oni v življenji dobro storili. — Oče kliče sina v pomóč — mati hčero — mož vpije do žene — brat do brata — prijatelj prijatla prosi.

3. Nam je dobro dušam iz vic pomagati; tudi one boje rešene za nas prosile. „Z kako mero merimo, se nam bo tudi nazaj merilo.“ Mat. 7, 2. Delajte si prijatle — Luk. 16, 9.

Konec. Poglejte lepo ino veliko občestvo Svetnikov — od Boga Očeta stvarjenih — od Sina božega odkuplenih — od sv. Duha posvečenih božjih otrók. — Vsi smo ena velika žlahta v božjim kralstvu. Efes. 2, 19 — 22. — Vsi se danes rešujemo; alj eni se že v nebesih veselé — eni u vicah terpijo — eni se po sveti vojskujemo. — Veselo si danes v roke sežimo, skerbno en drugimu v nebesa pomagamo, de bomo srečno k Očetu prišli ino per njem prebivali. Amen.

B.

OGLEDALO

**SLAVNIH SLOVENCOV IN
DRUGORODCOV**

RAJNIM V HVALNI SPOMIN, ŽIVIM V ČEDNO POSNEMO.

Pravičniga spominu ne bo prejšel, in po njegovim
imenu se bo vprašalo od rodu do roda. Njega modrost
bojo pripovedali narodje, ino njegovo hvalo bo ozna-
novalo zberaljše.

Sirah, 39, 13 — 14.

FRANC SERAF ŠMID

APOSTOLSKI MOŽ DUNAJSKE (BEČKE) VIŠI ŠKOFIJE.

Slava Slovincov so imenitni možjé, kateri ljudém z svojo učenostjo ino čednostjo svetijo kakor zvezde na jasnim nebi. Veliko takih mož je od nekdanj živelo ino jih še živi v čast ino hvalo svojiga rodu, pa to je žalost, de jih veliko svojih bratov rado pozabi, nekoljko jih se clo svojiga ljudstva sramuje; mnogoterim pa Nemci kakor Lahi ino Mažjari slovenske imena tak premenijo, de jih Slovenci težko spoznajo, de so kdaj njihovi bili. Tako se je slavnimu duhovniku ino apostolskimu možu Francišku Šmidu godilo, katiri so se prav za prav Kovač pisali; zakaj njih oče so bili rojen Krajac, so se dobre nože delati izučili, se na Dunaji (v Beči) kakor rokodel nožar (meseršmid) vselili, spremenivši svoje ime, ker jih Nemci po slovensko niso lehko klicali. Naj pa bo ime nemško alj slovensko, de je le mož po volji božji kakor rajni France Šmid, pobožen Dunajski sin pošteniga očeta Krajnca, kateri so po svojih apostolskih delah ino pobožnih bukvah (knigah) ki so jih pisali, Nemcam ino Slovincam svetla luč.

Otrók perva sreča so bogaboječi stariši, pa tudi starišev nar veči čast so pobožni, lepo izrejeni otroci. „Oče ako ravno vmerje, pravi sv. Duh, še le živi v svojim poštenim sini, kateri se po imeni svojga rajniga očeta časti, kakor od rajniga Franciška beremo (čitamo). — Na Dunaji v predmestji Lihtental so dva dni pred svetim Jakobam leta 1764 luč tiga sveta ogledali. Bogaboječi stariši so jih prav po keršansko izredili, kakor je še po Krajnskim, hvala Bogu! stara navada. Pa tudi mlad France je stariše čedno vbogal ino še na svoje stare dni nar rajši od svojiga keršanskiga očeta ino ljube matere govoril. Solze so ljubeznivimu starčeku v oči priigrale, pripovedovati od lepih naukov očeta ino matere svoje. — Tak pervo seme podučjenja starišev nar globlej pade, nar dalej ostane ino nar

lepši sad obrodi. Bog nam daj takih skerbnih čtetov ino pa mater, ki bi svoje otroke pridno učili ino jim živ izgled pošteniga keršansko — katolškiga življenja bili, kakor rajna Kovačova svojimu sinu Francetu. Svet bi se hitro poboljšal, ker po navadi jabelko daleč od debla ne pade.

Kedar mladenč na razpotje svojiga življenja dojde, se Bog ino svet za njega poskusita. Kdo pa izderži? On, kateriga stariši ino učitelji alj rediteli po naukih ino izgledih mladenču v serce vtisnejo. Franc Serafik so že v mladih letah slepoto sveta ino minlivost vsiga pozemeljskiga spoznali, ter so vedeli kako resnična je beseda svetiga Joana, Jezusoviga ljubeja: „Kdor svet ljubi, bo z svetam konec vzal; le kdor voljo božjo dopolni, ostane vekomaj. Ne ljubite torej sveta, ne tiga kar je na sveti.“ — Izvolili so v svojim šestnajstim leti življenje svojiga svetiga priporočnika (patrona) Franciška Zerafika posnemati ino so v redovno (orden) Franciskanov stopili, Bogu iz celiga serca služiti ino za izveličanje svoje, pa tudi drugih skerbet. Stariši pridni ino premožni jih niso silili, pa jim tudi branili niso, kakor se modrim roditelam spodobi; pa videli so le radi, de je blagi sin pravo pot k nebesam nastopil.

Veselo lahko živi, kdor si pravi stan izvoli, naj si bo stan duhovski alj posvetni; nar bolj lahko pa v samostani Bogu služi, kdor se Bogu ves izroči po izgledu svetiga Franciška Serafika, kateriga navadna beseda je bila: „Moj Bog ino moje vse.“ Tudi naš Franc če ravno novin med svojimi bratmi so tako na tenko ino sveto po redi svojiga svetiga očeta živeli, de so bili vsim praviga redovnika živ izgled. Pobožno moliti ino pa pridno učiti se, bilo je njih veselje, premagovati slabe želje ino popolnomaj prihajati, bilo je neprenehama njih djanje. Kakor jim v glavi učenost — je rastla jim tudi v serci sveta krepost ino čednost, ker so vedli de je resnična beseda svetiga Pavla, ki veli: „Pobožnost je za vse dobra, ino za sedajin ino prihoden svet obljubo ima, de bo srečna.“

Bog je pa svojimu mladimu služavniku drugo službo odločil. Naj bi ne ostala luč pod polovnikam skrita, ampak še lepši svetila, njo je hotel na svečnik postaviti, po tem ko se je v tihim samostani božje ljubezni prav močno vžgala ino zadobila žlahtniga olja prave pobožnosti. Ob časi cesarja Jožefa II. so menihe iz samostanov jemali ino žugali vse samostane zatreti. Viši očetji Franciskanov so torej mladimu Francu svetvali samostan zapustiti ino izvoliti duhovski

stan svetiga Petra. Ne rad pa vender pokorn ino božji sveti volji udan so svojo rašovnato suknjo izslekli, ki jim je ljubši bila ko svilnata (židana) ino so černo halo svetiga Petra oblekli stopivši med mlade duhovne Dunajske viši škofije, ter so v duhovščnici deseto šolo prav pohvalno izgotovili.

Duhovskiga življenja vesela spomlad je srečen čas mašnikoviga posvečenja, nova maša je rožencvet praviga služavnika božiga. Tako so bili naš Franc 9. listopada 1788 mašnik posvečeni, ino so osmi dan po tim v ravno tisti cerkvi, kjer so keršeni bili, novo mašo peli. Pervi adventni teden so se u vinograd Gospodov podali ino dve leti kaplan zunaj Dunaja služili. Ino kakor se žlahtni kamen skrito svetli, de ga najde kdor ga pozna, tako so tudi razsvetleni nadškof Dunajski ino kardinal Krištof po imeni verliga pastirja Franciška hitro spoznali ino jim viši službo dali, per stolni cerkvi svetiga Štefana. Štiri leta po tem so jih mladim duhovnim špiritvala, dušniga voditela izvolili, naj bi se mladi od njih učili prav po duhovsko živeti. Težavna ino pa preimenitna se je Gospod Francu videla ta lepa služba, to de svojimu viši pastirju vselej pokorni so to službo z Bogam začeli, ter so tri dni pobožne priprave (eksercicije) v sveti samoti k timu opravili, premišlovaje svoje prihodne dolžnosti ino slabosti, ter pomoči od Boga izprosili svoje opravilo dobro začeti ino zgotoviti. Kdor hoče z Bogam srečno končati, mora tudi z Bogam začeti; le Bog dober začetik in srečen konec da.

Kdor viši službe jiše, naj ne jiše le večiga plačila alj boljših prihodkov, ampak priložnost več dobriga storiti; kdor le po večih prihodkih hrepeni, že na tim sveti svojo plačo dobi, kaj pa bo za nebesa? Za to tudi naš Franc niso za svoje novo opravilo plačila vzeli, temuč so prihodke mladim duhovnim v pomočik dali, za se z plačilam zadovoljn, kar so imeli za službo per svetim Štefani, ter si niso hotli posvetnih zakladov naberati, katire tatje skoplejo ino vkradejo, ampak nevmerlive zaklade v nebesih, kjer jih moli ne snedo, tatje ne izkoplejo ino ne vkradejo. — Koljko dobrot telesnih, pa še več duhovskih so mladi duhovni od jih imeli, človek težko popiše; bralo se bo na sodni dan; zakaj veči del je dušna milost skrita pred našimi pozemeljski očmi. Bili so svojim mladim sinovam duhovskiga stanu skerben oče pa ljubezniv prijatel. Njih besede so jim za Boga serce ogrevale, njih čednosti so jih spodbadale, njih živi izgledi pa so jih na dobro ulekli. Čista pobožnost brez vsake hlimbe, sveta čistost ino visokost jim je iz obličja sjala

ino mladino za duhovsko službo v nemala. Bili so sv. mož po izgledi svetiga Joana Jezusu ves ljubezniv, poln vére ino terdniga zaupanja. Grešnika niso poteptali ino tersta ne vlomili, ki se je majal; vsaciga dobrotljivo sprijeli, ki se je k njim povernil. Bili so mladencam čerstev steber, tažej žalostnim ino mladim duhovnim zvesti kažipot. — Blagor študentam, kateri na šolskim poti prijatela dobriga najdejo, pa trikrat blagor jim, ki najdejo dušniga očeta! Hoditi brez modriga voditela po sveti dobro ni. Bolje brez dnarja, ko brez vladarja (vižarja) za mlade gosposdiče.

Jé duše modro pasti opravilo za angelske rame pretežko, je še težeje mlade pastirje za to sveto službo prav pripravljati. Za to so pobožni špiritval radi veliko molili, pred vsakim imenitnej opravilam v molitvi za razsvetlenje ino pomoč poprosili, dokler vse dobro od zgoraj pride, od Očeta luči. Imeli so sveto navado pogosto jiti za mlade duhovne na božji pot k materi božji v kako bližno cerkev, pa tudi k svetimu Jožefu, ino priporočiti svoje duhovske rejence božji milosti ino priprošni Marije device, ter so spoznali, de katoličanam nar veči pomoč skuz obšestvo (gmajno) Svetnikov daje, če to sveto obšestvo prav oživljamo tudi skuz pametne božje pote, ako ne hodimo Bogu na pot, timveč k Bogu z povzdignenim sercam.

Dvanajst celih let so se svetoželjn gospod Franc v Dunajski duhovšnici (semnišr) trudili; ino ko je čas njih službe dotekel, so tudi z Bogam skončali, kakor so bili z Bogam začeli. V sveto samoto so se na ene dni podali, svoje djanja premišlovali ino prosili Boga za odpušanje, ako bi kaj skuz njih zamudo alj pomoto prav opravljeniga ne bilo; pa tudi za vso milost ino pomoč Boga zahvaliti, kateri jim je dal težavno službo srečno opraviti. — Čedno je otroka viditi kedar prosi, pa še lepši, kedar zahvali za prijete dobrote svoje stariše. Tiga storiti nikolj ne opustimo; Bogu je hvaležnost ljuba. — Kakor so pa gerdi otroci, ki na vsako povelje stariše barajo: Kaj mi bote pa dali, če to alj uno storim? smo gerši še mi, ako le za posveten dobiček služimo, ino se hitro švaramo, če se hvala ino plača za vsako službo nam za petami ne nosi. „Taki so svojo plačilo že prijeli“ — pravi Kristus. Ko so gospod Franca ljubeznivi Dunajski nadškof Žiga pobarali, kako bi njim zvesto službo v duhovšnici povernili? ponižno ino odkritoserčno bogoljubni mašnik odgovorijo: „Nikar kaj družiga ne; naj le, premili knezoškof, kaplan per njih stolni cerkvi ostanem.“

Nar lepši ino bogateji žetva je od te dobe za gospod Franca v

dušnim pastirstvi bila. Dober pastir so v spovednici, v bajtah vboštva, po ječah ino na posteli vmerjočih ne vtrudeno delali, pa tudi spisali mnogoterih (per 30 knjig bukuv) za verne, božjo čast ino izveličanje duš pomnožit. Posebno je bila spovednica njih pridižnica, h kateri so tekli bogati ino vbožni, ljudje visociga — nar višiga kakor niskiga stanu k svojimu duhovskimu očetu. Gola ljubezn ino pa poterpežljivost jih je bila; po izgledi svetiga Franciška Zalezja so svoje ispodvedne otroke skerbno vodili, vsim oče za vse. Svitli cesar ino mati cesarica, duhovniki, redovniki ino redovnice (none) so jih spovednika imeli, pa tudi jetniki v železji ino k smerti obsojeni so se pobožniga služavnika božjiga razveselili, njih sprijemši kakor angela božiga. Vbogim bolnikom po hišah kakor v bolnišnicah (špitalah) so hodili božjo besedo oznanovat, naj je bolezn še tak nalezliiva ino nevaršina še toljka bila. Rekli so jim de so apostel vbogih. Vsako nedelo so šli po ječah, ter so veliko let njim, ki v temah sedijo, ljubo luč keršanskiga podučjenja ino hladilo sladke tolažbe nosili. So zaslišali de je kdo k smerti obsojen, hitro so se k njemu podali, ga na dolgo pot u večnost pripraviti ino saj dušo večne smerti rešiti. Pa na poti v ječo so vselej poprej v bližno cerkev moliti šli, za se, naj bi jim Bog besedo dal grešnika ganiti, za grešnika, de bi svoje grehe spoznal, objokal, se vredno izpovedal ino z Bogam spravil. Niso pozabili besede Jezusove: „Jaz sim vinska terta, vi mladike; brez mene kaj ne premorete.“ Se pred vsakim imenitnim delam z Bogam pogovoriti jih je serce peljalo; za to jim je pa tudi Bog srečo dal nar večji grešnike premeniti.

Vjeli so strašno hudobniga razbojnika, ino ga v eno bližnih ječ zaperli, kamor so naš gospod Franc hodili keršanski nauk imeti. Bil je človek v pregrehah zelo zastaran, ves neveden v božjih rečeh, terdovraten pa v hudobiji, bil je ljudomor. Molili so skerbni pastir za terdovratniga grešnika, pa tudi drugim bogoljubnim dušam priporočali naj zanj molijo, de jim Bog vrata odpre do njegoviga serca. Na njih prošnjo so razbojnika blizo tište ječe vteknili, v kateri so Šmid keršanski nauk imeli. Veliko bolj glasno govorijo, naj bi jih grešnik zaslišal, ino pa ravno take resnice pravijo, ktire so bile za razbojnika potrebne in prav. Po nauki mu, če ga še ravno po obličji niso poznali, majhen dnar izporočijo, naj si za malo južno kaj kupiti da. Ino glejte, kako dušno veselje so občutili dober pastir, ker jih je razbojnik kmalo po tim prositi dal, naj bi še njega objiskali. Njih mile besede so razbojniku serce za pokoro ogrele, njih ljubezn

mu je serce za dobro oživila; ino kaj ona vse stori! Razbojnik ni pismenke (buchstaba) poznal; kupili so mu Abecedo ino ga v ječi čitati (brati) naučili, naj bi si srotej z branjam kratek čas delal, iz bukev molil ino si božjih resnic učil, lepo setvo polival, katero so mu služavnik božji v serce zasjali. — Tako dober pastir 99 ove zapusti ino tak dolgo za eno zgubleno hodi, dokler njo najde, veselo na svoje rame zadene ino veselo z njo domu hiti. To pa le stori, kdor živo spozna, koljko ena sama duša velja.

Tiste dni ko so sovražni Francozi Dunajsko mesto posedli, so Dunajčana, ki se je za domovino ponosil, sovražniki k smerti obsodili ino ravno gnali njega ob življenje djat. To zvediti gospod Šmid naglo pobarajo, ali ima srotej duhovnika, ki bi ga k smerti spremljal? Rekli so jim de ga nima. Na ravnost serčen duhovnik za njim dirjajo, se skuz sovražne verste posilijo, tako dolgo prosijo ino sovražnike tolažijo, de jim dopustijo zvestiga domorodca k smerti spremiti ino ga za smert po keršansko pripraviti. Tak dober pastir tudi življenje za svoje ovčice da, ako bi bilo potreba.

Svetoželjn mož vsim v nebesa pomagati so se z velikim trudam mnogoterih jezikov navučili, de bi tudi ptujcam postregli, katerih toljko na Dunaj pride. Znali so gerško, laško, francosko ino angleško besedo, ter niso le v tih jezikih učili, ampak tudi pisali. Čudo veliko molitvinih knjig (bukvic) ino drugih pobožnih bukuv so zložili, ki se po celim Nemškim beró. Nar imenitnej so: Veliko življenje svetnikov; Molitve ino premišlovanje za bolnike; Keršanski mesenc; molitnike pa za vse razne stanove, za dijake (študente) — mestičane — rokodele — družino — za kmete — za vojake (soldate), ki jih v mnogotere jezike prestavili, ino po vsim znanim sveti, tudi v Ameriko razposlali so. Ponižen pisar pa niso pisaje svoje časti jiskali; clo imena svojiga niso dali bukvam na čelo, ter so per tim svojim hvale vrednim deli z pobožnim Davidam djali: „Ne nam, o Gospod, ne nam, timveč svojimu imenu daj čast.“ — Tudi svojiga dobička niso bukve pisaje jiskali. Kar je bukuv črez potroške ostalo, so jih vbogajme po mestih ino po deželi razposlali. Še le prav lepo so si pogosto vmislili, kako bi potrebnim ljudem dobre bukve v roke spravili.

Ko so Francozi na Danaji bili, so bukuvprode naprosili, naj Francoske molitnike na okno ponudijo. Ako Francoskih vojšakov kdo za ceno popraša, so naročili mu bukve darovati. Tako so méd ptuje vojšake svete knige spravili, ino mnogo seme keršanskiga

nauka zasjali v serce ljudi, ki že leta ino leta niso božiga slišali, tudi pomislili na Boga malokdaj.

Ko so čedne molitvine knjižice za vojšake spisali, so jih hotli med žolnirje razoznaniti; alj kako? Gredo eno večerko, ravno se je k dežu pripravilo, memo poglavitniga stražiša, kjer so vojaki na straži stali. Ko memo vojaške prebivavnice pridejo, začne prav debelo naškrapati. Ponižen gospod nalež med vojšake v prebivavnico stopijo ino jih prav prijazno poprosijo, naj jim dajo per njih prevedriti. Zakaj pa ne, jim vojšaki velijo ino se prijazno z njimi pogovarjajo. Ko se zvedri, se lepo žolnirjam zahvalijo, ino prijazno vsacimu čedno vezane molitvine bukvice ponudijo, naj bi jih vzeli v zahvale spomin. Vojšaki čedne molitnike radi vzemejo, berejo ino tovaršam kažejo. Toljko žolnirjam dopadejo, de so jih dali v Poljsko, v Češko ino Laško prestaviti. Sv. oče Papež Gregor XVI so tudi svoje bojake z tim molivnikom preskerbeli. Ravno tak so molitve ino premišlovanje za bolnike po širokim razpošle, ino jezeram prinesle izveličanski nauk nevednim, nebeško tolaž pa žalostnim. Tako delo srečo ima, ktiro se ne iz lastne časti, ampak za božjo čast ne za posveten dobiček temveč za izveličanje duš stori.

Ko so pa častiti služavnik božji kake knige pisati počeli, so se vsikdar poprej v molitvo podali, naj bi jih Bog varval kaj pisati zoper nauk ino opravo svete matere kat. cerkve, ino jim dal take bukve narediti, ktire bi bile v božjo čast ino pa v izveličanje duš. Za vsako tako pisarsko delo so se po trikrat v bližno cérkev na božji pot podali hitro od kraja ko so jeli pisati, vsredi pisarije ino pa ko je bilo delo gotovo. Pomnili so, de se človek zastonj poti, ako Bog dela ne blagoslovi; ino de vsak sadež, kteriga Oče nebeški ne vsadi, se hitro posuši. Naj bi te resnice ne pozabili oni, ki bukve pišejo!

Kdor svoje lastne časti ne jiše, timveč za božjo čast skerbi, kakor častitliv mašnik Šmid, njega ob pravim časi Bog počasti po namestnikih svojih. Svetli cesar, rajni Franc I. so lepe ino dobre dela ponižniga Šmida čuli, ino so apostolskiga mašnika sami od sebe brez vsake prošnje v leti 1825 kanonika (korarja) stolne Dunajske cérkve izvolili. Vsi ki so pobožniga moža poznali, so veselo djali: ta je prav! Ino ko so viši škof knez Leopold Firmjan, poprej Lavantinski viši pastir, zvedeli, so jim svoje veselje iz Celovca pisali, ter sebi ino novo izvolenimu kanoniku srečo blagovoljili.

Drugo leto po tim so jih pa nadškof še viši v duhovsko službo povzdignili rekoč: „Kogar cesar častijo, naj ga tudi jaz počastim.“ Novi domkantor (tako je bilo službi ime), na persih zlat križ ino škofovo kapo na glavi, so bili po starim ponižen ino ljubezniv služavnik Gospoda. Vsako babelo in vsaciga otroka na poti so prijazno pozdravili ino radi z vsakim gavorili, kdor se jim je približal.

Kakor so bili v keršanskim djanji brez truda pridni, še pridnej so bili v molitvi doma. Zgodaj (zarano) so vstajali ino klečé opravili svojo molitvo juterno, ravno tak tudi večerno. Vsak dan so služili v cérkvi sveto mašo; ino svoje posledne dni pa v kapelci domá, ker niso več v cérkvo mogli. Vsako popoldne so objiskali presveto rešnje Telo, ino so vsak dan kaj svetiga brali. Vsako leto so se nar manj enkrat v sveto samoto podali, svoje serce skuz molitvo ino pobožno premišlovanje v dobrim pomladit, kakor sv. apostel Pavl veli: „Ponovite se v svojim duhi ino serci.“ Zakrament svete pokore so pogosto prijeli, svojo vest tudi nar manjših madežev očistit ino z čistim sercam obhajati nar svetejši skrivnosti. Po izgledi svetiga Franciška Zalezja so se ravnali, kateri je duhovnikom svoje škofije priporočal dvakrat na mesene k spovedi jiti. Kakor pobožni, bili so tudi veseliga serca in dobre volje prav po otroško. Imeli so lepe orgle, ki so na vrateno svete napeve (viže) prav čedno delale. Poklicali so svojo staro kuharco — pobožno babelo, de sta skupaj sveto pesm zapela, kakor so njo orgle vložile. Ino je prišel njih kak prijatelj objiskati, so mu to veselje storili rekoč: „Marjana pridi, bova gospodu eno zapela.“ Ino komu bi ne bilo per takih ljudih serce veselo! „Ako ne bote kakor otroci, govori Kristus, ne pojdete v nebeško kralstvo.“

Pravi služavnik božji ne pozabi svojiga Boga ne doma, ne na poti; bogoljubno serce po Bogu hrepeni, kakor od častitiga gospod Franca beremo. So se podali po svojih pastirskih hojah kakiga bolnika objiskati ino memo cerkve šli, so se Kristusu v presvetim rešnim Telesu vselej oglasili rekoč: „Pervo objiskanje se spodobi Narvišimu, Bogu, ki na altarji skrit prebiva. Četertinka ure pred Bogam v hiši božji je bolji ino več velja ko jezar drugih.“ Ino kakor je bilo njih serce polno božje ljubezni, so bile polne tudi njih usta svetih pogovorov; kdor je z njimi govoril, bil je za božje nekako vnet.

Ljubezna je bila jigla njihovih čednost, ponižnost pa zlato jenderce. Od drugih slabo govoriti jih ni noben slišal; ino če so drugi

v pričo njih opravljati alj obrekvati jeli, so hitro besedo povzeli ino na kaj družiga marne napeljali, alj pa bližniga izgovarjali koljkor je bilo mogoče. Nedolžne opraviči, dolžne izgovarjaj kar je prav, alj pa molči: je bila njih navada v pogovorih od bližniga. Niso grajali, če ni bilo potreba ino dolžnost, pa tudi hvalili niso, ako bi po zasluženji ne bilo. Vselej jih je pa veselilo, ako so komu zamogli kako veselje načiniti. Zvediti de je kdo kako srečo dosegel, so pokleknili ino Boga zahvalili, ki je drugim toljko milost skazal. Pač lepo srece brez zavida!

Sestra prave keršanske ljubezni je prijaznost; ona življenje prijetno stori. Alj prijateli se ne smejo pozabiti; pravih prijatlov cena je velika. Za to so naš Šmid imeli svoje prijatle napisane od svojih mladih dni; clo verstnikov šole pozabili niso. Tudi rajnih prijatlov so pomnili ino za nje molili. Molili so za vse dobrotnike svoje, za duše tistih, katire so v ječah učili alj na soden kraj smerti spremili; posebno so pa Bogu priporočali tiste, kateri so k spovedi k njim hodili. Na svoje stare dni so še nar rajši od svojih dobrotnikov govorili, ki so jim kdaj storili kaj dobriga, alj pa pripomogli drugim kaj dobriga storiti. Kakor so pa svoje dobrotnike v časti imeli, so bile dobre dela njih nar veči radost. Ni jih poprosil, de bi ga ne bili vslušali, če je le bilo v njih moči. Kar so v bogim storili je z solzami zahvale v knjigah življenja — v nebesih zapisano; to bomo brali sodni dan. Vsako leto so mladim duhovnim, ki so novo mašo peli, svojih knjig podarili, ino svoje premoženje za nje izporočili, naj se obresti med potrebne razdelé, ko se v vinograd Gospodov podajo. — Tako njih dobre dela ostanejo, ako že ravno dobrotnika davno med nami ni.

Več ko so pa božji mož dobriga storili, manj so se hvalili po besedah Jezusovih: „Kedar vse storite, kar vam je zapovedano, recite: Nepridni hlapci smo; storili — kar smo dolžni bili.“ Bolj so dobro drugih poznali, kakor sami svoje. Drugi so jih hvalili, sami sebe nikolj. Od berača do cesarja so jih v časti imeli, jih per vsaki priložnosti spoštovali; alj posvetna hvala njih ponižnosti ni omorila. Zaslužene hvale še čutili niso, toljko ponižni so bili. Veči ko je kristjana vrednost, veči tudi ponižnost; saj se le prazen klas povišuje.

Pravi služavnik božji ljubi svoje podložne kakor oče, svoje tovarše po braterno rad ima, ino svoje viši duhovske kaker dežel-ske po otroško spoštuje, ter skaže čast, komur čast sliši v govorjenji

ino v djanji. Tak so blagi Šmid svoje viši pastirje visoko poštovali žive, za mertve pa radi molili. Nar višiga poglavarja katoliške cърkve — svetiga očeta Papeža so pa nad vse v posebni časti imeli, ino od njih pregovorili le z častjo.

Kakor je pobožniga Šmida sveto življenje čez hribe ino doline slovelo, tako je tudi njih ljubezn ljube duše v dalnih krajih obsegla, ki so se jim v pismih priporočali. Radi so pisali, pa njih listi bili so polni duha Jezusoviga. Njih pogovori kakor njih pisma, vse je bilo toľjko prijetno, de se jih nihče naveličal ni. — Vse-skuzi dobre volje so se vedli veseliti z veselim, pa tudi z žalostnim žalovati kar je prav.

Pošteno ino čedno so se po svojim stani nosili, brez vsake hlimbe ino prešernosti. Iz lica jim je sjala ljubezniva nedolžnost, ki človeku lepoto daja ino njo ohrani. V njih prebivavnici ni bilo bleša, pa tudi nesnage ne, ampak vse čedno po redi kakor služavniku božjimu gre. Vsepovsod se je vidila keršanskiga modrijana pamet ino hoja za Kristusam. Česar lepiga so se mladenč privadili, tudi častitliv starčik niso pozabili; lepe njih lastnosti bile so zelenimu rožmarinu podobne, ki neprenehama lepo diši.

Priden delave v vinogradi Gospodovim celih petdeset let so svoje druge nove maše včakali. Brez vsiga šuma ino posvetniga hruma so hotli častit spomin obhajati, ko so bili pred petdesetmi letmi mašnik Bogu posvečen. Služili so tiho sveto mašo v cърkvi samostana častitih sester svete Uršule, Bogu v zahvalo, ki jim je toľjko let srečno včakati dal, za vse brezštevilne milosti ino dobrote, ktire so zavžili; pa tudi prosili so za odpušanje vsih pomot ino zamud svoje svete službe. Vnovič so svoje serce Bogu posvetili ino obljubili njemu do posledniga izdihleja zvesto služiti. Premili cesar Ferdinand I. so hotli per tej lepi priložnosti častitliviga mašnika po zasluženji častiti, ter so jim zlat križ ces. kralj. avstrianskiga Leopoldniga reda podelili, sveti Oče papež Gregor XVI. so jih pa med viši duhovšino svojiga apost. stola povzdignili ino njim blagovoljno pismo pisali. Tako se pravi služavnik božji tudi pred svetam časti, ako Bogu ino bližnimu brez vsake častilakomnosti zvesto služi. Od nar viši Gosposke duhovske ino deželске počešeni so prijeli kar niso jiskali: spodobno cenno svojiga zasluženja. Vsi so jih ljubili, na cesarskim dvori veliko obrajali, mašniki so jih imeli kakor žlahten kamen duhovskiga stana, ino ljudstvo jih je poštovalo kakor svetiga služavnika božjiga. Sonce

življenja se jim je prijazno na večer oziralo po hribih preteklih dni, jim oznanvaje veselo večnost.

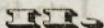
Še štiri leta jim je dober Bog po drugi novi maši življenja nadalšal, ki so bile posledne leta pridniga delavca. Spisali so na večer življenja še za mladino bukvice čednih izrekov ino izgledov, pa tudi tolažilo za starost po imeni: „Gospod! tvoja volja se naj zgodi,“ ker so jim bile te besede nar ljubši vse žive dni. Kakor pa ura doteka ino obstoji, tako človečko truplo onemaga ino boleha kedar se smerti bliža. Blagor mu kdor Gospodov glas čuje ino se lepo k smerti pripravlja kakor pobožen Šmid, katirga celo življenje bilo je pripravljenje k smerti. Leta 1841 jih je bolezn na kraj groba pripravila; dali so se z svetni zakramenti prevideti, ino so željno čakali, de jih hoče Bog na plačilo zaklicat. Pa jim je še nad eno leto odlog dal, naj bi se od njih terpeti ino na smert pripravljati učili. Neprenehama so še v domači kapelci mašovali razen poslednih treh dni. Dali so si vsak dan nekajko iz svojih knjig za bolnike brati, molituv ino premišlovanje posebno iz Kristusoviga terplenja, dokler na smertni posteli slajši tolaža ni kakor posledni nauki Jezusovi, pa njegovo terplenje ino smert.

Kakor dober hišni oče tudi v svoji posledni bolezn domačih pozabili niso, ino skerbno naročali naj k sveti maši grejo. „Kdor za svoje domače ne skerbi, so djali, je hujši ko nevernik.“ Bližej smerti ko so bili, slajši mir so v svojim serci uživali. „Nebesa v sebi čutim,“ so svojim prijatelam rekli; ino kdor nebesa v sebi ima, njemu jih nihče vzeti ne more, njemu se smerti bati ni. Ko so pa jeli zlo slabeti, so jih z svetni zakramenti očitno ino prav častito prevideli. Vsi žive vére ino pa v sveto božjo voljo podani so zavžili posledno popotnico. Ino ko niso glasno moliti več mogli, so tiho molili, nar lepši reči iz svetiga pisma ponovljali, Jezusa ino Marijo, pa svetiga Joana ljubeja Jezusoviga so v pomoč klicali, tudi svetimu Francišku Zalezju ino Zerafiku svojimu priporočniku so se izročili. Deseta ura desetiga grudna 1843 po noči je dotekla, pobožno bridko martro kušnejo, izročijo svojo dušo v svetih pet kervavih ran, ino po njih je bilo. V 79. leti svoje starosti so sladko v Gosposdi zaspali, katerimu so od mladih dni zvesto služili. — Blagor mertvim ki v Gosposdi vmerjejo: oni počivajo od svojiga truda, ino njih dela grejo za njim.

Lepo je bilo rajniga Franca Zerafika pobožno življenje, kakor življenje bila je tudi mirna njih smert. Sveta pobožnost bila je njih

vodila, resnična ponižnost njih družica; v sveti samoti lepo tiho živeti ino pa za svete nebesa skerbeti bile so njihove želje, prav veliko dobriga storiti bilo je njih veselje. — Glej, duša moja! ta je prava steza, ki v časno srečo ino v izveličanje večno peljá. Kar se od svetiga Franciška Zerafika bere, se lahko tudi od rajniga reče: Franciško vbog ino ponižen bogat v nebesa gredó, ino zaupamo de jim angeli nebeške pesmi pojó.

Slomšek.

FRANC VERITI

BOGABOJEČ DUHOVNI LJUBLANSKE ŠKOFIJE, SLOVENCOV PRIDEN PISATEL.

(Popisali g. Jugovic Ignac, kanonik v Novim mestih.)

Posebna hvala Slovešine je, de njo ptujci skoraj bolj obrajtajo ino povzdigajo kakor domači rojaki. Kakor hitro se slovenske besede prav lotijo, ino okusijo nje sladke glasove, njo tudi ljubijo; le on slovenski jezik gerdo ima, ki ga ne pozná. Takih neprijatlov je bilo na cente, ino, žali bože! de jih je še. Eni mislijo de Slovešine znati potreba — drugi de se nje navučiti mogoče ni. Vse tote in take zamečvavce jezika našiga naj rajni visoko častit gospod Franc Veriti na laž ino v sramoto denejo, oni duhovski oče pobožnih slovenskih bukuv, katerih so nam obilno popisali, de so ravno rojen Lah bili.

Naš Veriti Franc so bili iz Tercja, fare sv. Marije nad Botim v Vidimski viši škofiji, v terdi Karniji, kder so laški zidarji veči del doma, kateri k nam zidat hodijo. Keršeni 16. grudna v leti 1771 so imeli gosposke, premožne pa tudi keršanske stariše, kateri so jih v strahu božjim izredili. Ko so domu odrastli, so jih v Vidim (Udine) dali, kjer so šest latinskih šol hvale vredno skončali. — Pa mladi še noroglaví dijaki (študenti) so radi muhasti. Zdaj se med sebo sprejo ino razdražijo, zdaj njo po svojih potah potegnejo, de ni prav, ino pa pogosto clo brez vedenja starišev. Tudi z našim Veriti Francam je bila taka.

Z svojimi sošolci so se sporekli, zapustili šole ino laško deželo, se podali na Avstrijansko ino Vogersko, ter so v Požonu v štacuno stopili se kupčije vučit. Kar pa mladenč prenaglo sklene, po navadi hitro obžalje ino rad zapusti, kakor naš Franc štacuno. Ni jim dopadla preposvetna barantija, v kateri je navada hvaliti, kar hvale vredno ni, de se bolj drago preda; nasproti pa grajati, kar je dobro, de se boljši kup dobi. Ino samopašni kupčivavci takih laži clo za greh nimajo! Po tim se vé, de mladenč čiste vesti per takim posli lahko ne ostane.

Povernili so se v laške kraje ino se morske službe lotili, ter so bili na barki mornar, ktira je tisto dobo z morskimi razbojniki vojsko imela. Poglavarju so se mlad Veriti toljko prikupili, de jih je v kratkim za bandjera postavil, poznej pa za hišnika svojim ljudem izvolil. Štiri leta so na nepokojnim morji služili, veliko težav prebavili, v mnogoterih nevaršinah bili, zdaj na morji zdaj na suhim, kakor se mornarjam v navadi godi. — Tako si mora svet poskusiti, kdor doma za dobro ne vzame. Še le na ptujim se izučí drago domovino ljubiti ino spoznati, de je ljubo doma, kdor ga ima.

Ko so pošten oče Miklavž Veriti zvedeli, v kaki službi je njihov Franc, mu moder mož pišejo, naj nevarno službo nevtégama zapustivši se k domu poverne. „Nisim te od hiše gonil, de si brez mojiga vedenja pobegnil; nisim te v noben stan silil, de bi se meni vmikal. Pridi, so mu pisali, hočem ti prepustiti našo lastino (posestvo).“ Na to pismo poglavar Franca iz službe pusti, ino Veriti grejo vravnič domo. Z velikim veseljam so oče zgubleniga sina, bratje ino sestre svojiga brata sprijeli. — Tako je dober Bog žlahti ljubezn dal, katire hribi ino doline ne razkrušijo, leta ne pogasijo, ako je njih ljubezn keršanska. Taka ljubezn žlahti srečo podpira ino je sorodovine zlati pas. Je pa ljubezn med žlahto le naravska in samopašna, se hitro v sovraštvo ino čert premeni. Otroci kolnejo svoje stariše, stariši otroke hudimu izdajajo, ino po smerti starišev se že na sedmini za premoženje stergajo. — Bog nas varji take žlahte, ino nam dobre stariše ino otroke, ljubeznive brate ino sestre daj, kakor našimu Francu. —

Posestniku nar potrebnej stvar je pridna ino skerbna gospodinja; ona tri vogle per hiši derži, ino srečen je, kdor dobro ženko dobi, ki je velik dar božji. Skerben oče Miklavž so torej svojimu sinu Francu za nevesto skerbela, poprej ko bi gospodariti začel. Nevesta je bila pri volji Franca vzeti, ino je svojimu namenjenimu ženinu

perstan poslala, kakor je v tistih krajih zarokov šega. Alj naj gleda, kdor se na vselej veže, če serce k sercu se prileže; zmota je lahka, alj dolg je kas. Mlad Veriti so bili prebogaboječi, de bi jih bila ženitva oslepila, so si tudi po sveti preveč poskusili, kakor de bi ne bili dobro premislili, kaj storijo. Nar poprej so se z Bogam v molitvi posvetvali ino za razsvetljenje svetiga Duha prosili. Po tem so se k svojimu duhovskimu pastirju podali prosit za svēt, ali bi si zakonski stan izvolili? Fajmošter moder ino pobožen mož niso na prvo besedo sklenili, ampak se z mladim Francetam večkrat pogovarjali prejiskovaje njega lastnosti, premišlovaje serca nagone ino življenja pretekliga storjene stopinje. Dali so jim v tim časi pripravne bukve brati, ino naročali skerbno jiskati kamo jih Bog kliče.

Moder pastir so lahko spoznali, de je Bog mladenča za duhovski stan odločil, kteriga je po sveti v toljkih nevaršinah brez madeža ohranil, ino mu toljko sveto-željo dal za božjo čast ino izveličanje duš. Tudi Francu se je zdelo, de posveten stan za njih ni. Poslali so nevesti perstan nazaj ino si drugo nevesto izvolili, sveto katolško cerkev, z katero se skuz mašni stan poročiti so terdno sklenili. Tako se z Bogam srečen stan prav izvoli, ne pa poslušaje meso ino kerv, ki sta slepa; ino če slepec slepeca vodi, obdva v jamo nesreče padeta.

Franc Veriti pošten ino močen premagavec samiga sebe se serčno zopet v šole podajo, nadjavši se tudi težave viših šol ino skušnjave sveta srečno premagati. Dobro so se dešete šole izučili. Zavolj posebne učenosti ino pobožnosti so njih Videmski nadškof Peter dvanajstiga brezna (maliga travna) v leti 1800 mašnika posvetili. — Srečen kdor vreden v to čast stopi ino tudi vredno po svojim stani živi. Viši ko stojiš, globokejši padež, če se v svojim stani pregrešiš. Ako bi bil dolžnosti duhovskiga stanu prav premislil ino jih tako poznal, kakor jih zdaj spoznam, rajši bi bil zemljo oral, kakor mašoval — pravi sv. Vincenc Pavlan. Starej ko sim, bolj to spoznam, ino kmetiškim ljudem pravim, naj bi spoznali duhovskiga stanu imenitnost, pa tudi nevaršino, naj bi za mašnike molili ino jim sprosili od Boga pomoč. Pač gerdo je duhovske zavidati, de pre-dobro živé, še gerši jih opravljati, ako se v čem prigrešé. Grehi pastirjev so nesreča ovčic, ne smeha ampak joka vredni.

Kakor je poslal Kristus svoje apostole po vsim sveti kralestvo božje oznanovat, tako mora biti vsak mašnik pripravljen jiti križam

svet, kamor ga Bog po svojih namestnikah zakliče, zakaj mejniki kralstva božiga so kraj sveta, sveta katoliška cerkev meje nima; po vsej zemlji je vinograd Gospodov, ino u vsacim kraji kder ljudje živijo, rastejo za nebesa terte nevmerjočih duš. To lepo katoliško resnico so mlad duhovni Franc čisto spoznali, se niso na svoj dom vezali, ampak so se z veseljam na Krajsko podali delat v Gospodov vinograd. Kako so pa prišli na Krajsko?

V tistih časih so imeli viši škofji (patrijarhi) v Ogleji po Krajskim, Štajarskim ino Koroškim, po desnim kraji Drave viši duhovsko oblast. Blizo sto let je, kar so iz velike škofije Oglejske dve naredili: eno v Gorici, drugo pa v Vidmi. V naših krajih ni bilo šol, ino redek je bil iz naših krajev rojak, posvečen mašnik. Pošiljali so od laške Gorice ino drugih tistih okoljc duhovnike v naše kraje, ino ni bilo stare fare, kjer bi eden alj mašnika dva ne bila iz Laškiga doma. Veči del so laški duhovni med nami dobro izhajali, ino mladi za starim radi prišli še pred nekoljko petdeset letmi v naše kraje služiti, dokler je bila per nas huda za mašnike. Tako so bili Lah Ciprijani v Horjuli fajmošter, ino so pisali v Vidim po eniga noviga mašnika, naj bi prišel k njim za kaplana. Ker pa on jiti hotel ni, so se gospod Franc Veriti na pot podal, ino so prvi dan po svetim Urbani v leti 1800 srečno v Horjul došli. Alj sromak niso slovenske besede znali. „Bil sim — so djali — mutast kaplan.“ Kar pa človek ne zna, se z božjo pomočjo lahko nauči, ako le hoče ino skerbi, kakor naš nevtruden Veriti.

Težka je bila svoje dni se Slovensine učiti, dokler ni bilo prave pismenosti (slovenske gramatike), ne besednika. Pa kakor bučelica marliva po rožah leta ino pridno sterd nabera, ter delavna toljko nabere, de tudi drugim žlahtniga blaga da, tako so se naš gospod Franc doma od gospod fajmoštra slovensine skerbno učili, pa tudi k farmanam v šolo hodili, prašali ino poslušali, pomnili ino pisali, de so prirastli Slovincov slavni učitel, ino slavni pisatel toljko lepih ino pobožnih knjig. V treh letah so se slovenske besede tako dobro privadli, de so jih o svetim Jurji 1803 k svetmu Petru v Selce v Loško dehantijo kaplana prestavili. Ta služba je bila za njih pretežavna, pastirskiga dela za eniga kaplana preveliko, de bi ne onemagali. Preselili so jih o svetim Filipi 1804 na Kerko, na spodno Krajsko, kjer so dve leti služili skerben ino priden kaplan. Gospod Poderžni, škofovi tajnik so gospod Franca pridgvati slišali ino se z veseljam prepričali, de če ravno rojen Lah, bojo Krajncam zali

fajmošter; tako lepo jim je slovenska beseda tekla ino duhovska zastopnost sjala. Poročili so jim namestno faro svetiga Mihela v Rovtah blizo Verhnike v leti 1806, katero so šest let čedno po stezi keršanske pravice vodili skerben pastir. V leti 1812 so prišli o svetim Jožefi v Horjul za fajmoštra. Ljubljen od svojih ovčic, od svojih tovaršev poštvan, od viših po zasluženji veliko obrajtan, so Bogu ino ljudem čedno služili.

Njih noša je bila po duhovsko, njih zaderžanje nedolžno ino pošteno. Več je služba njih jiskala, kakor pa oni službe; njih zvestoba jih je lepši priporočala kakor še toljke ino take zvedočbe, katire se prepogosto ložej izprosijo kakor zaslužijo, ino so rade pisan plajš lastne slabote.

V Horjulu so začeli delave v Gospodovim vinogradi po njih besedi kakor mutast kaplan, v Horjuli so tudi kakor zgovorn ino skerben fajmošter od leta 1812 do 1840, celih osem ino dvajset let doslužili k velikimu pridu keršanskih duš, nevtruden učenik v pismi kakor v besedi. Koljkor so vtegnili, so za polepšanje zemlje duhovske ino telesne skerbeli. Pero ino pa vertnarski vinjek bila sta njim nar ljubši orožje. Moliti ino učiti, pisati ino drevje žlahniti bilo je fajmoštra vsakdanje delo. Dopoldne si jih najdel v duhovskim verti pisati pobožne bukve ino sjati seme besede božje na zemljo slovenskiga ljudstva, po poldné si jih najdel v farovškim verti sadunosno drevje saditi, cepiti, pa tudi rože zalivati. De bi Horjulski veči vert (ograd) imeli, so k poprejnimu vertu zemlje dokupili ino tak čedno osadili, de ga je bilo veselje gledati; pa ne le gledati, ampak tudi kaj zavžiti; zakaj nar žlahntnej sadja so nasadili, zaraniga ino poznejiga, de če je letvina za to, se ob vsaki dobi sadja ima. Po zasluženji njih je kmetijsko društvo med svoje vude povzdignilo. — Blagor mu, kdor si z pridam kratek čas dela; on družu dobro z veselim, lepo z hasnovitim, on svet polepša ino poboljša kakor naš priden fajmošter.

Ako pa vsajeno žlahntno drevje dober sad rodi, nosijo čedno ino vbrano spisane bukve še boljšiga, ne le za ene dni ino leta, ampak za celo večnost. Ino je hvale domorodic vreden, kateri piše v jeziki maternim, tak dvojne hvale veljá kdor se ptujiga jezika tako dobro izuči ino v njim toljko popiše kakor naš častiti Veriti Franc.

Nar imenitnej njihovo delo je: Življenje svetnikov za vse dni celiga leta, čveterne bukvi natisnjene v Ljublani prvič v leti 1828, vdrugeič 1831. Življenje svetnikov je oživlen svet évangelj,

branje za kristjane zlata vredno. Trudili so se že za to delo rajni častivredni Mihael Hofman, nekdanji korar v Novim mestu, prav pobožen svetoželjn gospod, od katerih imamo duhovske Eksercicije v Ljublanu natisnjene 1839. Kar so pa oni lepo začeli, so Franc Veriti srečno izgotovili, svete bukve, katire vsakaka bogoljubna duša z veseljam bere, posnemaje lepe izgledu ino nauke božjih prijatelov.

Drugo slovensko delo je bilo: Razlaganje svetih evangeljev za vse nedele ino praznike leta, natisnjeno v Ljublanu 1830. Dobro je to branje za vérne v saboto večer, de se pripravijo za prihodno nedelo ino praznik k sveti službi božji, vejo kateri evangelj se bo čital, de ga bodo ležej razumili, ker se le malokaj v cérkvi sv. evangelj razlaga. Še bolj služijo te pobožne bukve bolnikam, alj pa tistim kristjanam, kateri po zini v cerkvo ne morejo, de doma preišlujejo besedo božjo, po tim se v duhi z keršansko srenjo sklenejo ino opravijo mašne molitve alj pa sv. roženkranc domá.

Tretje delo je: Ker. Kat. Nauk za odrasene ljudi. V. delov. V Ljublanu 1834. Ta obširn katehizm ni le kristjanam pripravna šola, ki se želijo keršanskiga nauka prav na tenko učiti, ampak je tudi mladim duhovnikom velika pomoč. Težko te bukve pridgarji pogrešajo, ker v njih vse vérne ino djanske nauke lepo razložene, pa tudi vse te katolške resnice po besedah svetiga pisma, cerkvenih učeníkov ino zborov obilno dopričane najdejo.

Spisali so za svet postni čas: Premišlovanje Kristusoviga terplenja. Tudi za kratek čas so pisali povest nauka polno po imeni Feliks na voski ino široki poti, v podobi pokazaje, kako se grešniku ino kako pravičnimu v življenji godi. — Eno poslednih pisalskih del je: Perpravljenje k smerti. Pisali so jih korar v Novim-mestu ino dali v Ljublanu natisniti 1841. Veliko so popisali, kar še ni na svetlo prišlo; zakaj pero ino vinjek so neprenehama priden delave v rokah imeli, dokler jih ni Gospod iz dela na plačilo poklical.

Njih slovenska beseda je bila vglajena, lahko vsim zastopna, slovenšina je čedna, ne preolišpana, ampak modro osnovana. Duh pisanja scer ne leta visoko, pa globoko v serce gre. Posvetniga lišpa v njih pismih ne najdeš, pa dobro zerno pobožnosti te bo oživelu ino vnelu za pravo keršansko življenje. Pisarija Veriti Franca je sadunosniku podobna, ki ima lepši sadje ko cvet. Hvalo jim vsak keršanski domorodic vé.

Vsak priden delave si pa na večer počitka želi, saj nekoliko odehniti prej ko zaspi, ino se pripraviti k sladkimu spanju. Tudi Veriti naš so željeli na svoje stāre dni v častito družbo kanonikov (korarjov) v Novomesto priti. Milostlivi Ljublanski knez ino škof so jih radi v to službo odločili, ino svetli cesar jim to čast blagovoljili. Na svetiga Urbana 1840 so se v Novomesto preselili, ne počivat, ampak po svoji moči lepo pridno v družbi častitih tovaršev delat dokler še sonce življenja sija ino za gore smerti ne zajde. Radi so oznanovali besedo božjo, pisali ino brali, pa tudi vert obdelovali; ako za sebe ne, pa za druge; kakor mož pravičen, ki samo sebi ne živi, ampak lepo za vse skerbi, de bojo drugi kaj prida imeli, če ravno njega med njimi ne bo.

Naj bi človek ne pozabil de ni na tim sveti doma, se na dolgo pot odpravljaj ino se ložej ločil tiga sveta, mu dober Bog na stare dni križe ino težave pomnoži. Tudi častit gospod Veriti so šest let pred svojo smertjo hudo zboleli (voda se jim je zapirala); ino prijatli so mislili de ne bojo več trave teptali. Alj tudi skuz temne oblake še včasih na večer sonce prijazno pogleda; kakor so Veriti še zopet toljko ozdravili, de so pogosto sami djali: „Bolj sim zdaj zdrav kakor sim bil pred svojo boleznjo.“ Alj stara bolezn se rada ponovi in po navadi vsakokrat huji pride, dokler človeka ne vmori. Preteklo zimo jih je zopet una nevolja napadla, ino spomlad (v vigradi) leta 1849 so večkrat potožili, de so če dalje nevečnej ino jih moč zlo zapuša. Alj priden delave v Gospodovi žetvi niso pridge opustili kedar je versta njih zadela; samo posledno nedelo pred smertjo si niso upali na leco (kancel). Voda se jim je po žvoti razcedila, zdravniki jim niso dalej pomagati mogli; k Bogu so se torej obernili ino z svetmi zakramenti prevideti dali, spoznaje de njih posledna ura doteka. „Velike bolečine terpim — so djali — pa hvala Bogu, de mi jih da tako lahko ino voljno poterpeti.“ — Pač je poterpežljivost na stare dni nar boljše zdravilo; ona zdravi dušo za prihodno življenje, v katerim bolezn ino smerti ne bo. Alj le tisti lahko na posledno uro poterpi, kdor se svoje žive dni terpeti uči.

Še eniga veselja so pobožen Veriti včakali. Na svetiga Areha (15. maliga serpana) so Ljublanski milostivi škof ino knez v Novomesto birmat došli ino hitro poprašali, kako gospod Veriti izhajajo? Ko jim povedó de z njimi h kraju gre, se na ravnost podajo bolnika objiskat, ker so jih radi imeli. Poprosili so milostiviga viši Pastirja naj jim Oni apostolski blagoslov (papežev žegen) milostivo

podelijo; kar so jim blagi škof prav radi storili. Lehka ino mirna jim je bila na to posledna noč. „Srečen sim, so djali v jutro po tim, de sim od svojiga škofa to milost dosegel; današni dan bom pa tudi ta svet zapustil.“ Kakor so rekli, se jim je tudi zgodilo.

Dvanajsta ura 16. maliga serpana je minula, ino Veriti začno vmirati. Eden njih zvestih tovaršev jim posledne molitve vmerjočih molijo, ino ob treh po poldne so mirno v Gosposdi zaspali. Njih smert je bila vsih znancov ino prijatlov žalost. Tudi milostivi škof so šli pred svojim odhodom rajniga poškropit, ter so se žalostni dalej podali. Ino komu bi se ne tožilo po toljko pridnim duhovskim pastirju!

Posledno izporočilo rajniga Veriti Franca je nam nar lepši priča, de so bili mašnik po volji božji ino postavah svete matere katolške cérkve. Niso veliko zapustili, ino tako je prav; saj duhovsko blago nima po smerti nobeniga teka; kar so pa maliga imeli, so za pošteno pogrebšino ino sedmino, kar še ostane na svete maše isporočili. Kar jim na davkih gre, naj bo za vboge. Svoje slovenske bukve so sporočili svoji poprejni čedi v Horjuli, kar je latinšine ino pa rokopisov ne natisnenih, so mladim duhovnim novo posvečenim — laške bukve pa škofiji izročili.

Nar lepši dota pa, ktero so rajni prečastitlivi Franc Veriti vsim Slovincam zapustili, so njih lepe, pobožne bukve, ki so jih spisali. Berimo jih, ino pa pomnimo v hvali moža, ki so po svojih pismih nas vsih učitel. Bog daj, de bi v nebesih tudi za nas prosili!

— 1831 —

III.

JAKOB KOŠAR

SLAVNI DUHOVNIK SEKOVSKÉ ŠKOFIJE.

„Kratko je živel, vonder veliko časa izponil.“ Modr. 4.

Rajni so se rodili 2. mal. serpana leta 1814 pri sv. Jurju na Ščavnici. Malih šol so se v Mariboru viših pa ino bogoslovja v Gradcu izučili. Služili so per Mariji Troštarcu zvunaj Gradca, kde so bili Slovincam na božjim poti spovednik. Viši pastir so učeniga,

pobožniga duhovnika k sebi vzeli. Veliko dobriga so v tej svoji častiti službi posebno Slovencom, svojim rojakom storili, kjer so tudi bivši dvorni kapelan knezo-vladika Romana 13. mal. travna 1846 po dolgi belezni mirno v Gospodu zaspali v 32. letu svoje starosti ino v 8. duhovskih opravil. Njihove bogaboječosti, gorečnosti za čast Božjo in izveličanje duš, njihove ljubeznive priljudnosti ino posebne dobrotljivosti do vbogih, njihove učenosti ino rodoljubive iskrenosti popisati nije tukaj moj namen, ker se bojim z preslabimi besedami narisati življenje zvestiga duhovnika ino gorečiga domorodca za prid sv. matere cérkve in izobraženje „predragih svojih Slovincov.“

Zato naj rajnimu bode ta le pesmica v spomin:

RAJNIMU DUHOVNIKU.

Oči mu zatisni temne,
Vsi mu željno sladke mir,
Križ mu v roke dajte mertve,
Našiga življenja vir —
Tam pri sercu naj mu bode
Vselj je terkalo za nja;
Venčajte mu jasno glavo,
Hvalita je le Bogá.

Mertve ude v belo halo,
V albo je povijte vse,
Bela barva bo slovela
V rajú, čisto le serce; —
Poti je nedolžne hodil,
Torej belo halo mu,
Kot' blišči se mlada zora
Kot' danica revnim tu.

Terdno mu pojas privežite,
Daleč pelja njegov pot —
Tak popotnik se pripravlja
V ptuje zemle dolgi hod.
Sveto olje krepí ude,
Moč mu deli sleduokrat,
On si jiskal je tovarša,
Ki ga vodi kakor brat.

Roko naj manipel kinči,
Scer ni treba robca več,
Solz nikdar več nede tožil,
Tug ga rešil smertni meč;
Naj mu bode u znamenje,
Da je bil služavnik zvest,
Da je v opravih svetih
Vselj ohranil čisto vest.

Štolo mu rudečo dajte,
Kazulo ogrinte mu,
Tako ga h pokopu neste,
Kakor služil je Bogu;
Daroval je čisti aldov,
Neomadežan Bogu,
Slavo j' prepeval vedno
Vsikdar samo Večnemu.

Svitte mu na slednem potu,
Od vsih vzal je že slovo,
Svete vére luč ga pelja,
Dobre dela gor v nebo.
Lehka naj mu bode zemlja,
Sladke bodi njemu mir;
Tam v nebesah gleda Boga;
Bil je ovčie zvest pastir.

Verh na grob mu križ postavte,
Spomenik naj lepši je;
Žalosti le vse pozab'te
Sladko spava mu serce;
Ti prijatelj kar ne plakaj,
Vtihnite vsi zvonovi,
Domovina solz ne takaj;
Sin, prijatelj mirno spi.

Tam postel'ite vi pastiru
Na zeleni tratici,
Med pokojno svojo čedo
Blizo vsaki ovčici;
Da pastir in čeda pride,
Kdar nas trombe glas zbudi,
V belih halah k sodbi sledni
In na vek se veseli!

Razlog.

— 1831 —

JOŽEF ZORE,

MOŽ PO VOLJI BOŽJI, INO KERČMAR DE MALO TAKIH.

Na levim bregi Save, četertinko ure spod zidaniga mosta, terdo na cesti, ki skoz Loko naprej v Zagreb pelja, Zoretovo poslopje stoji, zala hiša in gostivnica po dolgim in širokim znana. Tukaj se je rodil, živel in vmerl Jožef Potočin, po domače Zore imenovan, ki je bil mož po volji božji, pravičen in pošten, de je malo takih. Zasluži, de se mu v Drobtinceah spominik postavi.

Njegovi brumni in borni stariši mu niso imeli ne dnarja ne premoženja veliko zapustiti, zapustili pa so mu obilno lepih naukov, strah božji mu v serce vtisnili in po naukih sv. vére mladenčca izkojili. On je pa tudi rad slušal kar so ga učili, rad vbogal kar so mu velevali; priden bil na deli pa tudi priden v molitvi in v službi božji. Nikolj kaj slabiga ni bilo čuti od njega, in starej ko je bil, bolj moder je prihajal. — O naj bi otroci prav spoznali, kako velik dar božji so bogaboječi skerbni stariši, vse drugač bi vbogali in jim hvaležni bili! — Kaj pomaga vse drugo, ako praviga keršanskiga poduka ni? Dnarji se lahko vkradejo, zemljiša dostikrat zapravijo; le kar se v mladosti naučimo, nam zmiraj ostane, tiga nam nihče vkrasti ne more. Ino kdor očeta in mater prav spoštuje, bo od Boga pogosto že na tem sveti oblagodarvan, kakor je tudi Jožef Zore bil.

Bogu in ljudem ljub je odrastel, zmiraj tiho in mirno živel, ni z drugim spolam gerdiga znanja delal alj po noči voglaril kakor sedajnih fantov veliko zna; vender je v srečen zakon prišel, in

tudi per njemu se je dopolnilo, kar sveto pismo pravi, de dobra ženka bo le tistimu v zakon dana, ki njo zasluži skoz svoje dobre dela. Barbika iz sloveče Klembasove hiše nad zidanim mostam je bila njegova nevesta, njegova zvesta žena in tovaršica na poti življenja. Eniga serca in eniga duha sta bila, u vsih rečeh popolnoma v božjo voljo vdana, in pokojno kakor pohlevna voda po potoci so njune leta tekle. — Pač blagor možu ki dobro ženo v dar dobi; ona veči ceno ima, kakor polne škrinje dnarjev! Oj mladenči in deklīči! ako hočete srečni v zakoni biti, varite venc nedolžnosti, de ga k poroki ponesete; kdor v svojim samiskim stani razvujzdano živi, je podoben mladimu drevesu, kateriga červ jé; nič prida ne bo iz njega. Le pošten mladenč zamore dober oče biti, kakor je rajni Zore bil.

Priden gospodar je vedno skerb imel za otroke in posle. Po kerčmah pohajkvati alj per goreah v tovaršiji pijanih bratov bokale prazniti, kakor nekateri kmetje tudi v tistim kraji navado imajo, mu ni bilo mar in tudi ni časa imel. Zmiraj si je kaki opravk dati vedel, k vsakim delu urno segel, pa tudi prijazno stregel popotnikom, ki so se per njegovi kerčmi oglasili. Imel je vsaki čas dobro zdravo pijačo, je z malim dobičkam zadovoljn bil, in kmalo je slovela za Savo njegova hiša in blizo in daleč v dobro ime prišla tako, de je vse k njemu vrelo in mu ni trebalo oštarijskiga kazala. Ino ker je v svoji brumnosti Boga vedno pred očmi imel, ga je tudi Bog vidama blagoslovil; karkolj je počel, mu je po sreči šlo in blago in premoženje v rokah raslo.

Marskateriga sicer bogastvo zmoti in v zaderge hudičove spelje, marskater se napihuje in baha z polno mošno dnarjev in revniga soseda zaničljivo gleda, pozabi Boga in dušo in se ves na časne reči naveže; alj rajni Zore ni bil tako neumen; on je bil modre bistre glave, je spoznal praznoto in minlivost posvetniga blaga in dobro vedel, de pred Bogam le sveta čednost velja, in de svilnata obleka v njegovih očeh nobenimu cene ne da.

Pohlevno se je nosil in ponižno oblačil po tačasni šegi modrih ljudi. Njegova srajca in suknja za vratam nikolj robca niste imele,opersnika (lajbiča) nihče ni vidil na njem; pa tudi raztergan alj vmazan ni hodil, temuč zmiraj čedno in spodobno opravljen, kakor gre za takiga moža. — Ino kakor je živel on, je privajal tudi otrōke svoje, z katerimi ga je Oče nebeški obilno obdarval. Koliko otrok ravno je imel sam ne vem; nekoliko jih je že malih pomerlo,

eden mu je v Savi vtonil, za katerim je veliko veliko žalost imel; dva sina pa in sedem hčer je lepo odrastilo. Oštarije so otrokam posebno dekletam v veliko nevarnost. Vsake baže pivci pridejo, mnogi ptujci gerdo kvasijo mlade ljudi pohujšvaje; vender Zore je bil njih vidni angel varh, vedno čul nad njimi, za nje molil in z božjo pomočjo vse pred zapelvanjam obvarval in s kruham preskerbel.

Vsak večer po zimi in po leti, če je le kolikaj mogoče bilo, je ž njimi svet rožnikranc molil, vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik v cerkuv k pridgi in h keršanskim nauku jih poslal, pa tudi sam vselej šel in pazljivo gledal kako se zaderžijo. — Ena njegovih hčer si enkrat brez njegoviga vedenja nekoliko po novi šegi obleko omisli, se skrivaj napravi in v cerkuv gre, ter meni, de oče nič zvedeli ne bodo. Alj oče Zore jo kmalo zagleda, se čudi in čudi, in svojim očmi verjeti noče, de bi to njegovo dekle bilo. Poln pravične jeze se domu poda, hčer pred se vzeme, in ojstro zaropotata. Brez pomude je morla tisto oblačilo prodati in dnarje njemu odrajtati. — Ena druga njegovih deklet si je za jopco sukna kupila in v Ljublano poslala po svoji sestri, ki je blizo tam omožena bila, de bi mestni šivar prav lično ji naredil. Ne vem ali je sukna zmanakalo alj kaj; sestra piše in pismo očetu v roke pride, in tudi ž njo hudo rajtengo ima. Per tisti priči mora v Ljublano pisati, sukno nazajvzeti, in jopca je bila v domači hiši prirezana in narejena. — Prav je imel; vsaj ni veči nevaršine za mlade dekleta, kakor je nečimerna obleka. Dokler se ponižno nosijo, nima peklenšek nobene oblasti do njih in v božjim varstvu so; kader pa začno se lišpati, šopiriti ino domače priprave se sramovati, jih milost božja že opuša in kmalo zapelivcam v roke padejo, ki jih popolnoma spačijo in dostikrat časno in večno nesrečne storé.

Dvema njegovih deklet je bilo per sv. kersti ime Marije dano; in kō so včasí pivci eno alj drugo po nemško zaklicali in rekli „Mari!“ ga je vselej nevolja prijela, in se je potožil rekoč: „Mi imamo le eno Marijo, katera je v nebesih; moje dekleta pa so le Mice.“ Povejte, ali ni bil mož vbogi v duhi? zato pa tudi terdno upam, de je v nebeskim kralestvi.

Pazno je gledati hodil, ali se njegove hčere, ki so pivcam stregle, sramožljivo zaderžijo? Ako je le nekoličko zagledal, de se kdo ž njimi norčovati alj cukati hoče, je že bil v sobi; le pogledal jih in šle so, naglo kakor bi bil pihnil, in ni jih bilo več nazaj.

Zvečer, ku je ura deset odbila, so vsi ležat šli; samo on, če je še kaj gostev imel, je per njih posedel, sem ter tje kako besedo rekel in z lepo jih odpravil. Ni bil kakor veliko kerčmarjev je, ki celo noč, če le pivcov imajo, vino na mizo nosijo; pijancov in zapravlivcov ki se na brado zalivajo, ni redil, in fantalinov, ki ženske napajajo, de jih ložej omotijo in preslepijo, per njem ni nobeden piti dobil; ni hotel jim potuhe dajati in njih greha deležen biti. — Slabe kerčme, kjer gospodar in gospodinja nobene vesti nimata, so nastave hudičove sosebnost za mlade ljudi; koliko dekličev bo v njih pretantanih in ob devištvu perpravljenih, ki se potem milo jočejo in zdihujejo, pa prepozno. Naj bi vrade vsim takim kočam pravico vinotoka vzele, v zlate bukve z zlatimi čerkami bi jih rad zapisal.

Zore je bil tudi zelo moder in resen v svojih pogovorih. Vpričo njega ni smel nihče kaj slabiga ziniti, ne ljudi opravljati, ne zoper sramožljivost alj véro govoriti; brez odloga ga je zavernil, naj je bil kmet alj gospod. Bil je mož beseda; kar je rekel je bilo gotovo, in kar je obljubil, se je vsak lahko zanesel, kakor bi pribito bilo. Vse ga je v časti imelo, ne samo v srenji in v fari, marveč daleč okrog se je od njega in njegovih lepih lastnosti govorilo. Clo rajni škof gospod Franc Cimerman so se enkrat per njem oglasili, vidit in poznat moža, od kateriga so toliko lepiga čuli.

Kmetje so mu sploh „oče Zore“ rekli, in če je kdo kaj prodati imel, žita, masla alj kaj drugiga taciga, se ni za kup poganjal; oče Zore so mu vselej toliko dali, kolikor bi bil drugod dobil. Eniga dne sim nekiga kmeta srečal, kateri je mernik pšenice k njemu na prodaj nesel, in poprašaje ga, počim de je pšenica, mi odgovor da: „Ne vem; mi bodo že oče Zore povedali.“ — To je lepo in veselo slišati; tak mož je zlata vreden.

V svojim blagostani pa tudi revežov in cêrkuv ni pozabil, in nobeniga brez dara od hise pustil ni, rad z dnarjam pomagal in posodil ko je vidil znance v potrebi; obrestov pa nikolj hudo terjal ni. In kakor star Tobija je tudi on svoje otroke učil: „Kakor premorete, bodite milostlivi; če bote veliko imeli, veliko dajte, če pa malo imate, tudi malo z dobrim, veselim sercam dajte.“ Kerstni in birmski boter alj kumej je tolikim bil, de že sam ni vedel kolikim. Kedar niso mogli botrov naprositi, sta pa oče Zore in njegova žena pristopila. Bil je angel božji za tiste kraje in njegov spomin ne bo vgasnil. Alj človek od žene rojen, veli brumen Job, le kratko časa živi in je mnogim nadlogam podveržen. Tudi oče

Zore je pešati in bolehati jel. V leti 1841 okolj velikenoči se mertvoud oglasi in ročno je svojo hišo oskerbel in z sv. zakramenti se previditi dal. Veliko tednov je ležal, pa poterpliv kakor je zmiraj bil, je bil tudi v bolezní ves u voljo božjo vdan, je rožnikranc neprenehám molil in nobena nevolja ni skalila njegoviga miliga obraza. Star 75 let je mirno v Gospodu zaspal in svojo čisto dušo nebeškímu Očetu izročil. Pred sv. Lovrencam en dan so njegovo truplo v zemljo zagernili; in ko so njegov fajmošter, sedajni dehant v Vidmi, gospod Anton Reic, ki so ga v njegovi bolezní pogosto obiskovali, na njegovi gomili mertvaško besedo rekli, je bil med vsim pričjočim tak jok in stok, kakor bi bili vsih očeta pokopali.

Nate fantje in možje, kmetje in posebno oštirji, in berite večkrat, kako je rajni Zore živel. Ne tožujte zoper hude čase, časi so nedolžni; le zaderžite se, kakor vas sveta véra in zdrava pamet uči, in spet bodo dobri časi in vi srečni tu in tam.

Jožef Rozman.

1851

VEROZVESTOST INO VELIKODUŠNOST MARIJE ŠKOCIJANSKE KRALICE ¹⁾.

Še nikdar se dogodivščina bolj na zlo obračala, prigodki bolj izopačevali niso; nikdar se še hudobnost premedenejših zvijač poslužila, toliko laži in obrekovanja si dovolila ni, kakor v življenjopisu nesrečne Marie Stuart kraljice škocijanske. (Škocija je sdaj sjedinjena s Angležkoj.) — Podkupleni pisavci ino prilizavni hvallivci angležke kraljice Elizabete, ki so iz te kérvožejne (kervolačne), nasladne vladarce na vso moč krepostnovitežko ino veliko kraljico storiti hoteli; tudi znevéreni katoličani, ki so Mario sovražili, ker je u véri stanovitna ostala: vsi so se poganjali z svojim obrekovanjem ino najlepše nakinčaními lažmi uno povzdignuti, toto (Mario) osumniti ino pred svetom osramotiti.

Med tem pa je vemdar bilo zgodopiscov, ki so istino (resnico) popričati hoteli, ino so Marii čast otéli. Izmed téh pisavcov se

¹⁾ Poslovenil Jernej Ciringar.

Drobtince za novo leto 1850.

osobito odlikuje Vilhelm Kamden, kateri akoravno kalvinjan je vendar jako nepristran pisavec bil; on je iz zanesljivih vesti ino nezavéržljivih pisem svojo dogodivščino spisoval. Iz njegovih del hočemo slovenskim čitavcom (bravcom) v razgled nektere ustmene ino pismene besede te nesrečne kraljice iz njenih poslednih dni priobčiti.

Zastonj ino večkrat je Maria svojo nedolžnost popričevala v listih do kraljice; zagovarjali in opravičevali so jo možje, v ječo k njoj poslani, da bi jo zaslušali. Po dvajsetletni ječi je bila od zgol samih njoj sovražnih sodnikov kriva spoznana pregreh, katerih so jo dolžili, najmer: „da namenuje kraljico, angležko kraljestvo ino vero (krivovero) pogubiti.“ Obsodbo potvérdi parlament (sbor) od Elizabete ravnán ino gospodovan. Trije povéreniki (komisari) ji obsodbo oznanijo. — Maria se tega oznanjenja celó nič ustrašila ni, temoč je s povzdignjenimi proti nebesam očmi ino rokami Boga zahvalila za to odločeno obsodbo. Hitro prosi za mēšnika, da od njih sakramente pokore ino sv. rešnjega telesa prējme, ter se po njihovi voditvi k smerti pripravi. — Katolskega mēšnika, kteroga je zahtevala, ji odrečejo, ino ji pošlejo zneverenoga škofa z jednim predgarom, katerih pa ni vzéla. Na dušno leta 1586 so k njoj poslani povéreniki njo vsega kraljevoga kinča oropali. Na to silovitost (okrutnost) piše Maria sledeči list do kraljice:

MOJA GOSPA!

Iz celoga serdca hvalim Boga, da se mu je dopadlo, težavno putovanje mojega živetja po vaši obsodbi dokončati. Ne želim, da se moje živetje podaljša, ker sem uže predolgo njegove bridkosti pokušala. Samo to prosim od Vašega Veličanstva, da, ker od nekterih gorečih ministrov, ki v angležki državi najvišje časti uživajo, nikakšne dobrotnosti upati ne morem, da se samo od Vas, in od nobednoga drugoga sledeče prošnje izpolnijo. Ker upati ne morem, da bi me na Angležkim po katolskih opravkih in obredih pokopali, katerih (obredov) so se stari kralji, Vaši ino moji prēdedi nepremakljivo deržali; ker so se v Škociji grobovi mojih prēdedov osramotili, ino njih pepel se raztresel: Prosim pėrvič: naj se moje telo, poklem so se moji sovražniki moje nedolžne kervi napojili, po mojih služebnikih v kakšno sveto deželó prēnese, ino se tam pokople, osobito pak u Francozkoj, kde kosti kraljice moje predrage matere počivajo, da to ubogo telo, kteromu niso nikder mira dali, dokler je sdruženo bilo z mojo dušo, (da to ubogo telo) saj nekda mira naide, kad bude ločeno duše. Drugič: zared (zavoljo) nekšnega

straha, ki mi ga je zavdala samosilnost (stiranje) tistih, katerih oblasti ste me izročili, prosim od Vašega veličanstva, ne dajte me na skrivoma umoriti, temoč nazoči moje družine ino drugih, ki zamorejo posvedočiti (popričati) mojo vero ino pokorščino do prave čérkve, ino (posvedočiti) konec mojega življenja, poslednič besede iz mojih ust ino posledne izdihleje mojega sérca proti krivičnoj obsodbi; ako bi moji sovražniki utegnili kaj razglasiti. Tretjič prosim vas, dovolite moji družini, ktera mi je u tolikih težavah tako zvesto (véрно) služila, dovolite ji, da se prosto preseliti sme, kamo se hoče; dovolite ji tudi užitek mojega pičlega premoženja, ktero je moje siromaštvo v moji posledni odločbi jim sporočilo. — Zarotim Vas, moja gospa! pri kervi Jezusa Kristusa, pri Vaši žlahti, pri spominu Henrika VII., našega občega očeta, ino pri naslovu (časti) kraljice, po katerim se imenujem kraljica do svoje smerti, nikar mi ne odrecite tako pravičnih prošnjah, ino posvedočite mi to po vlastnoročnem pismu. Hočem tedaj umreti, kakor sem živela.“

Vaša povdana sestra ino vjeta Maria, kraljica.

Ne vé se, jeli Elizabeta to pismo dobila, ali so ga njeni ministri utajili; gotovo je, da nikakvoga odgovora naiti ni bilo.

Izvérsenje obsodbe se še je, k veliki nesreči uboge Marije, trí mesce odložilo. 17. Svečana 1587 se ji je vemdar po grofu Šrewsburi u družbi drugih Lordov (velikašev) ino dvuih rabelnov oznánilo: kraljica angležka s deželskimi stanovi vred je potrebo spoznala, da se proti njoj (Marii) izrečena obsodba zutra v jutro rano izvérsi. Maria spervoga prestrašena, odgovori poslancom vemdar z veselim še celó smehlajočim licem: „Jaz nebi bila mislila, da bi moja sestra kraljica tako daleč bila zabloditi mogla; ker pa je vemdar njena volja takó, bodi mi smert, po kateroj je vsem mojim težavam konec, čez vse dobrodošla. Kako zamorem še duže svojo dušo vediti brez večnega veselja, ktera (duša) prebiva u telesu, ki ne more od rabelnove roke ne mahleja preterpeti?“ — „Zraven tega pa pokličem nebo ino zemljo za svedočbo svoje nedolžnosti, in edino, kar me pri tej zaničlivi smértili tolaži (téši), je, da u veri svojih prèdedov umerjem. Jaz prosim Boga, naj mi on po velikosti mojih strahov tudi stanovitnost pomnoži, naj on smért, ktero terpela budem, za spokorjenje mojih grehov sprejme.“ Njena prošnja za spovednika pa ji je bila odrečena, „z grozovitnostjo“ piše Kamden, „ktera med kristjani še takrat navadna ni, ako največega hudobnika umorijo.“ — Namesto katolškega méšnika

so ji namenili doktora Fletchera, kteroga pa je ona serdito s temile besedami si prepovedla: „Bo pa tedaj Bog moj tolažnik!“ — Eden izmed komisarov grof Kent njeni najhujši sovražnik na to njeno prepoved (da si je krivovérnega predgara prepovedla) luto (hudo) razserden, reče Marii te pomenlive besede: „Vaše življenje bi bilo naši veri smért, ino Vaša smért bude njoj (veri) življenje.“

Po tem prizoru (nastopu) je začela Maria mirno ino premišleno k smérti se pripravljati, takó (kakor njeni zgodopisec govori), „da najvadjenejši redovnik (kloštérski duhovnik), ki je kroz 30 let smért védno premišljal, nebi bolje bil mogel.“ — Zvečer je nekaj pojédla, rekši, ki je to potrebno, da iz pomanjkanja telesnih moči njene živivne moči ne oslabijo, da njeno obličje zutra nikakšne slabosti ne ovadi (izda), ktera bi za njo bila nedostojna. Svojega vráçitela Bourgoina je vprašala: Néli opazil iz govorenja poverenikov (komisarov), kakó močna da je istina (resnica)? „Pravijo,“ je rekla, „jaz moram umreti, ker sem se zaklela, Elizabeto umoriti: grof Kent pa je u mislih imel, jedini uzrok moje smérti je strah, da nebi jaz krivoveri nekda na rep stopila. Moja prava pregreha je potem takim moja stanovitnost u veri, drugo je le odeja; moja smért je tedaj le slava, ne kazen (kaštiga).“

Po kratki večerji ino po sérdčnomilem pogovoru (nastopu) z družinjo, u kterim je od nje slovo vzela, svoje piçlo premoženje med njo razdelila, njo za svoje pomote odpuščenja prosila ino potolažila: je pisala 3 liste. Jednoga kralju francozkemu Henriku III.; drugega vojvodu od Guize, oba skoro jednakega zapopadka; tretjega svojemu spovedniku. — List do prvoga se takole glasi:

MOJ GOSPOD SVAK!

Pokehdob je Bog, kakor z vso ponižnostjo verovati moram, za spokorjenje mojih grehov dopustil, da na Angležko pridša, tej (angležkoj) kraljici, svojoj tėti v naročje se véržem, bila sem preko 20 let v jeçi, konečno od nje ino njenih deržavnih svetnikov k smérti obsodjena. Prosila sem, naj se mi moje pisma, ktere so mi bili odvzeli, zopet dajo, ker sem hotela svoje sporoçilo vréditi. Potem sem želela, da se moje razdušeno (mértvo) truplo u Vaše kraljestvo prenese, u kterem čast imam, kraljica, Vaša sestra ino kérvna žlahtnica biti; pa kakor moja nesreča brez utéhe (tolažbe), ostanejo tudi moje prošbe brez odgovora. Denes po obedi se mi je oznánilo, da zutra v jutro ob 7. uri se nad menoj ko najhudnobnejšoj tega svetá, obsodba izvéršila bude. Né mi mogoče, Vam obsirno

povedati, kaj se je vse pripetilo (prigodilo). Bodi Vašemu veličanstvu dovolj, mojemu vračitelu ino mojej družini v tem verjeti, od katerih predumim (mislim), da so verjetni. K smértni sem celo pripravljena, ino jo budem pri svoji nedolžnosti zaničovaje sprejela, kakor sem jo s poterplivostjo pričakovala. Moje rojstvo, po katerim sem pooblastjena angleško kraljestvo si prisvojiti; ta moja pravica ino katolška vera ste uzrok moje obsodbe; akoprem (akoravno) obrekovanje te uzroke skerbno zakriva, ino druge razglasuje. Vzeli so mi tudi mojega milodarnika, ino sdaj me še spravljajo ob tolažbo (utého), ktero sem od spovedi ino sv. poputnice pričakovala, ino me z vso silo silijo, pomoč ino podučenje od njihovih predgarov sprejeti; pa nikdar ne bodem nič učinila, kar bi za moje rojstvo ino za mojo vero bilo nedostojno. Téisti, ki Vam bodo pripovedovali, kakó sem umerla, bodo Vam posvedočili mojo stanovitnost. Še jedno mi preostane, Vas prositi, da, ker ste vsikdar mi svojo ljubezen zagotovljali, mi taisto sdaj skažete kroz to, ako za me kak najkristjanskejšo kraljico, ktera katolška umerje, moliti zapovéte; potem da Vi, ker jaz vsega premoženja znébljena iz tega svetá se ločim, (da Vi) moji ljubi družini nekakšno povračilo dati blagovoljite. Kar mojega sina utiče, priporocim ga Vam na toliko, kak si on zasluži, jer za njega nemorem dobra biti (porok biti). Svojo breztolažno družino še enkrat Vam priporočim, in ako bi Vaše Veličanstvo še za me toliko darovati (žértvovati) hotelo, da se kakšen mali samostan (klošter) postavi ino tam kak primerni milodar razdeli; potem bi Vi bili uzrok, da bi moja duša s tem obilnejšimi zaslugami okinčana pred Boga prišla. Prosim Vas to Jezusu Kristusu v čast, kteroga budem tudi odmah po svoji smértni za Vas prosila — ko Vaša, moj gospod svak!

najpovdanejša svakinja ino vérnoserdčna sestra

Maria, kraljica.

V listu do spovednika se je na kratkoma tako izrazila: „Zared vere sem denes težko skušnjavo terpela. Domišljevali so si od mene, po krivovercih me téšiti (tolažiti)! Od Bourgoina ino drugih budete zvedli, kako zvesto sem vero spoznala, ino kako v njej umreti kanim. Prosila sem, da se Vam spovedati ino presveti sakrament od Vas prejeti smem, pa to so mi grozovitno (vkrutno) odrekli. Né dovoljeno, da se moje telo dalje prenese; ravno tako tudi ni dovoljeno, da svojo posledno voljo izrečem, ino sporočilo napravim. Spoznam teda in izpovem velikost svojih grehov u obče, dokler sem hotela vam poseboma se spovedati, ino prosim Vas za

božjo voljo, pomagajte necoj za me Boga prositi, za odpuščenje mojih grehov, ter mi pošlite odvezo vseh mojih storjenih grehov. Prizadevala si bodem Vas med gledavci opaziti, ino klečé, ako se mi dovolji, od Vas blagoslova prositi. Pošlite mi kakšnih molitvi, ktere bi mi necoj in osobito zojtra v jutro služiti mogle, jer čas je kratek ino ni mi priložno Vam več pisati. i. t. d.“ —

Maria je molila dolgo v noč; — Ob juternim svitu svojega poslednoga dneva obleče bogato oblačilo iz svile ino žameta, edino oblačilo, ki si ga je bila za se prideržala, ino ne razdala. „Jaz bi Vam bila rada,“ je rekla svojim služebnicam, „to obleko dala, in uno nepodstavljenno, ktero sem včera nosila, oblekla; pa potrebno je za me, da pri budoči svečanosti (prazničnosti) v dostojni obleki se pokažem.“ — Potem ko se je oblekla ino nakinčila, še edenkrat svojo družino pred se pusti, zapove svojo posledno voljo ji prebrati, ter prosi, naj se z malimi sporočili zadovoljijo, ker njeni sadajni stan ji več dovolil ni. Še enkrat opomene družino k strahu ino lubezni do Boga, k ohranjenju vere, k slogi med seboj, ino se v njih molitvo priporoči. —

Po dokončanim svojim nagovoru poljubi ženske, možkim pa dá roko poljubiti; potem se med jokanjem ino žalovanjem svoje družine, u svoje molitvišče podá, kde v molitvo zamišljena ostane, dokler Tomaž Andrews, šerif (predstojnik) grofnije Nordkampton u sobo (hišo) stopi, ter ji naznani, da je uže čas u dvorano (prostrano sobo) priti, kde bode morala svoje življenje končati.

„Le nuj!“ je rekla, „pripravljena sem.“ Védroga lica, veličastno stopáje, slonokosteni križ u roki gre za šerifom ino za svojoj jokajočoj družino. Krè njenih hiš jo spremejo grofi Šrewsburi ino Kent, Paulet ino Druri, kteri so jo v družbi mnogih visokih oseb tam pričakali. Tu je naišla tudi svojega domačega dvornika Melvila; padel je na kolena, povzdignil roke, ter izrekel te otožne besede: „Oh! kako nesrečen sem, gospa! Kdo je imel pred menoj kda tako žalosten glas nazvestiti, kakor sem jaz prisiljen ga svoji domovini prinesti? Moral bom ji (domovini) povedati, da sem vidil svojo milostivo kraljico v Angležkoj obglaviti!“ — Od samoga joka ni mogel govoriti več; tudi Maria bila je genjena, bolj od smilenja kakor od žalosti: „Nehaj,“ je rekla, „moj dober služebnik jokati se; več uzrokov imaš veseliti se, kakor žalovati; jer sdaj budeš vidil, da je terplenje Marijino k svojemu davno zaželjenemu koncu doteklo! — Spoznaj moj dober sluga, da svet, najbolje premišlovan, je „ničemernost“ (praznost), ino vselej večim težavam

izvržen, kakor se s celim solzomorjem objokati da. Pa prosim te, nêsi tistim, h katerim prideš, od mene taj glas, da sem nepremnlivo vérna (zvesta) svojoj cerkvi, nepremakliva u svojoj ljubezni do Škocije ino do Francozke, svojo dušo dala. Povej mojemu sinu, da njega u svojih poslednih trenutkih iz globočine svojega serca opominjam ino prosim, naj se terdno derži vere svojih prêdedov, naj mirno vlada svoje ljudstva, naj nič ne počenja proti kraljici angležkoj. Nič kvarlivega (škodlivega) nisem Škociji učinila; ino terdno ostanem blagih misel, kakor sem za Francozko vsikdar mislila! — Bog odpusti jim, ki so po mojoj kervi žejali, ko jelen po studenčinoj. — Ti veš, o Bog! — tebi, ki istinitost (reiničnost) mojega serdca poznaš; tebi je znano, kako močno sem želela, med škocianskim in angležkim kraljestvom mir ino slogo uzderžati.“ (Pri teh besedah si obriše nektere pretočene solze)

„Z Bogom tedaj dober Melvil, še enkrat z Bogom! pomagaj svojoj gospej ino kraljici z pomočjo svoje molitve!“ —

Maria je prosila, naj pri smérti nje nikar ne razdružijo od njene družine; grof Kent ji hoče to prošnjo odreči, izgovarjaje se: ti ljudje bi z svojim govorenjem in upitjem njo sámo, pa tudi gledavce motili; — na to nepredvidjeno osramotenje nepripravljena, se je, če ravno že proti smertnim strahom vitežko uterdjena, razžalostila: „Tetica sem Vaše kraljice!“ je zaupila, „iz kraljeve kervi Henrika VII. rodjena, zaročena kraljica francozka, ino pomazana kraljica škocianska!“ — Pooblastjenci vidivši, da si ona te prošnje nikak odreči ne da, se dogovorijo, ter odberejo iz njene družine dve ženski, ino četiri moške, kateri so jo sprovoditi smeli; drugi morali so breztolazni zaostati. Iz mostovža (hodišča), kde se je to dogodilo, stopijo v dvorano, kde Maria pri ustupu zagleda strahovito morišče: oba rábelna, klado ino sekiro. Ona to vse pogleda, brez da se ji lice spremeni, alj da bi se ustrašila. Dvorana bila je polna gledavcov. Maria se približa morišču, ter prosi Pauleta, naj ji kviško pomaga: „To bode posleden trud,“ reče njemu, „kteroga si zavoljo mene zavdate; je tudi prva dobrotna služba, katero meni učinite.“ — Ko se na, zgoraj pripravljen, stolec usede, prebere (prečita) Beal sramotno smertno obsodbo ino zapoved umoritve. Maria tako mirno posluša, ko da to nje nič ne utiče. Potem nastopi zneveren dekan Fletcher, ter progovori razžalijočo besedo od pokore ino dobre priprave k smerti. Ker je govornik u svojem neslanem besedovanju Marijino življenje večkrat zbadljivo v misel jemal, ino večne resnice le na zlo obračal: se kraljica ni mogla ubraniti,

da nebi svoje nepotérplivosti ovadila (izdala); zato je temu sirovemu možu večkrat besedo presekala, in ga prav resno zavernila: „Naj nič ne skerbi za njeno dušno zveličanje: v katolški veri sem se narodila, v njej sem živela, ino v njej hočem umreti.“ — Vsemu temu klubovaje bi ti nadležen človek ne bil nehal nje žaliti, ako bi mu ne bili grofovi konečno ukazali, naj se na stran podá ino raji moli za njeno spreobernenje. Maria se zastonj okoli ogleduje (ozira), da bi svojega spovednika opazila, in odveze grehov ga prosila. — Né ga mogla opaziti! — Še enkrat se vzdigne ino progovori sbranemu ljudstvu sledeče besede: „Redko je gledišče, kraljico na morišu umreti videti. Nikdar nisem bila vajena v tako veliki skupščini (sboru) zagrinjalo z lica potegniti, ino svoje kraljeve kinče položiti; nikdar nisem rabelnov za strežce imela; pa vse kar se Bogu dopade, se mora dopasti tudi nam, ino temu kar je previdnost božja odločila, se imamo vdati. Zaklinjam se pred obličjem živoga Bogá, da svojoj tètici nikdar po življenju, nikdar po kroni (prestolu) streгла nisem, niti nisem kaj druga takvoga učinila, kar bi to obsodbo zaslužilo, samo ako se mi v greh šteje moja vera; jaz pa se srečno štejem, posledno kaplo svoje kérvi za tó vero preliti. Vés mojup je na tistega, kateri mi je na križi, ki ga v roki imam, predstavljen, in zaupam, ta časna smért, ktero zavoljo njegovoga imena terpim, mi bode začetek večnoga življenja s angeli. Upam, zveličani (blaženi) duhovi budo mojo kerv sprejeli, in toisto v odpušćenje vseh mojih grehov pred božji prestol (sedež) nesli.“ Potem je kleče po latinsko molila. Posledne besede njene molitve so bile: „Kakor so bile tvoje roke gospod Jezus Kristus! razpete na križi, tako vzemi mene v razpete roke svoje milosérčnosti.“ Večkrat je križ poljubila (kušnila), in ustavša si dá glavo ino vrat razpraviti, in oči zavezati. Kadar v 30. psalmu; „Na te gospod! sem zaupal,“ domoli do besed: „V tvoje roke izročim svojo dušo,“ — položi glavo na klado, da smértni udarec zadobi. —

Tako je končala velika gospa, ktera je gledé svojega rojstva, gledé velikih dušnih darov, pobožnosti ino telesne lepote (krasote) odločena bila kraljevi prestol (sedež) kinčati, ako bi bila o drugi dóbi se narodila, ne takrat, ko so nesrečne veroločitve v Europi uzrok bile, da je brat brata preganjal, jedna vérna družba drugo sovražila. —

C.

PRIGODBE

Y ZALOSTNE INO WESELE

MLADIM INO STARIM V PODUČENJE INO POSVARJENJE.

Kedar hote vse to vidili, vedite de je blizo pred
dvurmi.

Jezus per sv. Mat. 24, 33.

STRAH INO GROZA ČERNE VOJSKE

NA VOGERSKIM V LETI 1849.

Zlate dni puntarija obeta, strah ino grozo pa naredi; lepe kraje v pušavo, ljudi premeni v dereče zveri. Kdor tiga ne verjame, naj bere od černe vojske na Vogerskim, ki se je po zimi leta 1848 začela ino še le v jesen leta 1849 vkončala, vpepelila veliko jezer hiš, sel, tergov ino mest, prelila na potoke kervi ino pognojila zemljo z truplami jezer grozovitno pobitih, nevsmileno obešenih ino postrelenih. Le enokoljko drobtine naj iz godovine te grozovitne vojske poberem.

1. Mlad vojšak, edini sîn matere vdove, se je iz Horvačke zemlje vzdignil ino za hrabrim Banam Jozipam Jelačićam šel v vojsko, branit ljubo domovino, cesarja ino domače pravice. Ko so Dunaj (Beč) vkročali, je z svojo trumo na Vogersko vdaril, ino se toljko hrabro nosil, de so ga oficirja storili, de si je ravno še le okolj 18 let star bil.

Eno noč pride versta na njega z vojšaki jiti na oglede. Serčno se na nevarn pot podá, ino v kratkim sovražne Mažjare zapazi. Bilo je sovražnikov sila, cesarskim vjiti prepozno, obsujejo jih, nekoljko pokosijo, mladiga oficirja pa izslečejo, pred sebo tepó do bližne šume (hoste), mu roke ino noge posekajo ino ga na pol obesijo, de ni revež mogel živeti, ne vmreti. V cnih urah dojde druga tropa cesarskih oglednikov, čuje v šumi milo izdihvati, se približa ino najde sromaka na drevi pojemati. Isnemejo ga, mu dajo piti, de si omoči suh jezik ino pregovori, kratko pripovedaje, kako nevsmileno so Mažjari tovarše posekali, njega pa tako gerdo razmesarili. „Kaj se vam zdi — poslednič pobara — alj sim bil zvest vojšak cesarju ino domovini?“ V solzah mu tovarš poterdi, ki zravno njega kleči, de je hraber vojšak svoje domovine bil. „Ali vmerjem kakor pošten bojak na bojiši časti?“

To tebi pričajo tvoje smertne rane — mu pojdaš odgovori. „Piši to moji ljubi materi, de sin cesarju ino domovini zvest vmerje — de po meni žaljala ne bo.“ —

To so bile njega posledne besede. Kerv je iztočil, ino med molitvami tovaršev vmerl. — Glejte grozovitost puntarjev, zvestobo sina matere ino domače deže! —

2. Nekoljko cesarskih konjikov iz bitke prijaha mémo dobrove, ino v lesi vojšake začujejo, ki so ravno tri svojih tovaršev pokopali, jim iz zelene veje križ naredili ino vsadili na grob. Po tim krog groba pokleknejo ino za rajne svoje tovarše pobožno molijo; naj jim sveti večna luč, ki so se za dom ino cesarstvo tako zvesto vojskovali; zakaj eden rajnih je imel zlato svetinjo na persih. Tako so tudi konjiki krog pobožne trume stali, nihče jih ni v molitvi motil, dokler so lepo opravili posledno službo svojim rajnim tovaršam, pobrali svoje orožje ino dalej nad sovražnike šli. — Grozovito je gledati vojšake v boji, lepo jih videti v molitvi. Bližna smert moliti uči.

3. Mažjari puntarji so na svoje vojaške bandere podobo Marije z božjim detetam namalati dali, ki je Vogerska velika patrona, naj bi katoličane slepili kakor bi se puntarji za katolško véro ino za Marijno čast vojskovali. Krivoverski Kalvinci pa, ki Marije ne častijo, so podobi zaničljivo berke naredili ino tako posmehljivo podobo nosili. Ko so pobožni Rusi to v gledali, so se gorečo razserdili, na banderarje na ravnost planili, ino so zaničvavce svetih podob z (stavnico) bandero pobili. — Lep izgled, de imamo podobe božje ino svetnikov v časti imeti. —

4. V boji blizo Pereda sta dva bataljona Rusov dolgo v ogni stala ino onemagala. Pošlejo jih v stransko ves Kiralj počivat. V sredi vesi svoje puške v stave denejo, ino na ravnost v cerkvo grejo, ki je bila do gole stene odrena ino od puntarskih Kalvinov oropana. Tako gerdo razdrena veža božja se je Rusam vsmilila.

Brez pomislika bernjo napravijo, ino dvajset goldinarjev na razdren altar položijo. Župnik (fajmošter) pridejo gledat ino vprašajo čemu bo ta mili dar? Odgovorijo: „Vojšaki Rusi položijo svoje betvice na altar, oskrunjeno hišo Gospoda zopet popraviti.“ — Tako lepo nas Rusi učijo za hišo božjo skerbeti. Kaj so pa puntarji storili?

5. Veliko sto cerkuv so požgali, altarje poderli, z svetim oljam si čizme mazali, zvone iz turna vergli ino v gromeče tope (štuke) prelili. Dva sto zvonov so cesarski v Aradi najdli, katere

so puntarji navozili — Cesarski pa jih c erkvam odrajtali. Prazne c erkve so v terdnjave (festinge) pre naredili, iz katerih so na ljudi streljali. Taka se sveti veri godi, kder se ljudstvo spunta. Peklenske vrata se tak rekoč odpr o, ino vse hudobne moči po tistih nesrečnih krajah grozo delajo. Na mesti zvonov miliga petja vojske trombe bu ijo; na lepim polji vojaški me  kosi; za germovjam najdeš nove gomile persti, pod katerimi vojaški počivajo, ki so v nevsmileni vojski kerv prelili. Ne poje pastir per svoji čedi, sovražniki so njo odgnali ino poklali; ne orje kmet na ravnim polji; sovražni konjiki so mu sjanje poteptali. Kristjanov v c erkvo ni, ki so v hribe izbe ali. Huda je vojska; pa vsih vojsk nar grozovitnej je  erna vojska, v kateri se brat nad svojiga brata, sin nad očeta, sosed nad sosedu postavi, kakor leta 1849 na Vogerskim.

6. V lepim kraji ki se zove Banat, so puntarji nar hujši divjali. Veliko mesto Novisad so tako strašno razdjali, de razun ene c erkve ni skoraj kamen na kameni ostal; ino kakor timu nesre nimu mestu se je vsim sosednim selam ino tergam godilo. Ne najdeš cele strehe, ne okna, ne stene, ki bi predrena ne bila. Veliko vesi smo obhodili, piše voja ak, pa nismo žive duše najdli. V eni mali vesi so nas trije pesi srečali, vsi gladovni ino ko štrenja pretergani. Pa tudi oni so se plahi poskrili ljudi v gledati, ki so hujši divjali od živine. Per svetim Ivani (tako se selo zove) smo beliga goloba v gledali, ki je žalostno letal od eniga o ganiga drevesa na drugiga. Vsmilil se je nam vbo ic; iz vsmilenja smo mu ovsu potrosili, naj bi se reva preživel ino še v akal boljih dni. — Tako ptice pod nebam nad bunto ljudi žalujejo; kaj bi se ljudem huda ne godila, ki morjo po z kervjo politi zemli hoditi!

Puntarija ino pa hiena le človeške kervi želi.

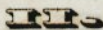
7. Vite ki ban Jela i  je od juga puntarje v uga ; pa je moral tudi njih nar hujši jihto prebaviti. Kakor serditi risi so Ma jarji nad tiste kraje mahali, niso serecam sive glave, ne decam nedolžnim, ne redovnikom posvečenim prizanesli. Vse je padlo pod njih kervavim me am, kar so dosegli. „Prišli smo na Fruško goro v imeniten samostam — ban Jela i  pripoveduje — pa ni bilo žive duše čuti. Vse smo prejiskali, alj nihče se nam ni oglasil, ne prikazal. Zdaj hočemo vode iz vodnjaka (šterne) zajeti — ino groza! Ves štepih je merličev poln. Nad dvajset mertvih menihov smo iz vodnjaka potegnili, kateri so glave ranjene imeli. Mažjari so jih, kakor se je kazalo, žive v štepih pometali, ino še le po tem z

kamnjam ino z dervojam posuli. Tako so pō drugih krajih v studence merličev nametali ino vodo tako osmerdili, de vbogi ljudje ino živi-na niso imeli žejo vgasiti. — Bogu se vsmili, de je hudobnežam clo zdrava voda na poti, ktire svojim nasprotnikam ne privošijo! Ali ni človek tako izdivjan hujši od živine?

8. Otroka se še vsakdo vsmili, ino ga sprejme; puntarji na Vogerskim pa so brez vsmilenja deca morili, kakor bi jih bil hudoben Herodež najél. Nad tri sto otrok je iz Novigasada v staniše bana Jelačiča pribežalo, ktire so morli vojšaki prerediti, dokler ni bilo starišev na pobegi za njim. „Le bežite k cesarskim vojšakam, kjer bote videli černo-romeno bandero, ino pa ostanite tam dokler za vami dojdemo“ — tako so očetje ino matere v strahih otroke odpravili, naj bi jih Mažjari ne pomorili. Alj veliko otrok ne bo videlo ne majke ne oca več; sovražni puntarji so jih pobili — v ognji svojih kuč (hiš) so goreli. — Pa tudi veliko dec ki so doma ostali, so storili žalostno smert.

„V eni požgani cerkvi smo najdlji stene z nar nespodobnejšmi obreki očerkane, na steni pa otroka viseti, zravno mertve réve pa psa tudi obešeniga.“ — Vse te ino take grozovitne prigode pripovedujejo vojšaki, kar so sami videli, slišali ino si tudi poskusili. — Bog nas take vojske varji! — Bi ne bil hrabri vojvoda Radecki muhaste Lahé vžugal, Ban Jelačič z Vindišgracam puntarske Dunajčane vstrahoval, bi ne bile naše čerstve vojske z močnimi Rusi prevzetnih Mažjarov pokročale, bi bili kmetje z malopridnimi mestlani potegnili, bi ne bili vojšaki, naših dežel zlata vredni korenjaki cesarju zvesti ino ne premaglivi ostali, tudi naše mesta, vesi ino verlo stanovje bi bile žalostne pogoriša; gladovni pesi bi po razsutim zidovji letali, ino kak zapušen golob bi po ogorelim drevji letal živeža lačen jiskaje. — Nas je pa Bog v svoji milosti toljke nesreče ovarval, varimo se, de se nam vprihodno še kaj hujiga ne prigodi. „Bojmo se Boga ino spoštujmo cesarja, z šuntarji ino z puntarji pa, ki nju zaničujejo, se ne pečajmo. Zakaj hitro pride njih poguba, ino kdo vé kaka kazen (štrafa) jih čaka? Prip. 24, 21 — 22.

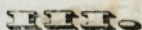
A. Sl.

HVALEŽEN SIN INO SERČEN VOJŠAK.

Serčnost ino hvaležnost, ljubezn starišev ino pa očetnjave so čednosti vredne vse hvale ino časti. Vojšak je slava svojiga kraja ino svojih ljudi, kteriga serce te lepe čednosti venčajo. Takih dragih bizerjev naše vojske eden je Joan Fuhs po imeni, rojen v Bolfberzi na Koroškim, vboge dekle sin, ktiro sroto je protin tako sklučil, de si ni sama več kruha služiti mogla; blagi sin, če ravno vojšak v regimenti Prohaska, jo redi. Preteklo leto 1848 se je na Laškim kakor naddesetnik (Feldbebel) tako moško nosil, de so mu hrabrosti zlato svetinjo na persi pripeli, ino ga z redam svetiga Jurja Rusovski cesar počastili; verh tega je postal tudi oficir. Je tako počešenje veselo, je še lepši njegovo djanje serčne ljubezni do svoje revne matere. Vsaciga mesenca pošle svoji materi deset goldinarjev srebra, ki jih sroti po nekim mestnim sosedi odšteje. Ko je mati hudo zbolela, ino mu сосед piše, de srota vodenična boljši postrežbe potrebuje, ji blagi sin brez odloga sto goldinarjev pošle, naj materi strežejo boljši ko morejo, ino piše te čedne besede hvaležniga otroka: „Vsa moja čast, ki sim njo dosegel, svetinja na persih ino viši služba, katiro sim nastopil, pohvala našiga častitiga maršala ino drugih visokih vitezov naše hrabre vojske mi ne veljajo toljko, ino mi taciga veselja ne dajo, kakor de sim vstan svoji vbogi materi na boleni posteli tolaž ino pomoč poslati“ Ta je zlata beseda serčniga vojšaka ino hvaležniga sina. Bog ga živi, ino več takih sinov naši deželi daj!

A. Sl.

PRAVA VÉRA ČREZ VSE VELJA¹⁾.

Po novim leti 1841 se je preselila neka udova iz Amadje v turško mesto Erbelo. Imela je dvoje otrok; fanteku je bilo ime Nueji, dekliču pa Šimuni. Vsi trije so bili v krivi véri rojeni, pa ker ni bilo nikogar, de bi jih podučil bil, jim ni zameriti, de svoje zmote niso popustili. Kakor hitro pa so za gotovo zvedeli, de ni prave vére na sveti razun katolske, niso nič odlašali, temuč brez zamude vsi trije se preobrnili in pravoverni kristjani postali.

Z hvaležnim sercam so Boga čestili in nekoliko časa v lepim miru živeli; alj na enkrat se černi oblaki nad njih glavami zavlečejo in huda ura skušnjav jim vdari (kole). Eniga dne, ko je mlada hči Šimuni po vode šla, se perslini za njo neki sitnež turške vére, dobro znan vsim zavolj svojih hudobij in zavolj sovražniga duha, ki ga je do kristjanov imel, jo nagovori in ji svetuje, naj bi se turškim vražam vdala. Ona pa se nad tem, kar sliši, tako prestraši, de ni mogla ne besedice ziniti, ter se v beg poda in po vsih udih trepetaje do svoje matere prisôpe.

Alj hudobnež ji ne da miru. Ko je vidil, de vpervič ni opravil, se je z svojo ženo pogovoril in skoraj ni verjeti, de bi si človek tako sleparijo zmisliti mogel. Drugi dan namreč pride njegova žena vsa zagernjena po šegi tistih krajev, pred hišo vboge udove, in pričo dveh možov zaterdi in priseže, de je ona Šimuni in želi po turški véri živeti. Ino te dve priči gerd goljuf ročno pred sodnika pelje, kjer vse pričajo ino terdijo, kar so vidili in slišali; ino sodnik ukaže, de naj pride mlada Šimuni k njemu. Uboga in gre, kakor je gesposka hotla; ino tam njo hvalijo ino ji srečo vošijo, de je véro spremenila ino Turkinja postala: ona pa, ker od vsiga nič ne vé, se zavzeme nad toliko hudobijo in se zaroti, de nikdar kaj takiga mislila ni. Vender ker so priče v eno mero terdile, de so jo dobro slišale,

¹⁾ Iz misjonarskih písm.

kar je govorila ino so persegle na svojo izreko, je sodnik sodbo sklenil in spoznal, de ni več kristjana, temuč de mora turškim vérnim prišteta biti. Zastonj je tarnovala, zastonj roke sklepovala; bolj ko joka bolj ko se brani, bolj hudo ji žugajo, in zadnič sodnik clo povelje da, v ječo jo zapreti ino tepsti, dokler svoje zmote ne spozna in gole resnice ne pové. Ino brez odloga jo v ječo veržejo, ji roke in noge vklenejo, ob kruhi ino vodi pustijo in sledni den trikrat z palico otepejo. —

Že je pet dni v ječi kopernela in molčé kot jagnje svojo bridkost terpela in terdno si naprejvzela, raji vmreti kakor Boga zapustiti ino véro zatajiti. Med tem pa so se Turki bati jeli, de bi Francozki konzul v Bagdad od njihove krivice kaj ne zvedel; zakaj ravno slišali so, kako je tri mesence poprej nad dvajset keršanskih dekličev iz sužnosti otel; ter so mislili, bi znal kaj slišati, se za njo potegniti, in zraven še njim kako gorko narediti. Za tiga del jo odklenejo, več ne tolčejo in prav prijazno z njo ravnati začno, ter menijo, de jo z lepim obljubami preslepili bodo; alj močno so golfali se. Vsim vabilam, vsim zvijačam se hrabro vstavi in ker eniga dne njeni čuvaji niso dobro pazili, jim je vhitila in na ravnost v Mosul jo potegnila. V mestu Mosul je bil Francozki podkonzul, gospod Joan Beni, od kateriga je dostikrat slišala, kako se za nedolžne in siromake poteguje. K njemu tedaj je zaupanje vzela, iz svoje ječe všla, ino v družni svoje matere za milost in pomoč prosila ga.

Gospod Beni jo je sprijel kakor svoje lastno dete, jo pohvalil zavolj njene stanovitosti, njeno serčnost vnovič oživel in pri sebi jo obderžal. Alj komej je nemalo bolj mirno dihati jela, jo že spet druga nesreča obiše. Kader so Turki vidili, de je ona pobegnila, so zgrabili njeniga brata in namesto sestre v ječo ga zaperli; pa tud njega je gospod Beni srečno rešil ino k sebi vzela.

Vender nesreče še ni bil konec. Turški Baša, ki je imel narviši oblast črez vso deželo ino bil pravičen mož, je šel od ontod in njegov namestnik ni bil njemu nič podoben. V glavo si je vtepel, naj velja kar hoče, Šimuni mora v turški véri ostati. V praznik ss. Petra ino Pavla je pred se poklical priče iz Erbele in tud podkonzuli povelje dal, naj dekleta pripelje v sodno hišo. Tega pa on ni hotel storiti in namesto nje on sam pred sodnika stopil, ter ga naganjal, naj bi se ne pečal z to rečjo, saj tako dolgo ne, dokler Baša nazaj ne pride; alj zastonj je bilo vse, karkolj si je prizadel. Ino

kader so Turki vidili, de dekliča z lepo v pest ne dobé, so šli prav po tolovajsko sami v podkonzula hišo, so zgrabili vbogo Šimuni ino njo z gerdo z seboj vlekli. Vplašila scer se je zlo, vender stanovita in zvesta svojimu Bogu ostane in svojimu preganjavcu priča, de raj se da razsekati na drobne kosce, kakor od svoje vere odstopiti.

Spet jo zaprejo v hudo ječo, ker jo nihče kristjanov ni obiskati smel alj jaki podkonzul jo ni pozabil in si veliko prizadel, od ontod jo rešiti. Poslal je prošnje in pisma do Bašata, pa k nesreči so tolovajem v roke prišle. Drugič pošle, in poslanec prinese od Bašata prav vesele pisma; alj njegov namestnik na nje nič porajtal ni, temuč je sklical zbor in pričo podkonzula, kateri je moral zraven stati bere pismo, v katerim je ta hudo tožil zoper krivico sodne gosposke. Ino pismo prebravši kakor obseden zavpije: „Tak to so tožbe, z katerimi se en kristjan zoper nas vzdigniti prederzne! Nate ga, de ga vkrotite, in ako menite, de njegova smert vam storjeno krivico zbríše, nič ne branim, le mašujte se nad njim.“

Vender vsmeritli ga se niso upali, le na vbogo Šimuni se je vsa njih jeza vlegla. Pred sodnika spet jo vlečejo, jo prosijo, jo opominjajo, ji dobro obetajo in hudo žugajo; in zadnič sodnik sodbo sklene ino pravi: „V imeni postave sklenem, de moraš v turški véri ostati!“ — „Nak, odreče brez strahu, jaz sim kristjana in do smerti kristjana ostati hočem.“

Ves serdit sodnik kviško plane in trinogam zapove, bičati (gajžlati) jo. Še tisti dan ji okolj sto palic naštejejo, jo za lase vlačijo in z lasmi vred cele kose kože iz glave popiplejo; ona scer trepeče in od bolečine omedluje, vender stanovitno ino voljno terpi in pravi: „Bolj ko sim z kervjo oblita, bolj sim Jezusu podobna; njegova tudi v smerti.“ Na to sodnik še bolj razkačen svojim bričam očita, de so mehkužneži, ki deklino gladijo ne pa tepejo, jo zgrabi in se strašno zagrozi, de jo gotovo k pameti pripravil bo.

V težke verige (ketne) jo vklene, tako de je vroče sonce ravno na njo sijalo in po malim malim jedi ji da, palic pa vsaki dan obilno; ino tako revna že je bila, de je neki zdravnik, ki jo je v tem stani vidil, rekel, de težko bo črez štir in dvajset ur živela. Ino kar ji je še nar huji djalo, je kervolog ji zmiraj žugal, de jo bo nesramnežam v roke dal, kateri jo bodo osramotili in po svojih željah z njo ravnali.

Vender tega Bog ni pripustil. Zašumelo je, de Francozki konzul je do turškiga cara pisal, in tud Baša je svojimu namestniku v

drugič ojstro povelje poslal, naj do svojiga dohoda deklino v miru pusti. Ino polšterti mesenc potem pride res nazaj in blago devico, ki se je tako junaško obnesla in kakor mučenka (marternica) terpela, njeni materi izroči. Ino mati ino hči ste se vernile v domačo mesto Amadjo, kjer ste v pokoji živele, in spoštovane bile od vsih, ki so nju poznali, zavolj njune pobožnosti ino lepiga zaderžanja.

Jožef Rozman.

— — — — —

170

KAJ ZAMORE HUDA VEST!

Neki premožen žlahtnik alj plemenitaš se na pôd poda, in vzame samo eniga poslužica alj pôstrežnika za svojiga pajdaša z seboj. Postrežniku, kateri je dobro vedel, de njegovi gospod žlahtne kamčike in veliko šumo denarjev z seboj ima, na misel pade, se zaklada polastiti, pa ne po stezi poštenja ino čednosti, ampak po široki cesti pregrehe. Za tega del si terdno naprevzame, njega per prvi perložnosti vsmertiti, ino se po tem v drugo deželo preseliti. Ves krepenil je na perložnost njega ob življenje spraviti. To so bile njegove edine želje. Tako si pogosto človek želi svojo nesrečo; in česar se nar več veseli, mu žalost prinese! — Ko eniga dne gospod iz konja stopi, vzame strežaj na enkrat, ko bi trenil, iz svojiga žepa ojstro nabito pistolo, in ga per priči vsmeriti, de se na zemljo zverne ino na cesti življenje sklene. Berž ko je moč, mu velik kamen na vrat obesi, ter ga brez vsmilenja v silno globoko vodo pogrezi. Potem si naglo osvoji kernir, jezdari k morju, preda konja, ter se z svojim ropam na ladjo v Anglijo poda, kjer se vseli. Tamkaj začne z majhnim rečmi kupčovat, de bi se ropan zaklad ne razkril. Z veliko pomišljivostjo je vse svoje žive dni te krivične denarje obračal, de bi si bil svoje opravilo polagama tako, de bi ne bili ljudje na to padniti zamogli, raširal. Ob kratkim so ga ljudje za premožniga ino imenitniga kupčovavca obrajtali, ino zavolj njegove perljudnosti radi imeli. Občinsko (sploh) so mislili, de si je to veliko premoženje z svojim trudem ino z svojo vmetnostjo nalezil. Imenitno in zalo ženko si je za svojo tovaršico izbral; pridna in pa dobra gospodinja je bila. Otroci so bili pridni, delavni ino bogaboječi. Viši gospodje, kateri

so ga kakor pridniga in pravičniga kupčovavca obrajtali, so ga v imenitne službe en za drugim zaklicali. Ob kratkim postane, ker se je tak čedno nosil, in ga vse rado imelo, mestni poglavar. To službo je tako zvesto oskerbel, de so vsi z njim zadovoljni bili; pa njegova vest mu ni nikdar pokoja dala, njegovo serce je hotlo razpočiti. Ako je nar boljši delo opravil, alj pravico delal, mu je hudobija, ktere se je v svojim življenju kriv storil, živo pred njegovo dušo stopila, ino vest mu je vsmerteniga gospoda prebridko očitala. Strah njegovi je bil nezkončen. Ne po dnevi, ne po noči ni bil brez strahu, in vedno se je bal, de bo enkrat, prej alj poznej, pristojna ura — ura razodenja — prišla; katera je tudi v resnici prišla. Nekidan je v sodnici pred sedel, ko je človek, kter je svojiga lastniga gospodarja vmoril, pri sprašovanji bil. Priseženci vbijavca po pravici obsodijo, de ima obešen biti; vender po postavi še čakajo na obsod svojiga presednika. Zdaj je jela huda vest neizrečeno njega peči; prišel je dan pravičniga povernila. Spomnil se je, kaj je pred 30 letami storil, in ni mogel vbijavca, katerimu je bil sam enak, k smerti obsoditi. Podoba vmorjeniga gospoda ga je toljko mučila, de je na enkrat, ko bi trenil, spremenil svojo barvo na licah. Vstane od svojiga sodniga stola, in ves zgrevan in z velikim jokam stopi k hudobnežu, ter sodne prisednike nagovori, rekoč: „Bog je pravičen, on pravično kaznuje! Oh, tudi jaz zaslužim to kazn (štrafingo)! Skuz celih trideset let sim svojo krivico vedno prikrival, ker sim mojiga žlahniga gospoda, kateri mi ni nikdar kaj žaliga storil, na potu vsmertil, mu velik kamen na vrat obesil, brez vsmilenja v silno globoko vodo progrezil ino z njegovim zakladam semkaj se podal; pa dalej te krivice zamolčati mi moja vest ne da. Jaz sim vbijavec; sodite me po ojstri pravici. „Kdo dopové strah ino grozo vpričejočih! Vse gospode so solze tako polile, de so se njim ko jagode po licah vdirale. Gospodi so njega obsodili, de bo obešen. Od velike serčne žalosti nad toljkimi hudobijami se je svojih grehov čisto spovedal. Omedlel bi bil od velike žalosti, ako bi ga ne bili namestnik božji potolažili. Podučili so ga pravo grevengo obuditi ino zakrament svete pokore tako vredno prijeti, de je po tem vsim spokornikam nar lepši izgled bil. Kedar na smerten prostor stopi, poprosi, naj mu dovolijo pregovoriti. Vgleda milo podobo Jezusovo, se k nji oberne in milo zdihuje, rekoč: „O nar dobrotlivši Jezus, dobro vem, de nisim vreden biti tvoj sin, ki sim jaz, vbijavec mojiga gospoda, zaslužil, de me na vekomaj zaveržeš. Pa vender,

ker si perbežaljše grešnikov, vsmili se mene. Veči ko je moja krivica, veči pravico imam, de se me vsmiliš. Velike so moje pregrehe, odpušanja vreden nisim; pa še veči je tvoje vsmilenje. Odpusti mi vse moje grehe, vsmili se moje duše, naj si bo ravno mojga trupla strašen konec, kakor sim zaslužil! „Zadnič začne jokáje gledavce prositi, rekoč: „Molite za mene, molite za mene! Rabelj! zdaj stori svoje delo“ — kmalo je bil stren. Strah, kateri je zbrano množico obletel, se popisati ne da. Silna žalost je zapušeno udovo skoraj na smertno posteljo vergla. Jok in plakanje je napolnilo celo sosesko. Povsodi so solze tekle, solze žalosti, in iz vsih serc so goreče molitve k svetim nebesam puhtéle.

Poglejte, kaj dela huda vest! Vest je notrajni skrivni glas, ki nas za dobro hvali, za hudo pa graja, nas svari pred graham, in k dobrimu opominja. Kar je per hiši gospodar, je per človeku vest, ki spi alj pa čuje, vlada prav alj pa napak. Dobra, pravična vest je angelj — huda krivična vest pa živi pekel, ki človeka noč ino dan peče ino grize, huji ko škorpjon, in človeku pokoja ne da. Ni zdravila za hudo pekočo vest, razen zakramenta sv. pokore. Ne odlagajmo tedaj poravnati svojo vest, dokler vsevedejoč sodnik bukev naše vesti ne odpre, ino odkrije vse naše tudi nar skrivnej misli in djanja; nas bo tožila naša huda vest!

Ne zanašaj se pa tudi ti, hudodelc, de bi božji pravici odišel! Naglo té bo božja roka zadela; pripravi se! —

Bogu se ne moreš skriti,
Torej varji se grešiti;
Bog vse vé,
Greh se delati ne smé.

Jakob Gričar, šestošolc.

ROKA BOŽJA.

Kak čudovito božja previdnost z močno roko svoje služabnike varje, kadar je že vsaka človeška moč zastojn, nam dokažejo mnoge povesti iz sv. pisma. Jaz pa vam hočem eno povedati iz prvih časov naše sv. vére, katero nam je cerkveni očak, sv. Jeronim

zapisal, kakor jo je iz ust moža, nekíga pušavnika iz juterne de-
žele, ki je priča bil te čuda polne prigodbe, slišal.

Že mi je glava šera postajala, pripoveduje pušavnik sam, ker
sim eniga dne od svojih duhovnih bratov, z katerim sim pod pobo-
žnim apatom živel po povelju Kristosovega nauka v križevanju
telesa ino v izpolnjevanju evangelskih kreposti, samo iz tega
vzroka slovo vzal, da še enkrat pred smertjo vidim svojo staro
mater ino da še neke rodbinske opravila vredim. Karavano (t. j.
množina popotnikov skoz puščave, kateri se združijo, da se lagije
vbranijo divjim zverinam ino tolovajskim Bedvinom) so bili Sara-
ceni (Turki) vlovili ino izplenili. Mene so v dalečno puščavo gnali,
kjer me neki Arabec kupi, katerimu sem v družbi vlovlene žene kot
sužen služil. Moja sesužna je bila prav pobožna kristjana, katera
me je večkrat z besedo ino s djanjam na zaupanje v Boga opomin-
jala, kadar mi je bilo v žalostni sužnosti poterpežljivosti zman-
kala. Več mescov sva pri težkem delu stradala poprej ko priložnost
pobegnati najdeva. Napravila sva si žakle iz kož, katere napih-
neva ino tak srečno prek dereče vode doplavava. Alj voda je nama
skor cel živež zkazila. Potovala sva več po noči kakor po dnevi
skos neizmerno puščavo po toplim pesku, ker tam sonce cel dan
žarko pripeka. Pri vsaki stopinji je naju strah veči prihajal, togote
ino nevolje so se množile, ker šele šterti dan prideva iz mertve
narave v kraje, kjer je že nekoliko germovja raslo ino kjer sva
tudi že druge popotnike srečovala, katerih sva se bojala, da naju
za sužne ne spoznajo ino grozovitimu gospodarju izročijo. — Na
enkrat se za nama prah vzdigati zapaziva, ino v kratkim vidiva dva
dromedara (t. j. velbluda, katerim ondašni prebivavci „barke pu-
ščav“ pravijo, ker so zares v pesčenih valovih to, kar so barke na
morju), katera sta za nama hitela. Ko nekoliko bližej pridrapata,
spoznava svojega gospodarja z hlapcom, ki sta tudi naji že zapazila
ino spoznala. Kam se zdaj obrnuti, kam pobegnati, ker je nemo-
goče razdraženemu neverniku vjiti ino njegovemu meču, ki mu je
že iz nožnic zazvonil? Ozirava se trepetaje na vse strani ino med
prepadnemu pečovju zapaziva berlog. Urno, koljkor nama pripusti
grozen strah, se podava tja; alj ker sva se škracev, gadov ino
drugih kač bojala, se ne poskrijeva v globočino berloga, temoč se
podava v kot na levo roko, ker sva skoro brez dihanja tičala. Za
nektere miglaje priteče naju gospodar s hlapcom h berlogu; klicala
sta naju ino se nama strašno grozila; ker pa njima nihče ne odgovori,

skočita raz dromedarov, katere gospodar za uzde derži, hlapec pak je moral jiti v berlog, da naju izpodí. Hitro skoči v berlog, al v temi je zavoljo svetlobe sonca zunej ničesar ni mogel razločiti, s tem več pak je kričal rekoč: le pojditá vun, hudodelca, že vaj čaka zaslužena kazen. Komej te besede izgovori skoči iz globočine birloga oroslanka k njemu, ga popade in zaduši ter k svojemu ležišču zavleče. Grozovitnež zunaj nije mogel svojega službenika pričakati — morebiti si je mislil, da se hlapcu vstavlava — ino se sam v berlog poda strašno preklinjaje naju ino hlapca. Alj ni še bil do naj prišel tudi njega oroslanka popade ino zadavi. Smertni znoj naju obide v tesnim ketu, ker sva si mislila, da je zdaj red na nama, ako ravno nama se strahovata zver menje grozovita zdi kot una divjaka. Alj božja roka naj je ovarvala. — Oroslanka zapusti s svojim mladim v zobeh berlog, brez da se na naj ogleda. Še dolgo časa sva prestrašena ino tihoma v najnem zavetju tičala, sonce se že nagibati počimlje, kadar si upava iz berloga leziti. Zunaj najdeva dromedara najnih zatirancov, katera sta leže čakala na jezdece ino prežvekvala. Naložena sta bila z mnogoverstnimi potrebami. — Kleče na suhim pesku vzdigneva roke k večnemu Bogu, se mu iz globočine serca zahvaliva za čudovito oetje ino oblubiva z pobožnim življenjam njemu vse dni svojega življenja hvaležna biti. Vsedeva se v prazne sedle ino še le deseti den prideva na kraj puščave, kjer so ravno zimsko-gerški vojaki tabor imeli. Tem prodava dromedara, se med seboj posloviva ino vsaki se poda v svojo demovino z sercem polnim hvaležnosti do močne roke božje.

Razlag.

————— 1031 —————

ČERNI VRAN.

DOLGE PRAVDE KONEC.

Imel je v nekim terzi blizo Horvatske svojvoljn gospod černiga vrana, ktiriga je naučil, de je hodil za njim, ino ljudem kratek čas delal. Krasti pa, ino sosedam škodo delati ga ni odučil. Vražji vran je sosedu slamnato streho pulil, meso v streho vtikal, na štepih alj vodnjak počepal ino vodo kalil, tudi otrok ni v miru pustil, ki so

rvave lase imeli. Sosed gospodiču izporoči, naj vrana spravi v kraj, alj ga zapiraj; ako ne, ga hoče vstreliti. — Svozglaven gospodič se pa smeji ino sosedu z vranam naganja. Tako znajo hudobni ljudje, ki med sosestvam mir podirajo, ino vjedalce jišejo. „Blagor mirnim; otroci božji bojo imenovani.“ Čigavi otroci so pa nepokojni?

Soseda jeza popade, ki vidi, de vran spet streho puli. Reče hlapcu, de pukšo nabije, ino černiga vrana vstreli. Mala reč, pa veliko hudiga naplete.

Samouhast gospodič soseda toži, de mu je vrana vsmertil, ki mu je ljubši ko sto cekinov bil, zakaj černi vran je znanosti alj kunšti vedel, katerim se je vse čudilo. Gosposka soseda na sodbo pokliče, naj odgovori, kakó ino zakaj je dal vrana vstreliti? Sosed ne taji, de je černiga vrana vgonobil, pa po pravici, ker je negudna živina sosedom veliko škodo ino nadlogo delal. Škode varvati svoje pohoštvo pa vsak gospodar pravico ino dolžnost ima. Ker sosed vrana z dobrim v kraj spravil ni, je moral černi vran smert storiti. Sodnik vranomorca popraša, ali ni vedel, de je bil vran čudno učena stvar, ki je znal devet umetnost, kakor skakati, blebetati, lajati ino na pol govoriti? Tožen pravi, de vsiga tiga ne ve.

Hitro tožvavc osem prič dobi, ki prisežejo, de je bil vran silo čudna stvar, kteri je znal, kar nobeden vran lahko nezná, in de je gospodiču strašno velika škoda, ki se mu poverniti ne da. Gosposka vranomora obsodi vstreleniga vrana plačati, ino se z vranarjam pogoditi. Vranar vstreleno živino za dvajset cekinov ceni; drugači pa od pravde ne henja. Gosposka prvo pravdo sklenc, de je vranomor kriv, ino vrana plačati dolžen. Obsojen, premožen mož te pravice ne spozna za pravico. Tako pravda na doktorje pride. Druga obsodba spozna, de je taka pravda hudovoljna, ki ne jiše pravice, ampak cekinov, ino po tem vranomora odveže. Vranar se pa ne da vgnati, ter pravdo v tretjič naplete, ter priseže, de bi vrana naj boljšimu prijatlu iz pod 20 zlatev ne bil dal. Na viši pravici spoznajo črez nekoljko let, de je bil vran, ker je po spričingi take čudne reči znal; po pravici dvajset cekinov vreden, ino de ima vranomor verh cekinov tudi pri 220 gl. v srebri potroškov plačati. — Kteri je imel pravico? — toženc ali tožitel? Vsak poreče: vražji vran, ni bil pravde vreden, še manj pa dvajset cekinov. — Ktiri pa je bil per tej pravdi na dobički? Porečeš: on, ki je cekine pograbil. Počakaj eno malo! Krivično blago dobriga prineslo ne bo.

Sosed obsojen je gospodiču cekine po prisegi odštel, alj pri-sega krivičnika toljko opeče, de si še cekinov pograbitni ne upa; za njim jih pošlejo. Toljko draziga vrana še ni lahko bilo na sveti. Alj v kratkih letah je samouhast tožnik vidama obožal, moral tisti kraj zapustiti, ino jiti po sveti za kruham. Tudi krive priče so že večidel pomerle. Sosed pa če ravno hudo obsojen, še na svojim stani živi srečen ino poštovan; le od pravde slišati ne more. — Vsaka pravda je vražji, černi vran. Kdor po krivici pravdo zderži, nar več zgubi.

Fr. O.

— — — — —

VIII.

BOG JE NAR BOLJI VARH OTROK.

Blizo ene vasi je stala stara zapušena cerkvica, v sredi pokopališa, v katiro pa več pokapali niso; obilno je sladka trava po njim rastla. V cerkvici sta še oltar ino predižnica na starim mesti stala, samo stoli so že zlo gnili.

Borštnarjova žena pride enkrat na pokopališe visoko travo kosit, ino ima svojo majbno dete z sebo, katiro je v svoj koš spat položila ino v cerkvico na oltar zanesla, de bi se mu kaj ne zgodilo med tem, de ona svojo delo opravi. Staro kôzo, katiro je tudi z seboj na pašo pripelala, je na cerkvene vrata pervezala, te pa od-perte pustila, de bi precej slišala, kadar se otrok izbudi ino jokati začne. Zdaj, kjer meni, de je vse dobro preskerbela, se spravi žena na svojo delo, precej veliko trave nakosi, ino jo v plaste spravi, de bi jo potem domu zanesla. Na enkrat okamenita zagleda volka blizo cerkve, ki ravno kozo popasti hoče. Koza še toljko časa ima, de se v cerkvico za vrata zmuzne. Volk jo v sredo cerkvice preskoči, koza pa hitro nazaj vun izbeži ino vrata za seboj treši, na katirih je bila privezana. Zdaj je bila sicer koza rešena, alj otrok, revno otrok, katiro še mirno v koši na oltarju spi, je bilo v naj hujsi nevaršini. Splašena mati se komaj zave, od straha že vsa terda, vpije ino kliče na pomoč ljudi iz bližniga polja, katiri pritečejo; alj slišaje, kaj se je zgodilo, ostermijo ino ne vejo poma-gati. Pride tudi borštnar iz bližniga lesu, mož serčen ino bistriga uma, hiti po svojo pukšo ino poskuša vrata odpreti. Alj klučanca se je zaletela ino ni bilo moč skuz vrata v cerkvico priti. Postavil

si je tedaj lestvico alj lojtro k oknu, ino si prizadeva skuz odperto okno volka pred pukšo dobiti. Volk pa, divji ino serdit, vse kote po cerkvici pretuli, praska ino grize, skoči zdaj nad vrata, zdaj na godar (kor) zdaj za oltar, jiskaje, zopet vjiti. Mož na okni o pravim časi pukšo sproži, ino srečno volka podere. — Vsi, posebno pa mati, od veselja zakričijo, pa še ne vejo, kaj se je z otrokom zgodilo. Zdaj vrata razbijejo. ino mati, v strahu trepetaje ino v zavupanju na Boga ino angela varha, h oltarju hiti, gledat h detetu. Alj koliko veselje vsi imajo, videti dete še zmiram mirno v koši spati. Na kolena padejo pred oltarjom, ino v goreči hvaležnosti jim serce kipi proti večnemu Gospodu, ki je v naj huji nevarnosti skozi svojiga angela dete strašne smerti, stariše pa velike ino bridke žalosti obvarval. —

Tako lahko v božjih rokah mirno počivamo.

Ripšl.

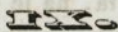

KAJ STORI SV. DUH.

Te dni enkrat — pišejo brumen misjonar iz polnočne Amerike — pride k meni neka ajdovska deklina, ter me lepo poprosi, da bi jo kerstil in zapisal v katolško véro. Jaz ji razložim, de se mora poprej podučiti saj v nar potrebnih resnicah naše svete vére, napreden sv. kerst prijeti hoče. „Podučena sim že, mi odgovori, imam prijatlivo, ki je kristjana; ta me je naukala, in kar je ona vedila, sim se tudi jaz navučila.“ Ko sim se prepričal, da v resnici dobro zna vse potrebne nauke, in ko sim vidil, kake brihtne glave je in kako njeno serce gori od želja sv. kerst prijeti, sim jo prašal, ali še stariše ima, ali kaj vejo ino kaj rečejo k temu? „Dones zutraj, mi odgovori, sim prosila očeta, naj mi pervolijo sem iti, pa so me ojstro in serdito pogledali in rekli: Že nekaj časa se mi zlo spremenjena zdiš in ne vem, kaj bo z teboj? — Le pojdi, pa to ti povém, ako zvem, de si kristjana, na urata te bom nabil in tako dolgo tepel, dokler se mertva k mojim nogam skerhneš.“ „Ino ti se nič ne bojiš?“ sim dalej vprašal. „Koga se bom bala, mi reče, kader bom enkrat keršena, kader bom posvečujočo gnado božjo zadobila in mi moji grehi zbrisani bodo! — če pred vmerjem, pa

pred v nebesa prišla bom.“ Z kerstno vodo sim jo oblij in z belim oblačilam nedolžnosti sim jo ogernil; in polna veselja in miru je šla k svojim starišam nazaj. Kaj je njeni oče storil z njo, ali jo je do smerti pretepel alj ne, še nisim zvedel; pa to vem, kar Jezus pravi, de kdor očeta alj mater zavolj njega zapusti, bo večno življenje dosegel.

Rožman.

TUDI BESEDA ČLOVEKA VBIJE.

V nekim gradi za Dravo so rejenka imeli, ki je bil dékle samice sin. Odrastil je, pastirčoval, ino pomagal per vsakim deli. Neko jesen so proso meli, ki je bilo strašno snetljivo; ino gerdo kadilo se je. Gosposdična pride na skeden, ino ko hlapčiča vsiga vmazaniga vglada, reče v pričo vsih ljudi, ki so proso spravljali: „Ti si pa čern ko vrag!“ Ljudje so se mu smejali ino ga po tim priimku imenovali. Hlapček odraste ino gerdo ime vrag mu ostane. Znanci ga po tim kličejo, in ou navajen za zlo ne vzeme. Alj perimke dajati je gerdo, koga po gerdim perimku zvati je nevarno in tudi greh. Pogosto beseda človeka vbije.

Leta 1847 je ravno ta človek za Dravo delal, ino neki mesar iz bližniga terga memo pride. Namesti čedno pozdraviti — ga podraži. Mesar ni slovensko znal, pa je vedel kako ga imajo. Slovenc je nemško zastopil, pa nemške gerde besede ni vajen bil. Mesar se nad njim zadere: „Teufel kaj delaš?“ Slovenc ga pa za to besedo z kolam po glavi lopí, de se per priči mertev zverne. — Glejte gerdim perimkov žalosten konec. Tudi beseda človeka vbije.

A. Sl.

IMENITNA GOSTIJA SLOVENCOV.

Svoje dni, bo že blizo jezar alj tavžent let, so imeli Slovenci veliko kraljestvo za Dravo ino Savo, kteriga so Goratan alj Karantanijo imenovali. Kmetje so bili že veči del kristjani, gospoda se

je pa še terdovratno malikvanja deržala. Vojvoda Ingvo, jih poglavar, je v Gorotanskim gradi blizo Celovca stanoval ino je bil bogaboječ kristjan. Napravil je svojim podložnim veliko gostijo, na ktiro je gospôdo, pa tudi kmete povabil. Kmete je k svoji mizi posadil, zlate ino sreberne bokale pred nje postavil polne nar boljiga vina; gospôdi, žlahtničam ino vitezam pa okaže na dvoriši postreči, jim dati bornih jedi, pa slabiga vina v glinastih posodbah. — Smešna postrežba je bila ta, pa je lepo resnico pričala.

Gospôda to videti se hitro razserdi, ino se vojvodu hudo pošvara nad toljko sramoto, de mora na dvoriši biti, dokler se kmetje v njegovim verlim poslopji tako bogato gostijo. Vojvoda je na to njih švaranje čakal, ino jim djal: „Kaj se švarate nad tim? kaj hočete? Vi prebivate po gradih, pijete iz velikih bokalov, ropočete z svojimi mečami ino sučete svetle sulice, to je res; te kmetje pa v svojih dimnicah živijo, slabo jéjo ino tiho zemljo obdelujejo, pa vam povém, de so veliko boljši ko vi, če ste ravno žlahtniki. Ti borni kmetje so sprijeli svetiga evangelja nauk, so se omili skuz svet kerst, ino so vsi lepi ino čisti na duši, prijetni Bogu; za to sim jih k svoji mizi povabil. Vi pa ste terdovratno v svojih zmotah malikvavci, vmazani na duši ino tak nečedni, de se mi gabi do vas. Torej sim vказal vam na glinastih posodbah postreči; za neverne malikvavce je tako prav.“ Ta beseda je gospôdo močno opekla, pa ne v hudo temuč v dobro.

Žalostno grejo žlahtniki na svoj dom, pa premišlujejo, kaj se jim je na dvori vojvoda zgodilo, ter se bojé, de bi se jim tuđi po smerti kaj taciga ne pripetilo. Iz Salzburga pridejo keršanski učeni, oznanujejo vesel evangelski glas ne samo kmetam, ampak tudi gospodam; ino glej, veči del, se jih da kerstiti.

Kako se bo pa kaj na unim sveti godilo? Ktiri bojo prvi za mizo nebeške svatovšine?

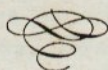
A. Sl.

D.

PRILIKE INO BASNI

ZA

SMERH INO RESNICO.

Odperl bom v prilikah svoje usta ino skrito izrekel
od začetka sveta.

Mat. 13, 35.

RESNICA LJUBI LEPO OBLEKO.

Bili so svoje dni hud pridgar v nekim razujdanim kraji, ki so ljudem toljko žerke pravili, de jim je po kostih gomeznelo. Poslušiteli se jih bojé, ino malokdo k njim k spovedi gre. Še hujsi se iz lece obnašajo ino se zanikarnim ljudem grozijo; ljudje se pa jih pikanja naveličajo ino clo pridge opustijo. Od leta do leta srenja hujsi prihaja; seme božjih naukov na skalo pada.

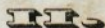
Zalostno grejo pastir v nedelo na večer v svoj sadunosnik pre-mišlovaje plemenito drevje in obilen žlahen sad, kterga rodi, hudobniga ljudstva pa hudobno djanje, per katirim nobeniga pobolšanja ni.

Pojiskaje nar boljiga sadja najdejo, de lepo sadje le pod lepo zelenim ino košatim perjam raste; kjer perja ni, sadje od sončne vročine vsahne, alj se od hudiga vetra posuši.

Vidiš! pridgarju na misel pade, plemenito drevo me modro uči, resnice mojiga nauka v čedno perje besede ino prijetnih prilik zaviti; resnica ljubi lepo obleko, de se nje ljudje ne splasijo. — Jeli so pohlevno pridgvati; vsako nedelo ino svetek kako čedno priliko povedali so. Ljudje so jih tudi jeli radi poslušati, ino so doma lepe prilike pravili, katire so slišali v cérkvi. V kratkim je bila cérkev poslušavcam pretesna.

Tako gola resnica požeri ino se mora posladiti. Tudi bolniki rajši sladke zdravila pijejo, kakor grenek pelinovec.

A. Sl.

POPOTNIKI NA SVETI.

Burja na morji barko na otok (ostrov) zanese. Lepa zelena okrajna je bila, na katiri mornarji poprimejo. Veči del popotnikov barko

zapustivši se po otoki razjide; le enokoljko se jih iz barke ne gane. „Veter bi potegnil, so djali, barka bi naglo odplavala, mi bi pa zaostali; ni varno po otoki hoditi.“

Drugi se na suho podajo, pokusijo sadja, ino si lepiga kraja gledajo; pa se hitro v barko povernejo, de bi nje ne zamudili. „Ni varno popotnikam se predaleč od pota zgubiti,“ so djali.

Tretji se po zelenim otoki dalej razjidejo, sadje poberajo ino se veselo gostijo. Veter zapiha, barka se maja, mornarji zakličejo ino oni v skoke vlijejo v barko, pa slabej prostor dobijo.

Šerti popotniki se pa celo po širokim razkropijo, jejo ino pijejo, clo zalo kamenje poberajo. Trobenta iz barke zabučí; pa pravijo, de se še ne mudi. Trobenta v drugo zabučí; oni se še ne odpravijo, ker se jim po dobrotah ino dragotah toži. Tromba tretjič zadoni ino barka odrine. Oni žalostno za njo vderejo; alj že je na globokim. V strahih za njo planejo, v veliki nevaršini plavajo, ino vsi mokri, na pol mertvi barko dosežejo. Zadno mesto se jim odkaže.

Petih popotnikov pa clo več v barko ni; po otoki se razidejo ino v blago vsi zgubijo. Zima pride, drevje obleti; ne najdejo strehe ne živeža na otoci, ino vzamejo žalosten konec.

Tako se vsim posvetnežam godi, kateri pozabijo, de niso na tim sveti doma.

A. Sl.

LJUDI ABOTNO DJANJE,

Pušavnik v bajtici svoji sedé glas zasliši: Pojdi z meno; hočem ti dela ljudi pokazati. Nevtegoma pušavnik vstane ino pride v pušavi na kraj dobrove, kder je zamore derva nalagal. Veliko breme zadeva, pa teže zadeti ne more. Nespameten možún pa še več polén naveže ino zopet vzdiga, pa zastojn. Tako neprenchama dela; namesti polajšati si butaro le potežuje.

Pušavnik napreduje ino per jezeri možaka najde, ki je vodo v prevertan sod zajemal; kar od zgoraj v sod nalije, spodaj v jezero izteče. Per vsim prizadevanji možak prazen sod ima.

Poslednič dojde na širok prostor, na katirim je bela cérkev stala; pred cerkvenim vratmi sta kojnika dva eno bruno poprek

držala. Vsak misli v cérkev jiti, pa bruna nobeden ne pusti, eden za drugim v cérkev nočeta ino sta sebi ino drugim na poti.

Tako je sv. Arzeni pušavnik svojim učencam pripovedoval; ino ko so ga vprašali, kaj ta prikazen pomeni, jim pove rekoč: „Taki so ljudje, ki se pravične delajo, pa znotrajne strasti imajo, se ne ponižajo, neponižaje se tudi ne pobolšajo ino nepobolšaje se v nebeško kralstvo ne pojdejo. Zamorc z butaro derv so grešniki z bremenam grehov. Namesti skuz pokoro pomajnušati si grehe od leta v leto le nadevujejo. Mož z prevertanim sodam je vsak človek ki dobriga namena nima ino med dobre dela tudi hudobne dopernaša; tak sam sebe ob zasluženje spravlja. Dva kojnika pred cerkvenimi vratmi z brunam so vsi ošabni prevzetni ljudje, ki hočejo za dobro kar storijo, posvetno hvalo ino plačilo imeti, ino skuz ravno to svoje plačilo za nebesa zgubijo; bruno, ktiro jim v nebesa brani, je njih napuh. — Komu si pa človek ti podoben?

A. Sl.

LORBER INO ROŽMARIN.

Košato je rastlo lavrovo drevce v cvetočim verti, zravno lavra je rasil v svoji ponižni lepoti zelen rožmarin. Lorber se začne bahati in zaničvati zelen rožmarin rekoč: „Kako si majhen in malovreden paglovic, moj rožmarin; sram me je tebe, de poleg mene stojiš! Le poglej mene, kako visoko glavo nosim in veličasten verh deržim. Moje zelene vejce venčajo vajvoda, ki rodove in ljudstva premaga. Toljko moje perje veljá. Koljki srotej si zravno mene pa ti!“

„Tvoje pérje, brate moj, je pa tudi bodeče, ponižno rožmarin odgovori. Od tvojiga perja na glavi premagavca se rada prelita kerv cedi nedolžno pobitih ljudi. Iz mojih zelenih verhov se pa čistim mladenčam ino nedolžnim devicam venci pletó; kedar pošteno h poroki gredó, jih na glavi imajo. Ino če vmerje nedolžen mladenč alj pa čista devica, se jima zelen rožmarin v roko podá, v serčen spomin de sta premagala srečno sovražnika svojga sercá; zapelivost sveta. Je, lavor, tvoje perje veličastno znamenje

premaganja drugih ljudi, je moj verišek vesel spomin premaganja samiga sebe; ino ravno to nar več veljá.

Lorber. Srečni so, ktire jaz venčam; ves svet jih hvali ino časti, se jim globoko priklanja, od njih po širokim slovi.

Rožmarin. Pa tudi svet pred njimi trepeče ino se njihove jeze boji; pravo živo ljubezn takih malokdo vživa. Izveličane so pa one pravične duše, ktire jaz rožmarin venčam; nar slajši prijaznosti se veselijo; kdor njih pozná, jih tudi za ljubo ima.

Lorber. Kdor moj venec nosi, njemu ljudstvo naprotje gre, ga z veličastnim: „Živio!“ pozdravlja, ino v domače mesto peljá.

Rožmarin. Alj kedar premagavcu ljudstva njegovi veselo: Živio! vpijejo, veliko jezar premaganih milo zdihuje, se veliko nesrečnih solzi. Pravični pa, katire jaz venčam, vživajo sladek mir svoje vesti; v lepi zastopnosti z svojmi živé, vsak pošten človek se njih veseli.

Lorber. Imena vitezov hrabrih, ktire jaz venčam, v kamen z zlatam zapišejo se; njim v čast kipi visoki stojé.

Rožmarin. V kratkim se poderejo kipi, mah zaraste njih zlato ime; pomalim mine tud njih spomin. Imena premagavcov pa, ktire jaz ovenčam, v bukvah življenja zapisane so ino se svetijo tamo v nebesih.

Lorber. Visoke glave, katire jaz opletam, se pogosto na tron posadijo; zlata krona se jim za plačo na glavo da.

Rožmarin. V kratkih letah jim pa drugi krono vzame; gotovo njo verže iz glave jim smert. Mojim ovenčanim prijatlam božjim angeli nezvenljivo krono prinesó, ktire jim nihčér vékomaj vzela ne bo. —

Na te besede lorber vmolkne; de so resnične tajiti ne more. Žlahen rožmarin pa še lepši zeleni, ker je za sveto nedolžnost govoril. —

Preljubi mladenči ino device! vaša lepota bodi zelen rožmarin. Le sami sebe premagujte, hudo poželenje strahujte, nedolžno serece varujte, ino večí bo vaša čast tamkaj na božji pravici, kakor vajvoda posvetna hvala, kteriga glava lavrov venec ima, pa se hudimu poželenju v sužnost predá. Kdor sam sebe čedno premaga, on pred Bogam nar več veljá; zelen rožmarin je njega častit spomin.

A. Sl.

BINKOŠTNICE (Bäonien).

Lepe bele Binkoštnice po senčnih krajih rastejo ino o svetih binkoštnih praznikah po navadi belo cvetó; za to se jim po Štajarskim tudi Binkoštnice pravi. Ljudje le take rože radi imajo, ki ne samo čeden cvet ampak tudi dober duh dajo, kakor vesele Binkoštnice. Pérje široko zeleno, popkasti cvet ino močen duh vabi mladenče ino dekliče jih v nedelo jutro naberat, ino v čeden šopek povezat. Mladenči jih nosijo za klobukam, dekleta pa v nedrijah, kedar k službi božji gredó. Pač lepa podoba mladim ljudem naj bi se svetili lepo nedolžni, kakor Binkoštnic cvetje, ki je belo ko sneg; naj bi pa tudi sluli modri ino pošteni, kakor Binkoštnic žlahten duh. Taka lepota ne ocveti; ta žlahtnija po širokim slovi.

Binkoštnice imajo pa tudi zdravilno moč ino so dobre za protin (fergiht) ino okornost (revmatizm) ozdravit, posebno njih korenina; to de njih mlaji zdravniki malo obrajtajo, kakor sveto katolško véro. Svoje dni so izveličansko véro, kakor edino zveličansko imeli, raz katire izveličanja ni; za to so pa tudi nje svete nauke spoštovali ino deržali njene zapovedi. V sedajnih časih posvetni ljudje katolško véro malo obrajtajo; za to se nam pa tudi godi, kakor bolniku, ki pravih zdravil rabiti noče; če dalje slabej izhaja, se smerti brani, iztega ino zvija, vpije ino stoka na smertni posteli, pojema ino se svojimu koncu bliža. Alj ni po sveti v sedajnih časih ravno taka? Gerdé praske (punti), grozne vojske ino morije kaj so kakor duhovske bolezni, ki iz napuha, prevzetije, požrešnosti ino razujzdaniga življenja izvirajo. Ljudje hočejo brez Boga živeti; Bog njih zapusti; po tem se jim pa taka godi; ino bolj človeškemu rodu ne bo, dokler se popolnoma k Bogu ne oberne, kakor nas sveta katolška vera uči. — Oh naj bi vsak človek serce svoje z svetmi naukami ino pa svetmi čednostmi tako skerbno kinčil, kakor mladenči svoje glave, — dekelce pa svoje persi z dišečimi Binkoštnicami lepšajo; hitro bi bilo po sveti bolj lepo ino veselo!

A. Sl.

PRAVDA ZA KLOBASO ¹⁾.

Veliko se po sveti ljudi pravda ino kavsa za prazne reči, ino dokler se dva za kravo prepirata, njo tretji smeje odžene.

Taka pravda se je po veliki noči leta 1849 na Francoskim v Saint-Omer perčela. Priprost kmet je v gostivnico prišel, pa za kosilo srovo klobaso z sebo prinesel. Položi klobaso na mizo ino kerčmarju naroča, kako naj klobaso pripavi, de mu bo dišela ino teknila. V gostivnici je pa tudi nekdo na zadnih nogah sedel, ki ni naročila razumil, de si je ravno kmeta na uhe vlekel, še bolj pa po klobasi sline cedil. Novo pravico komunistov je pa dobro zastopil, ki pravi: „Srečen je, kdor prvi zgrabi;“ ter sovro klobaso popade, njo pod mizo potegne, ino brez vse priprave pohlastne, pravdo pa drugim pusti. Zgodilo se je, ino klobaso odteti je bilo prepozno. Kdo bi se z pesam poskušal, ki le zobe pokaže ino za-armuli. Vbogi kmet se gospodarja loti, kateriga pes mu je klobaso požerl, ino hoče klobaso poverjeno imeti. Gospodar pa po stari navadi Adama na kerčmarja izvrača, rekoč: de ima hišni gospodar v svoji gostivnici gledati ino skerbeti, de se komu kaka krivica ne prigodi. Kerčmar pa ravno tako po svoji pravici na lastnika izverne, rekoč: „Čigar je pes, njega dolžnost za psa plačvati.“ Iz tega se je pravda napletla, ki še le začela se, ino že na štempelne ino pisarijo na 20 frankov Francoskiga denarja, alj po našim na 8 gl. srebra pride, dokler vonder klobasa ni 25 centim, po našim ne 6 kr. vredna. Taka pravda je prazna havda, ino resnična beseda Salomonova: „Vsi bedaki se radi kavsujo.“ Klobaso je pes požerl, pravda pa ljudem ostala. Taka se zdaj po sveti godi.

A. Sl.

¹⁾ Smešna, pa je resnična.

VII.

MAČEK V ČERNILI.

Imel je svoje dni vbogi čevlarček (šušter) beliga mačka per hiši, ki je bil gospodarju zvest tovarš, mišim ino podganam pa nar huj sovražnik ino nar veči strah. Vsak dan je po svoji stari navadi nekoliko miši polovil ino podavil nekaj podgán; le prikazal se je, ino miši so digale, de njih ni slišati bilo. Je maček pod strehoj ino po hramih strah ino lep mir naredil, se je prišel čevlarju muzat ino prilizvat. Bilo je obedvema kratek čas.

Eno jutro maček po piskrih kosilca (zajterka alj froštka) jiše ino v veliko posodo črnila pade, z katerim je čevlar novo storjeno obutelo mazal ino črnil. Miši mačka vsiga črniga vgladajo, ino se čudijo, de se je njih sovražnik tako naglo premenil. „Černo sukno je oblekel,“ so miši djale, „žalosten je, de nas je tako grozovitno preganjal ino kervavo moril. Maček je spokornik, spokorniki se pa ojestro postijo, v posti se pa meso ne jé. Tudi maček mesa več jedil ne bo, me mu lahko zaupamo ino smo brez skerbi vesele.“ Tako so miši modrovale; alj njih modrija jih je gerdo goljfala. Miši brez skerbi radujejo nad pokoro mačkovo, se krog črniga mačka sučejo ino so prav dobre volje. Maček pravo dobo včaka, plane nad miši ino jih, ki so brez vse skerbi, veliko ložej polovi, ter naredi med njimi grozovitno morijo. „Joj nam!“ so miši zdihvale, kar jih je še srečno v luknice vbéžalo; „joj nam, ki smo se na mačka zanesle; maček le sukngo premeni, pa ne svoje misli.

Timu mačku so podobni prekucuhi, vragarogovi sedajnega časa (leta 1848 — 1849). Padli so v jamo, ktero so poštenim ljudem kopali. Vsi črni so ostali ino veliko njih je drugo sukngo obleklo, misel pa le hudobnih ostanejo. Kakor hitro njih doba dojde, katire željno čakajo, bojo svojo prijazno sukngo izslekli ino še enkrat hujši vganjali, kakor poprej. Terdi hudobec sukngo po vetri zmeni, v serci pa stara hudoba ostane.

A. Si.

OPANKE ¹⁾.

V Bagdadu, nekdanjim poglavitnim mesti Mohamedanskiga cesarstva je svoje dni živel neki star kupec, Akbar z imenam, kateriga so daleč okolj vsi ljudje zavolj njegove gerde in brezmerne skoposti čerteli. Bil je silo bogat, pa per vsim tim ni nikolj imel dobre obleke na sebi; nar slabeji pa so bile njegove opanke (krevse alj pantofelni). Njih podplati so bili debeli, terdi in z močnimi žbicami podkovani, njih zgornj del je bil pa poln madežov, zapot in popravk; in vsi čevljarji in opankarji v celim mesti so si glave vbijali, kako bi mo-goče bilo, jih še enkrat popraviti.

Neki dan je Akbar na tergi dobro kupčijo naredil, zato je hotel spet enkrat za ene krajcarje se kopat iti, kar iz gole skoposti že dolgo časa ni storil. V kopeli najde prijatla, ki se njegovim opankam smeja in njemu zastopit da, de bi treba bilo, si novih omisliti. Akbar se v kopel poda in svoje opanke v prednj jispi pusti; v tim pa pride Kadi alj mestni sodnik v ravno tisto kopel, ino svoje opanke blizo Akbarjevih izsuje. Akbar pervi pride iz kopele in brez pomislika nove opanke obuje, ki jih je na mesti svojih v jispi najdel, ter misli, de mu jih je prijatelj poskerbel, ki je popred njegovo slabo obutel grajal. Ko se je tudi mestni sodnik že nakopal, hoče svoje opanke imeti, ki jih je pred, ko se je v kopel podal, v lopi zapustil; pa zastonj jih jišejo njegovi strežniki, ter nič družiga ne najdejo, kakor dvoje starih in zanošenih krevs, katire je sleherni človek za Akbarjove spoznal. Vsak misli, de je Akbar Kaditove opanke vkradil, zato ročno nekoliko beričov po-nj (po nja) pošlejo, ki ga z okradenim blagam na nogah h Kaditu perpeljejo, kateri ga v ječo vtakne, iz katire ga ni popred izpustil, preden de je z lepim naštevkom svojo nepazlivost poplačal. Akbar ves serdit verže, kakor hitro k domu pride, nesrečne opanke v reko, ki je terdo memo njegove hiše tekla, de bi ga v nobeno nesrečo več ne pripravile. Pa

¹⁾ Poleg Nemškiga.

kaj se zgodi? Čes nekaj dni privlečejo ribiči mrežo iz vode, katira se jim je zlo teška zdela. Ribiči mislijo, de se je veliko lepih rib v mrežo vjelo, ino jo skerbno pregledajo, pa ne najdejo drugiga, kakor Akbarjeve opanke, katire so jim mreže pretergale. Vsi nevoljni veržejo opanke zkos okno v Akbarjevo hišo, ki so več imenitnih posod razbile polnih dragiga rožniga olja.

Kader Akbar to nesrečo zagleda, se prestraši, vzame opanke in reče: Nesrečne opanke! v dosti nadlog ste me že potisnile, zato vas hočem zdaj na vselej iz sveta spraviti. Po tim gre v svoj vert, vzame lopato, in svoje opanke v globoko jamo zakoplje. Neki sosed, ki je že dolgo časa na-nj (na nja) jezen bil, ga per tim deli zagleda, hitro h mestnimu poglavarju teče in mu razodene, de je Akbar v svojim verti skrit zaklad najdil in vzdignil. To je bila denarja želnimu poglavarju lepa priložnost Akbarja strašiti in sebi kaj perdobiti. Brez zamude se v Akbarjevo hišo poda in v cesarjevim imenu najden zaklad imeti hoče. Zastonj se Akbar perduša, de ni nobeniga zaklada najšil, de je le svoje opanke zakopati hotel; ni se mu verjelo, in z teškim dnarjam se je revež moral odkupiti.

Nesrečen mož zaroti svoje opanke, in de bi se jih vender enkrat popolnoma znebil, jih več milj daleč od mesta v neki vodotok verže, iz kateriga je voda v mesto tekla, ter misli, de ne bo več sluha od njih. Alj mož se je zarajtal; opanke so namreč korito zagovsnile, po katerim so mestjani vodo dobivali, in tako svojimu posestniku novo nadlogo napravile; zakaj kakor hitro so zvedili, de so Akbarjeve opanke korito zamašile, so mu dosti veliko kazin v dnarjih naložili; vender je bil mestni poglavar, ki je veči del kaznih dnarjov sam za se ohranil, toliko pravičen, de je vkažal, revnimu možu drage opanke nazaj dati.

De bi nesrečne opanke Akbarja v nobeno škodo več ne pripravile, je sklenil jih zožgati; ker so pa vse mokre bile, jih na hišno steno prisloni, de bi se na sonci posušile. Pa še ni dosti nesreče. Sosedov pes iztakne opanke, začne z njimi jigrati, in verže eno na cesto ravno ko je imenitna gospá memo šla, katira je bila skuz to poškodvana. Nje mož Akbarja per gosposki zatoži, in spet se je moral z dnarmi odkupiti. —

Ves serdit leti Akbar domu, popade svoje opanke in jih mestnimu sodniku prinese rekoč: „Tukaj so nesrečne opanke, vzroki vsih mojih nadlog, ki so me skorej na beraško palico pripravile. Za božjo voljo vas prosim, vkažite saj enkrat, de se ne bo več meni

perpisovalo, kar bojo še za naprej hudiga storile.“ Sodnik je imel toliko vesti, da je Akbarjevo prošnjo dopolnil, ki je skoz gospodskine potroške in kazne skorej čisto obožal.

Tako skopost sama sebe tepe. Atjančič.

NEZAHVALNOST JE PLAČA SVETA.

Neki kmet nese nekda v bližnje mesto nekaj na prodaj. Težko breme, ki ga v herbet tiši, ga prisili na nekšnem pečovji si počinuti, v katerim je velka kača zaperta bila. Ko tá kmeta ovoha, ga priserčno prosi, naj se nje vsmili. „Prosim te, je rekla, pomagaj mi iz te luknje; zavoljo velikega kamna, ki mi votlino zadeluje, ne morem izlezti.“

„S čem pa me boš naplačala?“ praša kmet. „Oh prelubleni človek, naplačala te bodem tako, kak ljudje največe dobrote naplačujejo.“ „Naj bode,“ reče kmet, in odvala velki kamen. Ko kača tako rešena na svetlo pride, hoče kmeta umoriti. „Hó, ho!“ zaupije taj, „kaj je to? Jeli to plača za tako velko dobroto? Jeli to zahvala svetá?“ — „Je, odgovori kača, ljudje dobro s hudim naplačujejo; toto svetá zahvalo sem ti obečala.“ „Jaz sem priprost človek, reče zdaj kmet, nečem se tadaj brez učenih svedokov nič prepirati. Hočeva svedokov iskati, ino to reč v razsodbo dati; zgubimli pravdo jaz, hočem rad umreti.“ Oba se napotita, ino najdeta ne daleč staroga bélca (konja): kost ino koža ga samo je; meso je zgunilo. „Zdravo! gospod belc,“ nagovorita haretino: „kaj delate tu na pustem polji? zakaj niste na pristavi u hlevu pri mastni ovseni hrani?“ „Oh, odgovori belc, nikar se temu ne čudita; — splošna navada svetá je, da se stvari zavržejo, ktere zavoljo starosti služiti več ne morejo. Trideset let biah (sem bil) pri plemenitašu, kteroga je taj grad, ki ga tu vidite. Pošteno sem ga služil, ino se še dobro spominjam, da sem ga u poslednem boju s nezvestimi Madžari pri Pešti nektere krati smerti otel. Sdaj, ko sem že star ino slab, me je konjodéreu izročil.“ — „Jeli si čul kmet, pravi kača, kakó svet naplačuje? Življenje ti vzamem!“ — „Lagáno, lagáno! reče kmet, tega ne more eden posamezen razsoditi;

mora se jih še več zaslišati.“ — Od belca slovó vzamši ideta dalje. Ne dolgo, naletita na psa, ki je bil za staro verv k plotu privezan. „Zdravo! gospod milord,“ pozdravita psa: „Kaj ste tak otožni? menda slabo živite, ker ste kostenjaku podobni?“ Oh! zdihne milord, svojega gospoda sem zvesto (véрно) služil, ino to je zdaj moja plača! Koliko težav sem preterpel na lovih ino zabávah (norčijah), koliko zajcov za svojega gospoda vlovil ino nekatéri dober kosček svojimi zobmi včapnil! Da ne spomnim še potepuhov ino tatov, ktere sem jaz čuvaje pregnal! Ko sem sdaj uže star, vtruden ino vnožliv, me je moj gospod k temu plótu privezati ukazal. Vsak trenutek pričakujem svoje smerti; jer prišli budo skoro mene ustrelit. — „No! kmet, zakrikne kača, tvoja pravda je zgubljena!“ — „Ne tako naglo, moja kača! ako še tretji tako razsodi, sem v tvoji oblasti, ino prosto ti je učiniti z menoj, kar ti je drago. Med prepiranjem se lesica pokaže, ktera se drage volje za sodnika ponudi. Preden se pa ona razsodenja poloti, pozove kmeta v stran, ter ga popraša, jeli s kokošmi obskerbljen! ino koliko jih njoj dati hoče, ako ga ona iz te živlenjo-pogibelji (nevarnosti) izbavi.“ Vse svoje kokoši ti dam, lublena zlata lesica, „odgovori kmet. Sdaj začne lesica na dolgo ino široko govoriti, ino dokaže, da se imajo vse okolšine do zrelega pretresti. „Da se nobednemu vaju, pravi ona nadalje, krivica ne učini, moramo vediti, kako se je to naključilo (pripetilo), moramo tudi pregledati mesto, kde si ti kača zaperta bila.“ Vsi trije se tadaj napotijo k pečini. Lesica z glavo kima, ko da nebi mogla zapopasti, kak je ta velika kača u tej tesni luknji tečala. „Pokaži mi vemdar kača, reče lesica, kak si u tej votlini tečala?“ To pokazat, zléze kača u luknjo, ino kmet, na miglaj lesice skota kamen pred votlino; med tem še zvijačna lesica kačo večkrat poprašuje: Jeli takó bilo luba kača? — „Ravno tako,“ odgovori tota. „Če je tako bilo, nadaljuje lesica, naj ostane tako.“ —

Takó osvobodjen kmet priserčno vesel povabi lesico za zutra ob sedmih u svoj dom na kurečjo pečenko. Kmet kásno domu pridši ni zlo prijazno od svoje žene pozdravljen bil. „Oh! moja žena, pravi kmet, ako bi ti vedla, kaka se je meni godila, bi celó 'nače govorila. Moja zlata Marinka, pri ednem lasi si me skoro zgubila. Misli si, kakšna nesreča se mi je pripetila; moje življenje je bilo v očitni pogibelji!“

Sdaj ji vse pripove — „ino, pravi nadalje, ako mi Bog ne bil poštene lesice poslal, jaz bi bil gotovo zgubljen. Iz dolžne zahvale

sem njoj vse naše kokoši obečal, ter bodo zutra v jutro po nje prišla.“ „Kaj? po nje prišla? pravi ona; kaj? po kureta prišla? Bes te plentaj! — Kaj imaš z mojo pérjadino zapovedavati? ti požeruh! Kdo ti bude jajca nesel? Da te muri popil! Le pridi mi lesica, bom ti uže posvetila. Sirota lesica pride; — pa v svojo nesrečo; kmetica ji je herbtišče poterla. Umirajoča še zdehne: „To je plača sveta!“ —

Jernej Ciringar.

PRIPODOBE HUDE VESTI.

Huda vest je človeku vedna muka. Ko je hudoben Kajn svojega brata Abelna umoril, ga je odmah tak hudi strah popadel, da so mu vedno roke ino noge trepetale; povsod se je skrival vedno si domišlova je, da tudi njega nekdo usmertil bude. Še clo najpervi je on bil, ki je mesto Enachia sozidal, da bi le tam varen bil. Huda vest so kleščce, ki vsikdar šiplejo; je pevanje, ki nikdar ne preneha; je červ, ki vsikdar gloda; je burja, ki vsikdar hrumi; je pes, ki vsikdar laja; so usta, ki nikdar ne molčijo; je teža, ki vsikdar tiši; je obraz, ki vsikdar straši; je tén, ki vsikdar bôde; je rog, ki vsikdar trobi. Ideš li k jedi, ostane vemdar taj terdi kos; piješ li Šampaniera, ostane vemdar taj bridki pelin; ako li se igraš (kártaš), ona vsikdar kole; ako li rajaš (plešeš), ostane vemdar taj hudi igerc (godec); hodiš li po rožovertu, te vemdar žge ta kopriva; ako li se razveseluješ na vse strani, ostane vemdar ta vtožnost. Rahel ¹⁾ je zlatne podobe pod slamo skrila; Rahab je ogleduhle Jozuetove pod strehoy s predivom in sternišem odela; pa pregreha v hudi vesti se ne da odéti. —

Jernej Ciringar.

¹⁾ Rahel je zlatne malike svojega očeta Labana ukradla, ktere je potem pri preiskovanju pod slamo skrila. I. bukve Mojz. XXXI.

E.

OGLEDALO

ZA

**ŠOLO INO DOMAGO REJO
OTROK.**

Kdor ljubi svojo dete, ga neprenehama v strahi ima; nad njim veselja včaka ino mu ni potreba na ptuje vrata terkatí. Je oče vmerl, vender je kakor bi živel; zapustil je v njem svojo podobo.

Neberzdau konj nevkrotén izraste, samopašen pa razvajan otrok. Razglajaš otroka, bo te strahoval; če z njim igraš, žalil te bo. Ne posmehuj se mu, de ti ne bo žalovati, ino poslednič nad njim skomine ne dobiš.

V mladosti sinu svojvolje ne dajaj, ino mar ti bodl kar sí domišla. V mladlh letah vklanraj mu vrat, de terdovraten ino tebi nepokorn ne bo; kar bi te v serce bolelo.

Jezus Sirah 30, 1 — 12.

DOMAČE ZDRAVILA ¹⁾.

Ludje premalo vejo, koliko zdravil (vračta alj arenij) doma imajo. Lehko si pomagajo, ako jih poznajo; postavim: bezg (bezovec) zasluži, da se mu odkrije; mleko je velik božji dar; ino kis alj jesih, naj si ravno kisel, za koljkor hujši, za toljko boljši je.

Po nemško.

Die Leute wissen zu wenig, wie viel Heilmittel oder Arzneien sie zu Hause haben. Leicht helfen sie sich, wenn sie dieselben kennen; z. B. der Hollunder verdient, daß man sich abdecke vor ihm, die Milch ist eine große Gabe Gottes, und der Essig, mag er nur sauer sein; je schärfer er ist, desto besser.

Vem, de je še malokdo zmed vas premisljaval, kako žlahtna reč je kis alj jesih, posebno vinski kis; zatorej čujte in pazite, povedati vam čem, kako hasnoviten je.

1. Kis se rabi za mnogoverstne jedi. Merzel bob (bažula) in drugo sočivje ne diši, ako ni okisano; kumare, solato in drugo zelenjado, kdo bi jo jedel, ko bi kisa ne bilo!

2. Meso, ako se ob časi hude vročine v kis položi alj v pertiče v njem namočene zavije, se precej dolgo ohrani, de ne dehni in červivo ne postane.

3. Ako se kdo zlo vseka, vreže alj po kaki drugi nesreči hudo rani, ni boljšiga, kakor z dobrim vinskim kislam rano izmivati in v nja pomočene rute na njo polagati tako dolgo, de kervoviti neha; potem se ne gnoji in kmalo zaceli. Se ve de skli; pa kar ne skli, tudi ne celi.

¹⁾ Pokušnje za šolo. — Šolski učitelj bojo dobro učili, ako bojo svoje pomére v narekih ino v številstvi po tih izgledih razložili.

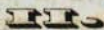
4. Po leti, na priliko ob žetvi, košnji in ajdovi setvi, kader sonce hudo pripeka in si ne moraš žeje vgasiti, nekoliko kisa med studenčno vodo deni, nar poprej te bo ohladilo.

5. V hišah, kir veliko ljudi v tesnobi prebiva alj bolnike imajo, se zrak dostikrat osmradi in clo strupen postane; alj z kisam si ga lahko spet popraviš. Prinesi kako razbeljeno železo v stanico in kisa nanj vlij, ročno bolj zdrava sapa bode.

6. Ako bolnika omedlevca posili, z dobrim kisam mu sence dergni alj rutico z njim namočeno pod nos mu derži, kmalo se bo zavedel in okrepčal. Tudi je dobro, kader je bolezn nalezлива in moraš bolniku strečji, de si z ynskimi kisam usta oplahneš alj kako kapljo požreš.

Glejte! kako velika tode malo poznana dobrota božja je kis; pa tudi kako potrebna pri hiši; zatorej ljube dekleta! kader bote enkrat gospodinje, le skerbite, de vaša hiša nikolj ne bo brez dobrega kisa.

 1034

IZ ZEMLJOPISA.

Štajarsko je lepa in rodovita dežela; ima vina in žita, železa in živine toliko, de veliko tega blaga sosedam proda. Sonce Štajarcu iz Vogerske in Hrovatije vstaja, na Krajsko in Koroško pa zahaja. Pod severjam Estrajh alj Avstrijansko — pod jugam Hrovaško leži. Štajarska vojvodina ima 20 mest, 96 tergov, 3593 vesi in 163,496 hiš, v katerih 1.058,246 ljudi, Nemcov 875,400, ino Slovincov 183,846 prebiva. Ima dve školfji in poprej pet, po novi vravnavi pa tri kroge. Poglavitno mesto je Gradec, v katerim 47,515 ljudi živi.

Po nemško.

Steiermark ist ein schönes fruchtbares Land, hat Wein und Getreide, Eisen und Vieh in solcher Menge, daß es viel davon den Nachbarn verkauft. Die Sonne geht dem Steirer aus dem Ungarn- und Kroatenslande auf, und geht gegen Krain und Kärnten unter. Gegen Norden liegt Oesterreich, gegen Süden Kroatien. Das Herzogthum Steiermark hat 20 Städte, 96 Marktflecken, 3593 Dörfer und 163,496 Häuser, in denen 1.058,246 Menschen, Deutsche

875,400, und Slovenen 183,846 wohnen. Es hat 2 Bisthümer und früher 5, nach der neuen Einrichtung aber 3 Kreise. Die Hauptstadt ist Graz, welche 47,515 Einwohner hat.

Vsaka dežela kakor tudi cela zemlja ima 4 poglavitne strani, izhodno, zahodno, južno alj spodno in severno alj zgorno stran. Vučeni možje in morski brodniki imajo tako (magnetno) iglo, ki to posebno lastnost alj svojost ima, de kamor in kakorkolj se postavi, se sama iz sebe vselej proti polnoči oberne, in potem se lahko druge strani razsodijo. Kdor pa nima te igle, naj se na kraj oberne, ker se mu zutraj sonce prikaže, in ima ravno pred seboj izhod alj jutro; na desni roki poldne alj jug; na levi zahod alj večer in za seboj polnoč alj sever.

Zemlja se meri na štirvoglate kose, katerim se štirjak alj kvadrat veli. Štirjaški sežen alj klafta se takole zaznamva □ in ima 36 štirjaških šolnov (□'); 1 □' ima 144 štirjaških pavcov (□''); 1 □'' ima 144 štirjaških čert alj lin (□'''). — 1 oralo obseže 1600 štirjaških sežnov; in 10,000 oralov je 1 štirjaška mila. Štajarska dežela ima 390 □ mil in 6265 oralov; Krajnsko pa je nad polovico majši in nima več kakor 173 □ mil in 5462 oralov.

—1834—

III.

ZOPER TERPINČENJE ŽIVAL.

Ein Vogelfänger fängt in einem Jahre 70 Amjeln, 103 Stieglitz, 52 Finken, 260 Meisen, 83 Zeiserl, 802 Drosseln, 2003 Fkaviger, 3 Nachtigallen, 12 Wachteln und 112 Krammetsvögel; wie viel Vögel füng er? Antwort: 3500.

Slavičke popreda po 8 petic — vsako prepelico po desetki — brinjovke po 4 kr. — tri šinkovce je oslepil in po goldinarji dal — kose po groši; drugih pa vsako sto po tolarji; koliko je skupil? — Odgovor 71 gold. 28 kr.

Lep dnar je skupil, bote rekli. Dro, lep dnar! pa tega dnarja se tako gerd madež derži, de se ne da lahko izbrisati in ne hotel bi

ga na svoji vesti imeti. Tri vboge tičike, tri šinkovce je z žerečo iglo oslepil, de jih je dražej prodal. — Kaj menite, ali je to prav? ali se smejo živali terpinčiti alj mučiti? Nak, nikdar ne. Mi jih smemo v svoj prid in v pomoč obrniti, mi jih smemo pokončati, če so nam škodlive; alj nevsmileno terpinčiti in kervovariti, jim nepotrebno bolečine in težave delati, tega Bog obvari! to je greh, ki pogosto že na tim sveti kaznovan bude.

Mladi šterkovci, ki metulje, pajka, kebre in drugo živad lovijo in jim noge alj perute tergajo, si dostikrat roko alj nogo vlomijo in sami poskusijo, kake bolečine to naredi. Fantalini, ki skoraj celo spomlad po hosti letajo, vse drevesa preplezajo, tiče gnezda razderajo, jajčike truplejo in starkam mlade in mladim starke jemlejo, de potem revčiki od glada poginiti morajo, so večidel nevsmileniga, hudobniga serca, in bati se je, de tolovaji iz njih prirasejo. Slušajte, kaj sveto pismo pravi: „Kader greš po poti, in na kakim drevesi alj na zemlji kako tiče gnezdo najdeš in mater na mladih alj na jajcih sedeti: ne vzemi mater z mladiči vred, ampak pusti jo, ako ji mlade vzemeš, proč zleteti — de ti dobro pojde in de boš dolgo živel.“ V. Mojz. 22, 6, 7. Ravno tako je tudi od deželskiga vladarstva razun zadne tri mesence vsakiga leta oostro prepovedano, majhne vertne in hostne ptice loviti; posebno pa bo takim žugano, ki tem pticam gnezda poderajo, jajčika poberajo alj mladiče vzemejo.

Za tiga del, ljubi otročiči! obljubite mi dones, de ne bote nobene živali terpinčili alj nevsmileno topli, ne pesa ne mačke, ne krave ne konja: sosebno pa vam priporočim, de nekaterih ptic, kakor so sternadi, drozgi, škorci, penice, pastaričice, tašice, senice, slavički, škorjanci, žolne, lastovke, i. t. d. ne bote lovili ne streljali; zakaj one so zlo koristne in veliko veliko kobilic, gosenc, kebrov, červov in družiga merčesa iz vertov potrebijo. Ne vničiti, marveč vabiti moramo te pridne živalice v verte in hoste, zato kir so umniga kmetijstva nar veči prijatllice.

O D M É R E.

Per Novaki so 50 celšekov knopra alj ocvirkov nabrali, po tolarji v šajni pa prodali; koljko so izkupili? v šajni — koljko znese v srebrni? Odgovor: 75 gold. v šajni alj 30 gold. v srebrni.

Kako razne vender so pota, po katerih si človek kaj prisluži, ako le marliv je in pamet v glavi ima! Ali poznate knoper? ali veste kje rase in čimu de je? — Knoper raste na hrastovim drevji alj dobji, se večidel dobro plačuje in zlasti Hròvatom in Vogram, ki obilno dobja imajo, nekater goldinar v mošno pripravi. Pa knopra, ravno kakor hostnih grušk in kostanja ne sme vsak poberati, temuč le lastnik zemlje to pravico ima. Zatorej ako vidiš, de lastnik noče alj morebiti nima časa knopra v svojim poberati, pojdi in poprosi ga naj tebi dopusti, in pogodi se ž njim. In kar si nabral, ne smeš na sonci alj na peči sušiti, ampak v senci; tudi ne na kakim zapertim kraji, kamor sapa blizo ne mora de ne oplesne, timveč na zračjim, lesenim vodri, kir lahko veter po njem pihla. Tudi ga ne smeš na debelim ležati pustiti, de se ne pokvari; ampak pogosto ga je treba premešati alj premetati, potem se lepo suši. Rumenkastiga, dobro posušeniga knopra usnarji kaj radi kupijo, zmleti ga dajo in tisto moko za kože rabijo, iz katerih podplate delajo. Kader je tedaj malo knopra, tudi usnje alj leder v ceni poskoči. Ker so per Novaki na celšek merili, vam moram še od suhe mere kaj povedati, z katero se žito, sočivje, seme in druga taka suha roba meri. Skoraj vsaka dežela drugačno mero ima, in če bote kaj po sveti hodili in z kupčijo se pečali, še od marskake mere slišali bote; alj za zdaj naj bo zadosti, de poznate mero, ki je v Celskim, alj kakor homo za naprej rekli, v slovenskim krogi navadna. — Celšek, alj kakor se sploh veli škof in po Krajskim mernik, 20 mer alj firkelnov derži, in dva celšeka sta en vogan alj mecel, ki sam je v našim

cesarstvu prav za prav veljaven. Polovica alj polovača je pol celšeka in 10 firkelnov derži. Firkel ima 2 poliča alj 4 maselce. — Iz tega vidite, de se mora nekokrat pripogniti, napreden se celšek knopra vkupej spravi; vender karkolj prodajali bote, lepo vas prosim, nikarte goljfat, marveč vselej pravično mero dajte in zapomnite si, kar star pregovor pravi: Mera in vaga v nebesa pomaga.

DREVE

OD DREVJAREJE.

Pastir nabere 18 kozovcov smole po smrečji; vsak kozovec derži po 3 \mathcal{R} in 16 lt. smole; vsak \mathcal{R} proda po 15 gr. v šajni; koliko izkupi v šajnih? — koljko v srebrju?

Odgovor 47 gold. 5 gr. šajna alj 18 gold. 18. gr. srebra.

Pa ne, de bi tudi vi smolarji postali, vidijoči de smola toliko denarja verže! Kdor hoče smolo naberati, mora biti pošten, mora Boga pred očmi imeti in bližniga vsake škode skerbno varvati; sicer se lahko pregreši in clo svojo dušo pogubi. Le tista smola, ki se sama od sebe iz smrekoviga debla cedi, se svobodno odkresati sme; kdor pa smreke nasekava, narezava alj jim lup odkerhne, veliko krivico dela in meni se zdi, de drevo ravno tako pokvari, kakor ko bi človeško alj živinsko truplo z sekiro alj z nožam ranil. Soka alj smole je drevju vse eno potrebno, kakor našim truplu kervi. Izpusti kerv in truplo oslabi, opeša alj clo vmerje; tako tudi drevesa, katerim se smola kreše alj se oblupijo, v rasti zastanejo, omagajo in se sušiti jamejo.

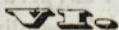
Ino rado se primeri, de se v takih ranah, katire je smolokres naredil, knaver zaredi, to je, strupen červ, ki kakor kuga okrog sebe sega in lepe gojzde ob kratkim pokonča. Nar lepši drevje zvene alj obledi in ni družiga sredstva, kakor vse bolene smreke brez zamude posekati in za derva damu izvoziti. Oh kaka škoda vender! — Alj tudi tistim pastirjam ne moram dober biti, kateri si po mladim smrečji biče alj gajželnike išejo in velikokrat nar lepši

smreki verh odrežejo. Vredni so, de bi sami nar poprej z tistim bičam tepeni bili!

Hosto moramo varvati in ne potrato delati z njo; derva v ceni zmiraj rasejo in če ne bomo z njim bolj gospodariti jeli, kakor do zdaj, lahko veliko hudih nasledkov dočakali bomo.

Jožef Rozman.

— 1880 —

KAKO SE ČEDNO BERE.

Med čedno zastopnim branjam (čitanjam) ino pa med dolgočasnim lajanjam je velik razločik. Lepši je godce poslušati, kakor pa žabe reglati. — Samo brati zadosti ni; potreba je gladko ino prijetno čitati znati. Kdor pa kaj lepiga znati želi, se naj uči — v šoli; šola naj bo tudi šola čedniga zastopniga branja.

Ako naše navadne šole po deželi objišemo, ino šolce čitati čujemo, hitro po branji spoznamo, kaj šola veljá. Eni kričijo, kakor bi zajce gonili, drugi lajajo, kakor bi vrabče podili, tretji krožijo enoglasno kakor kolovrat po zimi; malokdej šolarji tako čedno ino razločno berejo, de bi jih bilo veselo poslušati. Kjer pa šola prav čedno brati zna, tam šolski gospod pohvalo zasluži. Slabo uči, kdor sam slabo zna.

Prav čedno ino zastopno brati je potreba ločivnice prav razločiti, pa tudi glas po vsakim ločivnim znameji obrniti. Per vsaki ločnici pa se dalej alj kračje potihne, glas se povzdigne alj pade; v tim je pa vaje potreba. Šolskim gospodam v pomoč naj služijo nasoči stavki, jih na tablo napisat ino učence tako dolgo v njih vadit, dokler jim branje gladko, prijetno ino zastopno poteče.

1. VAJA PIKE (.).

Pes laja. Čbela (bučela) buči. Svinja krúli. Medved mermrá. Škorjanček pôje. Kura kokodáska. Žaba reglá. Čerček črika. Ovca bleketá. Volk túli. Golob gorgotá. Gos gága. Vol bôli. Žužanka berní. Krokar kròka. Ujec úja. Lastovka cvérči.

Veter šumi. Burja túli. Voda hruší. Grom doní. Vos ropotá. Zidar zida. Mziar mizari. Tkavec tka. Šivar šiva. Črevljar dela črevlje. Barvar barva. Lovec loví.

Jes berem. Ti pišeš. Ti si pisal. On póje. Jes jém. Jes pijem. Ti letiš. — Dežuje. Bliska se. Gromí. Snežuje. Rosí.

Stolp (turn) je visok. Cérkev je velika. Kamen je terd. Volna je mehka. Sneg je bel. Zlato je rumeno. Nebo je modro. Voglnje je černo. Kerv je rudeča. Otrok je majhno. Pero je lahko. Svinec je težek. Sekira je ojstra. Jeklo je kerhko.

Vijolica je cvetlica. Srebro je ruda. Dvajsetica je denar. Mačka je žvina. Miš je tudi žvinca. Vol (piva, pir) je pijača. Vino je tudi pijača. Pogača je peka. Trava je rastlina. Golob je ptica. Kukovica je tudi ptica. Šuka je riba.

Človek ima roke. Govedje ima roge. Ptica ima peretnice (habe). Svinja ima šetine. Vos ima kolesa. Oralo ima smuko. Noš ima platnice. Pero ima razcep.

Fant tepe. Fant je tepen. Vojak bôde. Vojak je vboden. Kočjaš pelja. Kočjaš je peljan. Čbela pikne. Čbela je piknjena. Lovec lovi. Zvér je vlovljena. Pastir pase. Živina je pasena. Kosec kosí. Kosa se klepa.

2. VAJA PRAŠAJA (?).

Kroglica je okrogla. Ali je kroglica okrogla? Kaj je še okroglo? — Kamen je terd. Ali je kamen terd? Kaj je še terdo? — Miza je lesena. Ali je miza lesena? Kaj je še leseno? — Kaj se naredi iz železa? — Tern je bodeč. Kaj je še bodečo? — Med je sladek. Ali je med sladek? Kaj je še sladko? — Sneg je bel. Kaj je še belo? — Kaj je černo? — Kaj je rumeno? — Kaj je rudečo? — Kaj je zeleno? — Kaj je globoko? —

Kaj je gos? — Kaj dela gos? — Kaj je šuka? — Kaj dela šuka? — Kaj dela škorjanček? — Kaj dela prepelica? — Kaj je konj? — Kaki je konj? — Kaj dela konj? — Kaj je mačka? — Kaka je mačka? — Kaj dela mačka? —

Jes sim vučenc. Kaj dela vučenc? — Kaj delajo vučitel? — Jes sim človek. Kaj zna človek? — Jes sim otrok. Kaj ima otrok storiti? —

3. VAJA PIKE INO PRAŠAJA OB ENIM.

Ojster nož reže. Velika voda hruší. Mali ptiček póje. Černi krokar kroka. Okrogla kroglica se taka. Rumeno listje odpade. Plamnatni ogenj dersní. Hud pes grize. Polzka riba plava. Marliva čbelica brenči. Vroča peč greje. Rumeno zlato se bliší. Rudeča

jagoda zori. Al zori rudeča jagoda? Ali regla zelena žaba? Mlado žrêbe leta. Malo jagne skaka. Kdo še skaka? — Lepi praznik se obhaja. Skerhana sekira se nabrusi. Nesnažen studenc se iztrebi.

Pridni otroci se pohvalijo. Leni otroci se kaštigajo. Lepe cvetlice cvetijo. Ali cvetijo lepe cvetlice? Močni konji vlečejo. Kdo še vleče? — Tenki jeleni letijo. Mladi prasci cvillijo. Al cvillijo mladi prasci?

Pastir varje ovce. Ovce bodo od pastirja varvane. Ali lovci zajce streljajo? Zajci bodo od lovcov streljani. Tkavc tka platno. Vučitel vučijo vučence. Kmet seje seme. Vertnarji sadijo drevesa. Kaj še vertnarji sadijo? Brusar škarje brusi. Kaj brusar še brusi. Ribič lovi ribe. Vučenci pišejo besede. Besede bodo od vučencov pisane. Zidarji zidajo hiše.

Marlivi kmet obdeluje polje. Skerbna mati pletejo nogavice. Močni konji vlečejo voz. Zvita lesica kokoš vkrade. Potuknjena mačka mleko liže. Majhne dekleta lepe pesmi pójejo. Napuhljen petéln na dvoriši kikirika. Pridni vučenc vučitela vboga. Ali pridn vučenc svojiga vučitela vboga? Pisan metulj po verti leta. — Ta veliki mož se svoje moči hvali. Vbogi bolnik je zdravitela potreben. Hvaležni ljudje se spomnijo svojih dobrotnikov.

4. VAJA KLICAJA (!) Z PIKO INO PRAŠAJAM SKUPEJ.

Dragotin piše. Ali piše Dragotin? Dragotin, saj piši! De bi Dragotin vonder pisal! — Milica póje. Ali póje Milica? Milica, saj poj! Da bi Milica vonder pela! — Vertnica cveti. Ali cveti vertnica? Da bi vonder vertnica cvetela! Vertnica, saj cvéti! — Moj oče kličejo. Ali kličejo moj oče? De bi saj moj oče klicali! — Malo dete spi. Malo dete, saj spi! Ali spi malo dete? Da bi vonder malo dete spalo! — Hlapec orje. Ali orje hlapec? Hlapec, saj orj! De bi vonder hlapec oral! — Sonce sije. Sonce, saj sij! Ali sije sonce? De bi vonder sonce sijalo! — Ogenj gori. Ali gori ogenj? Ogenj, saj gori! —

Voda hruši. Ali hruši —? Voda, saj —! De bi vonder —! Srebro se bliši. Ali se bliši —? Srebro, saj —! De bi se vonder —! Mesec sveti Lev rujove Žaba skaka Kono-
plenka everká

5. VAJA NADPIČJA (:) INO DVAPIČJA (:).

Sim še otrok; pa že dobro vém kar je dobro alj hudo. Ne potepaj se z hudobnimi ljudmi; oni te v hudo napeljujejo. V šoli se

deca dobriga ino lepiga dosti učijo; zatorej pridni otroci radi v šolo hodijo. Mladost je nar bolj doba za učiti; zatiga del se pametno otrok skerbno uči. Čedno dete dopade vsim dobrim ljudem; alj neporedniga, razpušeniga otroka vse čerti. Vučitel so tvoj nar vekši dobrotnik, dete moje; oni kojijo (brihtajo) tvojo glavo ino serce z veliko skerbjo; ne žali jih torej; ampak ljubi jih serčno; ne pozabi jih vse svoje žive dni!

Nedela alj tjedan ima sedem dni; imenujejo se: nedela, pondelek, tork, sreda, čertek, petek, sabota. Leto ima dvanajst mescov; ime jim je: prosenc, svečan, sušec, mali traven alj brezen, velki traven, rožni cvet alj rožnik, mali serpan, velki serpan, kimovec, kozopersk, listopad alj gnile, gruden. Nar veči prazniki leta so: velikanoč, binkošti, božič. Šterta zapoved veli: Postuj očeta ino mater svojo, de ti dobro bo ino dolgo živiš na zemlji.

6. LIČNE POVESTI ZA VAJO.

a) Mali Lenče.

Mamica! kde pa prebiva dober Bože, kateri da rožicam rasti? Tako Lenčej svojo mamu pobara. Mati odgovorijo: Ljubi Bogec je v nebesih pa tudi na zemlji per nas. Dober atej je, ker nas ljubi, ino mi vsi smo njega deca. — Sim tudi jez njegovo dete? vpraša Lenče. — Kaj pa de, velijo mati; Bog te za ljubo ima, on za te sadju rastiti da ino stori de ti sonček sije; on te varje, kedar spiš, ino te ohrani, kedar se lepo zaderžiš. — Prav priden biti ino pa Bogeca hočem iz serca ljubiti, je Lenče djal. — Tako je prav! so mati djali; potem boš ti vesel, atej ino mama te bova vesela, ino ljubi Bog bo tudi tebe vesel.

b) Mali kužej.

Lina, mala gospodična, se eno večerko za potokam prehaja. Sreča za vodo nekoljko hudobnih šterkovecov (pobelinov), ki so ravno hotli maliga kuzeja (peseka) vtopiti. Lini se revče smili; kupi ga ino v grašino zanese. Kužej se gospodične hitro privadi ino povsodi za njo leti.

Enkrat po noči Lina v svojo spalnico pride spat. Pesek ves hud zalaja ino pod postel seglá; ino glej — grozoviten človek, razbojnik se je bil pod postelo skrila. Lina v pomoč zavpije. Vsi ljudje iz grada priletijo; hlapeci razbojnika popadejo ino zaprejo. Na sodbi je hudobnež povedal, kako je hotel Lino vmoriti ino grašino okraštati.

Llna je Boga lepo hvalila, de njo je smerti otel, rekoč: „Kdo bi bil le verjel, de bi vbogi pesek, kteriga sim smerti rešila, tudi mene smerti odtel.“ Njemu Bog srečo da, kdor žvino lepo ima.

c) Modra miška.

Miška iz luknice prileze ino vgloda nastavleno past. „Hoho, je djala, vidiš njo past! Presneti ljudje! dve dilci nastavijo, na zgorno pa opeko (cegel) naložijo, v sredo med dile pa kos slanine nateknejo, naj bi miška slanine okusila, past izprožila, ino bi past miško zdrobila. Pa miši smo modrejši, ko ljudje, ino zvijače dobro poznamo! Ne bote me vjeli ne!“

„Pa povohati — je miška djala — dobro slanino povohati saj smém. Nosek pasti ne more izprožiti. Lep duh slanine pa vonder rada imam. Saj le majckino povohala bom.“

Miška v past skoči ino slanino prav rahlo povoha. Past je bila prav rahlo nastavlena, ino ko se miška slanine dotekne — čap! — past zagromi, ino — modra miška mertva leži. — Kdor nevarnost ljubi, najde v nevaršini konec.

Ripšl.

— — — — —

VII.

NEMŠKO-SLOVENSKA PISMENOST ¹⁾.

ZA PERVE ŠOLE.

(Konec.)

Das Zeitwort.

GLAGOL.

Zeitwörter sind, welche von einer Person oder Sache entweder ein Thun oder Leiden, einen Zustand oder eine Beschaffenheit nebst der Zeitbestimmung aussagen; z. B. je. Postavim:

Der Lehrer lehrt, die Schüler lernen; učitel uči, učenci se učijo. Die Schüler werden von dem Lehrer geprüft; učenci so

¹⁾ Po drugih slovnicaah izdelana.

vprašani od učitelja. Im Frühlinge blühen und grünen die Bäume; v spomlad vse drevje eveté in zeleni. Die Bienen schwärmen; čebele rojijo. Ich werde gelobt; me hvalijo. Der Seidenwurm spinnt die Seide; sviloprejka prede svilo. Der Weber zettelt das Garn an; tkave prejo osnuje.

Gattungen der Zeitwörter.

Razpoli glagolov.

Die Zeitwörter werden in Deutschen wie auch im Slovenischen nach ihrer Gattung eingetheilt a) in thätig übergehende, als: lieben; b) in thätig unübergehende, als: springen; c) in zurückführende, als: sich fürchten, sich bemühen; und d) in unpersönliche, als: es blizt, es donnert.

Glagoli se razdelé v Slovenskim, kakor tudi v Nemškim po njih razpolu a) v prehajavne glagole, p: lubim; b) v neprehajavne glagole, p: skakam; c) v vračivne glagole, p: se bojim, si prezadevam; d) v neosebne glagole, p: bliska se, gromi.

Anmerkung. Einige Zeitwörter sind im Slovenischen zurückführend, die es im Deutschen nicht sind, und umgekehrt, als:

Opomba. Nekteri glagoli so v Slovenskim vračivni, v Nemškim pa ne, ino opak. Postavim:

se smejam, ich lache; se joka, er weint; se nadjam, ich hoffe (erwarte); se potim, ich schwitze; se koplem, ich bade; sedem, ich setze mich; ležem, ich lege mich.

Ungleich wichtiger ist im Slovenischen die Eintheilung der Zeitwörter in Vollendende, Dauernde und Wiederholende.

Glagole delimo v Slovenskim še v tri drugi bolj važni razpoli, namreč v doveršivne, v neveršivne in v ponavljavne.

a) Vollendende Zeitwörter sind diejenigen, welche die Vollbringung oder Vollendung des Einmalthuns einer Handlung oder eines Zustandes ausdrücken; z. B.

a) **Doveršivne glagole imenujemo tiste, kateri doveršenje alj dokončanje enokratniga djanja alj stanu povejo. Postavim:**

vzdignem, ich hebe Ein Mal; dregnem, ich stoße Ein Mal; padem, ich falle; dihnem, ich athme; kriknem, ich schreie; odprem, ich öffne u. s. w. pošlem, ich sende Ein Mal i. t. d.

b) Dauernde Zeitwörter sind, welche eine fortwährende

b) **Nedoveršivni glagoli so, kateri pomenijo kako djanje**

Handlung ohne Rücksicht des Vol- alj kak stan, ki še terpi, brez de
 lendens oder des Einmalthuns an- bi se na njegovo doveršenje gle-
 zeigen; 3. B. dalo. Postavim:

vzdigam, ich bin mit dem Heben beschäftigt; dregam, ich stoße;
 padam, ich bin im Fallen; sedam, ich bin im Begriffe mich zu
 setzen; odpiram, ich öffne; lijem, ich gieße; diham, ich athme
 i. t. d.

c) Wiederholende (Itera- c) Ponavljavne pa imenu-
 tiva) sind diejenigen, welche an- jemo tiste, kateri povejo, de se
 zeigen, daß eine Handlung öfters kako djanje alj delo večkrat po-
 wiederholt wird; 3. B. novi alj poverne. Postavim:

prepevam, ich singe öft; nalivam, ich gieße öft voll; vzdigavam,
 ich hebe öft; preštevam, ich zähle öft; ogledavam, ich besichtige;
 darujem, ich spende, i. t. d.

Bei dem Zeitworte sind sechs Pri glagoli se more na šeste-
 Stücke zu beobachten: 1. die re reči paziti; 1. na obliko, 2.
 Form, 2. die Art, 3. die Zeit, na naklon, 3. na čas, 4. na
 4. die Zahl, 5. die Person, 6. broj, 5. na osebo, 6. na pre-
 die Abwandlung. gib.

1. Die Form.

Die Form ist zweifach: die thätige und die leidende.

a) Das Zeitwort steht in der thätigen Form, wenn die Per-
 son oder Sache selbst handelt oder sama dela, od ktere se govori.
 wirkt, von der die Rede ist; 3. B. Postavim: ovčar pase čedo; čbe-
 der Schäfer weidet die Schafe. la dela med, die Biene macht
 Honig.

b) Das Zeitwort steht in der leidenden Form, wenn auf die
 Person gehandelt oder auf die glagol, kadar pove de kaka ose-
 Sache gewirkt wird, von der die ba alj stvar od ktere se govori
 Rede ist; 3. B. Die fleißigen Schü- kaj terpi, alj de se znjo kaj godi.
 ler wurden gelobt. Postavim: Pridni učenci so hval-
 leni.

2. Die Art.

Die Art und Weise, wie das

1. Oblika.

Oblike je glagol dvoje: 1. delavne alj terpivne.

a) V delavni obliki je glagol, kedar oseba alj stvar sama dela, od ktere se govori. Postavim: ovčar pase čedo; čbe-
 la dela med, die Biene macht Honig.

b) V terpivni obliki je glagol, kadar pove de kaka ose-
 ba alj stvar od ktere se govori kaj terpi, alj de se znjo kaj godi.
 Postavim: Pridni učenci so hval-
 leni.

2. Naklon.

Glagol v Slovenskim na sed-

Zeitwort etwas aussagt, ist im Deutschen fünffach:

1. Die anzeigende Art, wenn es Etwas bestimmt (gewiß) aussagt, als: der Schüler lernt.

2. Die verbindende Art, wenn es Etwas unbestimmt (möglich) oder nur bedingt aussagt, als: ich vermuthe, daß der Schüler lerne. Ich würde den Armen viel Gutes thun, wenn ich reich wäre.

3. Die gebiethende Art, wenn es befehlend, ermahnend, warnend, bittend, verbiethend, spricht, als: schweige! arbeite! stiehl nicht! bethete Gott an!

4. Die unbestimmte Art, wenn es ohne Bestimmung der Person, jedoch mit Bestimmung der Zeit Etwas aussagt; z. B. Wasser trinken ist gesund. Lange schlafen ist ungesund. Gott fürchten ist der Weisheit Anfang.

Im Slovenischen gibt es noch eine verkürzte unbestimmte Art, die man das Supinum oder Pagewort nennt, als:

pomagat, um zu helfen; sejat, um zu säen; delat, um zu arbeiten; plačat, um zu zahlen; rešit, um zu erlösen; nest, um zu tragen; igrat, um zu spielen.

5. Das Mittelwort, welches nebst der Beschaffenheit zugleich auch die Zeit anzeigt. Das Mittelwort ist im Deutschen zweifach, der gegenwärtigen und der vergangenen Zeit, als:

meri način lahko kaj pove, zato ima sedem načinov alj naklonov; so:

1. Naznanivni naklon, kedar naravnost kaj zagotovo povémo. Postavim: učenc se uči.

2. Pogojevni naklon, kedar kaj zagotovo ne rečemo, temuč, de se kaj z kako pogodbo dela alj z godi, Postavim: menim, de se učenc uči. — Ubogim bi veliko dobriča storil, ko bi bil bogat.

3. Velivni naklon, ki zapové, opominja, kaj prepové; p: molči! delaj! ne kradi! moli Boga! poštuj stariše! ehre die Eltern!

4. Neodločivni naklon, pokaže pač djanje alj stan, pa nikakoršne osebe ne pové; p: vodo piti je zdravo. Dolgo spati ni zdravo. Boga se bati je početek modrosti.

V Slovenskim imamo še en prikračeni neodločivni naklon, ki se namenivni naklon imenuje. Postavim:

5. Deležje, ki kako lastnost s časam pokaže. Deležje je v Slovenskim čveterni, eden zdaj-niga, troji pa pretekliga časa. Postavim:

igrajōc — a — e, spielend (to kaže zdajni čas); igral — a — o, igravši — a — e, igran — a — o, geſpielt (je deležje pretekliga časa).

6. Das Vertretungswort (Gerundium), welches den nähern Umstand einer Person oder Sache anzeigt, als:

6. Narečaj, to je naklon, ki stan osebe alj stvari pokaže. Povern Umstand einer Person oder Sache anzeigt, als:

Die Mittelwörter sind den Beiwörtern, und das Vertretungswort den Nebenwörtern ähnlich.

7. Das Hauptwort vom Zeitworte gebildet, als:

3. Die Zeit.

Die Zeit ist in Allem im Deutschen sechsſach:

1. Die gegenwärtige Zeit, welche anzeigt, daß eben jetzt etwas geschieht, als: ich bethe; du schreibſt.

2. Die halbvergangene Zeit, welche geſetzt wird, wenn eine Handlung noch fort dauert, da die andere anfängt. Im Slovenischen wird ſie durch die völlig vergangene oder gegenwärtige Zeit ersetzt. 3. B. Ich lernte, als er in das Zimmer trat.

3. Die völligvergangene Zeit, welche geſetzt wird, wenn eine Handlung schon geschehen ist; als: ich habe geschrieben.

7. Glagolno ime, to je ime iz glagola izobraženo; p:

3. Čas.

Čas je prav za prav v Slovenskim peterni:

1. Zdajni čas, ki kaže, de se zdaj kaj godi. Postavim: molim; pišeš.

2. V Slovenskim nimamo pol pretekliga časa; torej namest njega veči del popolnoma pretekli čas postavimo; včasih pa tudi zdanji čas; p: učil sim se, ko je v jizbo stopil; — ko sim pisal, pride moj prijatelj in me s seboj vzame, als ich schrieb, kam mein Freund, und nahm mich mit sich.

3. Pretekli čas, ki kaže, de se je kaj že zgodilo, Postavim: sim pisal.

4. Die längstvergangene Zeit, welche gesetzt wird, wenn eine Handlung schon vorüber ist, da eine andere angefangen hat; z. B. Als ich meine Arbeit vollendet hatte, ging ich in den Garten.

5. Die künftige Zeit, welche anzeigt, daß eine Handlung erst geschehen wird; z. B. Ich werde in die Schule gehen.

6. Die künftiger vergangene Zeit, welche gesetzt wird, wenn eine Handlung zwar erst geschehen wird, aber doch schon als vollendet dargestellt ist; z. B. Wenn ich das Buch werde gelesen haben, werde ich es dir leihen.

4. Die Zahl.

Die Zahl der Zeitwörter ist im Deutschen zweifach: Einzahl und Mehrzahl; im Slovenischen aber dreifach: die Einzahl, wenn nur von einer, die Zweizahl, wenn von zwei, und die Mehrzahl, wenn von mehreren Personen oder Sachen die Rede ist; z. B.

hlapec mlati, der Knecht drescht; hlapca mlatita, die (zwei) Knechte dreschen; hlapci mlatijo, die Knechte dreschen.

5. Die Person.

Zu den drei Personen der Zeitwörter wird im Deutschen das persönliche Fürwort ich jaz, du ti, er on u. s. w. beigefügt; im Slovenischen aber nicht, weil sie schon in der Personalendung des Zeit-

4. Davno pretekli čas, ki kaže, de je djanje že končano bilo, ko se je drugo začelo. Postavim: Ko sim bil svoje delo končal, sim šel v vert.

5. Prihodnji čas, ki pové, de se bo še le kaj zgodilo. Postavim: Pojdem v šolo.

6. Prihodnje pretekli čas pové, de bo djanje končano, ko se ima drugo začeti. V Slovenskim je navadnim prihodnjimu času popolnoma enak; spozna se le po pomenu; p: Kadar bom bukve zbral, jih bom tebi posodil.

4. Broj alj število.

Broj glagolov je v Slovenskim troj: edinobroj, kadar od ene, dvabroj, kadar od dveh, in višebroj, kadar od več oseb alj reči govorimo; v Nemškim je le dvoj: edinobroj ino višebroj. Kadar je v Slovenskim dvabroj, se postavi v Nemškim višebroj. Postavim:

5. Oseba.

V Nemškim osebnice zaimena ich jaz, du ti, er on i. t. d. h glagolam postavljamo; v Slovenskim pa ne, ker so že v glagolu zapopadene; p: ich bethé, molim; du bethest, moliš; er bethet, moli;

wortes liegen, als: ich lese, berem; wir (zwei) bethen, moliva, modu liesest, beres; er liest, here. live; wir bethen, molimo; le te-
 Nur wenn ein besonderer Nach-
 druck darauf gelegt wird, setzt man
 im Slovenischen diese persönlichen
 Fürwörter hinzu.

6. Die Abwandlung.

Ein Zeitwort so verändern,
 daß an demselben Form, Art,
 Zeit, Zahl und Person gehörig
 bezeichnet wird, heißt: dasſelbe
 abwandeln, und die Art, wie
 dieses geschieht, heißt: Abwand-
 lung.

Um aber ein Zeitwort gehörig
 und vollständig abwandeln zu kön-
 nen, müssen wir uns in gewissen
 Zeiten der Hilfszeitwörter haben,
 sein und werden, bedienen. Im
 Slovenischen ist nur ein Hilfszeit-
 wort, das aus drei Theilen besteht,
 als: sim, biti und bodem.

6. Pregib.

Glagol tako premenjati, de
 se na njim oblika, naklon,
 čas, število in oseba, kakor
 gre, zaznamova, se pravi gla-
 gol pregibati, in viža, po kateri
 se to zgodi, se imenuje pregib.

De nam je pa mogoče glagol
 v vsih časih in naklonih pregibati,
 potrebujemo pomožnih glagolov.
 V Slovenskim je sim (sein) edini
 pomožni glagol; v Nemškim so
 pa trije: haben imeti, sein biti, in
 werden postati.

Abwandlung des Hilfswortes **sein**.

1. Anzeigende Art.

Verbindende Art.

(Gewißheit.)

(Möglichkeit.)

(Bedingung)

Gegenwärtige Zeit.

Einz. Ich bin	Fleißig.	ich sei	Fleißig.	ich wäre	Fleißig, wenn . . .
Du bist		du seist		du wärest	
Er ist		er u. sei		er u. wäre	
Mehrz. Wir sind		wir seien		wir wären	
Ihr seid		ihr seiet		ihr wäret	
Sie sind		sie seien		sie wären	

Halbvergangene Zeit.

Einz. Ich war	Fleißig.	ich wäre	Fleißig.	ich wäre	fehlt.
Du warst		du wärest		du wärest	
Er u. war		er u. wäre		er u. wäre	
Mehrz. Wir waren		wir wären		wir wären	
Ihr wäret		ihr wäret		ihr wäret	
Sie waren		sie wären		sie wären	

Völligvergangene Zeit.

Einz. Ich bin	gewesen.	ich sei	gewesen.	ich wäre	gewesen.
Du bist		du seist		du wärest	
Er u. ist		er u. sei		er u. wäre	
Mehrz. Wir sind		wir seien		wir wären	
Ihr seid		ihr seiet		ihr wäret	
Sie sind		sie seien		sie wären	

Längstvergangene Zeit.

Einz. Ich war	gewesen.	ich wäre	gewesen.	ich wäre	fehlt.
Du warst		du wärest		du wärest	
Er u. war		er u. wäre		er u. wäre	
Mehrz. Wir waren		wir wären		wir wären	
Ihr wäret		ihr wäret		ihr wäret	
Sie waren		sie wären		sie wären	

Künftige Zeit.

Einz. Ich werde	sein.	ich werde	sein.	ich würde	sein.
Du wirst		du werdest		du würdest	
Er u. wird		er u. werde		er u. würde	

PREGIB POMOŽNIGA GLAGOLA BITI.

1. Naznanivni naklon.

a) Zdajni čas.

Edinbroj. (ich bin)	Dvabroj. (wir zwei sind)	Višebroj. (wir sind)
1. sim	sva, možk., ženk. in sred. sve	smo
2. si	sta „	ste
3. je	sta „	ste

b) Pretekli čas.

(ich bin gewesen)	(wir zwei sind gewesen)	(wir sind gewesen)
1. sim bil-a-o	sva bila „ sve bile	smo bili-bile
2. si bil-a-o	sta bila „ ste bile	ste bili-bile
3. je bil-a-o	sta bila „ ste bile	so bili-bile

c) Prihodni čas.

(ich werde sein)	(wir zwei werden sein)	(wir werden sein)
1. bom	bova „ bove	bomo
2. boš	bota „ bote	bote
3. bo	bota „ bote	bodo

2. Pогоjivni naklon.

a) Sadanji in pridodni čas.

(ich wäre)	(wir zwei wären)	(wir wären)
1. bi bil-a-o	bi bila „ bile	bi bili-bile
2. bi bil-a-o	bi bila „ bile	bi bili-bile
3. bi bil-a-o	bi bila „ bile	bi bili-bile

b) Pretekli čas.

(ich wäre gewesen)	(wir zwei wären gewesen)	(wir wären gew.)
1. bil-a-o bi bil-a-o	bila-e „ bi bila-e	bili-e bi bili-e
2. bil-a-o bi bil-a-o	bila-e „ bi bila-e	bili-e bi bili-e
3. bil-a-o bi bil-a-o	bila-e „ bi bila-e	bili-e bi bili-e

Opomba. Če se gori imenovanim časam naj (joll, mag) predstavi, so vsi v želivnim naklonu (wünschende oder zulassende Art.)

3. Velivni naklon.

(sei du)	(seid ihr zwei)	(seid wir)
1. —	bodiva „ bodive	bodimo
2. bodi (ti)	bodita „ bodite	bodite
3. bodi (on-a-o) naj bo	bodita (naj bota) bodite (naj bote) naj bodo	

Anzeigende Art.

Verbindende Art.

(Gewißheit)

(Möglichkeit)

(Bedingung)

Künftige Zeit.

Mehrz. Wir werden
Ihr werdet
Sie werden

sein.

wir werden
ihr werdet
sie werden

sein.

wir würden
ihr würdet
sie würden

sein.

Künftigvergangene Zeit.

Einz. Ich werde
Du wirst
Er ic. wird

gewesen sein.

ich werde
du werdest
er ic. werde

gewesen sein.

ich würde
du würdest
er ic. würde

gewesen sein.

Mehrz. Wir werden
Ihr werdet
Sie werden

wir werden
ihr werdet
sie werden

wir würden
ihr würdet
sie würden

Die gebiethende Art.

Die unbestimmte Art.

Einz. Sei du.
Sei er, sie.

Mehrz. Seid ihr.
Sein sie.

Gegenwärtige Zeit: Sein.
Vergangene Zeit: Gewesen sein.
Künftige Zeit: Sein werden.

Mittelwort.

Die gegenwärtige Zeit mangelt.

Die vergangene Zeit: Gewesen.

Abwandlung regelmäßiger Zeitwörter.

Thätige Form.

Anzeigende Art.

Verbindende Art.

(Gewißheit)

(Möglichkeit)

(Bedingung)

Gegenwärtige Zeit.

Einz. Ich lobe
Du lobst
Er ic. lobt

ich lebe
du lobest
er ic. lobe

ich lobte
du lobtest
er ic. lobte

wenn

Mehrz. Wir loben
Ihr lobet
Sie loben

wir loben
ihr lobet
sie loben

wir lobten
ihr lobtet
sie lobten

4. Deležje.

Sedanji čas: bijoč-a-e (sejend).

Pretekli čas I. bil-a-o (gewesen)

Pretekli čas II. bivši (gewesen).

Pretekli čas terpivne oblike: bit-a-o (gewesen).

Prihodni čas: bodoč-a-e (der, die, das, sein wird).

5. Narečaj.

(Ga nima.)

6. Neodločivni naklon.

Biti (sein).

7. Namenivni naklon.

Bit (um zu sein).

8. Glagolno ime.

Bitje (daß Sein) bistvo (daß Wesen).

PREGIB OBČIH GLAGOLOV.

Glagoli imo troji izhod: na a m — e m — i m; in se lahko vsi po enim zgledu, po enim licu pregibajo.

Storivna oblika.

1. Naznanivni naklon.

a) Zdajni čas.

Edinobroj (ich liebe)	Dvabroj (wir zwei loben)	Višebroj (wir loben)
1. hvalim	hvaliva m., ž. in sr. hvalive	hvalimo
2. hvališ	hvalita „ hvalite	hvalite
3. hvali	hvalita „ hvalite	hvalijo.

Anzeigende Art.

(Gewißheit)

Einz. Ich lobte
Du lobtest
Er 2c. lobte
Mehrz. Wir lobten
Ihr lobtet
Sie lobten

Verbindende Art.

(Möglichkeit)

(Bedingung)

Halbvergangene Zeit.

ich lobete
du lobetest
er 2c. lobete
wir lobeten
ihr lobetet
sie lobeten

fehlt.

Völligvergangene Zeit.

Einz. Ich habe
Du hast
Er 2c. hat
Mehrz. Wir haben
Ihr habet
Sie haben

gelobt.

ich habe
du habest
er 2c. habe
wir haben
ihr habet
sie haben

gelobt.

ich hätte
du hättest
er 2c. hätte
wir hätten
ihr hättet
sie hätten

gelobt.

Längstvergangene Zeit.

Einz. Ich hatte
Du hattest
Er 2c. hatte
Mehrz. Wir hatten
Ihr hättet
Sie hatten

gelobt.

ich hätte
du hättest
er 2c. hätte
wir hätten
ihr hättet
sie hätten

gelobt.

fehlt.

Künftige Zeit.

Einz. Ich werde
Du wirst
Er 2c. wird
Mehrz. Wir werden
Ihr werdet
Sie werden

loben.

ich werde
du werdest
er 2c. werde
wir werden
ihr werdet
sie werden

loben.

ich würde
du würdest
er 2c. würde
wir würden
ihr würdet
sie würden

loben.

Künftigvergangene Zeit.

Einz. Ich werde
Du wirst
Er 2c. wird
Mehrz. Wir werden
Ihr werdet
Sie werden

gelobt haben.

ich werde
du werdest
er 2c. werde
wir werden
ihr werdet
sie werden

gelobt haben.

ich würde
du würdest
er 2c. würde
wir würden
ihr würdet
sie würden

gelobt haben, . . .

Edinbroj

Dvabroj

Višebroj

b) Pretekli čas.

(ich habe gelobt)	(wir zwei haben gelobt)	(wir haben gel.)
1. sim hvalil-a-o	sva hvalila „ vse hvalile	smo hvalili-e
2. si hvalil-a-o	sta hvalila „ ste hvalile	ste hvalili-e
3. je hvalil-a-o	sta hvalila „ ste hvalile	so hvalili-e

c) Davno pretekli čas.

(ich hatte gelobt)	(wir zwei hatten gelobt)	(wir hatten gel.)
1. sim bil-a-o hvalil-a-o	sva bila hvalila, sve bile hvalile	smo bili-e hvalili-e
2. si bil-a-o hvalil-a-o	sta bila hvalila, ste bile hvalile	ste bili-e hvalili-e
3. je bil-a-o hvalil-a-o	sta bila hvalila, ste bile hvalile	so bili-e hvalili-e

d) Prihodni čas.

(ich werde loben)	(wir zwei werden loben)	(wir werden loben)
1. bom hvalil-a-o	bova hvalila „ bove hvalile	bomo hvalili-e
2. boš hvalil-a-o	bota hvalila „ bote hvalile	bote hvalili-e
3. bo hvalil-a-o	bota hvalila „ bote hvalile	bojo hvalili-e

2. Pogojivni naklon.

Zdajni in prihodni čas.

(ich würde loben)	(wir zwei würden loben)	(wir würden loben)
1. bi hvalil-a-o	bi hvalila-e	bi hvalili-e
2. bi hvalil-a-o	bi hvalila-e	bi hvalili-e
3. bi hvalil-a-o	bi hvalila-e	bi hvalili-e

Pretekli čas.

(ich würde gelobt haben)	(wir zwei würden gelobt haben)	(wir würden gelobt haben . . .)
1. bi bil hvalil-a-o	bi bila-e hvalila-e	bi bili-e hvalili-e
2. bi bil hvalil-a-o	bi bila-e hvalila-e	bi bili-e hvalili-e
3. bi bil hvalil-a-o	bi bila-e hvalila-e	bi bili-e hvalili-e

Opomba. Če se gori imenovanim časam naj predstavi, so vsi v želivnim naklonu.

Die gebiethende Art.

Einz. Lobe du
Lobe er, sie.
Mehrz. Loben wir
Lobet ihr
Loben sie.

Die unbestimmte Art.

Gegenwärtige Zeit. Loben.
Vergangene Zeit. Gelobet haben.
Künftige Zeit. Loben werden.

Mittelwort.

Die gegenwärtige Zeit. Lobend.

Die vergangene Zeit. Gelobt.

Leidende Form.

1. Anzeigende Art.

(Gewisheit)

Einz. Ich werde
Du wirst
Er ic. wird
Mehrz. Wir werden
Ihr werdet
Sie werden

gelobt.

Verbindende Art.

(Möglichkeit)

(Bedingung)

Gegenwärtige Zeit.

ich werde
du werdest
er ic. werde
wir werden
ihr werdet
sie werden

gelobt.

ich würde
du würdest
er ic. würde
wir würden
ihr würdet
sie würden

gelobt, wenn . . .

Halbvergangene Zeit.

Einz. Ich ward
Du wardst
Er ic. ward

gelobt.

ich wurde
du wurdest
er ic. wurde

gelobt.

fehlt.

Edinobroj	Dvabroj	Vlšebroj
	3. Velivni naklon.	
(lobe du)	(loben wir žwei)	(loben wir)
1. —	hvaliva-e	hvalimo
2. hvali	hvalita-e	hvalite
3. naj hvali	naj hvalita-e	naj hvalijo
	4. Deležje.	

Zdajni čas: hvalijoč-a-e (lobend).

Pretekli čas: storivne oblike: I. hvalil-a-o (gelobt).

” ” II. hvalivši (gelobt).

terpivne oblike: hvalen-a-o (gelobt).

5. Narečaj.

hvale (im Loben).

6. Neodločivni naklon.

hvaliti (loben).

7. Namenivni naklon.

hvalit (um zu loben).

8. Glagolno ime.

hvalenje (daß Loben).

TERPIVNA OBLIKA.

1. Naznanivni naklon.

a) Zdajni čas.

Edinobroj.	Dvabroj.	Vlšebroj.
(ich werde gelobt)	(wir [žwei] werden gel.)	(wir werden gelobt)
1. sim hvalen-a-o	sva-e hvalena-e	smo hvaleni-e
2. si hvalen-a-o	sta-e hvalena-e	ste hvaleni-e
3. je hvalen-a-o	sta-e hvalena-e	so hvaleni-e

b) Pretekli čas.

(ich bin gelobt worden) (wir [žwei] sind ge- (wir sind gelobt wor-
lobt worden) den)

1. sim bil-a-o hvalen-a-o	sva-e bila-e hvalena-e	smo bili-e hvaleni-e
2. si bil-a-o hvalen-a-o	sta-e bila-e hvalena-e	ste bili-e hvaleni-e
3. je bil-a-o hvalen-a-o	sta-e bila-e hvalena-e	so bili-e hvaleni-e

Anzeigende Art.

(Gewisheit.)

Mehrz. Wir wurden
Ihr werdet
Sie wurden
gelobt.

Verbindende Art.

(Möglichkeit.)

wir wurden
ihr werdet
sie wurden
gelobt.

(Bedingung)

fehlt.

Völligvergangene Zeit.

Einz. Ich bin
Du bist
Er ic. ist
gelobt worden.

ich sei
du seiest
er ic. sei
gelobt worden.

ich wäre
du wärest
er ic. wäre
gelobt worden.

Mehrz. Wir sind
Ihr seid
Sie sind
gelobt worden.

wir seien
ihr seiet
sie seien
gelobt worden.

wir wären
ihr wäret
sie wären
gelobt worden.

Pängstvergangene Zeit.

Einz. Ich war
Du warst
Er ic. war
gelobt worden.

ich wäre
du wärest
er ic. wäre
gelobt worden.

fehlt.

Mehrz. Wir waren
Ihr waret
Sie waren
gelobt worden.

wir wären
ihr wäret
sie wären
gelobt worden.

Künftige Zeit.

Einz. Ich werde
Du wirst
Er ic. wird
gelobt werden.

ich werde
du werdest
er ic. werde
gelobt werden.

ich würde
du würdest
er ic. würde
gelobt werden.

Mehrz. Wir werden
Ihr werdet
Sie werden
gelobt werden.

wir werden
ihr werdet
sie werden
gelobt werden.

wir würden
ihr würdet
sie würden
gelobt werden.

Künftigvergangene Zeit.

Einz. Ich werde
Du wirst
Er ic. wird
gel. worden sein.

ich werde
du werdest
er ic. werde
gel. worden sein.

ich würde
du würdest
er ic. würde
gel. worden sein.

Mehrz. Wir werden
Ihr werdet
Sie werden
gel. worden sein.

wir werden
ihr werdet
sie werden
gel. worden sein.

wir würden
ihr würdet
sie würden
gel. worden sein.

Ednbroj

Dvabroj

Višebroj

c) Prihodni čas.

(ich werde gelobt werden)

(wir [zwei] werden gelobt werden)

(wir werden gelobt werden)

1. bom hvalen-a-o

bova-e hvalena-e

bomo hvaleni-e

2. boš hvalen-a-o

bota-e hvalena-e

bote hvaleni-e

3. bo hvalen-a-o

bota-e hvalena-e

bodo hvaleni-e

2. Pogojevni naklon.

a) Pretekli čas.

(ich würde gelobt werden)

(wir [zwei] würden gelobt werden)

(wir würden gelobt werden)

1. bi bil-a-o hvalen-a-o

bi bila-e hvalena-e

bi bili-e hvaleni-e

2. bi bil-a-o hvalen-a-o

bi bila-e hvalena-e

bi bili-e hvaleni-e

3. bi bil-a-o hvalen-a-o

bi bila-e hvalena-e

bi bili-e hvaleni-e

Davno pretekli čas.

(ich würde gelobt worden sein)

(wir [zwei] würden gelobt worden sein)

(wir würden gelobt worden sein)

1. bi bil-a-o hvalen-a-o
bil-a-obi bila-e hvalena-e
bila-ebi bili-e hvaleni-e
bili-e2. bi bil-a-o hvalen-a-o
bil-a-obi bila-e hvalena-e
bila-ebi bili-e hvaleni-e
bili-e3. bi bil-a-o hvalen-a-o
bil-a-obi bila-e hvalena-e
bila-ebi bili-e hvaleni-e
bili-e

3. Velivni naklon.

(ich soll gelobt werden)

(wir [zwei] sollen gelobt werden)

(wir sollen gelobt werden)

1. bodi alj naj bom
hvalen-a-obodiva-e alj naj bo-
va-e hvalena-ebodimo alj naj bomo
hvaleni-e

2. bodi hvalen-a-o

bodita-e hvalena-e

bodite hvaleni-e

3. bodi alj naj bo hva-
len-a-obodita-e alj naj bo-
ta-e hvalena-e

naj bodo hvaleni-e

Neodločivni naklon:

hvalen-a-o biti (gelobt werden).

Gebietheude Art.

Unbestimmte Art.

Einz. Du sollst gelobt werden.

Gegenw. Zeit. Gelobt werden.

Er ic. soll gelobt werden.

-Vergang. Zeit. Gelobt worden

Mehrz. Ihr sollet gelobt werden.

sein.

Sie sollen gelobt werden.

Künftige Zeit. Werden gelobt

werden.

Mittelwort.

Vergangene Zeit. Gelobt.

Nach dem Muster **L o b e n** werden im Deutschen alle jene Zeitwörter abgewandelt, welche in der Abwandlung ihre Stammsylbe niemals verändern. Man nennt sie regelmäßige Zeitwörter. Es gibt aber viele andere Zeitwörter, welche in der Abwandlung ihre Stammsylbe verändern, und unregelmäßige Zeitwörter genannt werden. Dergleichen sind :

Unbestimmte Art.	Gegenwärtige Zeit.	Halbvergang. Zeit.	Völligvergangene Zeit.	Gebietheude Art.
Befehlen ukazati	Ich befehle du befehlst er befiehlt	Ich befahl	Ich habe befohlen	Befiehl !
Bitten prostiti	ich bitte	ich bath	ich habe gebethen	bitte !
Blasen pihati	ich blase	ich blies	ich habe geblasen	blase !
Bleiben ostati	ich bleibe	ich blieb	ich bin geblieben	bleibe !
Brechen lomiti	ich breche du brichst er bricht	ich brach	ich habe gebrochen	brich !
Bringen pernesti	ich bringe	ich brachte	ich habe gebracht	bringe !
Denken misliti	ich denke	ich dachte	ich habe gedacht	denke !
Dürfen sméti	ich darf	ich durste	ich habe dürfen	
Empfangen prejeti	ich empfangen du empfängst er empfängt	ich empfing	ich habe empfangen	empfangen !

REDI GLAGOLOV.

(Bildungsformen der Zeitwörter.)

Glagole po raznih redih, katerih je šest, prav pregibati, je treba vediti, kako se v zdajnim času — v neodločivnim naklonu — v deležju storivne in terpivne oblike spremené:

Zdajni čas.	Neodloč. nakl.	Deležje storiv. oblike.	Deležje terpivne oblike.
I. red na - em	- ti	- el, la, lo	en, ena, eno
II. red na - nem	- niti	- nil, nila, nilo	njen, njena, njeno
III. red na - im	- eti	- el, ela, elo	en, ena, eno
IV. red na - im	- iti	- il, ila, ilo	en, ena, eno
V. red na - am	- ati	- al, ala, alo	an, ana, ano
VI. red na - yam } ujem }	- vati } - uvati }	- val, ala, alo - oval, ala, alo	van ovan ovana, ovano

V a d a.

Glagoli I. reda.

nesem	nesti	nesel- la- lo	nesen-a-o, tragen
tresem	tresti	tresel	tresen, schütteln
grizem	grizti	grizel	grizen, beißen
pasem	pasti	pasel	pasen, weiden i. t. d.

Izjemki.

tepem	tepti	tepel	tepen, schlagen
grebem	grebsti	grebel	greben, scharren
dolbem	dolbsti	dolbel	dolben, meißeln
skubem	skubsti	skubel	skuben, rupfen i. t. d.

Unbestimmte Art.	Gegenwär- tige Zeit.	Halbver- gang. Zeit.	Völligvergan- gene Zeit.	Gebie- thende Art.
Empfehlen perporočiti	Ich empfehle du empfiehlst er empfiehlt	ich empfahl	ich habe empfoh- len	empfehl!
Essen jesti	ich esse du ißt er ißt	ich aß	ich habe gegessen	iß!
Fahren peljati	ich fahre du fährst er fährt	ich fuhr	ich bin gefahren	fahre!
Fallen pasti	ich falle du fällst er fällt	ich fiel	ich bin gefallen	falle!
Fangen loviti	ich fange du fängst er fängt	ich fing	ich habe gefangen	fange!
Finden najti	ich finde	ich fand	ich habe gefunden	finde!
Fliehen bežati	ich fliehe	ich floh	ich bin geflohen	fliehe!
Geben dati	ich gebe du gibst er gibt	ich gab	ich habe gegeben	gib!
Gefallen dopasti	ich gefalle du gefällst er gefällt	ich gefiel	ich habe gefallen	gefalle!
Gehen jiti	ich gehe	ich ging	ich bin gegangen	gehe!
Geschehen goditi se	es geschieht	es geschah	es ist geschehen	es geschehe!
Graben kopati	ich grabe du gräbst er gräbt	ich grub	ich habe gegraben	grabe!
Haben imeti	ich habe	ich hatte	ich habe gehabt	habe!
Halten deržati	ich halte du hältst er hält	ich hielt	ich habe gehalten	halte!

Zdajni čas.	Neodloč. nakl.	Deležje storiv.	Deležje terpivne
		oblike.	oblike.
Bodem	bošti	bodel	boden, stechen
bredem	bresti	bredel	breden, waten
cvetem	cvesti	cvetel	cveten, blühen
gnetem	gnesti	gnetel	gneten, drücken i. t. d.
ležem	leči	legel	ležen, (sich) legen
pečem	peči	pekel	pečen, backen
rečem	reči	rekel	rečen, sagen
sežem	seči	segel	sežen, langem i. t. d.
berem	brati	bral	bran, lesen
kolem	klati	klal	klan, spalten, schlachten
perem	prati	pral	pran, waschen
pošlem	poslati	poslal	poslan, schicken i. t. d.
idem, grem	iti	sěl	— gehen
dvidem	dojti	došel	— einholen
odidem	oditi	odišel	— weggehen
pridem	priti	prišel	— kommen
zajdem	zajti	zajšel	— sich vergehen i. t. d.
bijem	biti	bil	bit, schlagen
brijem	briti	bril	brit, scheren
krijem	kriti	kril	krit, decken, bergen
lijem	liti	lil	lit, gießen
grejem	greti	grel	gret, wärmen
obujem	obuti	obul	obut, anziehen i. t. d.
tarem	treti	terl	tert, zerdrücken
derem	dreti	derl	dert, reißen
melem	mleti	mlel	mlet, mahlen
plevem	pleti	plel	plet, jäten i. t. d.
manem	meti	mel	met, zerreiben
začnem	začeti	začel	začet, anfangen
kolnem	kleti	klel	klet, fluchen
žanjem	žeti	žel	žet, Getreide schneiden
otmem	oteti	otel	otet, befreien
vnamem	vneti	vnel	vnet, entzünden
snamem	sneti	snel	snet, abnehmen i. t. d.
Glagoli II. reda.			
Dregnem	dregniti	dregnil	dregnjen, stoßen
ganem	ganiti	ganil	ganjen, bewegen

Unbestimmte Art.	Gegenwärtige Zeit.	Halbvergang. Zeit.	Völligvergangene Zeit.	Gebietende Art.
Heben vzdigniti	ich hebe	ich hob	ich habe gehoben	hebe!
Helfen pomagati	ich helfe du hilffst er hilft	ich half	ich habe geholfen	hilf!
Kennen poznati	ich kenne	ich kannte	ich habe gekannt	kenne!
Können zamoči	ich kann	ich konnte	ich habe können	
Kommen priti	ich komme	ich kam	ich bin gekommen	komme!
Lassen pustiti	ich lasse du läßt er läßt	ich ließ	ich habe gelassen	laß!
Laufen leteti	ich laufe	ich lief	ich bin gelaufen	laufe!
Leiden terpeti	ich leide	ich litt	ich habe gelitten	leide!
Lesen brati	ich lese du ließt er ließt	ich las	ich habe gelesen	lies!
Liegen ležati	ich liege	ich lag	ich bin gelegen	liege!
Lügen legati	ich lüge	ich log	ich habe gelogen	lüge!
Mahlen mleti	ich mahle	ich mahlte	ich habe gemahlen	mahle!
Melken molziti	ich melke	ich melkte	ich habe gemelkt	melke!
Messen meriti	ich messe du mißt er mißt	ich maß	ich habe gemessen	miß!
Müssen morati	ich muß	ich mußte	ich habe müssen	
Nehmen vzeti	ich nehme du nimmst er nimmt	ich nahm	ich habe genommen	nimm!

Zdajni čas. Neodloč. nakl. Deležje storivne oblike. Deležje ter pivne oblik.

mahnem	mahniti	mahnil	mahnjen, hauen
nagnem	nagniti	nagnil	nagnjen, neigen i. t. d.

Glagoli III. reda.

donim	doneti	donel	donjen, tönen
molim	moleti	molet	moljen, ragen
terpim	terpeti	terpel	terplen, leiden
velim	veleti	velet	veljen, befehlen i. t. d.
bežim	bežati	bežal	fliehen
dišim	dišati	dišal	riechen
ječim	ječati	ječal	ächzen
molčim	molčati	molčal	schweigen
spim	spati	spal	schlafen
stojim	stati	stal	stehen i. t. d.

Glagoli IV. reda.

mesim	mesiti	mesil	mesen, kneten
vidim	viditi	vidil	viden, sehen
dojim	dojiti	dojil	dojen, säugen
vučim	vučiti	vučil	vučen, lehren i. t. d.
vozim	voziti	vozil	vožen, führen
kosim	kositi	kosil	košen, mähen
pustim	pustiti	pustil	pušen, lassen
sodim	soditi	sodil	sojen, richten i. t. d.

Glagoli V. reda.

glodam	glodati	glodal	glodan, nagen
motam	motati	motal	motan, häpeln
plavam	plavati	plaval	plavan, schwimmen
trepetam	trepetati	trepetal	trepetan, beben i. t. d.
pišem	pisati	pisal	pisan, schreiben
lažem	lagati	lagal	lagan, lügen
brisem	brisati	brisal	brisan, wischen
mečem	metati	metal	metan, werfen i. t. d.

Glagoli VI. reda.

kmetvam	kmetvati	kmetval	kmetvan, landwirthsch.
ogledavam	ogledavati	ogledaval	ogledavan, besichtigen
darujem	darovati	daroval	darovan, spenden
gospodujem	gospodvati	gospodval	gospodvan, herrschen

i. t. d.

Unbestimmte Art.	Gegenwärtige Zeit.	Halbvergang. Zeit.	Völligvergan- gene Zeit.	Gebie- thende Art.
Nennen imenovati	ich nenne	ich nannte	ich habe genannt	nenne!
Rathen svetvati	ich rathe du rätthst er rätth	ich rieth	ich habe gerathen	rathe!
Reißen tergati	ich reiße	ich rieß	ich habe gerissen	reiße!
Riechen vohati	ich rieche	ich roch	ich habe gerochen	rieche! u. s. w.

Das Nebenwort.

NAREČJE.

Nebenwörter sind jene, welche Narečje je beseda, ki pové, anzeigen, wann, wo und wie eine kdaj, kje in kako se kaj godi. Handlung geschieht. Dergleichen sind: Take narečja so, in sicer:

1. Auf die Frage: wann?

dans, heute; jutri, morgen; davi, heute Morgens; pojutrišnjim, übermorgen; nocej, heute Nacht; predvčerajšnjim, vorgestern; zgodaj, früh; rano, Morgens früh; včeraj, gestern; snoč, gestern Nachts; zjutraj, Morgens; zvečer, Abends; popoldne, Nachmittags; letos, heuer; berž, bald; berž ko berž, sobald als möglich; vselej, stets; zdaj zdaj, sogleich; kar, plötzlich; ravnokar, so eben; undan, unkrat, neulich, i. t. d.

2. Auf die Frage: wo?

tu, hier; tam, ondej, dort; tamkej, ebendort; povsod, überall; spodej, unterhalb; spredej, vorn; gorej, oben; dolej, unten; blizo, nahe; daleč, weit; znotrej, drinnen; zunej, draußen; nikjer, nirgends; simtertje, hin und her; proč, weg; vmes, inzwischen; kjerkoli, wo immer; navzdol, thalab; simle (lesim), hieher; narazen, auseinander; kviško, aufwärts i. t. d.

3. Auf die Frage: wie?

milo, gnädig; blago, edel; hripavo, heiser; grešno, sündhaft; plemenito, adelig; zavidljivo, neidisch; umetavno, kunstreich; zlo, sehr; hitro, geschwind; malo, wenig; prav, recht; taki, gleich; posamim,

einzelu; skorej, fast; lepo, schön; gerdo, häßlich; veselo, lustig; rad, gern; počasi, langsam; poverhama, überhaupt; tikama, knapp; nevedama, unversehens; vedama, wissentlich; prenehama, unterbrochen; nevtagama, ohne Verzug; sčasama, nach und nach; pri miru, ruhig; znak, rücklings; napak, verkehrt; križem, freuzweis i. t. d.

Nebenwörter, welche die Beschaffenheit einer Handlung anzeigen, können im Deutschen in Beiwörter verwandelt werden, indem man den selben am Ende ein e anhängt, als: lustig veselo der lustige. — Im Slovenischen sind beinahe die meisten Nebenwörter mit dem sächlichen schlechtsausgange o oder e schon als wahre Beiwörter.

Narečja, ktera od djanja povedo, kako se godi alj stori, se v Nemškim lehko v priloge sprevrnejo, če se jim z konci e aneje, als: dostavi; p: lieb lubeznivo der lustige. — v Slovenskim so pa že veči del v srednim spolu skoncami o alj e pravi prilogi; p: lepo piše, er schreibt schön; rudeče mala, er mahlt roth.

Das Wortwort.

Wortwörter sind jene, welche vor Haupt- oder Fürwörtern stehen, und die Verhältnisse der Dinge anzeigen.

Die Wortwörter werden nicht abgeändert, aber sie fordern, daß das Haupt- und Fürwort, vor oder nach welchem sie stehen, in eine gewisse Endung gesetzt werde. Einige fordern die zweite, andere die dritte, wieder andere die vierte Endung.

PREDLOG.

Predlogi so besede, ktere postavljamo pred imena (poglavke) in zaimena, de pokažemo, kako se dve reči proti sebi zadržite.

Predlogi se ne sklanjajo, de vajo pa imena in zaimena v kak sklon, in sicer v rodivnika (2. skl.), v prisvojnika (3. skl.), kazavnika (4. skl.), mestnika (5. skl.), alj druživnika (6. skl.).

Izgledi.

Oblaki visé v zraku, die Wolken hängen in der Luft; Po noči luna sveti, bei der Nacht scheint der Mond. Učitel hodi med učenci, der Lehrer geht unter den Schülern herum. Iz vode se vzdiguje sopar, aus dem Wasser steigt der Dampf auf. Ob desetih grem spat, um 10 Uhr gehe ich schlafen. Poleg potoka sim se sprehajal, ich erging mich neben dem Bache. Po pošti bom pismo poslal, ich werde den Brief durch die Post schicken. Zemla se proti jutru verti, die Erde dreht sich

gegen Osten. Reka skoz mesto teče, der Fluß fließt durch die Stadt. Mi od leve proti desni pišemo, wir schreiben von der linken gegen die rechte Hand. Na ulicah so vodnjaki, auf den Gassen sind die Brunnen. Streha je z opeko pokrita, das Dach ist mit Ziegeln gedeckt. V kosteh je mozeg, in den Knochen ist das Mark.

Per meni, bei mir; za hišo, hinter dem Hause; z lica, von der Wange; čez hišo, über das Haus; s hriba, vom Berge; iz hriba, aus dem Berge; posred travnika, mitten durch die Wiese; vstric hiše, neben dem Hause; prek reke, quer über den Fluß; zraven pota, neben dem Wege; nad sovražnika, gegen den Feind; pod drevo iti, unter den Baum gehen; pod drevesam ležati, unter dem Baume liegen; o božiči, um Weihnachten; k večeru, gegen Abend; namest brata, anstatt des Bruders; zunaj hiše, außerhalb des Hauses; takraj vode, diesseits des Wassers; unkraj gore, jenseits des Berges i. t. d.

Das Bindewort.

VEZ.

Bindewörter sind jene, womit man theils einzelne Wörter, theils ganze Sätze verbindet, um sich kürzer und deutlicher auszudrücken; z. B. krajše in bolj razložno govorimo; Ich habe deinen Vater und deinen Vater gesehen.

Die Bindewörter sind von mancherlei Art, und zwar:

1. Bindende: in, ino, und; ter, und; tudi, auch; kakor tudi, wie auch; ne le — ampak tudi, nicht nur — sondern auch; kakor — tako tudi, wie — so auch; kakor — tako, so wie — so; nekaj — nekaj, theils — theils.

2. Trennende und Entgegensehende: alj, allein; ampak, aber; pa, aber; saj, doch; tode, jedoch; vender, doch; — alj — alj, entweder — oder; desiravno — vender, obwohl — sodoch; ne — ne, weder — noch; ne — temuč, nicht — sondern.

3. Bedingende: ako, wenn; če, wenn; ko bi, wofern; desiravno, obwohl; sicer (sicer), sonst, widrigens.

1. Vezavne:

Vezi so besede, s kterimi
Vezi so razniga pomena, in
sicer:

4. Beschließende: de, daß, dantit; de hi, auf daß; dokler, (so lange als,) weil; ker, da, indem; tedej, daher; toraj, folglich; zato, darum; zavoljo tega, za tega voljo, deswegen.

5. Ordnende: dalje, ferner; na to, darauf; potem, darnach; verh tega, überdieß; poslednič, zadnič, endlich.

6. Vergleichende: kakor, wie; ravno, nämlich, eben; ko, kat, als wie.

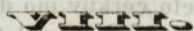
Das Empfindungswort.

MEDMET.

Empfindungswörter sind jene, Medmeti so besedice, s kterwelche bald traurige, bald freudige rimi damo kak čutlej žalosti alj Empfindungen ausdrücken; z. B. veselja na znanje; p:

Oh! ach! oj! ojoj! joj! o je! au weh! jojmene! weh mir! gorje! weh! gorje no gorje! ach nnd weh! Juhej! juhe! hajsa! hopsa! heisa! blagor tebi! wohl dir! hvala Bogu! Gottlob! Oh, kakošna bolečina! Ach, welch' ein Schmerz!

Krafc.

ŽIVA ŠOLA ZA DOMOVINO.

Šola je lepa, draga reč, ako je živa za Boga ino za domovino. Oživeti pa šolo imajo učitelji, gospodje duhovski ino šolski. So učeniiki terdi ko les ino merzli ko kamen, tudi mladina odreveni; ima oči pa ne vidi, ima ušesa pa ne sliši, ima serce pa ne občuti ne svoje ne drugih potrebe; taka šola ino pa ledena jama, cérkvi ino domovini več škoduje, ko hasne. Tacih žalostnih šol je veliko preveč med nami. Po sadji, pravi Jezus, jih bote spoznali kaj šole veljajo. —

Lepo ino priserčno je brati, kako so modri ino skerbní šolski gospodje po nekatirih krajah v silno bojnim leti 1849 mladino svojih šol za domovino oživeli ino v mladih sercah ljubezen vneli ranjenim vojsakam po svojim premoženji pripomoči. Nekteri šolarji so cunjnice pulili ino cele šope mehkih nitic (šarpije) v bolnišnice pošiljali rane obezavat; drugi so bernjo storili ino sromakam vbogajme dali, naj

bi se ložej okrevali. Lep dar je ta, pa še lepši srece mlado, ktero ga da. Iz mnogih izgledov naj le eniga povém našim šolnicam v posnemo.

Med visokimi gorami na gornih Štajarjih za cesto blizo Ljubna Trafaje ležijo, v čedni dolini star terg. V Trofajah so gospod dehant šolarjam oznanili, koliko vbogi vojšaki za nas terpijo, koliko je ranjenih ino bolenih, kateri so se za nas vojskovali, koliko pa tudi našega vsmilenja vrednih ino potrebnih. Gospod šolski otroke pohvalijo rekoč, de jih veliko zasluži ob skušnji obdarovanja; alj lepši bilo bi, če bi šolci dare jim namenjene za vboge ranjene vojšake obrnili. Veselo šolarji privolijo ino prosijo, svoje podarila vojšakam poslati, kateri kerv za domovino prelivajo. „Lehko bojo tudi drugi naše dobro djanje zvedili ino vbogim vojšakam pomagali, ino to bo nas nar bolj veselilo, to bo naše nar lepši darilo; saj je boljši dati, pravi Jezus, kakor prijeti.“ Tako so šolarji v Trofajah djali, ministranti, ki h sveti maši služijo, so svoje prihranjene krajcarje vložili ino tako nabranih 23 goldinarjev srebra na Dunaj (v Beč) blagim gospem poslali, ktere so bolnižnico (špital) za bolne, ranjene vojšake oskerbele. — Tako se prava ljubezen do Boga, bližniga in domovine s otroških sercah oživí, tako se mladina za Boga ino cesarja, za sveto cerkuv ino deželo izredí. — Bog nam daj veliko takih šol, kakor je v Trofajah. Taka šola je prav po domače. A. Sl.

SOLA NAPUHA.

Kakor čednosti imajo svoje šole tudi hudobije, katirih mogočen oče je napuh, on hudi duh, ki večidel ljudi obsede, pa tako tihoma ino skrivaj, de ga človek sam ne občuti.

Človek iz mladih nog sebi nar rajši dopade po korenini porodniga greha. To korenino dopadenja polivajo starši, gnojijo učeniki ino ogrebajo lizuni sveta. Tako izraste napuha drevo, ki se le vlomiti — alj vkloniti ne da.

Perva šola napuha se per otroku začne, kedar ga ošabno lišpajo, olišpano drugim kažejo, ino hvalijo kako je pipi (lepo). Dete misli, de res kaj velja, kjer lepo drago obleko ima; hitro se

hodnika sramuje ino zaničuje druge, ki niso oblečeni kakor ona. Tako se napuhu v mladim serci gnezdo nanosi.

Druga šola napuha je v naših šolah. Z samo pohvalo spodbadajo ino vadijo učiti se, opustiti ino storiti vse le zavolj časti, de šolc svoje tovarše prekosi. Vidi mladenč, de je sošolce daleč prekosil, se zaničljivo po njih ozira rekoč: „Kdo mi je kos?“ Oni od zadej pa prejniga zavidajo, pogosto tudi čerteti začno, katiriga dojiti ne morejo. Na darovanji šole eni veselja nad samim sebo poskakujejo, drugi pa nevošlivosti jočejo; per darovanih ino pohvalenih se napuh od veselja vzdiguje, per grajenih ga žalost podpihuje; tako se napuh v šoli izvali.

Tretja šola napuha je posvetna obhoja odrašenih mladenčev ino deklet. Zalo truplo, lice belo rudeče v čednim oblačili dopade. Lizuni ino sladkarji lepoto hvalijo, ino hvalo mladina rada čuje, naj si hvali lesica alj zajc. Vsako jutro se v ogledalo pogleda, po desetkrat se vstopi pred ogledalo na dan. Dalej se gleda, večpotov ko se vidi človek zdrav ino mlad, bolj sam sebe ima rad, se nad druge povzdiguje. Tako se napuh izgodnjá ino perje dobiva.

Šterta šola je veljava per ljudeh. Mladenč se potrebniga izučí, svojiga posla privadi ino občuti de kaj zna ino velja. Deklica tudi začuje, de nje jíšejo ino željijo. Hitro rada obdva pozabita Boga, vse svoje misli ino želje na se obernetá, se na svoj lasten tron posadita ino ljudem prijazno smejita, ki ju hvalijo ino kadijo. Dim hvale ino pohvale človeka omoti ino napuh ves goden izleti, leta široko ino visoko, pa zadnič nisko obsedi.

Tako napuh, on hudi duh, milijone ljudi oslepí, de svojih slabost ne vidijo — jih ogluší, de posvarjenja slišati ne morejo, jim vest zaduší, de se ne poboljšajo. Ako jih ravno v pekel vleče, pravijo de so nedolžni.

Keršanska duša! varji se hudiga duha — nesrečniga napuha; on je oče peklenskiga brezdna.

DVANAJST ZDRAVIL ZA OTROKE, KEDAR SE SLABO REDIJO:

1. Za laž. Otrók perva gerdoba je nesramožlivost, perva hudoba pa laže. Otrók, ki laže, slabo kaže ino oznani, de ima serce popačeno. Brez zamude je potreba otroke laži odvaditi. Otroci se legati odvadijo, kedar spoznajo, de jim laž kaj ne pomaga. Za vsako laž otroku šiba na tri verhe sliši.

2. Za prazne, grešne tožbe. Slabo vajeni otroci radi druge tožujejo, se veselé, de so bratje alj sestrice, tovarši alj tovaršice kregani alj kazovani. Druge otroke prazno alj hudobno tožvati deca veselilo ne bo, ako občutijo, de se jih otroci za to ogibajo. Posvarjenje braterno je zlata vredno, ojstriga posvarjenja prazno tožvanje, šibe pa pregrešno molčanje ino zakrivanje.

3. Za krajo alj goljfijo. Se otroku v prvih letah vse dovolji, kar poželjí, bo jelo hitro izmikati, kar mu dopade, alj pa legati ino goljfatí za prijetne reči. Kar si otrok izlaže, to vkrade, kar pa vkrade, naj samo na tisti kraj odrajta, kjer izmekne; kar izgoljfa naj brez odloga nazaj da. Tudi jigla vkradena človeka obesi.

4. Za beračijo. Mladino v beračijo poslati, se pravi otroke rabelnu prodati; mlad berač, star pa tat. Nauk je za otroke nar boljši božji dar. Hočeš potepene berače z lepim odpraviti, jih beračije odvaditi, le keršanskiga nauka jih poprašuj; malovredni jo bojo hitro potegnili, prav potrebni pa ostali, de jim kar premoreš, podeliš.

5. Za otroško termo ino svojo voljo. Ako se otroci kujaajo, derejo, bercaajo ino svoje terme deržijo, naj nikolj kaj ne do-bijo. Jim pa kuja vjide, ino lepo prosijo, jim daj, kar je prav; hitro bo otroške terme kraj.

6. Za otroško razpušenost. Ako otroci popotnim ljudem naganjajo, berače vkarjajo alj clo kamnje lučajo, ojstro jih v strahe vzemi. Česar se Jurče privadi, bo tudi Jurj znal. Nepokojni ljudjé rastejo iz razpušenih otrok; za rano se jim mora greben z šibo prističi.

7. Za lenobo ino potepanje. Otrok brez dela ne sme biti, ino če mu nimaš družiga posluvanja dati, naj prebira bažulo (fižolo) alj pa lečo. Otrok si mora že v mladih letah poskusiti, de kdor ne dela, naj tudi ne jé. To de za otroke delo ne bodi pretežko, ne predolgo, ampak za male le maliga kaj.

8. Za prilizvanje ino muzanje. Se otroci z lizanjem priku-pijo ino dobijo kar poželijo z muzanjem, bojo ravne pote zapu-stivši krive steze hodili. Ne slušaj lize, ino muze ne obrajtaj, temuč le pridne fante ino dekliče rad imej.

9. Za mlade žurke po skrivnih kotah. Nar veči nevaršina za otroke je samota po pašah ino skrivanje po kotah. Pazi ino za-lezi jih večkrat, naj ne mislijo, de jih nihče ne vidi. Uči jih Boga se bati ino pa angela varha poštvati, tako ne bojo skrivaj grešili.

10. Za gerde besede ino nespodobne marnje. Mladi otroci ino pa opice, kar slišijo, govorijo, ino kar vidijo, storé.

Varuj deca gerdih pajdašev ino jim v slabe tovaršije ne daj, tako jih ne boš slišal kleti, ne legati, ne klafati. Slabe tovaršije pokvarijo dobre storije; dobro ne stori, kdor se hudobije uči.

11. Za lenobo v službi božji. Čudna je, pa skušena ino gotova (resnica) de se človek od mladih dni lohkej kleti, ko pa moliti nauči; se urno k jigri, kesno pa k molitvi pripravi, v taberno malokdaj, v cerkvo pa pogosto zamudi. Otroci bojo radi v cerkvo hodili, ako jih bojo mati ino oče k službi božji vodili — se bojo čedno zaderžali, ako jih bojo starši skerbno v pasko jemali (na nje gledali). Dvojno oko otrokam nar lepši sveti: oko božje ino pa staršev, ki jih neprenehama vidi.

12. Za slajo ino razvajo. Srečen človek ni, kdor veliko ima, ampak on, ki maliga potrebuje; nar veči nesreča je razvada. Daj otroku česar potrebuje, pa ne kar se mu poljubi, tako ne boš ti, ne otrok na zgubi.

De te ino take zdravila otrokam gotovo pomagajo, je mati skušnja poterdila. Kdor ne verjame, naj poskusi!

A. Sl.

SPOTIKE ŠOLARJEV NA DOMAČIM PRAGI.

Strašna slepota mnogih staršev je kriva, de se otrokam duhovski živež podučnja v strup premenja!

Koljko si stariši truda vžijejo, prej ko otroke na noge izpravijo. Pa tudi veselje veliko imajo, kedar jim začno po hiši kobacati, po malim črez prag na ledino laziti, pisane ledinčice tergat. Ino kedar si dete polno pest ledinčie naterga, pa z njimi v hišo leti, se na pragi spotekne ino si glavo razbije, koljko imata oče ino mati skerbi, de bi se mu rana zacelila. Pridno mu rano obezujeta, mažeta ino izmivata, de bi se mu ne poznala.

Kedar pa déte odraste, začne v šolo hoditi, ino prihajati pametno, se tudi na domačim pragi spotika, smertne rane dobivlja; pa

vsmilenih starišev je malo, ki bi mu jih skerbno celili. Za to v sedajnih časih toljko otrok zboli, ino tudi vmerje, ne na trupli, temuč na duši, ki scer v šolo hodijo, pa se doma na svojih lastnih domačih staresih spotikajo, ino pohujšajo, ter doma v hudo premenijo, kar se dobriga v šoli izučijo. De je krivična tožba ljudi, kakor bi bile šole krive, kaj ti so hujši ljudjé, kakor so bili svoje dni, ko še vsih teh šol ni bilo, bom prav na debelo pokazal, ino se za poštenje šol poskusil, kakor je moja dalnóst.

Ker reja otrok ne velja samo za srečo eniga človeka, ene hiše alj eniga rodu, ampak za cele kraje, dežele ino krallestva, za tega del so modri duhovski ino deželski poglavarji rejo otrok ino omikanje ljudstva na svoje rame zadeli, ino postavili šole, ter jim dali rednike ino učitele. Šole so po mestih velike ino slavne, za veči gospóde. Od tam dobimo duhovske in deželske poglavarje, vučitele, sodnike in druge može visoko vučene. Tudi v manših mestah so šole za visoke ino sredne stanove, pa tudi med kmetam so šole, tudi tam na veški ledini, kjer so svoje dni mali fantiči leđince naberali, zdaj farna šola stoji, kamor hodijo otročiči naberat lepih cvetlic keršanskiga nauka in drugih resnic. Koljka dobrota je dobra šola, posebna pomoč starišam, svoje otroke vsiga potrebniga in lepiga izvučiti! Dan na dan se šole zboljšujejo, zmiraj omikanje in vmetnost ljudstva v lepšim cvetji raste, in mnogi stariši morjo reči, de svoje dni se niso toljko mogli naučiti, in kar tedaj sami niso prijeli, tudi otrokam dati ne morejo. Otroci vbožnih tako lahko, kakor otroci bogatincov dobroto šolskiga podučjenja vživajo. Premožni stariši plačujejo kaj maliga, in vbožčeki pa zapstojn ravno tisto dobroto vživajo. Hvala pa tudi Bogu, de pošiljajo že raj otroke v šolo, kakor poprej. Alj stariši, kateri otroke v šolo pošiljate, pazite ino varujte jih, de se vam na domačim pragi ne bojo spotikali.

Neki stariši pošiljajo le zato otroke v šolo, de se njim na ene ure is pred oči vgenejo. Pridejo otroci iz šole, tak malo malo kateri stariši otroke isprašajo česa so se kaj vučili, kaj se jim je za vučit naročilo. — „Ko pa sam brati in pisati ne znam — pravi oče alj mati — kako pa čem vedeti, alj se kaj vuči alj nič; mene lahko nalaže.“

Ne znaš pisati in brati, pa poprašaj ga, kaj se vuči keršanskiga navka, kakšno lepo pripoved alj drugih lepih naukov. Tirjajte pogosto rajtengo od šolskiga podučjenja; to bo šolarce zlo h vuku priganjalo. Ne le de starše malo skerbi, kako se otroci v šoli

vučijo, se le lepe nauke ino čednosti, katerih so šolarci se v šoli vadli in vučili, otrokam skus svojo zaderžanje iz glave in iz serca izbi-jejo, ter temu nasprotno ravnajo, kar so se otroci v šoli vučili. Na mesti de bi njim lepe nauke, dobro seme, ki je na otročje serce padlo, skus ljubeznivo opominjanje ino z lepimi sgledi še globokej vtisnili, pa v djanji pokažejo, de tudi njim nič ni za lepe nauke, za pošteno zaderžanje. Otroci se v šoli vučijo naj lepši delo kristjana, pravoverstva nar imenitnej dolžnosti svete molitve. — Kaj pa doma? V svetih mislih nad molitvico, ki se nje je v šoli navučilo, pride otrok iz šole do domačiga praga, stopi z enoj nogoj črez prag, z drugoj se pa spotekne, ko vidi, de se oče in mati pogosto še ne pokrižata, ko zvoní poldan, zjutraj alj pa večno luč. Mati pravi dekli: „Mica! pojdi, poglej, kje so neki otroci, de ne slišijo poldan zvoniti, de bi prišli jest.“ Dobro veš mati, zakaj zvoní! Zjutraj zato, de se gre kosilčat alj zajterkvat, o poldan južnat, zvečer pa večerjat ino spat. Pametna si! saj krave tam na ledini tud slišijo zvoniti, na vse kolobite damo pridirjajo, ino čunke tud pricvilijo, ki slišijo z pominjekam ropotati. — Tako je pominjek ino čunke — blagosloven zvon ino kristjani — tudi vse eno? Za take res, katerih Bog je trebuh. — Tožujete stariši, de sedajna mladina ni tako po-božna, kak je bila svoje dni. Res je; pa od kod to pride? Svoje dni so stariši svoje mlade drugač vučili Boga moliti. K' so otroci začeli govoriti, so njih navučili lepo roke vkup deržati, so z njim vred pokleknili, in njim lepo naprej molili zjutraj, o poldan, zve-čer, koljkokrat je zvonil. Otroci k' so začeli v šolo hoditi, so znali že lepo moliti in poglavitne resnice keršanskiga nauka iz glave. Ob nedelah in praznikih so njih lepo za roko v cerkvo peljali, tamkaj jim vse pokazali in povedali, kaj eno alj drugo pomeni. Po stari šegi so per vsaki hiši zvečer, preden so v postelo šli, družina in otroke skupaj poklicali, z njim roženkranc molili in še sveto zapeli. Kako pa dan današni? Pustijo starši otroke izrastiti bres molitve, bres keršanskiga nauka, ter pravijo: „Zdaj je še premlado, še nič ne zastopi; kaj ga bom silil se vučit; saj bo šlo v šolo, ga bojo že tam navučili.“

Zdaj pripeljajo fanteka alj dekliča po sedem alj osem let staro, pa ne zna križa napraviti, slabiga in gerdiga pa že več vé ino zna kó neki odrašen človek. Je mogoče, de bi vučitelji iz takiga zategliga lesa pa svetnika ypodobili? Zamujeno je več del per takim pozablenim otroku, in če še kaj topliga serca in dobre glave ima, de se

kaj moliti in keršanskiga nauka navučí, pa doma, kakor je rečeno, malokdaj moli, kir ne vidi staršev, ne drugih moliti. — Mati, namesti de bi otroke moliti vučila, njih pusti, de se od družine pleparskih in gerdih marnov ino pesm navučijo. Oče, k' se k mizi vsede, namesti, de bi otrokam rekel naprej moliti, alj sam naprój molil, se na pól prekriža, ene besede, sam ne vé kaj, na tihim požežnja, Bog vé, kje svoje misli ima, ter si žlico obriše, pa hitro v skledo seže. Marskir razberzdane se k mizi vsede rekoč: „Naj pa tisti več moli, ko ima več zemlje, — od molitve še nisim bil sit; dolga molitva, pa kratka suknja.“ Ne le kratko sukajo, še pridne srajce ne bo imel tvoj sin, če ga boš tako moliti vučil.

Boga častiti skuz pošteno življenje povsodi, v cerkvi pri službi božji skus svete molitve alj pesmi, svete zakramente, posebno sveto resno Telo in sv. pokoro pogosto ino po vrednim prijemate: tako vučijo šolarce v šoli. Pojdmno z njimi do domačiga praga, bomo z njim vred slišali, kako se v nekterih hišah široko smejijo čres svete nauke; oponašajo mašnike, kako pridgjejo, kako se obračajo; svete besede v smeh delajo, kako nekteri pravi: „To je vse prazna reč, h spovedi hodiš, in pa tam praviš, kaj se stri; saj Bog tak vé, de smo grešniki. To so si farji tak vmislili, de kaj zvejo, de imajo potem kaj pridgvati.“ So to besede kristjana? Gotovo ne. Gorje mu, katir luč v temoto — in temoto v luč izvrača. Po temi bo hodil, ino v sredi teme mu bo luč vgasnila; v svojih grehah bo vmerl.

Otroško spoštovanje in serčno ljubezen do starišev, rednikov, vučitelov in naprej postavljenih, to sveto čednost, mater vsih čednost, zvirk časne in večne sreče, je Stvarnik mladim sercam po naturi že podelil; pa tudi v šoli se otroci k temu nape-ljujejo ino v strahvanji privajajo. — Doma, ko pridejo do praga, že pogosto slišijo, kako se oče ino mati kregata, si gerde reči oponašata — hudobavljata, clo tepeta se v pričo otrok. Otroci to videti in slišati, ne morejo stariše za namestnike božje spoštovati. Kjer spoštovanje in ljubezen iz med zakonskih zginge, tudi od strani otrok spoštovanje do starišev mine.

„Vsiga, kar bi vas sram bilo misliti, govoriti alj storiti v pričo starišev alj drugih poštenih ljudi, vsiga tega se ljubi otročiči skerbno varujte, bodite v družbi alj sami. Bog vse vidi, Bog vse vé, greh se delati ne sme.“ Tako vučijo otroke v šoli. Kako njih pa stariši v tem vučijo? Oj Bogu se

vsmili! Tako se per liši pogosto v pričo otrok govori ino dela, de je groza na to spomniti. Oče ino mati, družina ino delavci se skušajo, kdo bi znal huje klafati; prav debelo se mu smejijo, katir zna prav gerdo povedat. Kaj porajtajo, naj vidi kdor hoče: gerde ostudne reči dopernašajo, od katirih sv. Pavl pravi, de kristjani ne smejo kaj takiga ziniti. — Grozno prigodbo eniga takiga doma sprideniga šolarca bi povedal, ko bi te verstice sami brali. Samo povém, de spridenc ko je bil ojstro poprašan, kdo ga je take gerde reči navučil, (8 let star) odgovori vučitelu: „Ja, atej ino pa mama tudi tako.“

V šoli se vučijo otroci, de goljfiya, tatvina ino vsako poškodvanje bližniga na premoženji so velike gnusobe pred Bogam, katire Bog ne odpusti, dokler ni škoda vsa poverjena ino popravljena; doma pa zadosti ni, de otroci vsak dan toljko krivic vidijo dopernašati, ino marskteriga slišijo, ki dolži stariše velikih krivic; tudi pomagati morjo otroci sleparsko meriti ino tehtati alj vagati, spodrajtovati ptuje blago, naj si bo najdeno, posojeno alj zhranjeno ino tajiti, družini ino delavcam zasluženno plačilo zadržavati, njim spridene jedi in pjače dajati de še zbolijo, najeto delo zgrajati za tega voljo, de izgovor imajo, jim plačila vtergati; alj če so prodajavci alj rokodelci, jim prav dobro oči pepeliti. Če pride pa kak izstradan potreben beráč, ga morejo otroci že zunaj vstaviti, de ne hodi noter sitnobe prodajati. Dolžnike za nos voditi, gosposko pri davki prav zvito golfati, i. t. d. vse take krivice vučijo pogosto stariši svoje otroke, ter njim pravijo: „Časi so slabi; se mormo za krajcarjam pognati. De bi vsakimu beraču dajali, kam pa pridemo. Vsak naj skerbi za se, Bog pa za vse.“ Otroci pa tako čvičijo, kakor stari pojejo. Svojijo si, kar njim dopade; škodo pa, ki jo sami storijo, na družino ino na druge nedolžne izvračajo, in se v pest smejijo, če so drugi zato kregani, če njim bo zato clo na zasluženim plačili otergano. Čuditi se ni, de se toljko mladih tatov, razbojnikov, roparjev ino takih krivičnikov po sveti ino po ječah v nar lepših letih pomika — preklinjanih od tistih, katire so poprej v škodo, vboštvo ino v nesrečo spravili. —

Več vredno ko škrinja cekinov ino polne zhrambe dragiga blaga je poštenje. Varvati si ga mormo sami sebi, varvati skerbno tudi drugim. Veči krivice ni ko dobro ime ino poštenje bližnimu odvzeti skuz ogovarjanje, krivo sodbo, krivo pričovanje,“ tako slisiji otroci v šoli učiti. Pridejo domu, kakšna se jim

pa godi? En čas poslušajo; in zdaj spoznajo, de to opravljanje, sklepi ino sodba, preklinjanje ino rotenje koga zadene? Ravno njih narčasti vrednejše naprejpostavljene, njih duhovsko in deželsko gospoško: „Šmentaj! kako so jih precedili do zadne kaple, od pete do verh glave so njih z jezikam omili.“ Tak se govori. Kaj so pa z tim opravili? Nič družiga, ko otroke napeljali, de začnejo se tudi v take pogovore štuliti, hudo črez druge govoriti, legati, pošte od hiše od hiše nositi. Med sosesko se večkrat tako sovraštvo vneme, de se čertijo, dokler živijo. Koljko se kletvice stri, koljko pohujšanja, koljko škode! Bodite kdaj mogli vi, hudojezični stariši krivico tako popraviti? Kaj ste z svojim ojstrim jezikam otroke navučili? Groza vas mora biti, če premislite, kaj z jezikam krivice storite, kaj pa dobriža zamudite. Namesti de vi druge tako kavsate, svarite, očitajte svojim otrokam ino poslam njih spačenje. Na svojih domačih in pa na sami sebi imate dosti za popraviti; tam brusite jezik, tam se vpirajte in zboljšajte, kar je mogoče. Zderite sebi pa svojim domačim bruno slepote iz dušniga očesa narpoprej, potem še le ptuje svarite, opominvajte ino prosite v imeni Jezusa, de si naj dajo pesdir iz očesa vzeti. Pred svojimi durmi narpoprej posnažite, potler še le glejte, kako bote pred drugim vratami pometali. —

V šoli se vučijo otroci spoznavati, kako nesrečno ino strašno je, v smertnih grehlih živeti, brez pokore v grehlih vmreti, ino na vekomaj pogublenim biti. — Doma pa vidijo, kako oče alj mati, alj tudi oba dan na dan globokej v pregrehe se topita, prederzno na božjo milost grešita, na pokoro celo pozabita, ino zadnič pod hudim grizenjam obudene vesti strašen konec vzemeta, v svojih velikih grehlih brez poboljšanja vmerjeta. Groza otroka spreleti; ino srečno je tisto, ki je skus takšen žalosten konec nesrečnih starišev k premisliku svojga življenja ino h pravimu pobolšanju obudeno. Nesrečno je pa otrok, katero slepo po grešnih potah za starišam hodi; z njim vred bo nesrečno smert storilo, ter si misli: „Saj so oče in pa mati tudi tako živeli; kaj je pa za to?“ Ali se zanašáš oče na pobožnost ino pravičnost svojga sina? Zapstojn! pobožnosti ino pravičnosti pri tebi nikdar videl ni, kako bi njo pa on imel? — Ali se zaneseš mati na brumnost ino čednost svoje hčere? Tudi zapstojn! Tvoje zaderžanje je bilo strup za serce tvoje hčere; kako pa bo brumna ino poštena? — Morebit stariši se zanese, de bote v nebesih plačilo za vaš trud, za zvestobo in keršansko ljubezen do otrok prijeli? Se motite; vi

ste po tim takim hudičovi — pa ne božji namestniki svojim otrokam; ne za nebo, le za pekel ste njih izredili. — Ali mislite, de vam bodo otroci hvalo vedli za bogato doto? Pač ne! Po krivici ste morde blago naberali, otroke v krivici podpérali, kako morete tedaj vupati, de bi Bog krivično blago otrokam blagoslovil? Krivično blago nikdar teknilo ne bo. Kakor je znošeno, tak bo raztrošeno. — Neumna slepota je se tolažiti, de otroci ne zastopijo. Otrici imajo oči, katere prederejo vsakiga človeka zkuz in zkuz, vse lepo in vse hudo hitro najdejo pri vsakim, nič ne more njih vkaniti, ino se jim perkriti. „Ga bom že poznej bolj v strah vzal; zdaj je še prekilovo,“ pravi nekdo. Daj mi roko, te bom peljal v skerbno obdelan vert ino vinograd, tam ti bom mreno iz oči potegn timer, de boš videl, kako priden vertnar ino vinorejnik skerbno zemljo prekopava, kako zel ino druge škodlive rastline krog mladiga drevja ino žlahniga tersja pleje, kako zvesto prejiše in poreže, kar rast duši, rane obezuje; če deža ni tudi sam vode nanosi in škropi. Tako bi morli vi stariši pri vaši mladini storiti. Alj oče boš še le velikimu odrašenimu sinu roke posekal, de te vdarile, alj po krivičnim segale ne bodo? Odrašenimu boš še le noge odbil, de ne bo po grešnih potah hodil, ino mu morebiti clo serce in jezik hotel izdreti, de ne bo spačenih misli in besedi imel? Le pojdi staro lesniko žlahnit! — Kakor se otroci v šoli po malim keršanskiga in drugiga lepiga nauka navučijo, naj bi njih tudi stariši vadili, to kar za resnico spoznajo, tudi v djanji dopolniti, ino tako bi mogli tudi starši se nositi, de bi otroci nad njimi lepo ogledalo alj špiegel bres madeža imeli; pobožnost ino čednost starišev bi naj svetilo otrokam po vsih potih in kotih. —

Otroci se le kratek čas v šoli lepiga vučijo, ino stoplejo na pravo pot pošteniga življenja; doma pa od svita do mraka, od mraka do svita z slabimi zgledami znani, se morjo spriditi in skvariti, število hudobnežov pomnožiti, črez katere pravični ljudje v svedajnih časih toljkajn tožujejo, ino pa tudi po pravici!

Taka spačenost otroške reje je v bornih kmetiških kajžah, kakor v lepim poslopju bogatinov, če ravno ne povsodi enako, pa vender prepogosto domá.

Ljubi stariši ino redniki! roke pred vami povzdignemo duhovski in šolski vučitelji, lepo prosimo v imeni Jezusa, zarotimo vas pri dušah vaših mlajšev: ozrite se nazaj, poglejte, de otroci za vami gredo, ravno po vaših stopinjah stopajo. Poglejte na stezo

pod nogami: ali ni široka pot v pogubljenje? Ene stopinje ne storite več, obrnite se nazaj, primite otroke za roke, in nastopite pravo pot, debisiravno ternova in voska bila, pa peljá v resnično veselje. De bote pa ložej svojo imenitno ino lepo dolžnost do svojih vam v skerb izročenihi mladih dopolnili, zročujte njih v goreči molitvi milosti ino brambi božji, vučite njih moliti, se perporočiti zvestimu angelu varhu. Imejte njih zmiraj pred očmi, in nosite se tako, de bodo nad vami lep izgled u vsih rečéh imeli. Če bote nam svoje roke podali, de bomo mi z vami združeni ljubo mladino vučili in boljšali, tak bomo tudi hude čase črez katire toljkajn zdihujemo, zboljšali; zakaj časi niso hudi, pa hudobni otroci in spačeni stariši njih hude naredijo. Sreča in boži blagoslov bota per hiši, per soseski, pri vsim ostala. Na dan, kedar nas bo Gospod od hišvanja poklical, bomo zvesti varhi ljube mladine lahko tudi z veselim sercam pred sodni stol stopili, rekoč: „Gospod! tukaj so, ki si nam njih izročil; nobeden njih se ni pogubil.“ —

A. P. . h. 7.

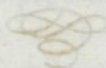
F.

SLOVENSKA GERLICA.

Je kdo med vami žalosten, naj moli; je dobre volje,
naj pòje!

Sv. Jakob 5, 13.

POBOZNE PESMI ¹⁾.

I. PESEM OD NAR SLAJŠIGA SERCA JEZUSOVIGA.

1. **N**a nebi no na zemli,
 Na vseh krajeh svetá
 Mi v svetim zakramenti
 Častimo Jezusa.

Kor. Češeno, hvaleno,
 Od vseh naj ljubleno
 Presveto serce Jezus
 Na večne čase bo.

¹⁾ Skoro v vsaki farni cérkvi po Slovenskim se vidijo podobe nar slajšiga serca Jezusa in svetiga serca Marije k pobožnim po astenju postavlene, ino ravno toljko se tudi pobožnih mašnikov najde, kateri z vso gorečnostjo se trudijo toto po astenje med v rnimi razširiti in povzdignuti; pak vunder se le malokdej toljko lepe, za po astenje nar slajšiga serca Jezusa in svetiga serca Marije zpisane pesmi prav enoglasno peti slišajo. — Jes sim se že večkrat zkoz lastno skušnjo previžal, de so takih zlo astnosti le predpenci in organisti nar več krivi, kir so k totim pesmam alj preveč zvite, alj pak celo neperm rjene viže zbrali; torej k ovim naslednim pesmam nekaj celo novih, nekaj pa že starih, za tote pesmi permerjenih viž, ktere po Sekovski škofiji prav radi ino prav lepo pojejo, za orgle v note postavim, ino jih za pregledanje, poskušnjo, in za razširanje ponudim.

De bi z tim delom le kaj maliga za povzdignenje c rkvene pobožnosti storiti zamogel, tak bo mi moj trud z tim vedenjam stoverstno povernjen, ino še bom gtedal več lepih c rkvenih viž in pesmi za razširanje nabrati. — Viže v posledno najdeš.

Franc Damiš,
 začasni vučitel.

2. Za nas je serce klalo — (plalo)

Pred kak smo spoznali:

Vse gnade nam je dalo

V altarski skrivnosti.

Odpévek: Češeno i. t. d.

3. Krez vsakiga se smili,

Če ravno grešnik je;

Tam zgrivani dobili

So grehov smilenje.

Odpévek: Češeno i. t. d.

4. O Jezus! v ranah tvojih,

In v serci tvojem jas

Dobim v nevoljah mojih

Nar velkši trošt vsak čas.

Odpévek: Češeno i. t. d.

5. K tem serci perbežimo

Tej, kda nam vmréti bo;

Če vredno zadobimo

Sveto rešno Teló.

Odpévek: Češeno i. t. d.

6. Od grehov nas očisti

Skos svojga serca kri,

De milost znamo v tisti

Dobit k zveličanji.

Odpévek: Češeno i. t. d.

Mark. Glazer.

II. PESEM K NAR SVETEJŠEM SERCI MARIJE.

1. Bodi tavžentkrat češena

Mati božje milosti;

Tako smilna ni obena,

Kak si, o Maria, ti.

Kor. Tvoje serce mi častimo,
 O Maria gnadliva!
 K tvojem serci perbežimo,
 Božja mati smilena.

2. Ti si čisto serce dala
 Bogu večnemu za dar,
 No divica si ostala,
 Z čistim cercam ti vsikdar.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

3. Ja iz tvoje serčne kervi
 Jezus je življenje vzel,
 On je v tvojem serci živi
 Bog no človek biti hotel.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

4. Tvoje serce ga je grelo,
 No redilo milostno,
 Iz ljubezni je gorelo,
 De bi dete varno blo.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

5. Kak je serce te bolelo,
 Kda je sin v terpenje šal;
 Keljko žalost je terpelo,
 Kda za nas je smert prestál.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

6. Serce tvojo v solzah plava,
 V žalosti se raztopi:
 Kadar Jezusova glava
 'Z križa nagjena visi.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

7. Ti si Jezusovo telo
 Mertvo htela v krilo vzet',
 Tvoje serce je želelo
 Zadnič ga pri sebi 'met.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

8. Kdo ma serce kamenitno,
 Ki Marijo gledat zna
 Tak terpeti grozovitno,
 No smilenja nji ne da?
 Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

9. „Věš, o grešnik, grehi tvoji“ —
 Pravi Mati žalostna —
 „So kak meči v duši moji
 Ojstri do kervaviga.“
 Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

10. „Vsaka kletva, vsaka jeza,
 Z keroy žališ Jezusa,
 Mene kak za lasi teza,
 Mojmu serci žalost da.“
 Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

11. „Grešnik, al' te to ne gene?
 De brez vsega smilenja
 Ti tak grozno martraš mene,
 Kaj sim tebi storila?“
 Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

12. „Vunder z' meno 'maj smilenje,
 Či ga z' sebo nimaš več,
 Oh, poboljšaj si življenje —
 No odvzemi grešni meč.“
 Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

13. O Maria! serce tvojo
 Se men' zlo zasmili zdaj,
 Vzemi me za dete svojo,
 No me vari vékomaj.
 Odpévek: Tvoje serce i, t. d.

14. K' tebi čem se jes podati,
 O Marija! bodi ti
 Moja ljubezniva mati
 Zdaj no v smertni žalosti.
 Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

15. V solzni žalostni dolini

Mi otroci jokamo,
Bodi ti naš trošt edini,
K' tebi mi zdihavamo.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

16. O ti božja Porodnica,

Prošnje ne zaverzi ti;
Bodi naša pomočnica,
Reši nas 'z nevarnosti.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

17. Zemle no nebes Kralica!

O divica žegnana!
Bodi naša besednica,
Naša mati in gospá!

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

18. Tvojem lubeznivem Sini

Zdaj ino na zadni čas
Nas izroči noj zedini,
Prosi Jezusa za nas.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

19. V smerti men 'k p moči segui

No pokaži Jezusa; —
'Z tvojga serca meč potegni,
Brani me sovražnika.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

20. V tvojem serci velki, mali

Najdejo pomoč vsak čas,
Zato te, Marija, hvali
Mojga serca pesme glas.

Odpévek: Tvoje serce i. t. d.

Mark. Glazer.

III. PESEM: „JEZUS MOJO POŽELENJE.“

1. Jezus, mojo poželjenje,
Moj edini ljublenik!
Ti si mojo vsò življenje,
Dobrotliv odrešenik.
2. Grehi me potreti čejò,
Kda se Jezus ne glasi;
Inò dušno mojo žéjò,
Samo on mi pogasi.
3. Želja čé me dolpobiti,
Zato se za njim podam;
Hočem noč noj dan hoditi,
Če le najt' ga trošt imám.
4. Kdo mi v nebo da zleteti,
Noj celo do trona prit':
Kde bom Jezusa imeti
Znal, in večno si zavžit'?
5. Vse nadlòge on prežene,
Grešni ogen pogasi,
Terdo serce k joči ¹⁾ gene,
Ino bridko posladi.
6. Vsaka, tudi dolga cesta,
Celo lehka bo za mé,
Če le pridem taj do mesta,
Kder mi Jezus proti gré.
7. Kteri brumno vunizreče
Sladko Jezusa Imé,
Tej, če kaki greh ga peče,
Lehko grata 'mu sercé.

¹⁾ K joku.

8. Jezus! daj mi tvojo gnado,
Ti mogočni božji Sin!
Naj mi gre celo v' navado
Sploh imeti tvoj spomin.

9. O posvetne vi norosti!
Lehko vas celo predám,
Če le Jezusa sladosti
V serce zadobiti znám. —

10. Žalost mi celo premine,
Nič mi ni želeti zdaj;
Poln od Jezusa sladine
Že imam nebeški raj.

Po nemško Al. Šlör; poslovenil Gutman.

IV. SREČA SVETIGA OBHAJILA.

1. Lepo bodi pozdravljena
Ti nedolžna množica!
Vura doslej še nobena
Ni za te tak srečna bla.
Glej, tvoj Jezus tebe kliče,
K svoji mizi vabi te:
„Najte k meni otročiče,
Njih kralstvo božjo je.“

2. Dones ste vi obljubili
V pričo ljudstva zbraniga,
De ne bote zapustili
Nikdar svojga Jezusa.
Oh, nikolj ne zapustite
'Ga, ki toljko ljubi vas,
Le gorečo 'ga ljubite;
Srečni bote vsaki čas.

3. Kelkokrat ste poželeti
 Že prijeti Jezusa;
 Oh tak bodite veseli,
 Zdaj se vam zavžiti da.
 Angelci se veselijo,
 Bogi hvalo zdaj dajo,
 Ino srečno vam želijo,
 Kir k vam Jezus prišel bo.

4. Al' vam serce ni goreče
 Ko vam Jezus bliža se? —
 Glejte, skoro vam poreče:
 „Mojo dete, ljubim te.“
 Tud' pobožno vi rečite:
 „O moj Jezus, ljubim te.“
 Ga y ljubezni ohranite,
 Nikdar ne razžalite.

5. Zvesti bod'te, zvestim krona
 Tamgor je pripravljena,
 Kjer okoli bož'ga trona
 Poje truma zvolena.
 Le pobožno pristopite
 K božji mizi tu sem zdaj;
 Srečno pa potem hodite
 K gostovanji v sveti raj!

Mih. Stojan.

V. VEČERNO POZDRAVLENJE JEZUSA.

1. Kak dalč od tod — Je tvoja pot,
 O Jezus, še od mene?
 (Mračí se že, — Vse rosno je,
 No zvezde razsvetlene.)

2. O pridi saj — Na večer zdaj,
 Objíši dušo mojo!
 (Odperto je — Mojo sercé
 Za prebivaljše tvojo.)

3. Glej, temna noč — Skušnjave moč
 Me hitro spet spreha,
 (Le kjer si ti, — Tam straha ni,
 Skušnjava tam ne vstaja.)
4. Zveličar moj — O daj nicoj
 Per tebi men' počivat',
 (In jutre spet — Nebeško jed
 Per tvoji mizi vživat'.)
5. Ogleдай se — Kak željno te
 Že čaka duša moja;
 (Objiši njo — Saj vselej bo
 Zvesta nevesta tvoja.)
6. Počivaj ti — Le v serci mi,
 Z čednostmi zasajenim;
 (Naj tebi le — Odpira se,
 In drugimu nobenim'.)
7. Oh, vsliši me — In pusti se
 V lepoti svoji vživat'!
 (Naj bo odpert — Nebeški vert,
 De pridem taj prebivat.)
8. Govori tam — O Jezus sam
 Prijazno z dušo mojo;
 (V ljubezen jo — Obleči vso,
 Olepsaj z gnado svojo.)
9. Oh žegnaj me — Noj pusti se
 V ljubezni men' objeti;
 (Oživi me — Ker sončice
 Od jutra spet zasveti.)

Mih. Stojan.

VI. ČEŠENA SI MARIA.

1. Pozdravimo kristjani
 Mario, z katero se
 K tem zakonskemi stani
 Zaročil Jožef je;
 Na kateri dopadenje
 Je večni Bog imel,
 De svetu zveličanje
 Skos njo je dati htel.

2. Kak angel njo 'mentuje
 Marijo, no kak njo
 Elizabet poštuje,
 Tak njo pozdravimo.
 Kak cérkva njoj se moli
 In spozna njeno moč,
 Tak tudi mi v nevoli
 Njo prosimo za pomóč.

3. Češena si Marija, ¹⁾
 Ti gnade polna si!
 Gospod je z' teboj bia
 Za mater te zvoli;
 Med vsemi si ženama
 Od Boga žegnana;
 Zkos te je Jezus z nami
 Sad tvoj'ga telesa.

4. O sveta Božja mati,
 Marija! sprosi nam
 Hudobnosti spoznati,
 In spremeniti stan;
 Vsi grešniki kričimo:
 „O mati sliši nas!“
 Naj mir skos te dobimo,
 Zdaj in na smertni čas.

Rajni L. Volkmer.

¹⁾ Marija ti češena — In gnade polna si — Med vsemi srečna žena —
 Bog mater te zvoli.

VII. PESM ZA NOVO LETO ¹⁾.

1. Dones po vsih krajih zemlje

Nekaj nov'ga se godí,

Sivi starčik slovo jemlje,

Mlado dete se rodi.

Sivi starčik, staro leto,

V jamo večnosti beži;

Mlado dete, novo leto

Pa med nami oživi.

2. Če krog sebe pogledujem

Mene serce zaboli,

Toljko bratov pogrešujem,

Kterih videti več ni.

S starim letam so zaspali

Z njim so v dolgo večnost šli,

Nam pa pot so pokazali,

Ktero pojdemo tud mi.

3. Kakor rožica na sveti

Tudi človek ti cvetiš,

Dostikrat v nar lepšim cveti

Se ko rožca posušiš;

Dans še zdravi in veseli

Čast Bogu prepevamo;

K letu lahko že trehneli,

Nič več tukaj nas ne bo.

4. Oh zato lepó živimo,

Poslušajmo božji glas,

In za Jezusam hodimo

Ko je toljko ljubil nas.

Glejte! danes kerv prelival

Dete milo, Jezus je,

V obrezvanji grehe zmival

In sačel terpéti že.

¹⁾ Se pôje po napevi Mª XVII. Abacelnovih pesm, V Celovci 1836 per Joan. Leonu.

5. Boga lepo zahvalimo
 Dones za toljko dobrót,
 Ino se priporočimo
 Naj nam dober bo Gospód.
 V novim leti naj Marija
 Z ljubim sinam Jezusam
 Bode naša tovaršija
 Z ljubim svetim Jožefam.

J. Virk.

VIII. PESEMŮ OD ZVONOV NA ČEŠNICAH. ¹⁾

1. Bodite veseli — Po tej fari celi,
 Boga zahvalite — Tu v cérkvi, doma
 Za nove zvonove — Za vbrane glasove,
 Le vsi ga častite — Iz cel'ga serca.
2. Ko svit se zaznava — In zarja priplava,
 Tud človek ustane — Ko dan zazvoni.
 Za slavo Marije — Ko poldné odbije,
 Molitvice znane — Zvečer naredí.
3. Za praznik, nedelo — Vam bode zapelo
 V saboto zvonenje — In zjutraj takó;
 Bo serčno in milo — Vas k Maši vabilo
 Po dušno zivljenje — Za vérne sladkó.
4. Tud božja beseda — Ki hudim preseda
 Pa brumne tolaži — V bridkostih svetá,
 Z svetlobo navdaja — Mir božji zasaja,
 K je ljubši in dragši — Čez ceno zlatá.
5. Ob časi nesreče — Per sercu bodeče,
 Per moči sovražni — Alj kedar gori,
 Bo zvon vam oznanil — Deb' sleden naj branil,
 Serčan, neprestrašen — Odtel bi ljudi.

¹⁾ Se pòje po zvonikarjevi v slovenski gerlici, drugi zvezik.

6. Prav milo pojejo — K' merliča nesejo
 Na pokopališe — Za dolgo slavi.
 Tečejo solzice — Samotne srotice;
 Nasaj iz te hiše — Očeta ne bo.
7. Ko strašno gromenje — Nam dela grozenje,
 Iz grehov spomina — Se trese sercé:
 Zvoní nam čez griče — K molitvi nas kliče,
 De toča naj zgine — In dežik naj gre.
8. V češenje Marije — Se velik zvon zlije,
 Po češenski strani — Bo vedno nam pel;
 Tud svetga Florjana — Žoldnirja Lohjana ¹⁾,
 De ognja nas brani — Častil bo vesel.
9. Svet' Ani v češenje — V lepó pozdravljenje
 Marije divice — Bo srednji zvon pel;
 In Janez' Kerstnika — V pušav' učenika,
 De varje krivice — Nas žalost in rev.
10. Za smertno ločitev — In revnih molitev
 V ti žalostni uri — Bo mali zvonil.
 Svet Jožef, pomagaj — V poslednji premagi,
 De vsaki v pokori — Zveličan bi bil.
11. Ko slišite zvonjenje — Naj vaše češenje
 Se vzdigne v višave — Ko vervanja dar,
 De pride dol gnada — Izprošena, rada,
 De zmaga težave — Omamlena stvar.
12. Glasovi so vbrani — Na Češenski strani;
 De b' serca še vaše — Zedinjene b'le
 Brez krega, prepira — Sovražniga tira,
 Po poti do paše — Izvolene šle.
13. Preljubi! le dati — Nikar se kesati;
 To vedno veselje — Bo v zdajni nadlóg':
 Pa upajmo tudi — De v kaki zamudi
 Bo vslišal tud' želje — Nam milostliv Bog.

L. Dollnar.

¹⁾ Loh je bilo staro mesto na gornim Avstrijanskim, kjer so sv. Florjana vtopill.

IX. JUTERNA.

1. Zbežala je noč,
Pozdravlja me zarja,
Veseljši sercé

Mi v persih udarja;
Kak' sládko sim spal,
Kak dobro to stri,
Spet jasno oko,
Spet urna je kri.

2. Sim v božje roké
Se snoč' priporočil,
In angelca Bog
M' je v varstvo odločil.
In angelčič varh
Per postelji stal,
Zato sim sladkó
Počival in spal!

3. In luna lepó
Na nebi svetila,
Skoz lince na mé
Je žarke cedila;
In zvezdic je trop
Nad mano žaril,
O kdo bi gotov
V tem varstvu ne bil?!

4. Ker dneva mi svit
Je zopet zazoril,
Tud dones zvestó
Vse svoje bom storil.
Enkrat pa o Bog
Ko zadnič zaspim,
Daj, de se takó
Ko dans prebudim.

X. FRANC PIRC, MISJONAR V AMERIKI ¹⁾.

Kadar po previdnost' božji
 Sim slovo od Krajncov vzel,
 Prot' Amerik dolgi poti
 Se podal bil prav vesel.

Zdaj mi pride berš na proti
 Poglavar en dan hodá,
 Me kleče za žegen prosi
 In mi koj rokó podá. —

Sim prehodil vse pokrajne,
 Pet kraljestvov in morje,
 Zjidem ravno še tolkájne
 Dalne ptuje tud' zemljé.

Lépo tud me je poprosil
 Iti tudi v Lakrova,
 Kjer že nekaj jih je kerstil
 Brumni pred že Baraga ²⁾.

Po nevarnih potih dolgih
 Čez štir taužent ur hodá
 V štirih mescih dni petnajstih
 Sim prešel skor pol sveta.

Koker hitro sim dovolil
 Njéga prôšnjo dopolnit',
 Berš mi konje je pripravil
 Hoče sam me kje spremit'.

Božja roka me perpelje
 V gorne džeze Indije;
 Kadar v Krajnskim poldan bije,
 Tukaj mal čez polnoč je. —

Šli smo hitro brez odlaška,
 Kojni naglo preleté
 Cel' dan brez usga počitka
 Gójzde, vòde in brodé.

Božja roka me perpelje
 Med Indjance prav lepe, —
 Serce moje zlo me greje
 Vidit' moje tu polje.

Verni so me bli sprejeli
 Iz mogočo vso častjó,
 V cerkev so me bli spremili
 Ter veselo zapojó! —

Kmalo zvedli so Indjani
 De prišel je Misjonár; —
 Taki tú so tok spoznani
 Ko nar ljubši božji dar.

Potlej so me bli peljali
 V čedno lepo kamerco,
 V hišo poglavarja djali,
 Kjer imám postrežbo vso.

¹⁾ Častitli v gospod Franc Pirc, misijonar in nevtrudeni delave v Gospodovim vertu Amerikanskih divjašen, tudi na svoje znance na krajnskem ne pozabijo. Nekt-rikrat so že kakšno lepo pismice in podučno pesmico svojim zapušnim farmanam poslali. Nekaj od takih zlatavrednih dopisov je tudi mene doletelo, kar tukaj drobtinco Drobtinacem bratoljubno priložim. Znabiti, ker je nam Gorencam v poduk prav tečno bito, bi tudi našim dalnim bratom k pridu priti vtegnjlo.

A. P r a p r o t n i k. Podbrežan.

²⁾ G. Baraga je tudi Amerikanski misijonar iz Krajnskiga.

Novo cerkev sim jim žegnal
K' časti Jezusa na križ'
Vse to drugo sim napravil,
Kar je treba v božji hiš'.

Najdel tú sem že kristjanov
Keršenih čez dvesto duš,
Tudi zraven dosti ajdov,
K'ne spoznajo vére luč.

Pridgam ino spovedujem
Po francosko dolmečam,
Z gnado tudi zlo se mujam
Deb Indjansko znal tud sam.

V cerkvi imam vsak dan praznik,
K maši, pridgi pridejo,
K sércu gre jim božji náuk,
Radi me poslušajo. —

Mátère clo pernesejo
Otročiče, zibelke,
De le pridge ne zgrešejo,
Ljub' otroc' pa žegna ne. —

Takim dušam je veselje
Evangelij oznanvat'
Jim nasitit svete želje,
Ker se vid' obilni sad. —

Celo faro sim spovedal
Vsim podelil Jezusa
Hudobije nisim slišal
Tud' ne greha smertniga. —

Vsi se kakor bratje ljub'jo
Vsi ta pravga so duhá
Brumno ž'v'e in radi moljo
Vedno hvalijo Bogá.

Ni ga tukaj nevošliveca
Tudi ni krivičnika,
Ni ga slišat opravlivca,
Ne vpitja ponočniga! —

Vse ovčice so mi znane,
Tukaj sim kot bil domá, —
Serca vsih so meni vdane,
Vsak me za prijatla 'ma. —

Tukaj sim le per zamurcilih
Zadovoljen in vesel,
Nisim še se k'sal po Krajneih,
De sim od njih slovo vzel.

Vunder kadar mi pa pride
Leten čas mojga godú
Velka žalost me objide
Bridko men' per serc' je blo.

Ko se spomnim na prijatle,
K'so ta dan me objiskval,
In deržal' vesel' navade,
Tar duhovsko vkup kramlal. —

Mislil bil sim sam per sebi
Kok' b'se revež jez vezval,
V taki ptuji dalni d'želi,
Po prijatlah bom žalval.

Bog mi je vezil' perpravil
Zlo sim bil ga jest vesel,
K'ga ne bom nikol' pozabil
Zlo se mi je všeči zdel.

Divje ajde tri sim kerstil
Na veseli moj ta dan
Potlej jih h kosil' povabil
In glavarja tudi z nam'.

Zdaj se mi začne veselje,
Kterga vživam zmeram bolj,
Spolnene so moje želje,
Závolj kar sim sem peršel.

Naglo je popoldan mnulo,
Bli smo skupej v terdo noč
Dobro vsim se to je zdélo,
K' so spoznali vere luč.

Le za to sim dom zapustil,
In prišel na leta kraj,
Duše de bi Bógu dóbil
In jih peljal v sveti raj. —

Zdaj je naglo bil poterkal
Ptuji človek na vso moč,
Pros' deb' Sakramente nesel,
En', k' bo vmerla zdaj to noč.

Prav veselo je pretekel
Srečen dan mojga godu
Góste svoje sim nasitil,
Duše bolj koker telo.

V ojstrim vetru, hudim mrazu,
Dve milj' deleč jez letim
V temnim gojzdu sneg pregazam
Duše le de ne zam'dim.

Tud je peršlo drugih ajdov
K malo polno kamerco,
Z njim pa tudi bil pervencov
Sivi starček z palico.

Kadar zdaj pred kočo pridem
Zlo sercé me zaboli,
Ker že notri jokati slišim —
Prav'jo živa več že ni! —

Vsi so meni v roke ségli
Kakor šega tukaj je,
Po indjansko so se vsedli
Tje po tleh okol' mené.

Deklica pa ni bla vmerla,
V omedlevci le leži,
Duhat dam ji mal zdravila,
Naglo ona se zbudi! —

Pros'jo deb' jih jez podučil,
Vero radi bi spoznal'
Jest sim jim pa kerst obljubil,
Ko bojo nauk dobro znal'.

Lepo vneto zdaj prejela
Svete Sakramente bla,
Srečna je Boga hvalila,
De ji zdravja gnado da.

Zdaj začnem jim govoriti
Sveto véro previzvat',
Jezusa jim znanca striti,
Pot k nebesam jim kazat'.

Róke druga pomolila,
Vboga mlada revica,
Me za nauk in kerst prosila,
Kje bla še nevernica.

Men' se je sercé topilo,
Od veselja velkiga,
Koj v obrazih se je vidlo
Notrajne svet'ga duhá.

Kadar se je naučila,
Kar kristjanu vedit gre
Bla je sveti kerst prejela
Velki praznik svet'ga dné.

So na sneh jo perpelali,
 K sama mogla iti ni,
 V cerkev so ji pomagali,
 Ktera njo le veselí.

Nékdo zunaj zdaj poterka
 Žalosten mi on pové:
 „Mat' bo vmerla mi brez kersta
 „Oh, naj gredo precej kjel!“

Jez sim bil ji prot' perhitel
 Ji vesel roko podal,
 Sim molitve čez njo rekel,
 Deb Gospod ji gnado dal.

Žena me pa ni poznala,
 Kse že nič več ne zavé
 Z vmertjo se je že vojs'kvala
 Vunder je še duša v njej.

Satana sim bil zárotil
 In jo spremil pred altar,
 Jezus' sim jo lepo 'zročil
 In ji vdelil sveti kerst. —

Prašam vse okol stoječe,
 Če je kdaj želela kerst?
 Rekli so mi, de ga neče,
 Ni spoznala božjo čest.

Pred altarjem solze toči,
 Kakor nekdam Simeón,
 Včakala je vére luči
 K' vidi Jezusovi tron.

Žalosten zlo zdaj postanem
 Vsi okolj so jel zdih'vat',
 Ker k pomoči sim perpravljen,
 Kerst čez voljo ne smem dat'.

Tako Bog iz ajdi déla
 In jih vodi lepo k seb
 Smeram veči je nja čeda
 Dosti kmalo bo za žet'.

Smil'la sem' je ta neverna;
 Prosim zdaj gospod Boga,
 Deb' brez kersta saj ne vmerla,
 Pričo mene v p'ku ne šla. —

Iz nevernih množim farno
 Jih sprebernil že precej,
 Upam tudi z božjo gnado
 Več še striti zanaprej.

Vse poskušam jo še zbrihat'
 In z dravilam jo zbudét', —
 Bog je hotel milost skazat'
 Žena jave govorit'.

Ob nedelih jih keršujem
 Kar med tednam podučim,
 Več ko duš si perdobujem,
 Bolj se vedno veselim!

Ko je podučena bila,
 Kar je blo mogoče bers
 Ino vse to poterdila
 Zadobila zdravje, kerst. —

Žalosten in prav utožen
 Bil sim pražni nek večer,
 Bógu mílo to potožim,
 Ker ni keršen bil nihčer.

Prav hvaležna in vesela
 Milost božjo zdaj časti,
 De je gnado zadobila,
 Že na pragu večnosti. —

To, prijatli! Vam popišem,
 Dost še družga zamolčim. —
 Časti jez pri Vas ne išem,
 De zaslužik ne zgubim.

Vedno lépo svéto ž'vite,
 De zaslužte večno luč,
 In za me tud vmes molite,
 De Gospod mi da pomóč'. —

Vsak naj le Gospoda hvali
 Milost božjo naj časti,
 Ker povsod on slabe zvoli,
 De velike s'ri reči.

De po méri zasluženja,
 Veselimo se z svetnik';
 Krono večniga življenja
 Dal pravičnim bo sodnik.

KRATKOČASNE PESME.

I. MATI PER ZIBELI.

1. **D**éte, le spančkaj; moj ljubček si ti,
 Svoje nedolžne zatisni oči.
 Mirno, pokojno krog tebe naj bo;
 Muham te branim; le spavaj sladko.
2. Angelci, vsi ljubeznivi ko ti,
 So okolj zibke, kjer dete leži.
 Angel varh čuje in gledá nate,
 De ti nobena stvar škodvat' ne sme.
3. Spančkaj, le spančkaj, počivaj lepó;
 Mama po nóči per tebi tud' bo.
 Mamci prepozno, prezgodaj tud' ni,
 Ljubezin materna vedno bedí.
4. Ajaj in spančkaj moj sinko sladkó;
 Časek ti teče ko čisto zlató.
 Serčik preljubi, drugač bo poznéj;
 Dram'le te bodo skerbi za napréj.

5. Mehko počivaj; tvoj atej skerbí

Mami za živež, ki tebe doji.

Kedar odrasteš, ne zabi na to,

Staršam poverni ljubezin lepo.

Lipold Ročički.

II. VERLI MOŽ.

1. Prijatli, prijatelce moje!

Naj Štajarc vam milo zapoje

Od zgodbe na sveti — Kok morlo bi vmreti

Že v zibeli dete mladó,

Kob verliga moža ne b'lo.

2. Gospa plemenita in zala

Se svoje dni vunkaj peljala

Po lepi ravnini — Domači dolini

Prek vode po mosti v spreháj;

Povodnja ji brani nazaj.

3. Oblaki se grozno stemnili,

Lijaki 'z pod neba so lili;

Valovi derejo — Vse križam nesejo.

Tud zibelo clo prinesó,

In v zibeli dete mladó.

4. Gospa vidi zibelo plati,

Otroka pa rokce vzdigvati;

Vsa plaha in bleda — Krog sebe pogleda,

Možakam ponudi sto kron,

Kdor reši otroka, za lon.

5. Mož serčni se hitro izuje,

Po vodi za zibelo pluje,

Valovi se vpira — Vse milo ozira

Za možam, če pride nazaj?

On zibel privleče na kraj,

6. Ves moker, od mraza se trese,
 Vesél gospej dete prinese:
 „Tu ljubčika 'majo — Pa njemu naj dajo,
 „Kar meni obljubili so,
 „Otroku za doto (erbšno) naj bo.“

Lipold Ročički.

III. TOLAŽBA SIROTEJA.

1. Mati mila, oče dragi
 Tukaj spijo, bratje blagi,
 Vsi so zapustili me;
 Zlata mama me dojili,
 Atej, bratje me ljubili,
 Bog vam plačaj tamkaj vse.
2. Hitro dnevi so bežali,
 Sladko mama se smejali,
 Mi igralo je sercé;
 Zdaj so mené zapustili,
 In ne slišjo me v gomili,
 Milo jočem se klečé.
3. „Ne obvupaj sinko mali,
 „Varje tebe Angel zali;
 „Ga tolaž'jo mati zdaj; —
 „Jaz sem šla tu gor v nebesa,
 „Te pustila brez slovesa,
 „Da pripravim tebi kraj.“

Razlag.

IV. SIROTA.

1. Mati zible, lepo pôje,
 Dete milo se smehlá,
 Še ne vé za reve svoje
 Ne za žalosti svetá.

2. Mati vmerje, zlata mama —
Milo joče deklica,
Po širokim sveti sama
Se ozira Milica.

3. Le za mamó serce bije,
Mamo išče le okó,
Mami le ljubezn klijé
Mamo usta kličejo.

4. Tje na grob ji venec dene
'Z žlahtnih rožic, lep, cveteč,
Z vencam deklica povene —
Nju zdaj nič ne loči več.

Razlag.

V. NEVESTE SLOVO ¹⁾.

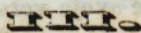
1. Nevesta! konjiči žvenklajo,
Po redi napreženi so.
Cvetličke že svatje imajo,
Potreba je vzeti slovó.
2. Alj tebe zdaj žalost prepada,
Otožnosti serce kipí;
Če ravn' govorila bi rada,
Besedo ti jok zatopí.
3. Vam, oče in mati, zahvalo
V imeni neveste jez dam.
Devico izredli ste zalo,
Nič za zlo! od vas njo peljam.
4. Dobrote ne bo pozabila,
Do smerti hvaležna vam bo.
Za vse bi vas zdaj zahvalila,
Alj solze ji milo tekó.

¹⁾ Se pôje po št. XXVIII. pesmi Matija Ahacelna. V Celovci 1836.

5. Vam bratje in sestre za slovo,
 Iz serca vam roko poda,
 Perimk bo od zdaj ji na novo,
 Ko prišla bo v hišo možá.
6. Alj vender ostane še vaša,
 Po rodu je vaše kervi,
 Pokozala bo če kdo vpraša,
 Kje dom nje starišev stoji.
7. Tovarši in njene družice!
 Mladosti pretekkel je čas;
 Ne zabite svoje verstnice,
 Tud ona bo pomnila vas.
8. Bogu njo zdaj priporočite,
 Naj zakon prav srečen ji da;
 De srečen stan vi nastopite,
 Bo ona prosila Bogá.
9. Vam, stariši, Bog naj poverne
 Kar ona odnesla zdaj bo,
 Naj žalost v veselje oberne,
 Saj ste njo odpravli lepó.
10. Veselje vam daj doživeti
 Nad hčerjo ki gre zdaj odtod',
 De če vas objiše ob leti,
 Pripestje vam ljubi zaròd. —
11. Deviški stan boš zapustila,
 Poštena od hiše zdaj greš;
 Moža se boš zdaj veselila,
 Pošteno objeti ga sméš.
12. Od matere si podučena,
 Po navku življenje zdaj snuj,
 Bod' zvesta in pametna žena,
 Le vbogaj moža in poštúj.

13. Za slovo zdravico napijmo
 Zdaj tudi domačim ljudem:
 Bog vsliši kar 'z serca želimo:
 Dobroto prijatelam vsém.
14. Bog zakonska mlada ohrani,
 Daj jima veselo živét',
 Nesreče jih angel naj brani,
 Naj včakata petdeset let.

Lipold Ročički.

DOMORODNE PESME.

I. BOG OHRANI NAM CESARJA ¹⁾.

1. **B**og ohrani nam Cesarja
 Naš'ga Franca Jožefa,
 Blagoslovi Gospodarja
 In Očeta našiga!
 Naj Jim sveti lepa zarja,
 Večni naj Jim srečo da!
 Bog ohrani nam Cesarja
 Naš'ga Franca Jožefa.
2. Naj bo Njihov tron pravica,
 Krona Njih naj bo močróst!
 Sveta véra Njih desnica,
 Tovaršica vučenóst!
 Angel božji po vsih potah
 Srečno Franca naj peljá!
 Bog osreči nam v dobrotah
 Naš'ga Franca Jožefa!

¹⁾ Po napevi M. I. Ahacelnovih pesm.

3. V ljubim miru Njim kraljvati
 Bog mirú in sprave daj,
 Avstrijanam pa vživati
 Že na zemli srečen raj!
 Naj cesarska roka brani
 Nas ves čas sovražnika!
 Bog obvarji nam Cesarja
 Našga Franca Jožefa!

4. Mir in sreča po deželah
 Avstrijanskih naj cveti,
 Naj v ljubezni po povelah
 Se po sreči vse zgodi!
 Vsi zapojmo Francu vdani,
 Vsi iz celiga sercá:
 Dolgo let nam Bog ohrani
 Našga Franca Jožefa!

II. ZDRAVICA SVETLIMU CESARJU.

1. Bog ti živi nam cesarja
 V lepim cveti mladiga,
 Varha ino gospodarja
 Naš'ga Franca Jožefa!
 Franca ljubezniviga objeti
 Bratje! kdo iz serca ne želi
 Toljko serčniga cesarja 'meti
 Vsaki Avstrijan se veseli.
 Kdorkolj si ti, zdravico pij,
 Naj nam cesarja Bog živi!

2. Serčno ljubijo pravico,
 Dajo sveti véri čast,
 Vsakmu skazati pravico
 'Majo voljo in oblást.
 Puntarijo srečno so vkročali,
 Spet pripravili ljubi nam mir

So nam novo vstavo tako dali,
De bo naše prave sreče vir.
Kdorkolj si ti i. t. d.

3. Bog jim daj svetvavce take,
Ki jim pravo svétvajo,
Daj jim zveste tud vojsake;
Avstrija mogočna bo.
Moč jim bode naj sveta pravica.
Njih vodila bodi jim modróst
In ljubézin ljudstva njih družica
Milost bodi vselj njih visokost.
Kdorkolj si i. t. d.

4. Naj sovražniki bežijo
Naj potihne vojske hrup!
Puntarji se naj bojijo,
Mine naj njih navka strup!
Le gosposka modra in pravična
Nas krivice bode branila,
Le pokoršina, če je resnična,
Pravo srečo nam ohranila.
Kdorkolj si ti i. t. d.

5. Svetli cesar naj živijo!
Njim zdravica naj veljá
Kjer naš jezik govorijo,
Kjer Slovenci so domá:
Štajarc, Krajnc, Koróšc, Slovaki,
Čeh, Primorc in Dalmatin,
Horvat, Polc, naj pije vsaki
Matere Slovenje sin!

Lipold Rožički.

III. SLOVO MLADENČA KI NA VOJSKO GRE.

1. Bog te obvarj' o domovina zvesta,
Dežela, mojga rojstva žlahen kraj;
Men' je odločena unajna cesta,

Za te vojskvati se odpravljam zdaj,
 V žolnirstvu me gosposka je odbrala,
 Jez hočem biti tudi zvest vojšák;
 Čerstnobe zvirik bo roka moja dala,
 Sovražnik men' nasproti bo sromák.

2. Ostante zdravi moj preljubi oče,
 Vaš nauk me spremi kamor se podám,
 Bom skerbel, koljkor meni bo mogoče,
 De storim čast ino veselje vam.
 Vi ljubeznivo ste me izredili,
 Oh mnogokrat nadležin sim vam bil;
 Alj serčno tud' se bote veselili
 Zahvale moje dokler bodem živ.

3. Preljubezniva moja draga mati!
 Na vaših persih naj še poslonim.
 Za slovo nimam družiga vam dati;
 Bogu ino Mariji vas zročim.
 Težko je meni vas zdaj zapustiti,
 Ko bi nar raj hvaležno stregel vam;
 Alj najno voljo z božjo vselj skleniti
 Učil je naj preljubi Jezus sam.

4. Preljubi bratje ino sestre moje,
 Vas starišam v pomoč zdaj zapustim.
 Lepo imajte stariše vi svoje,
 Vse dobro slišati od vas želim.
 Nikar za mene preveč ne žalujte,
 Saj angel varh povsod per meni je;
 Očetu večnemu se izročujte
 Ino molite tudi vi za me.

5. Sosedje, znanci, moji vi verstniki,
 Bog vas obvarj', vam ljubo zdravje daj,
 De bote mi tovarši, pomočniki,
 Kdar pride versta jit' tud' vam naprej.
 Ne st'rite domovini te sramote,
 De bi soldašini se vmikali;

Vojšak za dom in véro poln gorkôte
Je hvale vreden de se počastí.

6. In vi ki bote še doma ostali
Le pridno polje obdelavajte;
In de požegna Bog kar bote sjali,
Boga razžaliti le varjte se.
Tud' rokodel talenta ne zakopli,
Ne bod nemarn in hiti ljubi brat,
De kedar bodemo na sodbo stopli,
Bo vsaki nas v nebesih srečen svat.

Lípold Ročički.

IV. OD BEGUNOV INO TOBAKARJEV.

1. Od tobakarjev bom zapél,
Mladenči, vas na misel vzél;
Prav zvesto me poslušajte;
Pesem resnična je.	6. Nektir tam v hosti obleží,
Kjer svetih zakramentov ni;
Brez spovedi tam stori smert,
In pekel mu odpert.
2. Brez Boga tobakar živi,
In v cérkvi videti ga ni;
Brez spovedi živi gerdó,
Kaj pa za dušo bo?	7. Cesarju kdor pokorn ni,
Njemu se dobro ne godí;
In kdor gosposke ne spozná,
En tak ni od Bogá.
3. Gorjačo suče in protí,
De se ga človek vsak bojí,
Se brani in ne da prijét',
Ko volk hoče živét'.	8. Se tobakarji spuntajo,
Po dva, po tri zakolejo,
Vmorijo kdor jim stopi v bran,
Požgejo mnogi stan.
4. Ker pa zadosti greha stri,
Se tobakar tudi vloví,
V železje bode zakovan,
Nektir ob glavo djan.	9. Beguni ino v hajovci
So v tobakarski bratovšni;
Bod' Hrovat, Štajarc alj pa
Krajnc,
Bo hitro tat in pjanc.
5. Veliko jih obesijo,
Begunov dost postreljajo,
Veliko jih skuz šibe gre,
Pretepa, de gorjé.	10. Lenuh je vsaki tobakar,
Nesramen hitro vlačugár,
On vinjen gerdo govori,
Počne strašne rečí.

11. Boljši cesarju je služiti',
Kakor smradliv tobak nositi';
Keršanska le pokoršina
V zveličanje peljá.

Lipold Ročički.

V. TROJNA DOMOVINA.

<p>1. Pesem vas, mladenči moji,
Spremlja naj po vaši hoji,
Ste doma alj v terdim boji,
Naj oveseljuje vas!
Trojna domovina je
Te popevke sladek glas.</p>	<p>4. Druga domovina mila
Cérkev je ki vas kerstila,
Venc nedolžnosti zročila.
Kerstni kamen tam stoji
In oltar, kjer pervokrat
Ste per božji mizi b'li.</p>
<p>2. Perva domovina mila
Je dežela, k vas rodila,
Perve radosti darila
V vigredi nedolžnih let;
Kakor v lepim raji vas
Venčal je mladosti cvet.</p>	<p>5. Žlahta vaša tam počiva,
Zemlja stariše pokriva;
Domovina ljubezniva
Je per beli cérkvi tam;
Tamkaj hladna postelca
Je poslana tudi vam.</p>
<p>3. Tam ste perve rožce brali,
Po ledincih si igrali,
Za potokam mlin delali.
Vsaki hribec znan leži
Vsako drevce pomni vas
Na veselje mladih dni.</p>	<p>6. Tretja domovina mila
Se bo enkrat vam odkrila
Kedar duša se ločila
Tiga revniga svetá.
Tukaj ste popotniki,
Tam v nebesih pa domá.</p>

J. Virk.

OSOLENE PESME.

I. SEDAJNI SVET.

1. Skoro de ni za verjeti
Kok se zdaj godi po sveti.
Le premisli vse stanove,
Tadle najdil boš gotove.
Od tih viših nočem peti;
Bi me znali poprijeti.
Oni sami dobro vejo
De izvzeti se ne smejo.
Mnogi je preojster, hud,
Pa gospod predober tud.
2. Mestočani zlo bogati
Vajeni so se bahati,
Nosjo take oblačile
Deb' se 'z enga tri storile,
Toljko žnur našiti dajo,
De od sukna več veljajo;
In kar živež njih zadene,
Se bogastvo lahko sklenc:
Sto beračev to ne mé,
Kar en tak na dan zajé.
3. Najdejo se tud teržani,
Ki so vsaki dan pijani
Otročaji pa in žena
Zablena je, zapušena.
Mož po kerčmah rogovili:
„Pojmo, pravi, bomo pili!“
Pridge let' no dan ne čuje,
Rokodelstvo omaguje
In' na slednje kaj ima?
Kruha prosi in peklá.
4. Kmete, naj bi rajni vstali,
Za gospódo bi deržali;
Take nosjo oblačila,
Žene v locni šroke krila,
Težko kdo zdaj stan ogoni;
Tako knezi in baroni
Tenke sukne so nosili
Ino v žameti hodili;
Zdaj njo nosi kmeta sin,
Hlapec, dekla maršulin.
5. Ako v kako kerčmo gremo,
Še le prevzetijo zvemo.
Vidimo vse sorte prate,
Pomorance zrav' salate,
Mnogotere so starine
In v butelah laške vine.
Vino černo in rumeno
Bo na mizo prineseno.
Komu se pripravlja to?
To kosilo kmetčko bo.
6. Ni kosilo brumne Marte;
Glej na miz' čvetero kvarte
Za kinezlat', tarokirat'
Za trišakat' trapulirat',
Za nasekati človeka
De se kraspa ino vgene,
Če nesreča ga zadene,
In goljufam se ne vgene.
Zadni penes tam zgubi,
Ki mu v žepi še tičí.

7. Kdar je praznik nar svetejši
 Delajo pa nar gerdejši.
 Mnogi se tako nalije,
 De gerdo ko žvina vpije.
 Bajka kluse ino tira,
 Tepe ino ne zavira.
 Kdor se hitro ne pritukne,
 Ga udrihne in prismukne,
 Naj bo kmetič alj gospód,
 Vsakiga divjak se loč'.
8. Glejte, kaka je družina,
 Huj razvajena ko žvina,
 Pikra ino besedliva,
 Zberliva in zapravliva.
 Hlapci majo gerdo znanje,
 Dekle skrivno vlačuganje.
 Spol zi spolam se razvadi,
 De se vidjo preveč radi,
 In kar pride 'z tih reči,
 To naj zibel govori.
9. Zdaj postranski otročiči
 So nar hujši zreli ptiči.
 Oče po navadi zbegne,
 Mati jih učit' ne vtegne.
 Zrastejo brez vsiga nauka,
 Ne privadjo se opravka.
 In ker v službo se podajo,
 Delat' celo kaj ne znajo.
 Oj prevbogi si ti kmet!
 Krast le znajo ino klet'.
10. Bratje! tak ne smé več biti;
 Svet se mora spokoriti,
 Roke hočmo si podati,
 Greha sami se varvati.
 Deca hočmo v strahi meti,
 Slabih poslov ne terpeti,
 Varvat' slabe tovaršije
 Vganjat gerde eiganije.
 De nam bo vse to mogóč,
 Daj nám Bog svojo pomóč!

Lipold Hočički.

II. PJANCAM ŽGANOPIVCAM ¹⁾.

1. Ljudstvo pije zdaj žganjico;
 En bokal že za petico
 Daja ga oštirska roka.
 Glejmo stariše, otroka,
 Ktiro v lituž pripeljajo,
 Mu že žganja piti dajo.
 Stari, mladi žganja pjani
 Niso Turki ne kristjani.
 Svinja nima gerši rive
 Kakor taki žganopive.
2. Pohujšljivost je velika
 Preopitiga jezika.
 Na poboj in kreg naganja,
 Piha ogenj prešestvanja.
 Pjanc se verže na tatvino,
 Krade žito, dnarje, vino;
 Kér mu kraje ni po volji,
 Tudi ropat gre okoli.
 Kdor mu 'z dobriga ne da,
 Pjanic tudi vbije ga.

¹⁾ Se poje kakor poprejna No 1.

3. Pjanc se redko strezen vidi,
Vsaki dan se huje spridi.
Opominvanju žganjuhi
So vsi merzli ino gluhi.
Cérkev njih so ošterije,
Tam se noč in dan prepije.
Zanemarijo kmetijo,
Tam zažrejo domačijo.
Žganja jim zadosti ni,
Dokler 'z gerla ne gori.
4. Če bi trupla že zgorele,
Deb' saj duše se otele!
Alj pijanc se spreoberne
Takrat, ko se v jamo zverne.
Z otročaji vboga žena
Joka srota zapušena.
Nima živeža ne strehe,
Čuti rajnga moža grehe;
Mož ji dolge zapusti,
Pa otroke v revšini.
5. Mnoga ves je pogorela,
Kedar pjanc ne ve kaj dela.
Mnoga hiša že zažgana,
Ko je bila glava pjana.
Pjanc ko že ne more piti
Še tobak hoče kaditi.
Naj bo gumno, naj bo štala,
Tam se pjanc po kermi vala
Ino z pipo zasmudi;
Tako on in terg zgori.
6. Kakor grozovitna kuga
Pjanost v naših dnevih žuga
Nam popačiti mladino,
Clo izpriditi družino.
Ljudstvo bode obdivjalo
In poštenje clo nehalo
Kteri v žganje se zgubijo,
Žganja več ne opustijo;
Čaka jih nesrečna smert,
Pekel takim je odpert.

Lipold Ročički.

III. OD KOMUNISTOV.

1. Svet misli si zlo premetén,
Od vsih strani jako učén.
Že vsak lenuh gospod če bit',
Vsak potepuh starino pit'.
2. Kar pridni so pridelali
Se komunistam lastno zdi
„Saj, pravijo, vsi bratci smo,
„Kar gleštamo je vsih blagó.“
3. „Kar si poerbal, tvoje ni,
„To slisi tud med vse ljudi.
„Kar ti v darilo si dobil,
Boš ravno tak med nas delil.“

4. „Tak vbožnih ljudi več ne bo,
 „Vsi lahko tak bogati so.
 „Kar si prihraniš, pridobiš
 „Zopet med druge razdeliš.“
5. „Posestva tvojiga več ni
 „Kakor dozday pod ključami;
 „Razločka stanov več ne bo.“
 Tak komunisti hočejo.
6. Vsi so gospodje in gospé;
 Kaj 'z tiga bo, vsak lahko vé:
 Kedar požerto vse blagó,
 Po tim sromak tud vsaki bo.
7. Lenuh ni sjal, tud nima žret'
 Kar je pridelal priden kmet;
 Pokaj bi potepuh zapil
 Kar je gospod si pridobil?
8. Mestlan, teržan dost' truda 'ma,
 Ki rokodeli, barantá;
 Naj vživa kar pridelal je,
 Ne potepuh ki križam gre.
9. Na kmete se zanašajo,
 De tumpci z njim' potegnejo;
 Alj Bog je kmetu glavo dal,
 De bo goljtijo berš spoznal.
10. Katolška véra nas uči
 De Bog talente razdelí,
 Da en'mu dva, pa drug'mu pet,
 Ne vsakmu en'ga, ne desét.
11. O komunist, poberi se!
 Tvoj nauk slepár iz pekla je,
 Ljubezin Bog od nas želi,
 Ne pa oropati ljudi.

12. Le pridno radi delajmo,
In vbogim pa pomozimo;
To nas uči keršanski nauk,
To je srečnih ljudi opravk.

Lipold Ročički.

IV. VODBE PONIŽNOSTI.

Varj se plazit na višine!	Sebe sam nikar ne hvali!
Rada tam se moti glava:	Lastna hvala smrad nanosi,
Ino sunila v globine	In hudó si nos opali,
Ikara ¹⁾ je kdaj blišava.	Kdor kadilo sam si trosi.
Na stermine ne hoditi!	Daj tud drugim kaj veljati!
Ter po stermim je nevarno	Kdor prebrisan hoče biti,
Ino zgoraj razserditi	Se na smešno mnogeprati
Vtegnil bi togotno Marno ²⁾ .	Od bedakov da vloviti.
Tud visoko se ne nosi!	Naj de drugi govorijo!
Klas po koncu je smetljivi.	Znaš de vsi, alj mož alj ženka
Vrednosti ga tist prekosi,	Sčasam tistiga čertijo,
Ki priklanja se na njivi.	Ki na eno zmiram breuka.
Lišpano se ne oblači!	Vadi se tud kaj terpeti!
Vso prevzetno oblačilo	Bli nekdam ko zdaj so križi,
Dušo nejzrečeno pači	Vse ne moreš tak imeti
Jo potiska hudmu vkrilo.	Kakor rad po svoji viži.

Rad poslušaj dobre svete,
In nikdar jih več ne zabi.
Srečen boš vse svoje lete,
Srečen še, ko smert te zgrabi.

Jožef Hašnik.

¹⁾ Ikaros, Sohn des Dädalos, verbrannte sich an den Sonnenstrahlen seine Flügel, und stürzte ins Meer, weil er zu hoch geflogen.

²⁾ Göttin des Regens bei den Slaven, sie wohnte auf steilen Bergen, und hatte dort ihre Fruchtquellen, wer sich tollkühn und keck ihr genah, den übergoss sie, und sein Glück wurde zu Wasser.

POPRAVA.

Stran 174 beri: Na Štajarskim živi 1,059,246 ljudi, Nemcov 644,000
ino Slovincov 415,246.

In Steiermark wohnen 1,059,246 Menschen, 644,000 Deutsche und
415,246 Slovenen.

ПОРЯВКА

Сумма 117 руб. 70 коп. На основании ст. 1, 000, 000 руб. Номер 011, 000
по номеру 110, 000
30. 000 руб. 000 коп. 1, 000, 000 руб. 000 коп. 000 руб.
110, 000 руб. 000 коп.

Pobožne pesmi

v Droblineah V. leta

I. Pesem od nar. Najši za srca Jezusoviča.

Andante

V muziko postavil Fr. Hamič

Canto

et

Organo.

Na nbi no na zemli, Na vseh krajih sre-
Ma v sedem zakramenti, Ca stimo Je zu.

Cor. le sino hvale no, Od vseh najguble no Pre-
sa.

sveto ser-a Je zus Na več ne čise bo.

II. Pesem knar svet cisim serci Marije

Stara viza

Ameroso

Be di tak centkrat v se na Mati Bozju milosti, Kor-
Na ko smilua ni o bi na, Kaksi v Maria ti

Tvoja srca mi ca stimo, O Ma-xi-a gnadliva! Kivo sem

srca perle zemo, Bozju mati smile na

III. Pesem „ Jezus moje pozelenje ”

Viša od nekiga Sekorskiyu učitelja.

Andante

Musical score for the song "Jezus moje pozelenje". It consists of three systems of two staves each (treble and bass clef). The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 3/4. The lyrics are written below the notes.

Jezus, mo - ja po - zel - jen - je, illoje
di - ni tju - blenk! Ti si mo - ja vso živ -
len - je, Do - brotlic odre - si - nik.

IV. Sreča svetiga obhajila

Cantabile

Fr. Danus.

Musical score for the song "Sreča svetiga obhajila". It consists of four systems of two staves each (treble and bass clef). The key signature has two sharps (F# and C#) and the time signature is common time (C). The lyrics are written below the notes.

Le - po bo - di jo - drav - lina, Ti ne do - luga mu - ri -
ca! Ve - ra dostij se no - tina, Ni za te tak sri - čnu
bla. Slyvoj Je - zus tebe kliče, K'voje mi - zi vabi
te. Najte km - ni otro - čice, Njih kr - aš - tvo - lo - žje je

V Večerno pozdravljenje Jezusa

Fr. Danis

Andante

Kak daleč od tod Te too ja pot O Jezus si od

meni! Mlači se že, Noe rasno je, No

zvezde razsvetlene

VI Česna si Maria

Contabile

Višo naredil Jak. Cincur.

Te zdravi - mo kristja - ni Mari - o, z ktero se ktem

zakon skemi sta - ni Za - ro čil To - čif je Na

kteri dopaden - je Te vični Bog imel, De svetu

zveličan - je skosnjo je daleč htel.

4
I Mati per zibelj, v Drobtuцах V. letu

Lahna

Viza po nemski

Velo te spunkaj, moj ljubček si ti,

Svoja ne dolžno za. to ni o - ci.

Marno po-koj no krog te be naj bo,

Muham te brani, le spavaj slad-ko!

II Zdravica svetlimu cesarju, v Drobtuцах V. letu

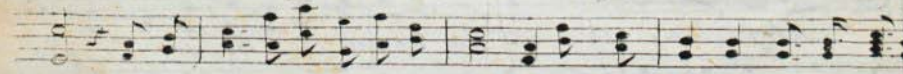
Viza po nemski

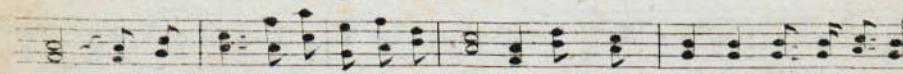
Boj, te živi nam ce-sar-ju v lepim cveti mladi

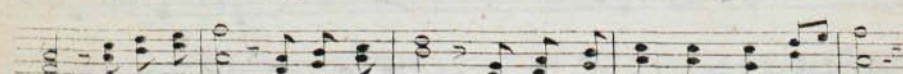
ga, Carha ino gospodarja, našga Franca Jo-že

fu. Francu ljubisnivega ob-jeti, Bratje! kdo iz serca ne ži

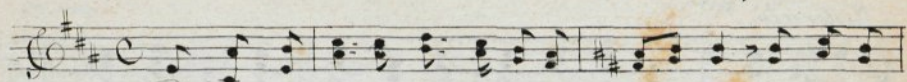
ti. Tolkjo serčniga cesarja meli vsaki Avstrijan si resi

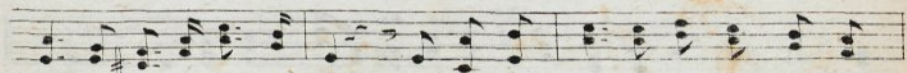
ti. Vidokoly se te zdravico pij, Naj nam cesarja Boj živi!

III. Slovo mladência ki na vojskogra v Drobttineah V. leta.

Viža ponemški.

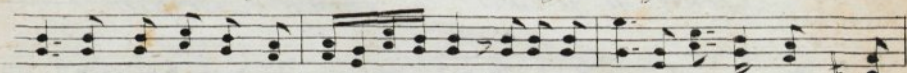
Bog te obrvarje domo vina zvesta, Dežela

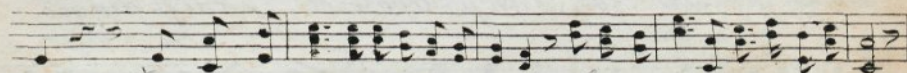
mojga rojstva zdahen kraj; Meni je odlo - čena unajna

cesta, Za te vojskovati se odpravljam zdaj. Učelnirstvo

me gosposka je od - bra - la, Sez hočem biti tudi svist voj -

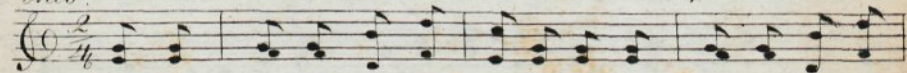

šak, Čerstnobe zvirk bo roka moja dala, Sovražnik min nasproti bo romak.

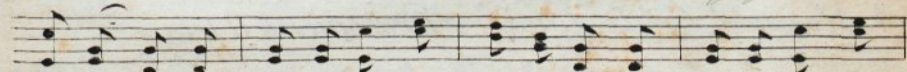
IV. Sedaj jet svet, v Drobttineah V. leta.

Alto.

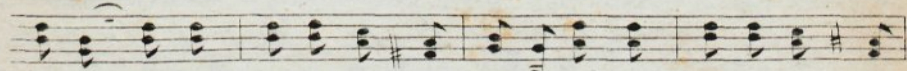
Viža po nemški.

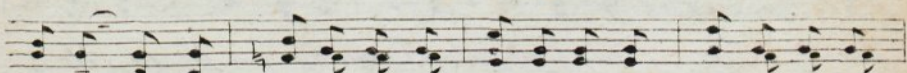
Skoro de mi za ver - jeti, Kok se zdaj go di po

sveti, Se premis - li vse sta - nove, Tadle najedel boš go

tove. Od teh višeh ne čem peti, Bi me znali po pre -

jeti. Oni se mi dobro vijo, De iz - vžiti se ne

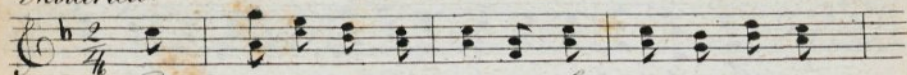

smim. Alnec u pivošter haid. Sa so u podniedobor tur

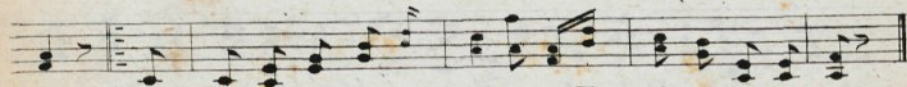
1. Juterno sonce, v Drobtincah II. leta.

Ant. Protman.

Moderato

Du - di jo v svetli zarji Se venča - ne go -

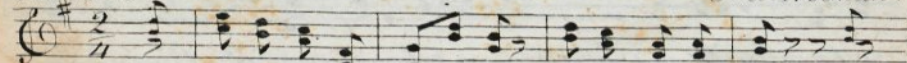

ri, Kjer sonci - ce ru meno Tak lepo go - ri gre.

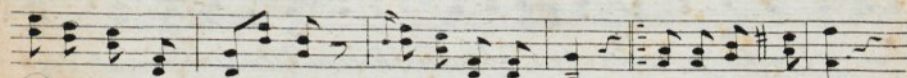
2. Večerna pesem, v Drobtincah II. leta.

Ant. Protman.

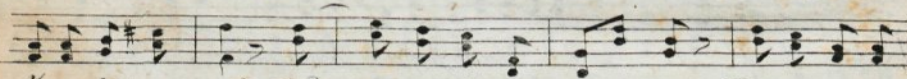
Moderato

Sonca se je skr - lo Zvonji že od pel,

Dela se je str - lo Danje slovo vzel. Za čne se drugoč.

Zapo čiti noč Nam za mlado ju - tro Dati novo

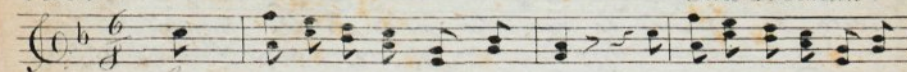

moč. Nam za mlado ju - tro dati novo moč.

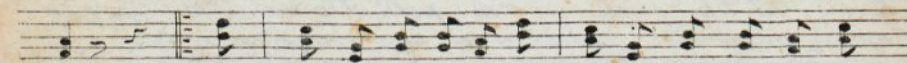
3. Slovo od ledik stuna, v Drobtincah II. leta.

Vivace.

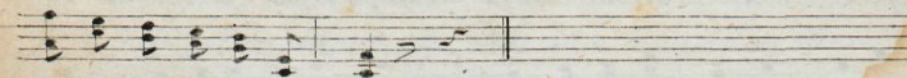
Ant. Protman.

Se sonce v - zi ra le - po, Ker junde od mene slo -

vo, Se bom o - mo žila, Semistvo pusti - la, Slo -

pilus bom vsakomski Stan.

4. Odpravljanje k poroki, v Droblinec 11. leta.

vivaci

Ant. Protman.

Le jimle nevesta slovo; Na božjo pol gremo zle-
bo. Zdaj vzeti te ledik stanu, In
dali te bomo mo-zu.

5. Nevesta slovo vzeme, v Droblinec 11. leta.

Ant. Protman.

Z Bogom z Bogom ljube oče, Tudi mi
ni o stat mo-go-če, Dajte mi se se gen
svoj, Nač od hi se gre z me noj

6. Kader nevesto razpletajo, v Droblinec 11. leta.

Largo

Ant. Protman.

Dečklike stan jaz zupni stem, Bogu Ma-
ri je iz-ro-čim, Bogu za-hvalim lepo-
se, Ki srečno je o-hranil me.

Đarovanje ženina mo neveste, v Droblineh Hletu

Ant. Protman

Ljubi o čista - šina, Le na to - le kupco
vi na In po je - si - le mešni - co, Pa prunc - si te pu
ti co! Le daruj - te, le daruj - te Ženin lejum du
rum Le - ni - na i - no neves to Ž dobro voljum srecam

